

تصویر ابو عبد الرحمن الکوردی

مانگی شهوی چوارده

روونکردنه وهی

﴿قَصِيدَةُ الْبُرْدَةِ﴾

ناسراو به

﴿بُرْدَةُ الْمَدِيحِ﴾

للإمام مُحَمَّد الْبُوصَيْرِي

دانانی

عبدالله عبدالعزيز هه رته لی

چاپی یه که م

ربیع الثاني - (۱۴۳۴) ی کۆچی

ره شه می - (۲۷۱۳) ی کوردی

شباط - (۲۰۱۳) ی زایینی

مانگی شهوی چوارده

پوونکردنه وهی

﴿ قَصِیدَةُ الْبُرْدَةِ ﴾

ناسراو به

﴿ بُرْدَةُ الْمَدِيحِ ﴾

للإمام مُحَمَّد الْبُوصِيرِي

دانانی

عبدالله عبدالعزيز هه رته لی

چاپی یه کهم

ربیع الثانی - (۱۴۳۴) ی کوچی

ره شه من - (۲۷۱۳) ی کوردی

شباط - (۲۰۱۳) ی زایینی

ژماره ی سپاردنی (۲۳۴) سالی (۲۰۱۳) له به رتوه به رایه تی گشتی کتبخانه گشتیه کان، دراوه تی

ناوی کتاب: مانگی شوی چوارده * پوونکردنه‌وی (قصيدة البردة).

بابه‌تا: ستایشی پیغمبر ﷺ.

دانه‌ر: عبدالله عبدالعزيز هرتلی.

نویه‌تی چاپ: به‌که‌م.

به‌رواری چاپ: (۱۴۳۴) کرجی - (۲۷۱۳) کوردی - (۲۰۱۳) زایینی.

تیراژ: (۵۰۰۰) دانه.

بلاوکه‌ره‌وه: م: ۰۷۵۰ ۳۴۷۱۱۹۳.

چاپخانه: پژمه‌لات، له مه‌ولتر.

دانراو‌مکانی تری دانه‌ر:

- ۱- پوونکردنه‌وی (مقن فتح القریب).
- ۲- پوونکردنه‌وی (الأربعین النواویة).
- ۳- عه‌قیده‌ی نیسلامی له سهر پار‌ه‌وی (أهل السنة والجماعة).
- ۴- هونراوه‌ی (ایمان و نیسلام).
- ۵- جه‌ند گولتیک له (گولزاری نیسلام).
- ۶- پوونکردنه‌وی (منهاج الطالبین) له یئنج به‌رگدا.
- ۷- پوونکردنه‌وی (قطر العارض فی علم الفرائض).
- ۸- جزیه‌تی (حج و عومره).
- ۹- میرگ و گولزاری به‌هار * زیانی پیغمبری ریزدار ﷺ.
- ۱۰- پوونکردنه‌وی (العقيدة الطحاویة).

پیشه‌کی

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ نَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوْذُ بِهِ مِنْ شُرُوْر اَنْفُسِنَا، مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ، وَمَنْ يُّضِلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهٗ، وَاشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ وَاشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَعَلٰى آلِ اِبْرٰهِيْمَ فِى الْعٰلَمِيْنَ، اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ، وَسَلَّمٌ تَسْلِيْمًا كَثِيْرًا.

ئەى موسولمانى پێزدار، شتیکی ئاشکرایە: پێغەمبەرى خۆشەویستمان ﷺ لە هەموو دروستکراویکی خوا گەورەترە، لە لای خۆی گەورەش لە گشت پێزداریک پێزدارترە، ئێمانی هیچ ئێمانداریکیش تەواو نابێ، تا پێغەمبەرى ﷺ خۆشتر دەوێ لە خۆی و دایک و باوکی و گشت خەلکی تر.

جا کە سێک خۆی گەورە لە قورئانی پێرۆزدا مەدحی کردبێ، کە سێک گەورەى هەموو پێغەمبەران بێ -صلی الله عليهم اجمعين-، هەموو پێغەمبەران -صلی الله عليهم اجمعين- لە ژێر ئالای ئەو دابن لە پۆژی قیامەت، کە سێک یە کەم کەس بێ دەرگای بە هەشتی بۆ بکریته‌وه، بێ گومان بەنده‌یه‌کی هەژار ناتوانی بە تەواوی مەدحی بکا و مافی گەورەیی بدات و باسی پێزداریی بکا.

بەلام لە گەل ئەو هەشدا، هەر لە سەر دەمی پێغەمبەرەوه ﷺ - تا ئێستاش - شاعیرانی ئێسلام بە گوێرەى توانینی خۆیان مەدحی پێغەمبەریان ﷺ کردووە و خۆشویستنی پێغەمبەریان ﷺ ئاشکرا کردووە، خوا پاداشتی چاکەیان بداتەوه.

جا یە کێک لەو شاعیرانە: ئێمامی (البوصیري)یە، کە لە (قَصِيْدَةُ الْبُرْدَةِ) = (بُرْدَةُ الْمَدِيحِ) = (بُرْدَةُ الْبُوصَيْرِي) دا ژۆر بە پێکوپێکی مەدحی پێغەمبەرى ﷺ کردووە و هەر شتیکیشی لە مەدحی پێغەمبەر ﷺ فەرموویی، بەلگەى شەرعیی لە سەرە.

جا لە بەر ئەوێ ئێمامی (البوصیري) ئەم (قَصِيْدَةِ) یەى بە دلیکی بێگەرد داناوه، بۆی. لە دنیا دا بلاو بۆتەوه و لە ناو دلی موسلماناندا جێی خۆی کردۆتەوه و بە ئاوازی جۆراوجۆر لە بۆنەکاندا دەخویننەوه.

بەلام لە گەل ئەو هەشدا کە سانیکى دل نەخۆش هەنە: پێیان لەم (قَصِيْدَةِ) یە دەبیته‌وه، هۆیه‌کەشی ئەمەیه: یان لە واتە کەى تێنەگەشتون، یان خۆشویستنی پێغەمبەر ﷺ

له دلياندا جيگير نه بوه؟ چونکه پيغه مبهريان عليه السلام به ته وای نه ناسيوه و له خه يالی خاودا پاليان داوه ته وه.

جا هر نه وش بووه ته هوۍ نه وهی: نه وان ئيمامی (البوصيري) ی دانه ری نه م قه سیده یه، به (مُشْرِك) داده نین، هم نه و که سانه ش به (مُشْرِك) داده نین که نه م قه سیده یه ده خویننه وه، به لام له راستی دا نه وان شیاوترن پييان بگوتري: (مُشْرِك)؟ چونکه پيغه مبهري عليه السلام فرمويه تی: ﴿إِنَّ مِمَّا أَتَخَوَّفُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ قَرَأَ الْقُرْآنَ حَتَّى إِذَا رُئِيَ بِهَاجَتُهُ عَلَيْهِ، وَكَانَ رِدَاؤُهُ الْإِسْلَامَ إِعْتَرَاهُ إِلَى مَا شَاءَ اللَّهُ، فَأَنْسَلَخَ مِنْهُ وَبَذَلَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ، وَسَعَى عَلَى جَارِهِ بِالسَّيْفِ وَرَمَاهُ بِالشَّرْكِ. قُلْتُ- أَيُّ الرَّاوي-: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، أَيُّهُمَا أَوْلَى بِالشَّرْكِ، الْمَرْمِيُّ أَمْ الرَّامِيُّ؟ قَالَ عليه السلام: بَلِ الرَّامِيُّ﴾ حديث صحيح رواه ابن حبان وأبو يعلى بإسناد جيد، وذكره الإمام ابن كثير في تفسير سورة الأعراف، الآية: ١٧٥، به راستی یه كيک له و شتانه ی ده ترسيم بيته سهرتان: پياويکه قورناني خویندې، تا نه و کاته ی جوانی ی قورناني به سهردا ده ديتر ی و نيسلام ده بيته پوښاک و جوانبوونی، چاکه ی نيسلامي به سهردا دی تا خوا هز ده کا، جا پياوه که له نيسلام ديته دهره وه و فري ی ده داته پشته وهی و را نه کاته سهر دراوس ی خوی به شمير و به (شِرْک) جنيوی ده داتي = پي ی ده لی: تو (مُشْرِك) ی! (راوی) ده لی: گوتم: نه ی پيغه مبهري خوا عليه السلام کامه يان شیاوتره به (شِرْک) جنيوی بلريتی = پي ی بگوتري: (مُشْرِك)، جنيوده ره که، يان جنيوپندراوه که؟ پيغه مبهري عليه السلام فرموی: به لکو جنيوده ره که شیاوتره.

جا بو نه وهی منيش به ره که تيکی پيغه مبهري عليه السلام پيښگا و به شه فاعه تی وی شاد بيم له پوڅی قيامت، هم بو نه وهی گه لی کورديش له واته ی (قَصِيْدَة) که تيښگا و شاره زای ريزداری و گه وره یی پيغه مبهري عليه السلام ببي، ناوی خوام ليهيئا و دهستم کرد به پوونکرده وهی (قَصِيْدَة الْبُرْدَة) ی ئيمامی (البوصيري)، به شيوه یه کی کورتی وه ها: که خوینده واری سهره تاييش له مه به سته کی تيښگا، بويی ناوم له پوونکرده وه که م نا:

﴿مانگی شهوی چوارده، پوونکرده وهی قه سیده ی (الْبُرْدَة)﴾

جا له بهر نه وهی جاران نه م (قَصِيْدَة الْبُرْدَة) یه له (الْأَزْهَر) دا ده خویندرا، بويی تکا له ماموستايانی ريزدار ده که م: نه م پوونکرده وهی به قوتا بيان بلين؟ تاکو زانستی (عَقِيْدَة) = بيروپاوه و پوښيريان زياتر ببي.

جا بو پوونکرده وهی نه م (قَصِيْدَة الْبُرْدَة) یه سودم له م سهرچاوانه وهرگرت:

۱- (عصيدة الشهدة ، شرح قصيدة البردة) للعلامة عمر الخريوتي.

۲- (شرح قصيدة البردة) للشيخ زاده.

۳- (الزبدة في شرح البردة) للشيخ خالد الأزهرى.

۴- (شرح البردة) للإمام الباجورى.

۵- (الشرح الفريد فى بردة النبی الحبيب) للشيخ محمد عيد الحسينى.

۶- (الشرح المتوسط على البردة) للشيخ ابن مقلّاش الوهرانى.

۷- (النفحات الشاذلية شرح البردة البوصيرية) للشيخ حسن الحمزاوى.

۸- (العمدة في شرح البردة) للسيد ابن عجيبة الحسينى.

۹- (بردة البوصيري بين عقود النظم وحلّل التحليل) تأليف طارق الرفاعى.

جا ئه وه سهرچاوانهش جارى وا هه يه: له پوونكردنه وه كه يان تيك ده كه نه وه، هه ندى جاريش ليك جياوازن، جا بۆ ئه وهى پوونكردنه وه كه م زۆر دريژ نه بى، من ته نها پوونكردنه وهى يه كيكيان هه لده بژيژم، مه گهر شوينه كه پيويستى به زياتر له پوونكردنه وه يه كه هه بى، ئه وه كاته زياتره كهش ده نووسم وباسه كه پيك ديتم. ئيتر له خواى گه وه ده پاريمه وه: يارمه تيم بدا بۆ ته واوكردى به شيوه يه كى پاست، بمپاريژى له هه ل وه له لادان له ريگه ي پاست، آمين.

عبدالله عبدالعزيز هه رته لى

هه وليژ - كوردستان

﴿ پيناسه ي ئيمامى (البوصيري) ودانانى (قصيدة كهى) ﴾

ئيمامى (البوصيري) ناوى (محمد) كورپى (سعيد) كورپى (حماد) كورپى (مُحْسِن) كورپى (عبدالله) يه، له پۆژى سيشه ممه، سهره تاى مانگى (شوال) سالى (٦٠٨) شهش سه دو هه شتى كۆچى، له (مصر) له ناوچه ي (دلاص) له داىك بووه، له سالى (٦٩٤) شهش سه دو نه وه دو چوارى كۆچى له (الإسكندرية) وه فاتى كردوه و گۆره كه شى هه ر له (الإسكندرية) يه.

ئهم به ريژه زانايه كى شه ر عزان و شاعير بوو، به پيشه واى شاعيرانى ئيسلام دان دراوه و به (البوصيري) به ناوبانگه - (بوصير) شارۆچكه يه كه له شارۆچكه كانى (مصر) - جا چهند زانايه كى به ناوبانگيش له لاي ئيمامى (البوصيري) خويندويانه، وهك: ئيمام (أبو حيان الأندلسي) خاوهنى ته فسيهر به ناوبانگه كهى (البحر المحيط).

هه م ئيمام (ابن سيد الناس) خاوهنى (السيرة) = ژياننامه به ناويانگه كهى پيغه مبه صلوات الله عليه ناسراو به (عيون الأثر).

هه م ئيمام (عزالدين بن جماعة) قازى و زانا به ناويانگه كهى مه زه بى (الشافعى) له (مصر)... چهند زاناي تريش. □

﴿ هوى دانانى (قصيدة البردة) ﴾

ئيمامى (البوصيرى) فهرمويه تى: پيشتىر چهند (قصيدة) به كم له مه دحى پيغه مبه صلوات الله عليه دانابون: وهك (المُضَرِّيَّة) و (الهُمَزِيَّة)، ئينجا نه خوشى (فالج) = ئيفليجيم تووش بوو و نيوهى جه سته م له كار كهوت و چارهى نه كرا، جا بۆ چارهى نه خوшие كه م بيرم له دانانى ئه م (قصيدة) به كرده وه، جا كه ته واوم كرد، به خاترى (قصيدة) كه له خوا پارامه وه: شيفام بدا.

جا گريام و شه ويك خه وتم، له خه و نمدا پيغه مبه صلوات الله عليه ديت و دهسته پيروزه كانى به سهر جه سته كه مدا هيئا و په شته ماله كهى لى وه رپيچام، جا به كسهر له خه وه كه م به ئاگا هاتم و هه ستم كرد شيفام بۆ هاتووه و تواناي هه لسانم هه به.

ئيمامى (البوصيرى) فهرمويه تى: جا له سهره تاي پوژئى دا له ماله وه م چومه دهره وه و له ريگه دا (الشيخ أبو الرجا) م گه يشتى - كه پياوچاكيكى هه ژار بوو - پى گوتم: ئه و (قصيدة) بهى له كاتى نه خوشى دا داتناوه بمدهيى. منيش گوتم: چوئن به م (قصيدة) به ت زانيوه؟ گوتى: دويئى گويم لى بوو - واته: له خه و نمدا - له لاي پيغه مبه صلوات الله عليه (قصيدة) كه ده خوئيندراوه و پيغه مبه ريش صلوات الله عليه خوى به م لاو به و لا دا ده هه ژاند. ئيمامى (البوصيرى) فهرمويه تى: جا منيش (قصيدة) كه م داى و ئه ويش بووداوه كهى باس كرد و خه و نه كه له ناو خه لكى دا بلاو بووه و چهند كه سانىكى تر (قصيدة) كه يان بۆ شيفا هاتن به كار ده هيئا.

﴿ بايه خ پيدانى (قصيدة البردة) ﴾

بزانه: ئيمامى (البوصيرى) ناوى له (قصيدة) كهى نابوو: (الْكواكبُ الدُّرِّيَّةُ فِي مَدْحِ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ) صلوات الله عليه. به لام له ناو خه لكى دا به ناوى (قصيدة البردة) و (بُرْدَةُ الْمَدِيحِ) و (بُرْدَةُ الْبُوصَيْرِي) بلاو بوته وه، چونكه له خه و نه كه دا پيغه مبه صلوات الله عليه (بُرْدَةُ) = په شته ماله كهى خوى لى وه رپيچاوه، هه روهك باسمان كرد.

جا (قصيدة البردة) به جوړيكي وه ها له دونيادا بلاو بوته وه: وه رگيردراوه ته سهر زمانه كانى پوژه لات و پوژئاوا و ئيفريقى، وهك: (كوردى) و (فارسى) و

(انگلیزی) و (فرنسی) و (اسپانی) و (آلمانی) و (پوسی) و (صینی) و (أردی) و (بربری) و چەند زمانیکی تر.

ههروهه زۆر له زانایانی ئایینیش (شَرْح) ی (قَصِيدَةُ الْبُرْدَةِ) یان کردوه و زۆریش کردویانه به پێنج خشتهکی و به ههفت خشتهکی، به جوړیکی وهها: ژمارهی (شَرْح) هکانی گه یشتۆته (۱۲۰) سه دو بیست (شَرْح)، به لام من تهها نو (شَرْح) م کردونه ته سه رچاوهی ئه م پوونکردنه وهیه.

ههروهه ژمارهی پێنج خشتههکانی گه یشتۆته (۷۰) هفتا، هه م ژمارهی ههفت خشتههکانی گه یشتۆته (۱۲) دوانزه، ههروهک (طارق الرفاعي) ئه وه پوونی کردۆته وه، خوا پاداشتی چاکه ی بداته وه.

* * *

﴿ ناسنامهیهکی کورتی پیغه مبهرو ﷺ ﴾

- ۱- نه ژادی پیغه مبهرو ﷺ : ﴿ مُحَمَّدٌ ﷺ کوری (عَبْدُ اللَّهِ) کوری (عَبْدُ الْمُطَّلَب) کوری (هاشم) ... تا ده گاته (إِسْمَاعِيل) پیغه مبهرو ﷺ کوری (إِبْرَاهِيم) پیغه مبهرو ﷺ .
- ۲- دایکی پیغه مبهرو ﷺ : (أَمْنَةُ) کیزێ (وَهْب) ی (الزُّهْرِي).
- ۳- دایکهکانی پیغه مبهرو ﷺ : دایکی باوکی: ناوی (فاطمة) یه.

دایکی دایکی: ناوی (بَرَّة) یه.

۴- له دایکه بوونی پیغه مبهرو ﷺ : پۆژی دووشه ممه ی (۱۲) دوانزه ی مانگی (ربیع الأول) سالی (فیل) به رامبه ر (۲۰) بیستی مانگی (نیسان) سالی (۵۷۱) پینجسه د ههفتا ویهکی زایینی له شاری (مَكَّة) دا له دایک بوو.

۵- به خێوکردنی پیغه مبهرو ﷺ : پیغه مبهرو ﷺ هه ر له زگی دایکی دا بوو باوکی وهفاتی کرد، ته مهنی بووه شه ش سال دایکی وهفاتی کرد، ته مهنی بووه هه شت سال باپیری وهفاتی کرد، جا (أَبُو طَالِب) ی مامی به خێوی کرد، ئینجا له ته مهنی (۲۵) بیست و پینج سالی دا بۆ یه که م جار ژنی هینا: که ناوی (خَدِيجَةُ) ی کیزێ (خُوَيْلِد) بوو.

۶- بوونی به پیغه مبهرو ﷺ : که ته مهنی بووه چل سال، له پۆژی دووشه ممه ی (۱۷) هه قده ی مانگی په مه زان، به رامبه ر (۱) یهکی (شَبَاط) ی سالی (۶۱۰) شه شه سه دو ده ی زایینی، له ئه شکه وتی (حراء) ی شاری (مَكَّة)، له لای خوا قورئانی به (وَحْي) بۆ هات و بووه پیغه مبهرو ﷺ، واته: یه که م جار له قورئانی پیرۆز- سه ره تای سوپه تی ﴿ اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ ... ﴾ تا ﴿ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾، به (وَحْي) له لای خواوه

بۆی هات، ئینجا به ماوهی (۲۳) بیست و سێ سالان هه موو قورئانی بۆ هات.

۷- (الإِسْرَاءُ وَالْمِعْرَاجُ) = شه ورویی پیکردنی و سه رکه وتنی بۆ ئاسمانه کان:

له شه وی هه یی (۲۷) بیست و هفتی مانگی (رَجَب) سالی دوانزه ی پێغه مبه رایه تی، له به شیکی شه وی دا، پێغه مبه ر ﷺ به گیان و به جهسته وه به سواری بۆراق چووه (الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى) له (فَلَسْطِین)، جا له ویش بهرز کراوه بۆ هه ر هفت ئاسمانه کان و له هه مان شه ودا گه پاوه بۆ (مَكَّة) ی پیروژ.

۸- کوچکردنی بۆ (مَدِیْنَةُ): پێغه مبه ر ﷺ سێزده سالان له (مَكَّة) دا پێغه مبه رایه تی کرد، ئینجا له (۲) دووی مانگی (رَبِيعُ الْأَوَّل) سالی سێزده ی پێغه مبه رایه تی، به رامبه ر (۲۰) بیستی (أيلول) سالی (۶۲۲) شه شه دو بیست و دووی زایینی له (مَكَّة) کوچی کرد بۆ (مَدِیْنَةُ)، جا له پۆژی دووشه ممه ی (۱۲) دوانزه ی (رَبِيعُ الْأَوَّل) سالی (۱) یه که می کوچی، به رامبه ر به (۳۰) سی (أيلول) ی سالی (۶۲۲) شه شه دو بیست و دووی زایینی گه یشته (مَدِیْنَةُ) ی پیروژ.

۹- وهفاته کردنی پێغه مبه ر ﷺ: جا (۱۰) ده سالی ش له (مَدِیْنَةُ) پێغه مبه رایه تی کرد، ئینجا له پۆژی دووشه ممه ی (۱۲) دوانزه ی (رَبِيعُ الْأَوَّل) سالی (۱۱) یازده ی کوچی، به رامبه ر (۸) هه شتی (حزیران) سالی (۶۲۳) شه شه دو سی و سێ ی زایینی له شاری (مَدِیْنَةُ) وهفاتی کرد، جا هه ر له (مَدِیْنَةُ) له ماله که ی خوی له ژوره که ی هه زره تی (عائِشَةُ) دا به خاك سپێردرا، ئیستا ژوره که ی گوپی پێغه مبه ر ﷺ که وتۆته ناو مزگه وته که ی خوی له (مَدِیْنَةُ)، ئیمام (أبو بکر) و ئیمام (عُمر) ش رضی الله عنهما له و ژوره دا نیژاون، نیوان ئه و ژوره و نیوان مینه ره که ی پێغه مبه ر ﷺ، پئی ده گوترئ: (الرَّوَضَةُ) میرگی به هه شت.

۱۰- ته مه نی پێغه مبه ر ﷺ: گوتمان: که ته مه نی بووه چل سال، بووته پێغه مبه ر ﷺ، ئینجا (۲۳) بیست و سێ سالان پێغه مبه رایه تی کرد: سێزده سال له (مَكَّة)، ده سالی ش له (مَدِیْنَةُ)، جا که وهفاتی کرد ته مه نی (۶۲) شه ست و سێ سال بوو ﷺ.

۱۱- هاوسه ره کانی پێغه مبه ر ﷺ: که پێغه مبه ر ﷺ وهفاتی کرد، نو ژنی له پاش به جیمان: هه زره تی (سَوْدَةُ)، هه زره تی (عائِشَةُ)، هه زره تی (حَفْصَةُ)، هه زره تی (أُمُّ سَلَمَةَ)، هه زره تی (زَيْنَب)، هه زره تی (جُوَيْرِيَّة)، هه زره تی (أُمُّ حَبِيبَةَ)، هه زره تی (صَفِيَّة)، هه زره تی (مَيْمُونَةُ) رضی الله عنهن.

هه روه ها دوو ژنی تری شی هه بون، به لام ئه وان له ژبانی خوی دا وهفاتیان کرد:

حه زره تی (خَدِيجَةُ الْكُبْرَى) و حه زره تی (زَيْنَبُ بِنْتُ خُزَيْمَةَ) رضي الله عنهما.
 هه روه ها حه زره تی (رِيحَانَةُ) و حه زره تی (مَارِيَةُ الْقُبْطِيَّةُ) رضي الله عنهما - كه نيزه ی بون، جا
 ئه م (مَارِيَةُ) يه دايكى (إِبْرَاهِيمُ) ی كورپی پیغه مبه ره عليه السلام.

۱۲- مندا له كانی پیغه مبه ره عليه السلام : سى كورپی هه بون: (الْقَاسِمُ) و (عبدالله)، ئه م دووانه
 له ته مه نی مندا لی دا له (مَكَّة) وه فاتیان کرد، هه روه ها (إِبْرَاهِيمُ) ش له ته مه نی
 مندا لی دا له (مَدِينَةُ) وه فاتى کرد.

هه م چوار كيژى هه بون (رُقَيْيَةُ، زَيْنَبُ، أُمُّ كُلْثُوم، فَاطِمَةُ) رضي الله عنهن ئه وانه ش - جگه له
 حه زره تی (فَاطِمَةُ) - له سه رده می پیغه مبه رد عليه السلام له (مَدِينَةُ) وه فاتیان کرد،
 حه زره تی (فَاطِمَةُ) ش شه ش مانگ دواى وه فاتى باوکی، له (مَدِينَةُ) وه فاتى کرد، جگه
 له (إِبْرَاهِيمُ) هه موو مندا له كانی له حه زره تی (خَدِيجَةُ) بون، به لام (إِبْرَاهِيمُ) له
 حه زره تی (مَارِيَةُ الْقُبْطِيَّةُ) بوو، هه روه ك باسما ن کرد عليه السلام.

۱۳- شیرد مه كانی پیغه مبه ره عليه السلام : به به رده وامی و به ته وای: حه زره تی (حَلِيمَةُ
 السَّعْدِيَّةُ) - رضي الله عنها - شیرى داوه تی، ماوه ی سى پوژانیش دايكى خوى شیرى داوه تی،
 هه روه ها (ثَوْبِيَّةُ) و (عَاتِكَةُ) ش - پیش حه زره تی (حَلِيمَةُ السَّعْدِيَّةُ) - چه ند پوژيك
 شیریان داوه تی.

۱۴- خوشك و برايه كانی پیغه مبه ره عليه السلام : له نه ژاددا خوشك و براى نه بون، به لام
 له شیردا: برا شیریه كه ی ناوی (عبدالله) يه، خوشكه شیریه كانی ناویان (شِيْمَاءُ) و
 (أَنْبَسَةُ) يه، كه هه رسيكیان مندا لی (حَلِيمَةُ السَّعْدِيَّةُ) نه، میردی (حَلِيمَةُ السَّعْدِيَّةُ) ناوی
 (الْحَارِثُ) بوو، كه باوکه شیرى پیغه مبه ره عليه السلام، ئه وانه هه موویان موسولمان
 بون عليه السلام، هه روه ها له لایه ن (ثَوْبِيَّةُ) ش: (مَسْرُوحُ) ی كورپی (ثَوْبِيَّةُ) و ئیمام (حَمْرَةَ) ی
 مامی خوى براى شیرى بون عليه السلام.

۱۵- مامه كانی پیغه مبه ره عليه السلام : دوانزه مامی هه بون: (الْحَارِثُ، قُتْمُ، الزُّبَيْرُ، حَجَلُ،
 ضِرَارُ، أَلْمَقُومُ، أَبُو لَهَبُ، الْعَبَّاسُ، حَمْرَةُ، أَبُو طَالِبُ، الْغِيْدَاقُ، عَبْدُ الْكَعْبَةِ). جا له وانه
 ته نها ئیمام (الْعَبَّاسُ) و ئیمام (حَمْرَةُ) رضي الله عنهما موسولمان بون.

۱۶- خاله كانی پیغه مبه ره عليه السلام : يه كه م: (عُمَيْرُ) كورپی (وَهْبُ). دووه م: (عَبْدُ يَغُوثُ)
 كورپی (وَهْبُ). سى يه م: (الْأَسْوَدُ) كورپی (وَهْبُ).

۱۷- پوره كانی پیغه مبه ره عليه السلام : خوشكه كانی باوکی: (أُمُّ حَكِيمُ، عَاتِكَةُ، بَرَّةُ، أَرْوَى،

أُمَيَّة، صَفِيَّة). جا له وانه تهنهآ حه زره تی (صَفِيَّة) موسولمان بووه رضي الله عنها. خوشکی دایکی: (فُرَيْعَة بِنْتُ وَهَب).

۱۸- ژمارهی هه موو (صَحَابَة) کان ﷺ: که پیغه مبه ر ﷺ وه فاتی کرد، ژمارهی (صَحَابَة) کان-تافره تو پیاو-(۱۲۴۰۰۰) سه دو بیستو چوار هه زار (صَحَابَة) بون ﷺ، وهك ژمارهی پیغه مبه رانی خوا عليهم الصلاة والسلام.

۱۹- ژمارهی (صَحَابَة) کانی حه دیسگیره وه ﷺ: که پیغه مبه ر ﷺ وه فاتی کرد، (۱۱۴۰۰۰) سه دو چوارده هه زار (صَحَابَة) ی حه دیسگیره وه له دوی به جیمان ﷺ، گشتیان گوئیان له پیغه مبه ر ﷺ بووه و حه دیسه کانیاان گیراونه وه، هه روهك نیمام (ابن الصلاح) له (مقدمة علوم الحديث) دا فرمویه تی.

* * *

﴿سهله وات لیّدان له سهر پیغه مبه ر ﷺ﴾

له بهر ئه وه ی له دوی گشت (بَيْت) یکی ئه م (قَصِيْدَة) یه، سهله واته که ی (مَوْلَايَ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِمًا اَبَدًا) ی داهاتوو ده گوتریته وه، بۆیی پیشه کی باسیکی کورتی سهله وات لیّدان له سهر پیغه مبه ر ﷺ ده نووسم:

خوای گه وره ده فره رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ الأحزاب: ۵۶، به راستی خودا و (مَلَائِكَة) ی خوا سهله وات له سهر پیغه مبه ر ﷺ لیّده دن، ئه ی ئه و که سانه ی باوهرتان هیناوه، سهله وات له سهر پیغه مبه ر ﷺ لیّده نو سهلامی لی بکه ن.

پیغه مبه ر ﷺ فره رمویه تی: ﴿رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عَنْهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ﴾ حدیث حسن رواه الترمذي، زه لیل بی ئه و که سه ی له لای وی باسم ده کری=گوی ی له ناوی من ده بی و سهله واتم له سهر لیّنه دا.

هه روه ها پیغه مبه ر ﷺ فره رمویه تی: ﴿الْبَخِيلُ الَّذِي مَنْ ذُكِرْتُ عَنْهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ﴾ حَدِيثٌ صَحِيحٌ رواه الترمذي، به خیل=ره زیل ئه و که سه یه له لای وی باسم ده کری=گوی ی له ناوی من ده بی و سهله واتم له سهر لیّنه دا.

جا بزانه: له ئایه ته که دا چۆنیه تی و کات و شوینی سهله وات دیاری نه کراوه، که وابوو: له هه رکاتی و له هه ر شوینی کدا-به دهنگی نهیّنی، یان به دهنگی ئاشکرا-به هه ر پرسته یه که مروف سهله وات لیّده، خیری سهله واته که ی ده گاتی و له و زه مکرده نش پزگاری ده بی، هه روهك زانا یانی ئیسلام له دوی ناوهینانی پیغه مبه ر ﷺ نووسیویانه:

(صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ). كهواته: سهلهواته كهى (مَوْلَايَ صَلِّ وَسَلِّمْ)ى داهاتووش، هه مان بپيارى بۆ ده درى.

به لام ئەم سهلهواته- كه له دواى ته حياتى نوێژ ده گوتى- له هه موويان خيتره:
 ﴿اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ- فِي الْعَالَمِينَ- إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ﴾ رواء الإمام الشافعى والبخاري ومسلم، واللفظ للشافعى إلا (فى العالمين) فلمسلم.

﴿خَيْرِ سَهْلِهِ وَاتِّدَانِ لَهُ سَهْرٍ يَنْفَعُهُ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ﴾

پيغه مبهروى ﷺ فه رمويه تى: ﴿مَنْ صَلَّى عَلَى صَلَاةٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا﴾ رواء مسلم وأصحاب السنن، هه كه سيك سهلهواتيكم له سهه ليدا، خواى گهوره بهو سهلهواته ده سهلهواتى له سهه ليده دا، واته: ده ره جهه تى بۆ سهه ده نيرى.

هه روه ها ﴿عَنْ أَبِي بَكْرٍ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَكْثَرُ الصَّلَاةِ عَلَيْكَ فَكَمْ أَجْعَلُ لَكَ مِنْ صَلَاتِي؟ فَقَالَ: مَا شِئْتَ. قُلْتُ: الرَّبْعُ؟ قَالَ ﷺ: مَا شِئْتَ فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ. قُلْتُ: النَّصْفُ؟ قَالَ ﷺ: مَا شِئْتَ فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ. قُلْتُ: فَالثَّلَاثِينَ؟ قَالَ ﷺ: مَا شِئْتَ فَإِنْ زِدْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ. قُلْتُ: أَجْعَلُ لَكَ صَلَاتِي كُلَّهَا. قَالَ ﷺ: إِذَا تُكْفِي هَمَّكَ وَيُغْفِرُ لَكَ ذَنْبَكَ﴾ صحيح رواء الإمام أحمد والترمذي، حه زه ره تى (أبي) ﷺ فه رمويه تى: گوتم: ئەى پيغه مبهرى خوا من زۆر سهلهوات له سهه تو ليده ده م، نايا چهند له كاته كانى زيكر و دو عايه كام دابنيم بۆ سهلهوات له سهه تو؟ پيغه مبهروى ﷺ فه رموى: چهندى به خۆت ههز ده كهى. گوتم: چوار يكي كاته كام دابنيم؟ پيغه مبهروى ﷺ فه رموى: چهندى به خۆت ههز ده كهى، جا نه گهر زيادى بكهى ئەوه بۆ تو باشه ره. گوتم: نيوهى كاته كام دابنيم؟ پيغه مبهروى ﷺ فه رموى: چهندى به خۆت ههز ده كهى، جا نه گهر زيادى بكهى ئەوه بۆ تو باشه ره. گوتم: نيوهى كاته كانى زيكر و دو عايه كام دابنيم بۆ سهلهوات له سهه تو. پيغه مبهروى ﷺ فه رموى: جا كه وابى: كاروبارى دونياو قيامهت ده دريتى و بۆت جييه جى ده بى و له گونا هت دبور درى.

هه روه ها سوننه ته: له شهو و پوژى هه ينى دا زۆر سهلهوات له سهه پيغه مبهروى ﷺ ليدا، پيغه مبهروى ﷺ فه رمويه تى: ﴿إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ... فَأَكْثَرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ، قَالُوا: وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلَاتُنَا عَلَيْكَ وَقَدْ

أَرَمْتُ؟ فَقَالَ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ ﴿رواه أبو داود والنسائي وغيرهما﴾
 بآسانید صحیح، له همموو رږوږه کانتان گهوره تر: رږوږی (جُمُعَة) به، که و ابوو: له رږوږی
 (جُمُعَة) دا زوړ سله و اتم له سهر لیږدن، چونکه له (جُمُعَة) دا - سله واته کانتان
 ده هیندریته بهرچاوم له ناو گږوږه که مډا گویم لیږده یی. گوتیان: نهی پیغمه بهری
 خوا ﷺ چوڼ سله واته کانی نیمه ده هیندریته بهرچاوت؟ خو لاشه ی جهنابت له
 گږوږه که تدا رږیوه! پیغمه بهر ﷺ فهرمووی: خوی گهوره له زه مینی قه ده غه کردوه:
 لاشه ی پیغمه بهر ان - عليهم الصلاة والسلام - برزنی.

﴿سَهْلَه وَا ت لِيْدَان: له سبه ينان و نيواران و له دواى نويژمکان﴾

۱- پیغمه بهر ﷺ فهرمویه تی: ﴿مَنْ صَلَّى عَلَيَّ حِينَ يُصْبِحُ عَشْرًا، وَحِينَ يُمَسِّي عَشْرًا، أَذْرَكَتُهُ شِفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ رواه الطبراني بإسناد جيد، هر که سيک که ده گاته کاتی سبه ينه
 ده سله و اتم له سهر لیږدا و که ده گاته کاتی نیوار ده سله و اتم له سهر لیږدا، نهو
 که سه شفاعته تی منی ده گاتی له رږوږی قیامه ت.

۲- ﴿عَنْ فَضَالَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: دَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى فَقَالَ: اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَارْحَمْنِيْ، فَقَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ: عَجَلْتَ اَيُّهَا الْمُصَلِّي؟ اِذَا صَلَّيْتَ فَقَعَدْتَ، فَاحْمَدِ اللّٰهَ بِمَا هُوَ اَهْلُهُ وَصَلِّ عَلَيَّ ثُمَّ اِذْعُهُ﴾
 رواه اصحاب السنن بسند صحيح، پياوړيک هاته مزگهوت و نويژى کرد و دوعاى کرد و گوتی:
 خوايه ليم خوش بهو رهم يی بکه. جا پیغمه بهر ﷺ فهرمووی: نهی نويژ کهر په لست
 کرد، هر کاتيک نويژت کرد جا دانيشتی، سوپاسی خوا بکه بهو سوپاسه ی شایانی
 گهوره ی خوايه - وهك (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) - و سله و اتم له سهر من لیږده - وهك
 (وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ) - نینجا دوعا بکه.

نينا بزانه: به تنه ا يک سله و اتم له پيش دوعادا فهرمانی نهو هديسه به جی
 ده هیندری، به لام ته گهر زیاتر بی، خیری زوړتره، چونکه پیغمه بهر ﷺ ده فهرموی:
 ﴿أَوَّلَى النَّاسِ بِيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَيَّ صَلَاةً﴾ رواه ابن حبان والترمذی وقال: حديث حسن،
 نزیکترین کهس له من له رږوږی قیامه تدا نهو که سیه: که زوړتر سله و اتم له سهر
 لیږدا. که و ابو: به به لگه ی نهو دوو هديسه، نهو ده سله و اتم نهی نیستا له دواى
 نويژه کان لیږه درین کاریکی باشه.

نينا له کوټایي دوعا کردنیشدا: هم سوپاسی خوا و هم سله و اتمیش سوننه تن،
 ههروهک نيمامی (النواوي) له (الأذکار) دا فهرمویه تی.

* * *

﴿ الْفَصْلُ الْأَوَّلُ: فِي الْغَزْلِ وَشَكْوَى الْغَرَامِ ﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ مُنْشَى الْخَلْقِ مِنْ عَدَمٍ * ثُمَّ الصَّلَاةُ عَلَى الْمُخْتَارِ فِي الْقَدَمِ
مَوْلَايَ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِمًا أَبَدًا * عَلَى حَبِيبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ

﴿ الْفَصْلُ الْأَوَّلُ: فِي الْغَزْلِ وَشَكْوَى الْغَرَامِ ﴾

﴿ بهشی یه کهم: له باسی پیداهه لگوتن و سکا لای خوشه ویستی ﴾

(الْحَمْدُ لِلَّهِ) سوپاس و ستایش بۆ ئه و خوا بهی (مُنْشَى الْخَلْقِ) په یداکه ری ئه م خه لکه به (مِنْ عَدَمٍ) له نه بوونه وه (ثُمَّ الصَّلَاةُ) ئینجا درود و په حمه تی خوا (عَلَى الْمُخْتَارِ) برژیته سر پیغه مبه ری بژارده له ناو پیغه مبه ران و -صلی الله علیهم اجمعین- له ناو خه لکی تریشدا، پیغه مبه ر ﷺ فه رمویه تی: ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ، وَاصْطَفَىٰ قُرَيْشًا مِنْ كِنَانَةٍ، وَاصْطَفَىٰ مِنْ قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ، وَاصْطَفَانِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ﴾
رواه مسلم و الترمذی، خوای گه وره له نه ته وه کانی (إِسْمَاعِيلَ) پیغه مبه ر ﷺ (کِنَانَةَ) ی هه لبژارد، له (کِنَانَةَ) ش (قُرَيْشٍ) ی هه لبژارد، له (قُرَيْشٍ) ش (بَنِي هَاشِمٍ) هه لبژاردن، له (بَنِي هَاشِمٍ) ش منی هه لبژارد.

(فِي الْقَدَمِ) له پیشتردا، واته: له دیرینه وه پیغه مبه ری کی بژارده به، هه روه ک پیغه مبه ر ﷺ به خوی فه رمویه تی: ﴿كُنْتُ نَبِيًّا وَآدَمُ بَيْنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد و البیهقی، من له لای خوا پیغه مبه ر بوم، هیشتا باب (آدَمَ) ﷺ اگیانی نه هاتبوره ناو لاشه که ی.

(مَوْلَايَ) ئه ی خودای من (صَلِّ وَسَلِّمْ) په حمه ت و سه لام بنیره - (دَائِمًا أَبَدًا) به به رده وامی هه تاهه تای - (عَلَى حَبِيبِكَ) بۆ سر پیغه مبه ره خوشه ویسته که ت ﷺ، پیغه مبه ر ﷺ فه رمویه تی: ﴿إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَنِي خَلِيلًا كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾
رواه مسلم، خوای گه وره منی کردوته دۆستی خوی، هه روه کو (إِبْرَاهِيمَ) پیغه مبه ری ﷺ کردوته دۆستی خوی. واته: دۆستایه تی به رزترین پله ی خوشویسته.

(خَيْرِ الْخَلْقِ) ئه و پیغه مبه ره ی چاکترینی هه موو خه لکه (كُلِّهِمْ) به تیکرایی، پیغه مبه ر ﷺ فه رمویه تی: ﴿إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِ خَلْقِهِ، وَجَعَلَهُمْ فِرْقَتَيْنِ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِ فِرْقَةٍ، وَخَلَقَ الْقِبَالَ فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِ قَبِيلَةٍ، وَجَعَلَهُمْ بُيُوتًا فَجَعَلَنِي فِي خَيْرِهِمْ بَيْتًا، فَأَنَا خَيْرُكُمْ بَيْتًا وَخَيْرُكُمْ نَفْسًا﴾ حدیث حسن أخرجه الإمام أحمد و الترمذی و البیهقی، خوای گه وره بوونه وه ری دروست کرد، جا منی خسته ناو چاکترینی

دروستکراوی خوئی، خوای گهواره دروستکراوی خوئی کرده دوو چین، جا منی خسته ناو چاکرتین چین، خوای گهواره بهره‌بایه کانی دروست کردن، جا منی خسته ناو چاکرتین بهره‌باب، خوای گهواره بهره‌بایه کانی کردنه بنه‌ماله، جا منی خسته ناو چاکرتین بنه‌ماله، که‌وابوو: من له هه‌مووتان چاکترم له رووی بنه‌ماله و له رووی که‌سایه‌تیه‌وه.

جا بزانه: هه‌ر چهند سه‌رچاوه‌کان فه‌رموویانه: ئه‌و دوو (بیت)‌ه‌ی‌پا‌بردوو، له (قَصِیدَةُ الْبُرْدَةِ) نازم‌دردین. به‌لام بۆیی من نووسینمه‌وه، چونکه له هه‌ندی نوسخه‌ی (بُرْدَةِ) دا‌هاتون، بۆ نمونه:

یه‌که‌م: ئه‌و (بُرْدَةِ)‌یه‌ی له‌گه‌ڵ (دَثَلِ الْخِیرَات) دا له (بیروت - لبنان) چاپ کراوه له (المؤسسة الإسلامية للدراسات والطباعة).

دووهم: له (تَخْمِیس) = پینج خسته‌کیه‌که‌ی (السید إبراهیم حقی الحسینی الموصلي) دا به‌م جو‌ره:

بِسْمِ الْإِلَهِ مُفِیضِ الْجُودِ وَالْكَرَمِ * يَدْنِي بَمَدْحِي وَتَخْمِيسِي وَمُخْتَمِّمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ ذِي الْأَلَاءِ وَالنِّعَمِ * الْحَمْدُ لِلَّهِ مُنْشَى الْخَلْقِ مِنْ عَدَمِ
ثُمَّ الصَّلَاةُ عَلَى الْمُخْتَارِ فِي الْقَدَمِ
مَوْلَايَ صَلِّ عَلَى مَنْ أَظْهَرَ الرُّشْدَا * مُحَمَّدَ الْمُصْطَفَى لِلْعَالَمِينَ هَذَا
مَوْلَايَ سَلِّمْ عَلَيْهِ مَا الصَّبَاحُ بَدَا * مَوْلَايَ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِمًا أَبَدَا
عَلَى حَبِيبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ

جا بزانه: هه‌ر کاتێک (قَصِیدَةُ الْبُرْدَةِ) بخویندریته‌وه، پێویسته له دوا‌ی گشت (بیت)‌یک‌ی (قَصِیدَةِ) که‌ ئه‌م سه‌له‌واته‌ی (مَوْلَايَ صَلِّ وَسَلِّمْ دَائِمًا أَبَدًا * عَلَى حَبِيبِكَ خَيْرِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ) بخویندریته‌وه، چونکه که‌ ئیمامی (البوصیري) له‌خه‌ونه‌که‌ی دا ئه‌م (قَصِیدَةِ)‌یه‌ی بۆ پێغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌خوینده‌وه و گه‌یشه‌ (بیت)‌ی (فَمَبْلُغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ)، پارچه‌که‌ی‌تری بۆ نه‌هات و هه‌ستا، جا پێغه‌مبه‌ر ﷺ بۆی ته‌واو کرد و فه‌رمووی: (وَأَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ كُلِّهِمْ).

جا ئیمامی (البوصیري) ش ئه‌م پارچه‌یه‌ی تیکه‌لی سه‌له‌وته‌که‌ی کرد و له‌ کۆتایی گشت (بیت)‌یک‌دا دووباره‌ی ده‌کرده‌وه.

أَمِنْ تَذَكُّرٍ جِيرَانِ بَذَى سَلَمٍ (١) مَزَجَتْ دَمْعًا جَرَى مِنْ مُقْلَةٍ بَدَمٍ
أَمْ هَبَّتِ الرِّيحُ مِنْ تَلْقَاءِ كَاطِمَةٍ (٢) وَأَوْمَضَ الْبَرْقُ فِي الظُّلُمَاءِ مِنْ إِضْمٍ

ئینجا ئیمامی (البوصیری) دهست به پیداهه لگوتن دهکا و باسی خوشویستنی پیغه مبه رسول الله ﷺ دهکا، به لام ناوی ناهیتی، به لکو ناوی شوینه واره کانی پیغه مبه رسول الله ﷺ دینی و به خوی له خوی دهپرسی: ئایا نهو شوینه واره نهی پیغه مبه رسول الله ﷺ بویه هوی نهو گریان و دامووی و پهنک زهر دیهی توشست بووه؟ به شیوه به کی وهما: وه لامه کهش له پرسیاره که دهفامیته وهو دهفه رموی:

(أَمِنْ تَذَكُّرٍ) ئایا به هوی وه بیرهاتنه وهت (جیران) نهو دراوسیپانهی که (بَذَى سَلَمٍ) له شوینی درهختی (سَلَمٍ) دا بون:

مه بهستی به دراوسیپان: پیغه مبه رسول الله ﷺ و (صَحَابَةَ) نه ﷺ، (ذی سَلَمٍ) ش: دۆلایکه له نیوان (مَكَّة) و (مَدِينَةَ) له نَزِک (قَدِيد)، به درهختی (سَلَمٍ) به ناویانگه، هه جارێک پیغه مبه رسول الله ﷺ له (مَدِينَةَ) وه دهپویشته (مَكَّة)، له گه ل (صَحَابَةَ) کانی له وی داده به زیو له بن درهختی (سَلَمٍ) دهحه ساوه ﴿عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّهُ كَانَ يَأْتِي شَجْرَةً بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ فَيَقِيلُ تَحْتَهَا، وَيُخْبِرُ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ﴾ رواه البزار، قال الحافظ الهيثمي: رجاله موثقون، حهز رهتی (عبدالله) ی کوری ئیمامی (عُمَر) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دههاته لای درهختیک له نیوان (مَكَّة) و (مَدِينَةَ) دا، جاله بن درهخته که دهخوت و رایده گه یاند: پیغه مبه رسول الله ﷺ نهوهای دهکرد. واته: له بن درهخته که دهخوت و دهحه ساوه.

(مَزَجَتْ) تیکه لێ کرد (دَمْعًا) نهو فرمیسهکی (جَرَى مِنْ مُقْلَةٍ) له کلینهی چاوت هاته خوارێ (بَدَمٍ) له گه ل خوی؟

که واته: وه لامه کهش ئاشکرا بوو: به هوی وه بیرهاتنه وهی دراوسیپانی (ذی سَلَمٍ) نهو هنده گریای: تا تیکه لی خوینت کرد نهو فرمیسهکی له چاوت دهپژا خوارێ:

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) ئاماژهی کرد: هوی گریان به کی وه بیرهاتنه وهی دراوسیپانی (ذی سَلَمٍ) بوو. ئه م جارهش ئاماژه بو دوو هۆکاری تری گریان به کی دهکا و دهفه رموی:

(أَمْ هَبَّتِ الرِّيحُ) یان هوی گریان کهت نهو بایه بوو که مه لیکرد (مِنْ تَلْقَاءِ كَاطِمَةٍ) له لای (كَاطِمَةٍ) ی پیغه مبه رسول الله ﷺ: که شوینی که له نَزِک (مَدِينَةَ) ی پیرو، یان مه بهستی (رَوْضَةَ) ی پیغه مبه رسول الله ﷺ: که دهکه ویتته نیوان کوری پیغه مبه رسول الله ﷺ و مینه به کی.

فَمَا لِعَيْنِكَ إِنْ قُلْتَ اكْفُفَا هُمَا (۳) وَمَا لِقَلْبِكَ إِنْ قُلْتَ اسْتَفِقْ يَهُم
 واته: هر کاتیک بای (صبا) له لای خۆشه ویسته وه بی، ئەوه بیرکردنه وهی (عاشق)
 ده جوڵینی و تووشی شهیدایی و گریانێ دهکا.

(و) یان هۆی گریان ههت ئەوه بوو: (أَوْمَضَ الْبَرْقُ) بروسك بریسکه ی دا (فی
 الظُّلُمَاءِ) له شهوی تاریکا (مِنْ إِضْمٍ) له لای کێوی (إِضْمٍ): که له نزیك (مَدِينَةِ)
 پیروژه به نۆزی پیغمبه رﷺ بۆ گهشت کردن دهجووه لای ئەو کێوه ﴿عَنْ عَائِشَةَ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّهَا سَأَلَتْ عَنْ الْبَدَاوَةِ فَقَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَذُو إِلَى هَذِهِ السَّلَاعِ...﴾
 الحديث، حديث صحيح رواه ابوداود، له باره ی دهر چوون بۆ دهره وهی شار، پرسیار له حمزه رته ی
 (عَائِشَةَ) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا کرا؟ ئەویش له وه لامدا فهرمووی: پیغمبه رﷺ دهجووه دهره وه بۆ
 لای ئەم بهرزاییانه ی ناویان پێدا دێته خوارێ.

ئینجا ئیمامی (البوصیري) به خۆی دادگای خۆشه ویستی بۆ خۆی داده نی و له دادگادا
 وهک داننه مێنهر ئاماده ده بی و پرسیار له خۆی دهکا و ده فهرمو ی:

(فَمَا لِعَيْنِكَ) چاوه کانت چیان لیها توه؟ واته: ئەگەر دان نا هینی: که گریان ههت به
 هۆی خۆشه ویسته که ی (ذی سَلَمٍ) و (كَاطَمَةَ) و (إِضْمٍ) ه، ئەوه چ شتیك وای له
 چاوه کانت کردوه: (إِنْ قُلْتَ) ئەگەر پێیان بلی ی: (اُكْفُفَا) واز له گریان بینن، ئەوان
 گوێپایه لت نابن، به لکو (هَمَقًا) زیاتر فرمیتك ده پێژنن؟ بێگومان ئەو هه موو
 فرمیتك نۆره ئاسه واری وه بیرهاتنه وهی خۆشه ویسته که ته.

(و) ههروهها (مَا لِقَلْبِكَ) چ شتیك وای له دل ههت کردوه (إِنْ قُلْتَ) ئەگەر پێ ی
 بلی ی: (اسْتَفِقْ) هه شیار بیه وه، ئەویش گوێپایه لت ناب ی، به لکو (یَهُم) زیاتر
 داده مینی و له خۆشه ویستی دا نقوم ده بی؟ بێگومان ئەوهش ئاسه واری
 وه بیرهاتنه وهی خۆشه ویسته که ته.

بۆی نۆریه ی (صَحَابَةِ) و (تَابِعِينَ) ﷺ که پیغمبه ریان ﷺ وه بیر ده هاته وه، ئەوان:
 یان ده له رزین، یان پهنگیان زهرد ده بوو، یان ده گریان ﴿عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ
 لِعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: انْطَلِقْ بِنَا إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ نَزُورُهَا كَمَا كَانَ رَسُولُ
 اللَّهِ ﷺ يَزُورُهَا. فَلَمَّا انْتَهَيَا إِلَيْهَا بَكَتْ، فَقَالَا لَهَا: مَا يُبْكِيكِ؟ أَمَا تَعْلَمِينَ أَنَّ مَا عِنْدَ اللَّهِ
 خَيْرٌ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ؟ فَقَالَتْ: إِنِّي لَا أَبْكِي أَنِّي لَا أَعْلَمُ أَنَّ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِرَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ وَلَكِنْ أَبْكِي أَنَّ الْوَحْيَ قَدْ انْقَطَعَ مِنَ السَّمَاءِ، فَهَيَّجَتْهُمَا عَلَى الْبُكَاءِ فَجَعَلَا

أَيْحَسَبُ الصَّبُّ أَنَّ الْحُبَّ مُنْكَتِمٌ (٤) مَا بَيْنَ مُنْسَجِمٍ مِنْهُ وَمُضْطَرِمٍ

يَكِيَانِ مَعَهَا ﴿رواه مسلم، له دواى وه فاتى پیغمبر ﷺ، نیمام (أبوبکر) به نیمام (عمر) ی- رضى الله عنها- فهرموو: وهره به یه کهوه بجینه لای (أُمَ أَيْمَن) سهردانی بکهین، ههروهک پیغمبر ﷺ له ژيانی دا سهردانی ده کرد. جا که چونه لای، هه زره تی (أُمَ أَيْمَن) رضى الله عنها پیغمبر ﷺ هاته وه بیر و دهستی به گریان کرد، جا ئه وانیش فهرموویان: نه وه بۆ ده گریی؟ نه دی نازانی نه وهی له لای خودایه بۆ پیغمبر ﷺ باشتره؟ هه زره تی (أُمَ أَيْمَن) رضى الله عنها فهرمووی: خو من له بهر نه وه ناگریم که نازانم نه وهی له لای خواجه بۆ پیغمبر ﷺ باشتره، به لام بوی ده گریم، چونکه (وَحْي) براوه وه له ناسمان نایه ته خواره وه. جا بهم وه بیر هاته وه به نه وانیشی جولاندنه سهر گریان، نیمام (أبوبکر) و نیمام (عمر) ش له گهل هه زره تی (أُمَ أَيْمَن) رضى الله عنها دهستیان به گریان کرد.

هه زره تی (أُمَ أَيْمَن) نه و نافرته یه: که پیغمبر ﷺ له کاتی مندالی دا له باوهش ده کرد، پیغمبر ﷺ وهک دایکی خو ی ریزی لیده نا.

ئینجا که نیمامی (البوصیری) له دادگای خوشه ویستی دا نه یتوانی وه لامی پرسیاره که ی پابردوو بداته وه بى دهنک بوو، وهک دادوهی دادگایه که رایگه یاند: داننه هیئانه ت به خوشه ویستی دا بى سوده وه فهرمووی:

(أَيْحَسَبُ الصَّبُّ) ئایا (عاشق) وه ها تیتیه گا: (أَنَّ الْحُبَّ مُنْكَتِمٌ) خوشه ویستی په نهان ده بى و ده شاردریتیه وه (مَا بَيْنَ مُنْسَجِمٍ) له نیوان نه و فرمیسکه ی به گوپ ده پژی (مِنْهُ) له چاوهکانی وی، هم (وَمُضْطَرِمٍ) له نیوان دلای داگیرساو به ئاگری خوشه ویستی؟ بیگومان: نه و جوړه که سه ی چاوی به فرمیسکه و دلای شهیدای خوشه ویسته که یه تی، نه گهر دان به خوشه ویستی دا نه هیئتی، نه وه به هه له دا چووه و پى باوه پ ناگری.

که و ابوو: به داننه هیئان دهردی وی دهرمان نابى، به لکو دهرمانی دهردی وی له لای خوشه ویسته که یه تی نه گهر له دونیاش به خزمه تی شاد نه بو بى، نه وه له قیامه تا ده بیتنه هاوپى وی، ههروهک هه زره تی (أنس) رضى الله عنه ده گپیته وه: پیاویک پرسیارى له پیغمبر ﷺ کرد: که ینى (قیامة) دى؟ پیغمبر ﷺ فهرمووی: چ کرده وه یه کت بۆ پوژى (قیامة) ئاماده کردوه؟ پیاوه که گوتی: هیچ ئاماده نه کردوه، به لام خوا و

لَوْلَا الْهُوَى لَمْ تُرَقْ دَمْعًا عَلَى طَلَلٍ (۵) وَلَا أَرَقْتَ لِذِكْرِ الْبَانِ وَالْعَلَمِ
 پیغمبره‌ری خه ام صلی الله علیه و آله خوش دهوین. جا پیغمبره صلی الله علیه و آله فهرمووی: ﴿أَنْتَ مَعَ مَنْ
 أَحَبَبْتَ﴾ رواه البخاری و مسلم، تو له قیامه‌تدا له گهل نهو کهسه ده‌بی که له دونیادا خوشت
 ویستوو.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له دادگای خوشه‌ویستی‌دا به‌خوی رایگه‌یاند:
 داننه‌هینانه‌که‌ی هه‌له‌یه‌و بی‌سوده. ئه‌م جاره وه‌ک دادوه‌ری دادگایه‌که به‌لگه‌ی له
 سه‌ر نه‌و راستی‌یه هیناوه‌و فهرمووی:

(لَوْلَا الْهُوَى) ئه‌گه‌ر به‌هوی خوش‌ویستنی خوشه‌ویسته‌که‌ت نه‌بویه، ئه‌وه (لَمْ تُرَقْ
 دَمْعًا) فرمیست که نه‌ده‌ژاند (عَلَى طَلَلٍ) له سه‌ر کاوله خانوه‌کانی وێران‌بووی
 خوشه‌ویسته‌که‌ت.

واته: ئه‌و خانوانه‌ی له (مَكَّة) ی پی‌ڕۆزا به‌هوی کۆچکردنی پیغمبره صلی الله علیه و آله وه‌ک
 وێران‌بوویان لی‌هات. یان مه‌به‌ستی: شاری (مَكَّة) ی پی‌ڕۆزه؟ چونکه ئه‌ویش به‌هوی
 کۆچکردنی پیغمبره صلی الله علیه و آله وه‌ک وێران‌بووی لی‌هات و که‌وته ده‌ست کافره‌کان، تا پزگار
 کرا و بووه (دارالاسلام)، خوای گه‌وره ده‌فهرمووی: ﴿لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ * وَأَنْتَ حَلٌّ
 بِهَذَا الْبَلَدِ﴾ البلد: ۲۱، سویند ده‌خۆم به‌م شاره‌ی (مَكَّة)، له‌و حاله‌ته‌ی تو-ئه‌ی
 پیغمبره صلی الله علیه و آله - له‌م شاره‌دا نیشته‌جی‌ی.

واته: بۆی (مَكَّة) پی‌ژداره‌و شیایوی سویند پی‌خواردنه، چونکه پیغمبره صلی الله علیه و آله تی‌ی‌دا
 نیشته‌جیی، هه‌روه‌ک له (تفسیرالبیضاوی) و چه‌ند ته‌فسیریکی‌تردا ئه‌وها پافه‌کراوه.
 واته: هه‌رچه‌ند شاری (مَكَّة) به‌هوی (كَعْبَة) = (بَيْت الله) و چه‌ند هۆیه‌کی‌تر پی‌ژدار
 بووه، به‌لام به‌ (إِجْمَاع) ی زانایانی ئیسلام: پیغمبره صلی الله علیه و آله له (كَعْبَة) = (بَيْت الله)
 پی‌ژدارتره، هه‌روه‌ک له پوونکردنه‌وی (يَا أَكْرَمَ الْخَلْقِ) دا به‌لگه‌ی بۆ دینین، إِنْ شَاءَ اللَّهُ تعالی.

(و) هه‌روه‌ها ئه‌گه‌ر به‌هوی خوش‌ویستنی خوشه‌ویسته‌که‌ت نه‌بویه (لَا أَرَقْتَ) له
 شه‌وی‌دا خه‌و له چاوه‌کانت نه‌ده‌په‌ویه‌وه (لِذِكْرِ الْبَانِ) به‌هوی وه‌بیره‌اتنه‌وه‌ی
 دره‌خته‌که‌ی (الْبَانِ): که دره‌ختی‌کی بۆنخۆشه‌و له نزیك (مَكَّة) ی پی‌ڕۆزه،
 پیغمبره صلی الله علیه و آله له بنی داده‌نیشت و قسه‌ی له‌گهل (صَحَابَة) کان صلی الله علیه و آله ده‌کرد.

(و) هه‌روه‌ها خه‌و له چاوه‌کانت نه‌ده‌په‌ویه‌وه به‌هوی (الْعَلَمِ) وه‌بیره‌اتنه‌وه‌ی کێوه
 درێژه‌که‌ی خوشه‌ویسته‌که‌ت که کێوی (حِراء)، یان (ثُور)، یان (أَبُوقُبَيْس) ه، که

فَكَيْفَ تُنْكِرُ حُبًّا بَعْدَمَا شَهِدْتَ (٦) بِهِ عَلَيْكَ عُذُولُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ
وَأَثَبْتَ الْوَجْدَ خَطِيءَ عِبْرَةٍ وَصَنَى (٧) مَثَلَ الْبَهَارِ عَلَى خَدِّكَ وَالْعَنَمِ

مه‌رسیکیان له (مکه) ی پیرۆزن، یان کیوی (أحد) ه له (مَدِينَة) ی پیرۆزن، چونکه پیغه مبه‌ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمویه‌تی: ﴿أَحَدٌ جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ﴾ رواه البخاری ومسلم، (أحد) کیویکه نیمه‌ی خوش ده‌وی و نیمه‌ش نه‌ومان خوش ده‌وی.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له دادگای خوشه‌ویستی دا هه‌ر سوو‌ر بوو له سه‌ر داننه‌هێنان به خوشه‌ویستی دا، وه‌ك دادوه‌ری دادگا له‌خوی توند کرد و لۆمه‌ی خوی کرد له سه‌ر سوو‌رپوون و نكۆلی کردن، جا ئەم جاره دادوه‌ر هیچ مۆله‌تیکی‌تری نه‌دای و بریاری دادگای به سه‌ردا سه‌پاند و فه‌رمووی:

(فَكَيْفَ) چۆن ئەم جاره (تُنْكِرُ حُبًّا) ئینکاری ئەو خوشه‌ویستی‌یه به‌هێزه ده‌که‌ی (بَعْدَمَا شَهِدْتَ) پاش ئەوه‌ی شاهیدی‌ی دا (بِهِ) به‌و خوشه‌ویستی‌یه (عَلَيْكَ) له سه‌ر تۆ شاهیدی‌ی دا (عُذُولُ) شاهیده دادپه‌روه‌ره‌کانی (الدَّمْعِ) فرمیسکو هه‌م (وَالسَّقَمِ) شاهیده دادپه‌روه‌ره‌کانی نه‌خۆشی‌ی به‌رده‌وام.

واته: دوو شاهیدی دادپه‌روه‌ر-که له فرمیسکی چاوه‌کانت و له نه‌خۆشی‌ی به‌رده‌وامت وه‌رگیراون- شاهیدن له سه‌ر تۆ: که تۆ عاشقی، مه‌رجی شاهیده‌کانیش هاتۆته‌جی، که خوای گه‌وره ده‌فه‌رمووی: ﴿وَأَشْهَدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ الطلاق: ٢، دوو که‌سی دادپه‌روه‌ر له خۆتان بکه‌نه‌شاهید.

که‌وابوو: تۆ- وه‌ك داوالیکراو- ئەگه‌ر سویندیش بخوی، داننه‌هێنانه‌که‌ت سودی نیه‌و به‌و دوو شاهیدانه‌ سوینده‌که‌ت ڕه‌د ده‌کریته‌وه‌و بریاری دادگا به سه‌رتدا ده‌سه‌پیندیری، چونکه پیغه مبه‌ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمویه‌تی: ﴿الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِي وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ﴾ حدیث حسن رواه البيهقي، هێنای شاهید له سه‌ر داواکاره- جا ئەگه‌ر داواکار شاهیدی نه‌هێنا، ئەو کاته- سویند له سه‌ر ئەو لی‌کراوه‌یه که دان ناهیتی.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) به دوو شاهیدی دادپه‌روه‌ر بریاری خوشه‌ویستی له سه‌ر درا، بریاره‌که‌شی له دادگادا تۆمار کرا، دادوه‌ر پێی ڕاگه‌یاندا: جگه له‌م دوو شاهیدانه‌ش، به‌لگه‌ی‌تری‌ش هه‌نه: که تۆ عاشقی و ناتوانی نكۆلی بکه‌ی، به‌لگه‌کانیش ئەمه‌نه:

(وَأَثَبْتَ الْوَجْدَ) ئەو غه‌مباریه‌ی تۆ به‌هۆی خوشه‌ویستی، جی‌گیری کرد (خَطِيءُ

عَبْرَةً) دوو هیڅی فرمیټسک (و) هه روه ها جیگیری کرد (ضَنَى) ناسه واری لاوازیو بی هیڅی که زهردی پوهه کانتته، جا پهنگه زهرده کت (مِثْلَ الْبَهَارِ) وهك کټوکه زهرده که ی (الْبَهَارُ)، که له ورزی به هاردا په یدا ده بی، هم دوو هیڅه که ی فرمیټسکیش (عَلَى خَدَيْكَ) له سره هر دوو کټلمه کانتته (و) پهنگی هیڅه کانیش: وهك (الْعَنَم) لکه سوږه کانی درهختی (الْعَنَم)ن. واته: بیگومان لاوازیو پهنگ زهردیو فرمیټسکی چاوه کان، هه مووی نیشانه ی خوشه ویستین.

ثیمامی (الثعلبی) و ثیمامی (الواحدی) گپړاویه تیانه وه: ﴿حَـزْرَه تَی (ثُوبَانُ ﷺ) ی خزمه تکار ی پیغمبر ﷺ، زوړی پیغمبر ﷺ خوش دهویا، جا رَوَزِیْک هاته خزمهت پیغمبر ﷺ غه مباری له پوهه کانی دیار بوو، پهنگی گوږا بوو، جهسته ی لاواز بوو، جا پیغمبر ﷺ لی ی پرسی: ﴿يَا ثُوبَانُ مَا غَيَّرَ لَوْنُكَ؟﴾ نه ی (ثُوبَان) چ شتیك پهنگی گورپوی؟ حه زره تی (ثُوبَان) ش ﷺ فهرمووی: نه ی پیغمبر ی خوا ﷺ، من هیچ زیانو هیچ نازاریکم نیه، به لآم ههر کاتیک نه تبینم زوړ دلته نگ دهیم تا ده تبینم، نیجا بیرم له قیامهت کرده وهو دهرسم له وی نه تبینم؟ چونکه تو له گهل پیغمبره ران- عیبه الصلاه والسلام- له بههشته بهرزه کاند ا دهی، منیش نه گهر بچمه بههشت، له خواره وه دهیم، نه گهر نه چمه بههشت، نه وه ههر گیز ناتینم؟ جا خوی گه وره نه م نایه ته ی نارد ه خواره وه: [وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا] النساء: ۶۹، ههر که سیك گوږا په لی خواو پیغمبر ﷺ بی: فهرمانیان به جی بی نی و خوی له قه دهغه کراوه کانیان پپاریزی، نه وانه له بههشتدا له گهل نهو که سانه دا ده بن که خوا نیعمه تی دا ونی و پله یان بهرزه: وهك پیغمبره ران و- صلی الله علیه و آله- راستگو یان و شهیده کان و پیاوچا کان، نای نه وانه بو هاورپیه تی چهند جوانان! ﴿﴾.

ثینجا ثیمامی (البوصیری) له دادگادا هیچ دهسه لاتی نه ما و نه یتوانی بدوی، چونکه وهك شاهیده که ی حه زره تی (یوسف) پیغمبر ﷺ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا﴾ شاهیدیك له خرمو که سی خوی شاهیدی ی دا.

واته: نه فرمیټسک و نه لاوازی هیچیان بیگانه نه بون، بوی- له دوی نهو هه موو بینو به رده یه - به ناچاری دانی به دهردی خوشه ویستی دا هیئا و فهرمووی:

نَعَمْ سَرَى طَيْفٌ مِّنْ أَهْوَى فَأَرَقْنِي (٨) وَالْحُبُّ يَعْتَرِضُ اللَّذَاتِ بِالْأَلَمِ
يَا لَأَتَمِّي فِي الْهَوَى الْعُذْرِيَّ مَعْدِرَةً (٩) مَنِّي إِلَيْكَ وَلَوْ أَنْصَفْتُ لَمْ تَلَمِّ

(نَعَمْ) بهائی، راست دهکە ی ئە ی دادوەری دادپەروەری دادگای خۆشه‌ویستی، دەردی
من دەردی خۆشه‌ویستی‌یه، هۆی وه‌بیرهاتنه‌وه‌ی خۆشه‌ویسته‌که‌شم ئە‌وه بوو:
(سَرَى) شه‌وڕۆیی کردە لای من (طَيْفٌ مِّنْ) خه‌یال و یادی ئە‌و که‌سه‌ی که (أَهْوَى)
من خۆشم ده‌وێ، واته: له‌ خه‌وندا یادێ خۆشه‌ویسته‌که‌م کرده‌وه‌و خه‌یالی وی هاته
لام (فَأَرَقْنِي) جا ئە‌و خه‌یاله‌ خه‌وی لی پره‌واندمه‌وه.

واته: به‌ هۆی ئە‌و خه‌یاله‌ خۆشه‌ له‌ خه‌و پاپه‌ڕیم، جا که‌ زانیم ئە‌وه خه‌یاله‌و پراستی
نیه، غه‌مباری هه‌یرشی بۆ هه‌ینامه‌وه‌و خه‌وم نه‌هاته‌وه.

جا لی‌ره‌دا ئیمامی (البوصیری) وشه‌ی (سَرَى) ی به‌ کار هه‌یناوه، تا‌کو شه‌وڕۆیی
په‌یغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویستمان ﷺ وه‌بیر بێته‌وه، که‌ خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿سُبْحَانَ
الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ (الإسراء: ١، پا‌کو بی
عه‌یی بۆ ئە‌و خوا‌یه‌ی شه‌وڕۆیی کرد به‌ بنده‌ی خو‌ی - (مُحَمَّد) ﷺ - له‌ به‌شیکی
شه‌وێ دا له‌ (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) وه‌ بۆ (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى).

جا ئیمامی (البوصیری) پاساو بۆ پره‌وینه‌وه‌ی خه‌وه‌که‌ی دینی و ده‌فه‌رموی:
(وَالْحُبُّ) خۆشه‌ویستی ته‌بیعه‌تی ته‌وها‌یه (يَعْتَرِضُ اللَّذَاتِ) خۆشه‌ی‌کان له‌ناو ده‌با
(بِالْأَلَمِ) به‌ ئازاری خۆشه‌ویستی. واته: ئە‌و خۆشیانه‌ی له‌ خه‌وندا دیتم، هه‌ی‌جیان
نه‌مان به‌ هۆی خه‌و پره‌وینه‌وه‌م له‌ داخی نه‌گه‌یشتم به‌ خۆشه‌ویسته‌که‌م.

ئینجا که‌ ئیمامی (البوصیری) دانی به‌ خۆشه‌ویستی دا هه‌ینا، هه‌ستی کرد لۆمه‌کارێک
لۆمه‌ی ده‌کا، جا ئە‌ویش گله‌یی له‌ لۆمه‌کاره‌که‌ ده‌کا و ده‌فه‌رموی:

(يَا لَأَتَمِّي) هۆ لۆمه‌کاری من (فِي الْهَوَى الْعُذْرِيَّ) به‌ هۆی ئە‌و خۆشه‌ویسته‌ی وه‌ک
خۆشه‌ویستی (بَنِي عُذْرَةَ) یه. (بَنِي عُذْرَةَ): هۆزیکه‌ له‌ (يَمَن)، زۆر به‌ توندی توشی
(عشق) ده‌بن و زۆرینه‌یان به‌ دەردی خۆشه‌ویستی ده‌مرن.

(مَعْدِرَةً) عوزر دینمه‌وه (مَنِّي) له‌ لای خۆمه‌وه (إِلَيْكَ) بۆ لای تو، عوزره‌که‌م قبول
بکه، چونکه‌ خۆشه‌ویسته‌که‌م له‌ ده‌سته‌لاتی خۆمدا نیه، که‌ وابوو: (وَلَوْ أَنْصَفْتُ)
ئه‌گه‌ر دادپه‌روه‌ری و وێژدانت هه‌بوا‌یه (لَمْ تَلَمِّ) لۆمه‌ت نه‌ده‌کردم، چونکه‌ نابێ م‌رو‌ف
له‌ سه‌ر شتێک لۆمه‌ی بکری: که‌ له‌ ده‌سه‌لاتی خو‌ی دا نه‌بی.

عَدْتُكَ حَالِي لَا سِرِّي بِمُسْتَتَرٍ (١٠) عَنِ الْوُشَاةِ وَلَا دَائِي بِمُنْحَسِمٍ

که و ابوو: ئافره ته کانی سوږه تی (یوسف) ﷺ ناهق بون که لومه ی (زُلَيْخَةَ) یان کرد: له سهر خوشویستنی هه زره تی (یوسف) پیغه مبه رﷺ؟ چونکه که ئه وان چاویان به هه زره تی (یوسف) پیغه مبه رﷺ که وت، به ته نها دیتنیک ئاگایان له خویان نه ما و دهستی خویان بری، جا (زُلَيْخَةَ) ش دابه زیه سه ریان و گله یی لیکردن و گو تی: ﴿فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ﴾ یوسف: ٢٢، ئه وه یان ئه وه لاوه یه: که ئیوه به هوی وی لومه تان کردم، من په لاماری نهویم دا، به لام نهو خوی له من پاراست و بی شهرعی قبول نه کرد.

واته: (زُلَيْخَةَ) به هوی خوشویستنی هه زره تی (یوسف) پیغه مبه رﷺ دهسه لاتی به سهر خوی دا نه بو، بوی خوی بۆ نه گیرا و په لاماری دا، جا بی شهرمانه پاستیه که ی ناشکرا کرد و دانی به تاوانی خوی دا هینا.

به لام ئاگادار به: خوشویستنی (زُلَيْخَةَ) هه ز لیکردنی دویایی به، خوشویستنی نیمامی (البوصيري) ش به گوره دانان و ریژلینانی نایینی به.

ئینجا نیمامی (البوصيري) تکای به زه یی پیدا هاتن له لومه کاره که ی دهکا، تا کو عوزه که ی قبول بکا، جا دوعای بۆ دهکا و دهفه رموی:

(عَدْتُكَ حَالِي) حالی منت لی تیبه پرئـئی لومه کار، واته: دهردی منت نه گاتی، چونکه دهردی من دهردیکی گرانه.

جا وهك لومه کاره که لی پیرسی: حالی تو چ حالیکه؟ ئه ویش وه لام ده داته وه و دهفه رموی: (لَا سِرِّي بِمُسْتَتَرٍ) نهینیی من شاراو وه داپوشراو نیه (عَنِ الْوُشَاةِ) له دووزمانه کان. دووزمان: ئه و که سه یه به درؤ- قسه له نیوان خوشه ویسته کاندای دینئو دهبا، تا کو نیوانیان تیک بدا.

(و) هه روه ها (لا دَائِي) دهردی من ئه و جوړه دهرده نیه، که (بِمُنْحَسِمٍ) بېرئو کوتایی بی، به لکو دهردی من دهردی خوشه ویستی به و چاره ی ناکرئ.

مه بهستی ئه وه یه: دلدار خوشه ویستی که ی له لای دووزمانه کان ناشکرا ناکا و دهیشاریته وه، نه وهك دووزمانه کان نیوانی ئه و ی خوشه ویسته که ی تیک بدن، جا نه گه ر دهرده که ی دریژه ی بداتی، ئه و کاته له لای دووزمانه کان و له لای خه لکی تریش دهرده که ریو ناشکرا ده بی و نهینیه که ی بلاو ده بیته وه، چونکه عاده ت ئه وه یه:

مَحَضَّتَنِ النَّصْحَ لَكِنْ لَسْتُ أَسْمَعُهُ (١١) إِنَّ الْمُحِبَّ عَنِ الْعَذَالِ فِي صَمَمٍ
إِنِّي أَتَهَمْتُ نَصِيحَ الشَّيْبِ فِي عَذَلٍ (١٢) وَالشَّيْبُ أَبْعَدُ فِي نُصْحٍ عَنِ التَّهَمِ

نه گەر مروؤڤ ره وشتیکی هه بی، نه گەر ناشرایشی نه کا، خه لک هه ر دهیزانی، هه روه ک پیغه مبه صلی الله علیه و آله فه رمویه تی: ﴿إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ تَنْطِقُ عَلَى أَلْسِنَةِ بَنِي آدَمَ بِمَا فِي الْمَرْءِ مِنَ الْخَيْرِ وَالْشَّرِّ﴾ رواه البيهقي فی شعب الإيمان یاسناد حسن، خوای گه وره هه ندیک (ملائکة) ی له زه وی دا هه نه له سه ر زوبانی ئاده میزادان ده دوین بهو ره فشاره ی له مروؤفا هه یه: له چاکه و له خراپه.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) تکای به زه بی پیداهاتنی له لومه کاره که کرد، وه ک لومه کاره که ش به زه بی پیدا هاتی و پی ی گوتی: لومه کردنی من ئاموژگاری بوو بو تو، تاکو واز له خوشویسته که ت بیئی و به سییه وه و چیر له و درده دا نه مینی وه.

جا ئیمامی (البوصیری) ش وه لامي ده داته وه و ده فه رموی:

(مَحَضَّتَنِ النَّصْحَ) راست ده که ی به بیگه ردی ئاموژگاریت کردم: تاکو واز له خوشه ویستی بینم (لَكِنْ) به لام (لَسْتُ أَسْمَعُهُ) من گویم له ئاموژگاریه که ت نیه.

واته: ئاموژگاریه که ت وه رناگرم؟ چونکه خوشه ویسته که ی من هه زه تی (مُحَمَّدُ الْمُصْطَفَى) به صلی الله علیه و آله، جا نه گەر هه موو خه لکیش لومه م بکا، هه ر گوئی ئاده می؟ چونکه (إِنَّ الْمُحِبَّ) به راستی خوشویست به هوئی خوشویستنی خوشه ویسته که ی (عَنِ الْعَذَالِ) له باره ی ئاموژگاری و لومه ی لومه کاران (فِي صَمَمٍ) له که پی دایه و گوئی ناداته قسه ی لومه کاران، هه روه ک پیغه مبه صلی الله علیه و آله فه رمویه تی: ﴿حُبُّكَ الشَّيْءَ يُغْمِی وَيُصِمُّ﴾ رواه ابوداود بسند حسن، خوشویستنت شتیک، کویرت ده کا له دیتی خراپه کانی و که یرت ده کا له ئاموژگاری و لومه ی گشت لومه کاریک.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) به لومه کاره که ی گوت: گویم له ئاموژگاریه که ت نیه و هه ری ناگرم. وه ک لومه کاره که ش گله یی لییکا و لی ی بیرسی: چون گومانست له ئاموژگاریه که م هه یه و تومه تبارم ده که ی؟ خو ئاموژگاریه که م بو به رژه وه ندی تویه! جا ئیمامی (البوصیری) ش وه لامي ده داته وه و پی ی ده لی: ته نها تو به تومه تبار دانانیم، به لکو (إِنِّي أَتَهَمْتُ) من تومه تبارم کردوه (نَصِيحَ الشَّيْبِ) مووه سپیه که ی ئاموژگاریکارم (فِي عَذَلٍ) له ئاموژگاری خو مدا.

واته: گومانم له ئاموژگاری گشت ئاموژکاریک هه یه، به جوړیکی وه ها: مووه

﴿الفصل الثاني: في التحذير من هوى النفس﴾

فَإِنَّ أَمَارَتِي بِالسُّوءِ مَا اتَّعَظْتُ (١٣) مِنْ جَهْلَهَا بِنَذِيرِ الشَّيْبِ وَالْهَرَمِ

سپیبه که شمع تۆمه تبار ده کهم، له کاتی کدا (وَالشَّيْبُ) مووی سپی (أَبْعَدُ) له هه موو شتی ک دورتره (فِي نُصْحٍ) له باره ی ئامۆژگاری کردن (عَنِ الثُّهْمِ) له گشت تۆمه تی ک. واته: چونکه مووی سپی راست ده کا: که ئامۆژگاریم ده کا و ده لی: من نیشانه ی مردنم، که وابوو: خو ت ئاماده بکه و بارگه کت بیچه وه، چونکه کاتی بار کردن هاتوو وه ده که پیه وه لای خودا، هه روه ک خوی گه وره ده فه رموی: ﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ﴾ فاطر: ٢٧ ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: يَعْنِي الشَّيْبُ﴾ رواه البخاري في الرقائق والقرطبي وابن كثير في تفسيرهما، ئایا ئه وه نده ته مه غان نه دا بو وه ئی وه: له ما وه ی ئه وه ته مه نه دا بترسی و په ند وه ربگری ئه وه که سه ی ده یه وه ی بیر بکاته وه و بترسی، هه م ترسی نه ریش هاته لاتان. واته: ئه وه ترسی نه ره مووی سپی به.

﴿الفصل الثاني: في التحذير من هوى النفس﴾

﴿به شى دووهم: باسى ئاگادار کردنه وه و ترساندن له هه وه سی (نفس)﴾

ئینجا ئیمامی (البوصیری) به خوی دا دیته وه و (نفس) ی خوی به تاوانبار داده نی؟ چونکه له (بیت) ی پابردو دا ئامۆژگاری مووی سپی قبول نه کرد و تۆمه تباریشی کرد، له گه ل ئه وه شدا له ئایه تی پابردو دا خوی گه وره مووی سپی به ترسی نه ری مردن دا نا وه، جا په شیمان ی خوی ئاشکرا ده کا و ده فه رموی: (فَإِنَّ أَمَارَتِي). به راستی (نفس) ی فه رمانکارم، که زۆر فه رمانم پیده کا (بِالسُّوءِ) به خراپه کردن (مَا اتَّعَظْتُ) په ند و ئامۆژگاری وه رنه گرت (مِنْ جَهْلَهَا) به موی نه زانینی خوی (بِنَذِيرِ الشَّيْبِ) به ترسی نه ری مووی سپی وه م (وَالْهَرَمِ) به ترسی نه ری پیری.

واته: مووی سپی و پیری هه ردووکیان - نیشانه ی مردن، که وابوو: پیویسته مرو ف له و ته مه نه دا په ند وه ربگری و خوی بو مردن ئاماده بکا، چونکه پیغه مبه ر ﷺ فه رمویه تی: ﴿أَعْمَارُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السَّيِّئِ إِلَى السَّيِّئِ وَأَقْلُهُمْ مَنْ يَجُوزُ ذَلِكَ﴾ رواه الترمذي بسند حسن، به ئه غله بی ته مه نه کانی ئۆمه تم له نیوان شه ست تا حه فتا سال دایه، که مژه که یان له حه فتا سال تیده پیری.

جا ئه گه ر مرو ف له و ته مه نه دا به خوی دا نیته وه و تۆبه نه کا، ئه وه مرو فیک ی خراپه و

وَلَا أَعَدَّتْ مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِيلِ قَرَى (١٤) ضَيْفٌ أَلَمْ بِرَأْسِي غَيْرَ مُحْتَشَمٍ

گوپړاپه لى (نَفْس) ی فەرمانکاره به خراپه. جا بزانه: (نَفْس) سى جوړى هه نه:
یه که م: (النَّفْسُ الْأَمَارَةُ)، (نَفْس) ی فەرمانکار، ئه و (نَفْس) هی فەرمان به خراپه ده کاو
نایه ته سهر پیکه ی پاست. ئه مه یان به هیژترین دوژمنی مړوځه، خوای گه وړه
ده فهرموئ: ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ﴾ یوسف: ٥٢، بهراستی (نَفْس) - واته: (نَفْس) ی
خراب - زور فهران به خراپه ده کا.

دووه م: (النَّفْسُ اللَّوَامَةُ)، (نَفْس) ی لومه کار، ئه و (نَفْس) هی ته گهر تاوانیکى کرد،
په شیمان ده بیته وه و لومه ی خوى ده کا و تکای لیخو شپوون له خوای گه وړه ده کا.
ئه مه یان مامناو نه جی به. خوای گه وړه ده فهرموئ: ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَامَةِ﴾
القیامه: ٢، سویند ئه خو م به (النَّفْسُ اللَّوَامَةُ) لومه کار.

سییه م: (النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ)، (نَفْس) ی دلنیا، ئه و (نَفْس) هی له سهر پیکه ی پاسته و
خوى له گونا ده پاریزی و له گه ل (النَّفْسُ الْأَمَارَةُ) له مللانه دایه، جا ئه مه یان له
پله ی هره به رزدايه، خوای گه وړه ده فهرموئ: ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ * ارْجِعِي
إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْضِيَةً﴾ الفجر: ٢٧ و ٢٨، هو (نَفْس) ی دلنیا، بگهړیوه لای خوای خو ت،
تو رازی ی به نیعمه تی خوا، لی رازی بووی له لایه ن خوا.

ئینجا هه روه ک نیمامی (البُصِيرِي) له (بَيْت) ی پابردودا (نَفْس) ی خوى تاوانبار کرد و
گله یی لی کرد، چونکه ناموژگاری مووی سپی قبول نه کرد، ئه م جاره ش (نَفْس) ی
خوى به تاوانبار داده نى؟ چونکه گوپړاپه لى فهرانکاری چاکه نابى و ده فهرموئ:
(وَلَا أَعَدَّتْ) هه روه ها (نَفْس) ی فهرانکارم ناماده ی نه کرد (مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِيلِ) له
کرده وه ی جوان و چاک: وه ک (قَرَى) زیافه ت و میوانداری بو (ضَيْفٌ) ئه و میوانه
پیژداره ی (أَلَمْ) دابه زیوه (بِرَأْسِي) له سهری خو م دا، واته: میوانه که مووی سپی به و
له سهری خو م دا په یدا بووه (غَيْرَ مُحْتَشَمٍ) له حاله تی کدا میوانه که هیچ شهرمی
لی تا کرى و پیژى لی تاندرى.

جا لی رده دا مه به ستنی به زیافه ت و میوانداری: کرده وه ی چاکه یه، چونکه مووی سپی
میوانی دوا ته مه نه، که و ابوو: پیویسته له کوتایى ته مه ندا مړوځ زور بایه خ به
کرده وه ی چاک و جوان بدا و شهرم له مووه سپیه که ی بکا و خوى له خراپه دور
بخاته وه، جا ئه گهر که سیك به کرده وه ی چاک پیژ له و میوانه به پیژه نه نى و شهرمی

لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنِّي مَا أُوقِرُهُ (۱۵) كَتَمْتُ سِرًّا بَدَأَ لِي مِنْهُ بِالْكَتْمِ

لَیْنَه‌کا و هەر له سەر خراپه به‌رده‌وام بێ، ئەوه له لای خوای گه‌رده هه‌چ عوزریکی لێ قبول ناکرێ، هه‌روه‌ک پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمویه‌تی: ﴿أَعْذَرَ اللَّهُ إِلَىٰ أَمْرِي آخَرَ أَجَلَهُ حَتَّىٰ بَلَغَهُ سِتِّينَ سَنَةً﴾ رواه البخاري، خوای گه‌وره هه‌چ عوزریکی نه‌هه‌شتۆته‌وه بۆ ئەو که‌سه‌ی نه‌هه‌راندوه و ته‌مه‌نی درێژ کردوه، تا گه‌یاندویه‌تیه شه‌ست سال.

جا ئیمامی (البوصیری) له (بیت)ی پابردودا ئەوه‌ی پوون کرده‌وه: مووی سپی میوانیکی پێزداره‌و پیویسته شه‌رمی لێ بکریۆ پێزی لێ بندرێ. به‌لام که‌ دیتی په‌فتاری خه‌ک به‌ پێچه‌وانه‌یه‌و مرۆفی پیریش شه‌رم له‌ مووی سپی ناکا، به‌ ناچاری خه‌فه‌تباری خۆی ئاشکرا ده‌کا و ده‌فه‌رموێ:

(لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ) ئە‌گه‌ر من پێشتر ده‌مزانێ (أَنِّي مَا أُوقِرُهُ) که‌ به‌پاستی من پێز له‌ میوانه‌که‌م نانێم: به‌ کرده‌وه‌ی چاک، هه‌م شه‌رمی لێناکه‌م و واز له‌ خراپه‌ ناھێنم، ئە‌وه (كَتَمْتُ) هه‌ر له‌ زووه‌وه ده‌مشارده‌وه‌و په‌نه‌انم ده‌کرد (سِرًّا) ئە‌و نه‌هه‌تیه‌ی (بَدَأَ) ئاشکرا بوو (لِي) بۆ من (مِنْهُ) له‌ مووی سپی. واته‌: ئە‌و نه‌هه‌تیه‌م ده‌شارده‌وه (بِالْكَتْمِ) به‌و په‌نگه‌ی تێکه‌لی خه‌نه ده‌کریۆ مووی سپی پێ په‌نگ ده‌کری.

مه‌به‌ستی به‌ نه‌هه‌تیه‌که‌ی مووی سپی: ترساندنیه‌تی به‌ نزیکبونه‌وه‌ی مردن، واته‌: کرده‌وه‌ی خراپ له‌ لایه‌ن مرۆفی پیر، ناشیرینه‌تره‌ له‌ خراپه‌ی مرۆفی گه‌نج، جا ئە‌گه‌ر ده‌مزانێ له‌ ترسی مووی سپی تۆبه‌ له‌ پابردووم ناکه‌م و له‌ شه‌رمی مووی سپی واز له‌ خراپه‌ ناھێنم، ئە‌وه په‌نگی مووه‌کانم به‌ په‌نگی که‌ته‌م ده‌گوێری، تا‌کو مووی سپیم په‌نه‌ان ببێ و پیریم لێ دیار نه‌بێ.

جا بۆی ئیمامی (البوصیری) وشه‌ی (الْكَتْمِ) ی هه‌لبژارد، چونکه‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمویه‌تی: ﴿إِنَّ أَحْسَنَ مَا غَيْرَ بِهِ هَذَا الشَّيْبُ الْحَنَاءُ وَالْكَتْمُ﴾ رواه اصحاب السنن بسند صحیح، جوانترین په‌نگ که‌ ئە‌و مووه‌ سپیه‌ی پێ بگوێردری: خه‌نده‌و که‌ته‌مه. چونکه‌ که‌ ئە‌و دووانه‌ تێکه‌ل کران ده‌بنه‌ په‌نگی قاوه‌یی.

ئینجا وه‌ک که‌ سێک په‌رسیار له‌ ئیمامی (البوصیری) بکا: بۆچی (نَفْسِ)ی فه‌رمانکارت ئامۆژگاری مووی سپی قبول نه‌کرد و پێزی له‌و میوانه‌ شکۆمه‌نده نه‌نا؟ ئە‌وه‌یش وه‌لام ده‌داته‌وه‌و ده‌فه‌رموێ:

(نَفْسِ)ی فه‌رمانکارم وه‌ک ولاغی شه‌موسی سه‌رکێشه‌— گوێپایه‌لم نابێ، که‌ وایبوو:

مَنْ لِي بَرْدٌ جِمَاحٍ مِنْ غَوَايَتِهَا (١٦) كَمَا يُرَدُّ جِمَاحُ الْخَيْلِ بِاللَّجْمِ
فَلَا تَرُمُ بِالْمَعَاصِي كُسْرَ شَهْوَتِهَا (١٧) إِنَّ الطَّعَامَ يُقْوِي شَهْوَةَ النَّهْمِ

(مَنْ لِي) كى دهبيتته زامينى من كه فالتهم بؤ بكا (بِرْدِ جِمَاحِ) بؤ كه پاندنه وهى
(نَفْسِ) ه سهركىشه كه م (مِنْ غَوَايَتِهَا) له گومرايى و تاوانكاريه كهى، واته: به په ند و
ناموژگارى، (نَفْسِ) ه سهركىشه كه م بؤ بگه پيئيته وه سهر پيى راست (كَمَا يُرَدُّ)
هه روهك ده كه پيئندريته وه (جِمَاحُ الْخَيْلِ) نه سبه كانى سهركىش (بِاللَّجْمِ)
به لغاوه كانيان.

بيگومان هه موو دهرديك دهرمانى هه يه، دهرمانى گوناهايش توبه يه، كه و ابوو:
پيويسته مروؤ (نَفْسِ) ي خوى پاك و بيگه رد بكا: به توبه و به هاوپييه تى پياوى چاك و
له خواترس، چونكه خواى گه وره ده فهرمووى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا
مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ التوبه: ١١٩، هو نهو كه سانهى ئيمان تان هيئاوه، له كردار و له گوftarدا له
خوا بترسو له گهل راستگو ياندا بن.

جا به هاوپييه تى پياوچاكان مروؤ به ره به ره له خراپه دور ده كه ويته وهو (نَفْسِ) ي
پاك ده بيتته وهو له خوا نزيك ده بيتته وه، بويى خواى گه وره ده فهرمووى: ﴿قَدْ أَفْلَحَ
مَنْ زَكَّاهَا﴾ الشمس: ٩، به راستى به خته وهر و سهر فراز بوو نهو كه سهى (نَفْسِ) ي خوى له
چلگى تاوان پاك كردوته وه.

ئينجا كه ئيمامى (البوصيري) له (بَيِّنَاتِ) ي پابردودا پرسياى كرد: كى (نَفْسِ) ي
سهركىشم بؤ ده كه پيئيته وه سهر پيى راست؟ وهك بيرى له وه كرد بيتته وه: كه سيكى
لينه زان پيئموونى بكا و بلئ: به زور ليكردن (نَفْسِ) ي خوت له گوناها كردن قه دهغه
مه كه، چونكه له نه نجامدا قه دهغه كه ده شكيتى و ديته وه سهر گوناها كردن، كه و ابوو:
(نَفْسِ) ي خوت ئيزن بده: تاكو به هه زكردنى خوى گوناها بكا، ئينجا كه له گوناها كردن
تير بوو، نهو كاته به خوى واز له گوناها كردن ديئى! جا ئيمامى (البوصيري) نهو
پيئموونيهى به هه له يه كى ناشين دانا و فهرمووى:

(فَلَا تَرُمُ) ئوميد مه كه و چاوه پوان مه كه (بِالْمَعَاصِي) به يارمه تى گوناها كان (كُسْرَ
شَهْوَتِهَا) تامه زروى (نَفْسِ) ت بشكيتى، چونكه نه گهر (نَفْسِ) له گوناها كردن
پابه يئندري، نهو كاته زياتر هه ز له گوناها كردن ده كا و گوناها له دواى گوناها ده كا و
وه پره ز نابى تا دلى مروؤ به ژهنگى گوناها پرهش ده بى، هه روهك (إِنَّ الطَّعَامَ) به راستى
خواردنه مهنى خوش و به له زهت (يُقْوِي) به هيژ ده كا (شَهْوَةَ النَّهْمِ)

وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ إِنْ تَهْمَلَهُ شَبَّ عَلَى (۱۸) حُبِّ الرِّضَاعِ وَإِنْ تَقْطِعْهُ يَنْفَطِمِ

تامه زړوږی مړوږی نه وستی زړ خور. به لام ته گهر خوار د نه کي لى لایبه ی، نه و کاته هیچی ده ست ناکه وى له خوار دنى زیاتر بى نومید ده بى.

هر وه هاش: نه گهر (نفس) له گونا هکړدن قه دهغه بکړی، نه ویش بى نومید ده بى و ده گه پټه وه سهر خوا به رستی و دلى مړوږ روشن ده بى، هه روه ک پیغه مبه روى هه رمویه تی: ﴿إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَذْنَبَ ذَنْبًا كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءٌ فِي قَلْبِهِ، فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ مِنْهَا صُقِلَ قَلْبُهُ، وَإِنْ زَادَ زَادَتْ حَتَّى يَغْلُوَ قَلْبُهُ، فَذَلِكَ الرَّيْنُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى: (كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) المطففين: ۱۴﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد والترمذی، به راستی هر کاتیک به نده گونا هیکی کرد، په لایه کی رهش له دلى دا دروست ده بى، جا نه گهر له گونا هه که توبه ی کرد: وازی لیته و تکای لیخو شپو ونی گونا هه کي له خوا کرد، نه وه دلى لووس و روشن ده کرته وه، وه نه گهر زیاتر گونا بکا، په لایه کمش زیاد ده کا، تا به سهر دلى دا زال ده بى و دایده پو شى، جا نه وه نه و دلره شپو ونیه که خوی گه وړه له قورئاندا ده فمر موى: (قسه ی کافره کان ده رهق قورئان راست نیه، به لکو نه و کرده وى نه وان ده یکه ن ژهنگی گونا هی هینا و ته سهر دله کانی نه وان و داپو شیه).

نینجا که نیمامی (البوصیري) له (بنیت) ی پابرد وودا هه رموى: (نفس) له گونا هکړدن وه پز نابى، هه روه ک مړوږی نه و سن له خوار د تیر نابى. نه م جارهش نه وه مان بو پوون ده کاته وه: (نفس) ی مړوږ له ده ست خوی دایه و ده توانى له گونا هکړدن قه دهغه ی بکا و ده فمر موى:

(وَالنَّفْسُ) ثاره زړوى مړوږ (كَالطِّفْلِ) وه ک منداله (إِنْ تَهْمَلَهُ) نه گهر واز له مندال بینى و هه رامو شى بکي، نه و کاته (شَبَّ) منداله که گه وړه ده بى و سووړ ده بى (عَلَى حُبِّ الرِّضَاعِ) له سهر خو شو یستنى شیر خوار دن، واته: به گه وړه بیش حه ز له شیر خوار دن ده کا، نه وهش وه ک گونا هکړدن - به پیچه وانه ی دانانى خویا ه، که ده فمر موى: ﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ البقره: ۲۳۳، ده بى دوو سالى ته و او دایکان شیر بده نه منداله کانیان، نه و فهرمانه بو نه و که سیه که بیه وى شیر دانه که ته و او بکا.

به لام (وَإِنْ تَقْطِعْهُ) نه گهر منداله که له شیر خوار دن بیچ پټی، نه و کاته (يَنْفَطِمِ) هه تا

فَاصْرِفْ هَوَاَهَا وَحَاذِرْ أَنْ تُؤَلِّيَهُ (١٩) إِنَّ الْهَوَىٰ مَا تُوَلَّىٰ يُصِمُّ أَوْ يَفْصِمُ

هه تایی له شیرخواردن ده پچپی و ناگه پیتته وه سهر شیرخواردن و به ره به ره به ره وه
په فتاری مرو قایه تی سهر ده که وی.

واته: (نَفْس) ش وهك منداله: نه گهر فه راموشی بکه ی به ئاره زووی خو ی گونا ه بکا،
نه وه له گونا هکردن پادی، به لام نه گهر له گونا هکردن قه ده غه ی بکه ی، نه و کاته به
سهری دا زال ده بی و نه ویش ئاره زووی گونا هکردنی نامینی و ناگه پیتته وه سهر
گونا هکردن و به ره به ره و پله ی به خته وه ری سهر ده که وی، جا نه مه یان نه و توبه
نه سوحه یه که خوی گه وره ده فه رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا﴾
التحریم: ٨، هُوَ نَهْوٌ كَسَانَهُ يَبْأُوهُرَتَانِ هَيَاوَه، بُو لای خوا توبه له گونا ه کانتان بکه ن به
توبه یه کی نه سوح. واته: هه تاهه تایی نه گه پیتته وه سهر گونا هکردن.

ئینجا که ئیمامی (البوصیري) له (بَيْت) ی پابردودا، فه رموی: (نَفْس) وهك مندال وایه
په روه رده قبول ده کا و له گونا هکردن قه ده غه ده کری. نه م جار ه ش له چۆنیه تی
په روه رده کردنه که ی دا ده فه رموی:

(فَاصْرِفْ) قه ده غه بکه (نَفْس) ی خۆت (هَوَاَهَا) له ئاره زووی خو ی (وَحَاذِرْ) بترسه و
ناگادار به (أَنْ تُؤَلِّيَهُ) له وه ی (نَفْس) ی خۆت بکه یه کاریه ده ست و سهر داری خۆت و به
ئاره زووی (نَفْس) په فتار بکه ی، چونکه خوی گه وره ده فه رموی: ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ
فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ م: ٢٦، شوین هه و او ئاره زووی (نَفْس) مه که وه، نه وهك له
ریگه ی خوا لاتبدا و گو مرآت بکا.

(إِنَّ الْهَوَىٰ) به راستی ئاره زووی (نَفْس) سه مکاریکی نه وهایه: (مَا تُوَلَّى) نه گهر ببیته
کاریه ده ستی مرو ق، نه وه (يُصِمُّ) یان مرو قه که ده کوژی (أَوْ يَفْصِمُ) یان عه یب داری
ده کا و پله ی مرو قایه تی داده به زینی، پیغه مبه ره ﷺ فه رمویه تی: ﴿الْكَيْسُ مَنْ دَانَ
نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاَهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ
الْأَمَانِي﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد والترمذي، مرو قی عاقل و لیژان نه و که سه یه: لیپی چانه وه
له گهل (نَفْس) ی خو ی بکا و به سهر (نَفْس) ی خو ی دا زال بی و کرده وه ی چاک بو
دوای مردن بکا، مرو قی گیل و ته مبه لیش نه و که سه یه: (نَفْس) ی خو ی فه راموش بکا و
وه شوین ئاره زو وه که ی بیخی و خو زگه ی لیبو وردنیش له خوا بکا.

ئینجا که ئیمامی (البوصیري) له (بَيْت) ی پابردودا فه رموی: (نَفْس) ی خۆت قه ده غه

وَرَاعَهَا وَهِيَ فِي الْأَعْمَالِ سَائِمَةٌ (٢٠) وَإِنْ هِيَ اسْتَحَلَّتِ الْمَرْعَى فَلَا تُسَمِّ

بكه له ئاره زووی خوی. له وانه یه كه سیک وا تیځگا: نه گهر (نفس) ئاره زووی
خواپه رستیش بکا، هر قه دهغه بکری؟ جا نیمامی (البوصیری) نه و حاله تش پوون
ده کاته وه و دهغه رموی:

(وَرَاعَهَا) چاودیږی (نفس) ی خوت به و ئاگات لی بی (وَهِيَ) له و حاله ته ی
(نفس) ده کت (فِي الْأَعْمَالِ) له کرده وه ی چاک و خواپه رستی سوننه تدا (سَائِمَةٌ)
ده له وه پږی.

واته: كه (نفس) ده کت وازی له خراپه هیئا و دهستی به خواپه رستی واجب و سوننه ت
کرد، نه و حاله تش حاله تیځی ترسناکه، كه و ابو: (وَإِنْ هِيَ) نه گهر (نفس) ی خوت
(اسْتَحَلَّتِ الْمَرْعَى) له وه پگه ی خواپه رستن و کرده وه ی سوننه تی له لا شیرین بوو،
به جوړیځی وه ها: زور بایه خی به کرده وه سوننه ته کان ددها، تاكو خه لك به چاكه
باسی بکا و ناوبانگی بلاو بیته وه، نه و کاته (فَلَا تُسَمِّ) مه یله وه پږنه.

واته: -جگه له واجبه کان- له کرده وه کانی تر قه دهغه ی بکه، چونکه نه و جوړه
کرده وه یه ی بو خوا نیه، به لکو بو (ریاء) = نیشان دانی خواپه رستی ده یکا، نه مه ش به
(الشَّرْكَ الْأَصْغَرُ) = هاو به شدانانی بچوک بو خوا، داده ندیږی خوا قبولی ناکا، هر وه
پیغه مبه رسول الله ﷺ فهرمو یه تی: ﴿إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشَّرْكَ الْأَصْغَرُ. قَالُوا: وَمَا
الشَّرْكَ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الرِّيَاءُ، يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا جَزَى النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ:
إِذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاوُونَ فِي الدُّنْيَا فَاَنْظُرُوا هَلْ تَجِدُونَ عِنْدَهُمْ جَزَاءً؟﴾ حدیث صحیح
رواه الإمام احمد والطبرانی، به راستی نه وه ی له هه موو شتیك زیاتر لی ده ترسم بیته
سهرتان: (الشَّرْكَ الْأَصْغَرُ) = هاو به شدانانی بچوکه بو خوا. گو تیان: هاو به ش دانانی
بچوک چی یه؟ پیغه مبه رسول الله ﷺ فهرمو ی: (ریاء) = نیشان دانی خواپه رستی یه، له روژی
قیامت کاتی خوی گه و ره پاداشتی کرده وه کان ده داته خه لك، دهغه رموی: بر و نه
لای نه و كه سانه ی له دنیا دا کرده وه کاتان نشانی نه وان ددها، ته ماشا بکه ن: نایا
هیچ پاداشتی کتان له لای نه وان ده ست ده که و ی؟.

جا تکایه: نه م باسه به وردی له (إِحْيَاءُ عُلُومِ الدِّينِ) له باسی (ریاء) دا بخوینه وه،
چونکه باسیکی زور مه تر سیداره، والله أعلم.

ئینجا كه نیمامی (البوصیری) له (بَيْتِ) ی پرا بردودا فهرمو ی: له ترسی (ریاء)

كَمْ حَسَنْتَ لَذَّةَ لِلْمَرْءِ قَاتِلَةً (٢١) مِنْ حَيْثُ لَمْ يَذْرِ أَنَّ السُّمَّ فِي الدَّسَمِ
وَإِخْشَ الدَّسَائِسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ شَبَعٍ (٢٢) فَرُبَّ مَخْمَصَةٍ شَرٌّ مِنَ التُّخَمِ

(نَفْس) ى خۆت له كرده وهى سوننهت قه دهغه بكه. له وانه يه كه سيك پى سى سى سى
بلى: چۆن په وايه خواپه رستى قه دهغه بكړى؟! جا ئيمامى (البوصيرى) له وه لامدا
ئاماره بو ئه وه دهكا: نابى مروځ متمان به (نَفْس) ى خوى بكا، چونكه (نَفْس)
فيلبازه مروځ له ناو دهب، به لگش ئه مه يه:

(كَمْ حَسَنْتَ) زور جار (نَفْس) ى مروځ پازاندويه تيه وه به جوانى داناوه (لَذَّة) تامو
چيژك: كه (لِلْمَرْءِ قَاتِلَةً) تامو چيژكه بكوژى مروځه: وهك تامو چيژى (رياء)=
نیشان داني خواپه رستى له خوږانې بوون و خو به زلزانين (مِنْ حَيْثُ) له و پوه وه مروځ
دهكوژى: كه (لَمْ يَذْرِ) مروځه كه نه يزانيوه (أَنَّ السُّمَّ) ژه هرى كوشنده (فِي الدَّسَمِ)
له ناو خواردنى چه وړدايه.

واته: تامو چيژى (رياء)= نیشان داني خواپه رستى له خوږانې بوون ژه هريكى
كوشنده يه، تيكله لى خواپه رستى ده بى خواپه رستنه كه ش تيك دها و مروځيش
به هيلاك دها، كه و ابو: پيوسته مروځ ناگاي له خوى بى خواپه رستنه كه ي به بى
گهردى خوا بى، تاكو به خته وهر بى و په نجه پو نه بى، خوى گهره ده فهرموى: ﴿قَدْ
أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا * وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا﴾ الشمس: ١٠٩، به راستى به خته وهر و سهر فراز بوو
ئو كه سهى (نَفْس) ى خوى به خواپه رستى پاك كړدو ته وه له چلكى گوناوه كان،
سهر شوړ و بى هيو بوو ئو كه سهى (نَفْس) ى خوى له ناو گوناوه كاندا پنهان كړدو و
خوى به هيلاك داوه.

جا كه ئيمامى (البوصيرى) فهرموى: چاوديرى (نَفْس) ى خۆت به له حاله تى
خواپه رستندا. ئه م جار هاش له خراپه ي (نَفْس) ئاگا دارمان ده كاته وه: له حاله تى
تيرى و برسيه تى دا و ده فهرموى:

(وَإِخْشَ الدَّسَائِسَ) بترسه له و فيلان هى (نَفْس) په نهانيان دهكا (مِنْ جُوعٍ) له
برسيه تى و (وَمِنْ شَبَعٍ) له تيريه تى، چونكه مروځ به هوى برسيه تى: بى ميز ده بى و
وه پز ده بى و توندوتيز ده بى و په وشتى تيك ده چى و تووشى دالغى پوپوچ ده بى،
هه روه ها به هوى تيرى: دلى تاريك ده بى و له خوا بى ئاگا ده بى و بو خواپه رستيش
ته مبه ل ده بى، كه و ابو: پيوسته مروځ له تيرى و له برسيه تى دا مامناوه نجى بى و له

وَاسْتَفْرِغِ الدَّمَغَ مِنْ عَيْنٍ قَدْ امْتَلَأَتْ (۲۳) مِنَ الْمَحَارِمِ وَالزَّمِ حِمِيَةَ التَّدَمِّ

سنور دهرنه چی، ههروهك خوائ گهوره دهفه رموی: ﴿وَكُلُّوا وَأَشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾
الأعراف: ۳۱، بخون و بخونهوه، زیاده روی مه کهن.

جا له وانهیه کهسیک بلی: برسیه تی سودی ههیه و وهك تیبری زیانی نیه؟ له وه لامدا
فه رموی:

(قَرَبًا مَحْمَصَةً) هندی جار برسیه تی به میز (شَرُّ) خراپتره (مِنْ التُّخْمِ) له و زور
تیبریونه ی گه ده تیک دهدا، چونکه برسیه تی ده بیته هوی بی میز بوون له
خواپه رستی دا، بویی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام دعای ده کرد و دهیغه رموو: ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ
مِنَ الْجُوعِ فَإِنَّهُ بِنَسِ الضَّجِيعِ﴾ رواه أبوداود والنسائي بسند صالح، خودایه خوُم ده پاریزم به تو
له برسیه تی، چونکه برسیه تی پالکه و توویکی خراپه، که له گهل مروؤ پال دهداته وه.
ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیئت) ی پابردودا فه رمانی کرد: کرده وه کانمان
به بی گهردی بو خوا بیو (ریاء) ی تیدا نه بی، ئەم جاره هانمان دهدا بو توبه کردن و
ده فه رموی:

(وَاسْتَفْرِغِ الدَّمَغَ) هه موو فرمیسکی توبه کردن برژینه دهره وه (مِنْ عَيْنٍ) له و چاوه ی
که (قَدْ امْتَلَأَتْ) پرپووه (مِنْ الْمَحَارِمِ) له کرده وه چه پامه کان: وهك (تَنْظُرُ) =
تماشا کردن نامه حرهم، واته: تماشا کردن نامه حرهم بو پیاو و بو ئافرهت بی
جیاوازی - چه پامه، پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام له چه دیسی (قُدْسِي) دا فه رمویه تی: ﴿النَّظَرُ سَهْمٌ
مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ﴾ رواه الطبرانی والحاكم بإسناد صحيح، تماشا کردن نامه حرهم تیریکی
ژههراوی به له تیره کانی شهیتان. واته: به تیشکی شهیتان له چاوی تماشا که ره که
دهدا و کار له ئایین و له ئابرووی دهکا:

عاره بو عاقل له بهر بی کهلکی * تماشای شهرم و ناموسی خهلکی
خوا نه مری داوه به پیاو و ژنان * کهسیان نه پروان بو لهشی نهویان
هه رگیز مه پروانه له بو نامه حرهم * چه سره ته بو دل دینیش نه کا کهم
چه ند کهسی شیت کرد مهراقی (نَظَرُ) * چهندی (مُبْتَلَى) به دهردی جگهر
بویی فه رمویه چه زه ته رهئیس عَلَيْهِ السَّلَام * (نَظَرُ) تیریکه له تیری (إِبْلِيسَ)

له (بههرو گولزار) و (اقبالنامه) ی ماموستا (عبدالکریم المدرس) گولژیتر کراوه.

ئینجا که له گونا هه کانت په شیمان بویه وه و له ترسی خوا گریای، به ته نها گریان واز

وَخَالَفَ النَّفْسَ وَالشَّيْطَانَ وَأَعَصَاهُمَا (٢٤) وَإِنْ هُمَا مَحْضَاكَ النَّصْحَ فَاتَّهَمِ

مهینه، به لکو توبه که ت پابگره و (وَالزَّمْ) به رده و ام به (حَفِيَّةُ النَّدَمِ) له سه ر پاراستنی په شیمانی له هه موو گونا هیکی گه وره و بچوک، چونکه مه رجه کانی توبه ی به راستی نه مه یه:

واز له گونا هه که بښی، په شیمان بښته وه له کردنی گونا هه که، بریار بدا له مه و دوا نه گه رپته وه سه ر گونا هه که، نه گه ر گونا هه که مافی ئاده میزاد بوو، مافه که ی بداته وه. جا هر کاتیک توبه که ی نه و مه رجان هی لی هاتنه جی و به فرمی سکی په شیمانی چاوه کانی پاک کردنه وه، نه و کاته خوی گه وره - له گه وره یی خوی - توبه ی قبول ده کا و سزای نادا، هه روه ک پیغه مبه ر عَلَيْهِ السَّلَام فه رمویه تی: ﴿لَا يَلِجُ النَّارَ رَجُلٌ بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ حَتَّى يُعَوِّدَ اللَّبَنُ فِي الصَّرْعِ﴾ رواه الترمذی بسند حسن، ناچپته ناو ئاگری دوزه خ نه و که سه ی له ترسی خوا گریاوه، تا شیر ده گه رپته وه ناو گوان.

ئینجا که مروء توبه یه کی بیگه ردی کرد، (نَفْس) و شه ی تان بوی دینه مه یدان، تا کو توبه ی پی بشکینن و بیگه رپتنه وه سه ر گونا هکاری، بوی ئیما می (البوصیری) ئاموزگاری ده کا و ده فه رموی:

(وَخَالَفَ النَّفْسَ) دژایه تی (نَفْس) ی خوت بکه و به قسه ی مه که، چونکه فه رمانی خراپه ت پی ده کا، که واته: به رده و ام به له سه ر توبه و له خواترسان، خوی گه وره ده فه رموی: ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ * فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ (النازعات: ٤٠، ٤١)، نه و که سه ی له وه ستانی به رده ست خوی گه وره - له روژی قیامت - ده ترسی و (نَفْس) ی خوی قه دهغه ده کا له هه و او هه وه سی جهرام، به راستی به هه شت هه وار گه و شوینی حاوانه وه ی نه وه له روژی دواپی دا.

(و) هه روه ها (الشَّيْطَانَ) به قسه ی شه ی تانیش مه که، چونکه له سه رده می باب (آدم) وه عَلَيْهِ السَّلَام تا دنیا ویران ده بی، شه ی تان دوژمنی کی دروژن و فیلبازه، خوی گه وره ده فه رموی: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ (فاطر: ٦)، نه ی خه لکینه، شه ی تان دوژمنی کی به رده و امی ئیوه یه، که و ابوو: ئیره ش به دوژمنی خوتانی دابنن و دژایه تی بکه ن.

(وَأَعَصَاهُمَا) گوپرایه لی (نَفْس) و شه ی تان مه به: له هپ فه رمانیک و له هپ قه دهغه کردنیک (وَإِنْ هُمَا) نه گه ر (نَفْس) و شه ی تان (مَحْضَاكَ النَّصْحَ) به بیگه ردیش

وَلَا تُطْعُ مِنْهُمَا خَصْمًا وَلَا حَكَمًا (۲۵) فَأَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَصْمِ وَالْحَكَمِ

ناموژگاریان بۆ تو کرد (فَاتَّهُمْ) تو هر تومه تباریان بکه و ناموژگاریه که یان لی وهرمه گره، چونکه هیچ کاتیک دوژمن به رژه وندی توئی ناوی.

بۆیی پیشینه کان گوتویانه: (لَا يَغُرُّكُمْ شَمْسُ الشِّتَاءِ وَوَعْدُ النِّسَاءِ وَنَصِيحَةُ الْأَعْدَاءِ وَمُصَاحَبَةُ الْأَمْرَاءِ) فريوتان نه دا: پوژي زستان، گفتي ئافره تان، ناموژگاري دوژمنان، هاوپتيه تي سهرکرده کان.

ئينجا که ئيمامي (البوصيري) له (بَيْتِ) ي پابردوودا فهرمووی: (نَفْسُ) وشه يتان تومه تبار بکه و ناموژگاريان لی وهرمه گره. ئەم جاره فهرمووده که ي پابردوی به هيتر ده کا و ده فهرمووی:

(وَلَا تُطْعُ) گوپرايه ل مه به (مِنْهُمَا) له لايه ني (نَفْسُ) وشه يتان، واته (خَصْمًا) گوپرايه لي کيشه چيه که يان مه به و هم (وَلَا حَكَمًا) گوپرايه لي ناويزيکاره که شيان مه به، چونکه (نَفْسُ) وشه يتان سهك دوو جووته گورگي برسي - هيرش ديننه سهر عه قلی مروؤ بۆ نه وهی توشي خراپه ی بکه ن؟ چونکه عه قلی فرمان به چاکه ده کا، ئينجا جاريك (نَفْسُ) کيشه ی له گه ل ده کا و شه يتان ده بيته ناويزيکار، جاريکيش شه يتان کيشه ی له گه ل ده کا و (نَفْسُ) ده بيته ناويزيکار، جا له هه ردوو حاله تدا تو دژايه تي هه ردووکيان بکه و گوپرايه ليان مه به، چونکه (فَأَنْتَ تَعْرِفُ) تو ده زانی (كَيْدَ الْخَصْمِ) فيلي کيشه چي و هم (وَالْحَكَمِ) فيلي ناويزيکار.

بۆ ويته: شه يتان، يان (نَفْسُ) کيشه له گه ل عه قلی مروؤ ده کا و داواي لی ده کا: گوناھيک بکا، يان چاکه يه ک نه کا، جا عه قلی به قسه ی ناکا و کيشه که يان ديننه لاي شه يتان، يان لاي (نَفْسُ)، جا بيگومان: (نَفْسُ) وشه يتان دوستي يه کترين و دوژمني مروؤن، که وابوو: هه رکاميان بييته دادوهر، نه وه بريار له دژي مروؤ، بۆ به رژه وه ندي خوی ده دا و پيت ده لی: خو نه گه رک گوناھه که ش بکه ی هيچت ليتايي و ده رگه ی توبه کراوه يه و خودا (غُفُورُ) و (رَحِيمُ). ئا به م جوړه هه ردووکيان فيلت لی ده که ن.

ته ماشا بکه: شه يتان چون فيلي له باب (آدم) و ﷺ دايکه (حواء) کرد و سويندي به دروي بۆ خواردن و له به هه شت ده ري کردنه ده ره وه، خواي گه وره ده فهرموي: ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ * فَذَلِيهِمَا بَغْرُورٌ ﴿الاعراف: ۲۱ و ۲۲﴾، شه يتان سويندي بۆ (آدم) و (حواء) خوارد و گوتي: من بۆ ئيه وه ناموژکارم، جا به م سوينده

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ قَوْلٍ بِلاَ عَمَلٍ (٢٦) لَقَدْ نَسَبْتُ بِهِ نَسْلًا لَدَى عُقْمٍ
أَمَرْتُكَ الْخَيْرَ لَكِنْ مَا أَتَمَرْتُ بِهِ (٢٧) وَمَا اسْتَقَمْتُ فَمَا قَوْلِي لَكَ اسْتَقِم

ههردوو کیانی فریودان و توشی خوار دنی درهخته که ی کردن و له بههشت دهر کران.
بویّ خوی گه وره ئاموژگاریمان دهکا و دهفه رموی: ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنُكُمُ الشَّيْطَانُ
كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾ الاعراف: ٢٧، هو نه ته وهی (آدم) ناگاداری خوژان بن:
شهیتان فریوتان نه دا، وهك باوك و دایکی ئیوه—(آدم) و (حواء) ی— فریودان و له
بههشت دهری کردنه دهر وه.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) نه و ئاموژگاریانه ی پابردوی کردن، له وه ترسا: به خوی
پهفتار به و ئاموژگاریانه نه کا، بویّ دهفه رموی:

(أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ) تَکای لِيَخْشَبُونْ له خوا ده که م (مِنْ قَوْلٍ) له گوته یه کی وه ها: که
(بِلاَ عَمَلٍ) کرداری له گه لدا نه بی، چونکه گوته ی بی کردار تاوانه، خوی گه وره
دهفه رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبِرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا
لَا تَفْعَلُونَ﴾ الصف: ٢ و ٣، هو نه و که سانه ی باوه رتان به خوا و پیغمبر ﷺ هیناوه، بوجی
به زو بانان قسه یه که ده که نو به کرداریش نایکه ن، نه وه رق لیوونیک ی گه وره یه له
لای خوا: که قسه یه که بکه نو به کردار نه یکه ن.

جا نه گه ر ئاموژگاری به چاکه بکه م و به خۆم پیاوی چاک نه ب، وهك نه وه یه (لَقَدْ
نَسَبْتُ) بیگومان خستبیتمه پال (به) به و گوته یه م (نَسْلًا) نه ژادیك (لَدَى عُقْمٍ) بۆ
نه زۆکیك، واته: نه گه ر ئاموژگاری به چاکه بکه م و به خۆم چاکه نه بی، نه وه و
نه گه یه نی که به درۆ چاکه م دابیته پال خۆم، وهك نه وه ی به درۆ مندالیک بدهمه پال
مروفتیکی نه زۆک و بلیم: نه م منداله له نه ژادی نه و نه زۆکه یه. بیگومان: نه زۆکیش
مندالی نه.

ئینجا ئیمامی (البوصیری) بۆ به هیژکردن و پهونکردنه وهی (بیت) ی پابردو دهفه رموی:
(أَمَرْتُكَ الْخَيْرَ) فه رمانی چاکه م به تو کرد (لَكِنْ) به لام (مَا أَتَمَرْتُ بِهِ) به خۆم
چاکه م نه کرد، بیگومان نه وهش پهفتاریکی خراپه و په وشتی جوله که کانه، چونکه
خوی گه وره دهفه رموی: ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾ البقرة: ٤٤، نایا ئیوه—
نه ی جوله که کان— فه رمانی چاکه به خه لک ده که نو و خوژان له بیر ده که نو و چاکه
ناکه ن؟ بیگومان نه وه کاریکی ناشیرینه.

وَلَا تَزَوَّدْتُ قَبْلَ الْمَوْتِ نَافِلَةً (۲۸) وَلَمْ أُصَلِّ سِوَى فَرَضٍ وَلَمْ أُصُمْ

(و) ههروهه ما (مَا اسْتَقَمْتُ) به خۆم راسته پێتو بهردهوام نه بوم له سهراچاكه،
 فهرمانی خوام به جی نه هینا، كه دهفه رموی: ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ
 مَعَكَ﴾ مود: ۱۱۲، ئەهی پیغه مبهه ر ﷺ بهردهوام راسته پێتو بمینه وه له سهرا نهو نایینه، وهك له
 لایه ن خواوه فهرمانت پێکراوه، خۆت و نهو كه سانهی تۆ بهیان کردوه وه له گهل تۆ
 ئیمانیا ن هیناوه.

جا ئە گهر به خۆم بهردهوام نه بوم، ئەو کاته (فَمَا قَوْلِي) سودی چی به گۆتهی من (لَكَ)
 بۆ تۆ، كه پێت بلیم: (اسْتَقِمْ) تۆ راسته پێتو بهردهوام بمینه وه له سهرا کردار و
 گوشتاری چاک؟ بێگومان ئەو ئامۆژگاریه سودی نیه وه هیچ به رهه میکی نابێتو
 خاوه نه کهشی به دۆزهخ سزا ده درێ، پیغه مبهه ر ﷺ فهرمویه تی: ﴿يُؤْتِي بِالرَّجُلِ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ فَيُلْقِي فِي النَّارِ فَتَنَدُلِقُ أَقْتَابُ بَطْنِهِ فَيَدُورُ بِهَا كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ بِالرَّحَى، فَيَجْمَعُ
 إِلَيْهِ أَهْلُ النَّارِ فَيَقُولُونَ: يَا فُلَانُ مَا لَكَ؟ أَلَمْ تَكُنْ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ؟
 فَيَقُولُ: بَلَى قَدْ كُنْتُ أَمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَأَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ﴾ رواه البخاري ومسلم،
 له رۆژی قیامهت پیاو دههیندری و فری ده درێته ناو ناگر، جا رپخۆله کانی له زگی دینه
 دهروهو به دهو رهیا ندا دهسوری، وهك کهر به دهو رهی ناشدا دهسوری، جا خه لکی
 دۆزهخ له لای کۆ ده بنه وهو دهلین: فلانه کس نهو چیه؟ نه دی تۆ فهرمانت به چاکه
 نه ده کرد و خراپهت قه دهغه نه ده کرد؟ نهویش دهلی: بهلی، فهرمانم به چاکه ده کرد و
 به خۆم چاکه کهم نه ده کرد، خراپه قه دهغه ده کرد و به خۆم خراپه کهم ده کرد.

جا ئەم حه دیسه هه ره شهیه بۆ ئەو وتار خوینانهی گۆتهیا ن هیه وه کرده و بهیا ن نیه،
 أعاذنا الله تعالى.

ئینجا ئیمامی (البوصیری) ئاخ و په شیمانی خۆی ئاشکرا دهکا، چونکه له ته مه نی
 پابردووی دا زۆر چاکه ی نه کردون و دهفه رموی:

(وَلَا تَزَوَّدْتُ) زاد و زه خیرم ئاماده نه کردوه (قَبْلَ الْمَوْتِ) له پێش مردنم، واته:
 پێش وه پێ که وتنم بۆ سه فه ری پۆژی قیامهت (نَافِلَةً) له زاد و زه خیره ی کرده وه
 سوننه ته کان، چونکه سوننه ته کان: ههروهك پلهی مڕۆڤ له بهمه شتدا بهرز ده که نه وه،
 ناته واوی واجبه کانیشی له قیامهتدا بۆ پیر ده که نه وه، پیغه مبهه ر ﷺ فهرمویه تی:
 خوای گه و ره له پۆژی قیامهتدا دهفه رمویته (مَلَائِكَةُ) خۆی: ﴿انظُرُوا فِي صَلَاةِ

﴿الفصل الثالث: في مدح النبي ﷺ﴾

عَبْدِي أَتَمَّهَا أَمْ نَقَصَهَا؟ فَإِنْ كَانَتْ تَامَةً كَبِتَ لَهُ تَامَةٌ، وَإِنْ كَانَ انْتَقَصَ مِنْهَا شَيْئًا، قَالَ: أَنْظِرُوا هَلْ لِعَبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ؟ فَإِنْ كَانَ لَهُ تَطَوُّعٌ، قَالَ: أَتَمُّوا لِعَبْدِي فَرِيضَتَهُ مِنْ تَطَوُّعِهِ. ثُمَّ الزَّكَاةَ مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ تَوَخَّذْ الْأَعْمَالَ عَلَى حَسَبِ ذَلِكَ ﴿رواه أبو داود بسند حسن، تهماشای ناو نویژی بهندهی من بکن: نایا نویژه کهی به تهواوی کردوه، یان به ناتهواوی؟ جا نه گهر نویژه کهی تهواو بوو، نهوه به تهواوی بوی دهنووسری، وه نه گهر شتیکی له نویژه کهی ناتهواو کردبوو، خوای گهوره دهفهرموی: تهماشا بکن نایا بهندهی من سوننه تی هه نه؟ جا نه گهر سوننه تی هه بن، خوای گهوره دهفهرموی: ناتهواوی نویژه واجبه که بو بهندهی من له نویژه سوننه ته کهی تهواو بکن. ئینجا زه کاتیش وه کو نویژه، ئینجا کردهوه کانی تریش ههر بهو گویره یه وهرده گیرین.

مه بهست به (فی صلاة عبدي): ناتهواوی ناو نویژه که یه که نه یزانیوه، چونکه نه گهر مه بهست خودی نویژه نه کراوه که بوايه، نهوه دهیفه رموو: (إلى صلاة عبدي).

(وَلَمْ أَصَلْ سِوَى قَرَضٍ) جگه له نویژه واجبه کان نویژی سوننه تم زور نه کردون و هه م (وَلَمْ أَصُمْ) پوژووی سوننه تیشم زور نه گرتون. بیگومان: نهوهش ده بیته هو ی دابه زینی پلهی مروؤ و دواکه وتنی له کاروانی پیاوچا کان.

که و ابو: نه گهر موسولمان بیهوئ بییته دوستی خوا و له خوا نزیک بییته وه، پیویسته -له گهل واجبه کاند- سوننه ته کانیش بکا، پیغه مبه ر ﷺ فه رمویه تی: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُهُ عَلَيْهِ، وَلَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَافُلِ حَتَّى أَحِبَّهُ...﴾ الحديث رواه البخاري، خوای گهوره فه رمویه تی: ههر که سیک دوژمنایه تی دوستیکی من بکا، نهوه به راستی ناگادارم کردهوه: من جهنگی له گهل ده کهم، بهندهی من به هیچ شتیکی خوشه ویستر له لای من له من نزیک ناییته وه، وهك به کردنی نهو کرداره ی له سهرم واجب کردهو لیم نزیک دهیته وه، بهندهی من واز ناهیتی و بهردهوام به کردنی سوننه ته کان خو ی له من نزیک ده کاته وه، تا خوشم دهو ی.

﴿الفصل الثالث: في مدح النبي ﷺ﴾

﴿بهشی سی یه م: له باسی ستایشی پیغه مبه ر ﷺ﴾

نهم باسه مه بهستی نهم قه سیده یه، به لام ئیمامی (البوصیری) خو ی به شیایو نهوه

ظَلَمْتُ سُنَّةَ مَنْ أَحْيَا الظَّلَامَ إِلَى (٢٩) أَنْ اشْتَكْتَ قَدَمَاهُ الضَّرَّ مِنْ وَرَمٍ
وَشَدَّ مِنْ سَعَبٍ أَحْشَاءَهُ وَطَوَى (٣٠) تَحْتَ الْحِجَارَةِ كَشْحًا مُتَرَفِ الْأَدَمِ

دانه‌نا: که مه‌دحی‌ئو پیغه‌مبه‌ره گه‌وره‌و پر‌یزداره بکا^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} تا (نَفْسِ)ی خوی شکاند و
دانی به تاوانه‌کانی خوی‌دا هی‌نا و تکای لی‌خوش‌بونی له خوا کرد، ئینجا هاته به‌ر
ده‌رگی پیغه‌مبه‌ر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} و خوی به که‌مته‌رخه‌م دانا و فه‌رمووی:

(ظَلَمْتُ) سته‌م کرد و وازم هی‌نا له (سُنَّةَ مَنْ) پر‌یازی ئو پیغه‌مبه‌ره‌ی^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} که
(أَحْيَا الظَّلَامَ) شه‌وی تاریکی زیندو کرده‌وه به نویژکردن، واته: پیغه‌مبه‌ر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم}
شه‌وی نه‌ده‌خه‌وت و هر شه‌ونویژی ده‌کرد، جا پیغه‌مبه‌ر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} له شه‌ونویژه‌که‌ی‌دا
ئه‌وه‌نده له‌پیوه راده‌وه‌ستا و قورپانی ده‌خویند (إِلَى أَنْ اشْتَكْتَ قَدَمَاهُ) تا ه‌ردو
پی‌ه‌کانی سکا‌لایان کرد (الضَّرَّ) له‌و ئازاره‌ی توشیان ده‌بوو (مِنْ وَرَمٍ) به‌هوی
هه‌لا‌وسان و ئه‌ستور‌بوونیان ﴿عَنِ الْمُغِيرَةِ رَضِيَ عَنْهُ﴾ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى تَوَرَّمَتْ قَدَمَاهُ، فَقِيلَ
لَهُ: غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ؟ قَالَ: أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا﴾ رواه البخاري
و مسلم، پیغه‌مبه‌ر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} ئه‌وه‌نده له شه‌ونویژدا له‌پیوه راده‌وه‌ستا، تا ه‌ردو پی‌ه‌کانی
هه‌لا‌وسان، جا پی‌ی‌گو‌ترا: خوی گه‌وره له رابر‌دو و داهاتوی گونا‌هت خوش
بووه، بو‌چی ئه‌وه‌نده خو ماندو و ده‌که‌ی؟ پیغه‌مبه‌ر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} فه‌رمووی: نایا نه‌مه به‌نده‌یه‌کی
سو‌پاس‌کار بو خوی گه‌وره؟!.

ئینجا که ئیمامی (البُوصَيْرِي) باسی خوا‌ه‌رستنی پیغه‌مبه‌ری کرد^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم}، ئه‌م جاره‌ش
باسی دونیانه‌ویستی پیغه‌مبه‌ر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} ده‌کا و ده‌فه‌رموی:

(و) ه‌روه‌ها سته‌م کرد له پر‌یازی ئو پیغه‌مبه‌ره‌ی^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} که (شَدَّ) پی‌چا بوی (مِنْ
سَعَبٍ) به‌هوی بر‌سیه‌تی (أَحْشَاءَهُ) هه‌ناوه‌کانی خوی ﴿عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ عَنْهُ﴾: جِئْتُ رَسُولَ
اللَّهِ ﷺ يَوْمًا فَوَجَدْتُهُ جَالِسًا مَعَ أَصْحَابِهِ وَقَدْ عَصَبَ بَطْنُهُ بِعَصَابَةٍ، فَقُلْتُ: لِمَ عَصَبَ
رَسُولُ اللَّهِ بَطْنُهُ؟ فَقَالُوا مِنَ الْجُوعِ...﴾ الحديث، رواه مسلم، رَوِّثْكَ جُوعَهُ خِزْمَتِ پیغه‌مبه‌ر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم}،
دیتم له‌گه‌ل (صَحَابَةَ) کانی دانیش‌تووه‌و زگی خوی به په‌ر و کیک پی‌چابوو، منیش گوتم:
بو‌چی پیغه‌مبه‌ر^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} زگی خوی پی‌چاوه؟ گو‌تیان: به‌هوی بر‌سیه‌تی.

(و) ه‌روه‌ها سته‌م کرد له پر‌یازی ئو پیغه‌مبه‌ره‌ی^{صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم} که (طَوَى) ویکی هی‌نا‌بووه
(تَحْتَ الْحِجَارَةِ) له بن به‌رده‌کاندا (كَشْحًا) که‌له‌که‌یه‌کی وه‌ها: که (مُتَرَفِ الْأَدَمِ)
پی‌سته‌که‌ی نه‌رمو ناسکه ﴿عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ عَنْهُ﴾ - فِي حَدِيثِ حَفَرِ الْخَنْدَقِ -: عَرَضَتْ كُدَيْيَةٌ

وَرَاوَدَتْهُ الْجِبَالُ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ (٣١) عَنْ نَفْسِهِ فَأَرَاهَا أَيَّمَا شَمَمٍ
وَأَكَدَتْ زُهْدَهُ فِيهَا ضَرُورَتُهُ (٣٢) إِنَّ الضَّرُورَةَ لَا تَعْدُو عَلَى الْعَصَمِ

شديدة، فقال ﷺ: أَنَا نَازِلٌ. ثُمَّ قَامَ ﷺ وَبَطْنُهُ مَعْصُوبٌ بِحَجَرٍ، وَلَبِثْنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ لَا نَذُوقُ
ذَوَاقًا... الحديث، رواه البخاري ومسلم، له هه لکه ندنی (خندق) دا پارچه بهر دیکی توندی
رهق هاته پيشمان، جا پیغمبر ﷺ به خوی دابه زیه ناو (خندق)، له بهر برسیه تی
بهردی له سهر زگی خوی به ستبوو، ماوهی سی رۆژان هیچمان تام نه کردبوو.

ئینجا له وانه یه که سیک وا تیبگا: ئەو برسیه تی به پیغمبر ﷺ به هوی هه ژاری
نه بوونی بویی، نه که به هوی دونیانه ویستی، جا ئیمامی (البوصیری) ئەو تیگه یشتنه
هه له یه رهد ده کاته وه ده فهرمووی:

(وَرَاوَدَتْهُ) خواستی پیغمبر ﷺ کرد (الْجِبَالُ الشُّمُّ) چیا به رزه کانی (مَکَّةَ) ی
پیروز، واته: داوایان لیکرد: (مِنْ ذَهَبٍ) که بوی بینه زیر (عَنْ نَفْسِهِ) له بهر خودی
پیغمبر ﷺ نه گهر بیهوی، به لام پیغمبر ﷺ نه و زیره ی نه ویست، به لکو (فَأَرَاهَا)
وازهینانی له دنیا، نیشانی چیا یه کان دا (أَيَّمَا شَمَمٍ) وازهینانیکی وهما به میز: که
هیچ که سیک له توانای دا نه بی.

پیغمبر ﷺ فهرمویه تی: ﴿عَرَضَ عَلَيَّ رَبِّي لِيَجْعَلَ لِي بَطْحَاءَ مَكَّةَ ذَهَبًا، فَقُلْتُ: لَا،
يَا رَبِّ...﴾ الحديث، رواه الإمام أحمد والترمذي وقال: حديث حسن، وفي حديث آخر: ﴿أَتَجِبُ أَنْ أَجْعَلَ
هَذِهِ الْجِبَالُ ذَهَبًا؟...﴾ رواه الطبراني بسند حسن، والقاضي عياض في الشفا ورواه البيهقي في الدلائل، وابن
المنذر وابن منده وأبو نعیم في قصة ثعلبة بلفظ آخر، خوای گه وره ناراسته ی کردم تا کو خاک و لمی
(مَکَّةَ) بۆ من بکاته زیر؟ منیش گوتم: نا، خودایه نامهوی.

له حه دیسیکی تر دا فهرمویه تی: (نَايَا يَتَّ خَوْشَه ئەم کێوانه بۆ تو بکه مه زیر؟...)،
واته: پیغمبر ﷺ نه و زیره ی نه ویست، چونکه دونیانه ویست بوو.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) به لگه ی هیناوه له سهر دونیانه ویستی پیغمبر ﷺ،
ده گونجی که سیک نه قام و ناتیبگه یشتوو بلی: پیغمبر ﷺ، ئەوه نده ده وه له مه ند و
هه بووی بوو، بویی کێوه کانی زیری نه ویستن. جا ئیمامی (البوصیری) ئەوه ش رهد
ده کاته وه ده فهرمووی:

(وَأَكَدَتْ) به میزی کردوه (زُهْدَهُ) دونیانه ویستی و وازهینانی پیغمبر ﷺ (فِيهَا) له
کێوه کانی زیر (ضَرُورَتُهُ) ناچاری و پتو ویستی پیغمبر ﷺ. واته: به لگه ی

وَكَيْفَ تَدْعُو إِلَى الدُّنْيَا ضَرُورَةً مِّنْ (۳۳) لَوْلَاهُ لَمْ تُخْرَجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ

دونيانه ويستی پیغمبر ﷺ به وه به هیتر ده بی: که پیغمبر ﷺ ناچاری پووی
تیده کرد و پیوستیه کانی ژیا نی ده ست نه ده که وتن، نه و جا کیوه کانی زپیشی قبول
نه کردن ﴿عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: تُوْفِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَدَرَعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ فِي ثَلَاثِينَ
صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ﴾ رواه البخاری ومسلم، پیغمبر ﷺ وفاتی کرد، لهو حاله تهی زریه که ی
له لای جوله که یه که به بارمته ی سی ربه جو داندرا بوو. واته: پارهی نه بو، بوی به
قهرز کریبوی.

(إِنَّ الضَّرُورَةَ) به راستی ناچاری (لَا تَعْدُو) زَالِ نَابِيٍّ (عَلَى الْعِصَمِ) به سر نه و
که سانه دا: که خوا له دنیایو یستن پاراستونی. واته: هر چه ند زوریش پیوستیان
هه بی، پیوستی وایان لینا کا دنیایان بوی ﴿عَنْ ابْنِ عُمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: خَيْرَ رَسُولٍ اللَّهُ ﷺ
بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، فَاخْتَارَ الْآخِرَةَ﴾ حدیث حسن رواه الطبرانی والبيهقي، پیغمبر ﷺ له لایه ن
خواوه کرا سر پشک: له نیوان دنیا و قیامه ت؟ جا پیغمبر ﷺ قیامه تی هه لبزارد،
واته: دنیای نه ویست.

ئینجا که نیمای (البُوصِيرِي) فهرمووی: ناچاری زَالِ نَابِيٍّ به سر پیغمبر ﷺ و
وای لینا کا دنیای بوی. فهرمووده که ی خوی به هیتر ده کا و ده فهرمووی:
(وَكَيْفَ) چۆن (تَدْعُو) داوا له پیغمبر ﷺ ده کا: (إِلَى الدُّنْيَا) که دلی به لای
دنیادا بجی (ضَرُورَةً مِّنْ) ناچاری نه و پیغمبر ﷺ (لَوْلَاهُ) نه گهر له بهر
خاتری نه و پیغمبر ﷺ نه بویه ﷺ (لَمْ تُخْرَجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ) دنیا له نه بوونه وه
نه ده هیندرا هه بوون.

واته: ناچاری وا له پیغمبر ﷺ نا کا: دنیای بوی، چونکه دنیا له بهر خاتری وی
دروست کراوه. هه روه که له باسی قبول کردنی توبه ی باب (آدم) ﷺ له هه دیسیکی
(صَحِيح) دا پیغمبر ﷺ فهرمویه تی: ﴿لَمَّا اقْتَرَفَ آدَمُ الْخَطِيئَةَ، قَالَ: يَا رَبِّ أَسْأَلُكَ
بِحَقِّ مُحَمَّدٍ لَمَّا غَفَرْتَ لِي، فَقَالَ اللَّهُ: يَا آدَمُ وَكَيْفَ عَرَفْتَ مُحَمَّدًا وَلَمْ أَخْلُقْهُ؟ قَالَ:
يَا رَبِّ لَأَنَّكَ لَمَّا خَلَقْتَنِي بِيَدِكَ وَنَفَخْتَ فِيَّ مِنْ رُوحِكَ، رَفَعْتَ رَأْسِي فَرَأَيْتُ عَلَى قِوَامِ
الْعَرْشِ مَكْتُوبًا: (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ)، فَعَلِمْتُ أَنَّكَ لَمْ تُضِفْ إِلَى اسْمِكَ إِلَّا
أَحَبَّ الْخَلْقِ إِلَيْكَ، فَقَالَ اللَّهُ صَدَقْتَ يَا آدَمُ إِنَّهُ لَأَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ، أَدْعُنِي بِحَقِّهِ فَقَدْ
غَفَرْتُ لَكَ، وَلَوْلَا مُحَمَّدٌ مَا خَلَقْتُكَ﴾ أخرجه الحاكم في المستدرک یاسناد صحیح، والحافظ السيوطي

مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالْثَّقَلَيْنِ (٣٤) - بَنِ الْفَرِيقَيْنِ مِنْ غَرْبٍ وَمِنْ عَجَمٍ

فی الخصائص النبویة وصححه، وصححه القسطلانی والزرقانی فی المواهب اللدنیة، وجاء من طریق آخر بلفظ: ﴿فَلَوْلَا مُحَمَّدٌ مَا خَلَقْتُ آدَمَ وَلَا الْجَنَّةَ وَلَا النَّارَ﴾ رواه الحاكم بإسناد صحيح، وصححه الإمام البلقيني فی فتاواه، ونقله الإمام ابن كثير فی البداية والنهاية، له كاتيكدا باب (آدم) ﷺ به هوى خواردنى له داره كهى بههشت توشى تاوان بوو، له خوا پاراوهو گوتى: (خوايه بو خاترى (مُحَمَّد) ﷺ له گوناهم خوش بيه). خواى گهوره فهرمووى: (چون (مُحَمَّد) ت ناسيره، خو هيشتا دروستم نه كرده؟). باب (آدم) ﷺ فهرمووى: خوايه كه منت دروست كرد و گيانت هينا ناو لاشه كه، سهرم بهرز كرد و ديتم: له سهر ييچه كه كانى (عَرْش) نووسراوه (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ)، ئينجا زانيم: هيچ ناويك له گهل ناوى پيروزي خوت كو ناكه يهوه، تهنها ناوى خوشهويستزين خهلكى خوت نه بئى، ئينجا خواى گهوره فهرمووى: راست ده كهى: (مُحَمَّد) ﷺ خوشهويستزين خهلكه به لامهوه، به خاترى (مُحَمَّد) ﷺ ليم پاريتيهوه، بيگومان نهوا ليت خوش بووم، نه گهر له بهر (مُحَمَّد) ﷺ نه بوايه: توم دروست نه ده كرد. - له حهديسيكى ترده فهرمويه تى: [نه گهر له بهر (مُحَمَّد) ﷺ نه بوايه: نه (آدم) و نه بههشت و نه دوزه خم دروست نه ده كردن].

هم به وشهى (الدنيا) له حهديسيكى بنهيزدا هاتووه: ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقُولُ: لَوْلَاكَ - يَا مُحَمَّدُ - مَا خَلَقْتُ الدُّنْيَا﴾ رواه الديلمي في الفردوس وابن عساكر في تاريخ دمشق، وسنده وام جدا، خواى تو ده فهرموى: نه گهر له بهر خاترى تو نه بوايه - نهى مُحَمَّد ﷺ - دونيام دروست نه ده كرد.

له مه دحى پيغمبه ﷺ، (عاجز) فهرمويه تى:

نورى بناغهى عالهمه * بو (أُنْبِيَا) يان خاتهمه

(آدم) له بهر وى ئادهمه * (تَحْقِيق) بكه ن گوفتارى من

ئينجا كه ئيمامى (البوصيري) نه وه موو ستايشه پيغمبه رى ﷺ كرد، نه م جاره به ئاشكرابى ناوى دينى و ده فهرموى:

(مُحَمَّد) ﷺ نه و پيغمبه رهى نه وه موو سيفه ته باشانهى هه بون، ناوى (مُحَمَّد) ﷺ كه پيغمبه رى خوايه و (سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ) گه ورهى هه ردو بوونه وه ره، واته: دونيا و قيامه ت و گشت بوونه وه ريكي ناو دونيا و قيامه تيش، هم (وَالثَّقَلَيْنِ)

نَبِيُّنَا الْأَمْرُ التَّاهِي فَلَا أَحَدَ (۳۵) أَبْرَ فِي قَوْلٍ لَا مِنْهُ وَلَا نَعَم

گه وره ی هه ردوو گرانکه ره کانی سهر زه مینه: که ئاده میزاد و جنوکه نه، هه م (وَالْفَرِيقَيْنِ) گه وره ی هه ردوو تیپه کانه: (مِنْ عُرْبٍ) که عه ره به کانو (وَمِنْ عَجَمٍ) که له کانی تری سهر زه مینن جگه له عه ره به کان.

پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام فه رمویه تی: ﴿أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ رواه البخاری و مسلم، من گه وره ی هه موو خه لکم له رۆژی قیامه تدا.

هه م ﴿عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي قِصَّةِ سَفَرِهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَعَ عَمِّهِ إِلَى الشَّامِ... فَأَخَذَ الرَّاهِبُ بِيَدِهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَالَ: هَذَا سَيِّدُ الْعَالَمِينَ هَذَا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ...﴾ حدیث حسن رواه الترمذی و البیهقی، و قال الحاكم: حدیث صحیح، که پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام له گهل مامی خو ی به سه فهر چووه (شام)، راهیبه که دهستی پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام گرت و گوتی: نه مه گه وره ی هه موو عالمه مه، نه مه پیغه مبه ره ی په روهر دگاری عالمه مه. واته: به (إجماع) ی زانایانی ئیسلام: پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام له هه موو عالمه = دروستکراویکی خوا گه وره تره.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) به ئاشکرای ناوی پیغه مبه ره ی هینا عَلَيْهِ السَّلَام، نه م جاره شانازی به وه دهکا: که ئیمه ئوممه تی نه و پیغه مبه ره یین و ده فهرموی:

(نَبِيُّنَا) نه و پیغه مبه ره گه وره و پیزداری ناوم هینا، پیغه مبه ره ی ئیمه یه عَلَيْهِ السَّلَام (الْأَمْرُ) به بریاری خودا فه رمانده ری چاکه یه و (النَّاهِي) پیزگری خراپه یه، خوی گه وره ده فهرموی: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ الحشر: ۷، هه ره فه رمانیکی پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام به ئیوه ی کرد، وه ری بگرن، هه ره شتیکی لی قه ده غه کردن مه یکه ن.

(فَلَا أَحَدَ) جا هیچ خه لکیک نه (أَبْرَ) پاستگوتر بی (فِي قَوْلٍ لَا) له گوتنی نا (مِنْهُ) له پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام، هه م (وَلَا نَعَم) هیچ خه لکیکیش له پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام پاستگوتر نه له گوتنی به لی.

واته: هیچ خه لکیک له پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام پاستگوتر نه، له و کاته ی له قه ده قه کردنی خراپه دا ده فهرموی: نا، مه یکه. یان له فه رمان به چاکه دا ده فهرموی: به لی، بیکه. چونکه هه ردوویکی به بریاری خودایه، خوی گه وره ده فهرموی: ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ * إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ النجم: ۲و، پیغه مبه ره عَلَيْهِ السَّلَام به هه واو هه وهس — له کاروباری نایندا — گوftar ناکا، به لکو گشت گوftar یکی ئاینی له لای خوا به (وَحْيٍ) بو ی هاتووه.

هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِي تُرْجَى شَفَاعَتُهُ (٣٦) لِكُلِّ هَوَلٍ مِنَ الْأَهْوَالِ مُقْتَحَمٍ

هه روه ها له كاروبارى دونيايشدا پيغه مبه عليه السلام له هه موو خه لكيت راستگوتره عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ما سئل النبي عليه السلام عَنْ شَيْءٍ قَطُّ فَقَالَ: لَا عَنْ رواه البخارى ومسلم، پيغه مبه عليه السلام هه ر شتيكى لى داوا كرابا، هه رگيز نه يده فهرموو: نا. واته: نه گه ر داواكراوه كه ي پى جيبه جى كرابا، ده يفه رموو: به لى، نه گه ر نا، بى دهنگ ده بوو.

ئينجا ئيمامى (البوصيري) به لگه له سه ر گه وره ي پيغه مبه عليه السلام دينيته وه و ده فهرموى:

(هُوَ الْحَبِيبُ) نه و پيغه مبه ره عليه السلام خوشه ويستى خوايه، كه و ابوو: واجبه ئيمه ش خوشمان بوى شوينى بكه وين، خواى گه وره ده فهرموى: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ آل عمران: ٣١، نه ي پيغه مبه ره عليه السلام بهم خه لكه بللى: نه گه ر ئيوه خواتان خوش نه وي، وه رن شوين من بكه ون، تا خواى گه وره ئيوه ي خوش بوى.

(الَّذِي) نه و پيغه مبه ره خوشه ويسته يه عليه السلام: كه (تُرْجَى شَفَاعَتُهُ) ئوميد و چاوه پوانى شه فاعه تى وي ده كرى: (لِكُلِّ هَوَلٍ) له بگشت مه ترسيه ك (مِنَ الْأَهْوَالِ) له مه ترسيه كانى پوژى قيامه ت (مُقْتَحَمٍ) له وكاته ي مروّ ده كه ويته ناو مه ترسى.

جا له به ر نه وه ي پيغه مبه ره عليه السلام خوشه ويستى خوايه، خواى گه وره دلى ناشكيڼى و له پوژى قيامه ت شه فاعه ته كه ي قبول ده كا، پيغه مبه ره عليه السلام فه رمويه تى: ﴿لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ، فَتَعَجَّلْ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لَأُمْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَهِيَ نَائِلَةٌ - إِنْ شَاءَ اللَّهُ - مَنْ مَاتَ مِنْ أُمْتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾ رواه البخارى ومسلم، هه ر پيغه مبه ريك دوعايه كي قبول كراوى هه يه وه له دونيادا دوعا كه يه ي خوى كردوه، منيش دوعايه كه ي خوّم هيشوتوه تاكو بيته شه فاعه ت بو ئومه تم له روژى قيامه ت، نه م شه فاعه ته ي من - إِنْ شَاءَ اللَّهُ - گشت كه سيك له ئومه تم نه گريته وه به و مهرجه ي به ئيمانه وه مردبى و هاوبه شى بو خوا دانه نابى.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ نه و شه فاعه ته ئيمه ش ده گريته وه، آمين.

ئينجا كه ئيمامى (البوصيري) له (بَيِّنَاتٍ) پابردودا فه رمووى: پيغه مبه ره عليه السلام نه و خوشه ويسته يه چاوه پوانى شه فاعه تى ده كرى. نه م جاره باسى نه وه مان بو ده كا: نه و كه سانه چاوه پوانى شه فاعه تى پيغه مبه ره عليه السلام ده كه ن: كه باوه پريان پى هيناوه و ده ستيان به ئايينى ئيسلامه وه گرتوه، جا ده فهرموى:

دَعَا إِلَى اللَّهِ فَالْمُسْتَمْسِكُونَ بِهِ (۳۷) مُسْتَمْسِكُونَ بِحَبْلِ غَيْرِ مُنْقَصِمٍ
فَاقَ النَّبِيِّنَ فِي خَلْقٍ وَفِي خُلُقٍ (۳۸) وَلَمْ يُدْأِثُوهُ فِي عِلْمٍ وَلَا كَرَمٍ

(دَعَا) نهو پیغمبره خوښه ویسته ﷺ بانگه وازی کرد، واته: جنوکه و ئاده میزادی بانگ کردن (إِلَى اللَّهِ) بۆ ئایینی خوا: که ئایینی ئیسلامه، چونکه خوی گه و ره فره منی پیکردوه و ده فره موی: ﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ النحل: ۱۲۵، نهی پیغمبره ﷺ بانگه وازی بکه بۆ ئایینی خوی خوٚت، به کار له جی یی و به په ندی جوان.

که و ابو: (فَالْمُسْتَمْسِكُونَ بِهِ) نه وانه ی ده ستیان به رییازی پیغمبره و ده ﷺ گرتوه، واته: بانگه وازی که ی پیغمبره ریان ﷺ قبول کردوه و ده ستیان به ئایینی ئیسلامه و ده گرتوه، نه وانه (مُسْتَمْسِكُونَ بِحَبْلِ) ده ستیان به گوریسیکه و ده گرتوه، که (غَيْرِ مُنْقَصِمٍ) هه رگیز نابچرئ، چونکه گوریسه که زۆر به هیزه و به ده ست پیوه گرتنی گوریسه که ده گه نه مه بهستی خو یان: که به خته و هری دونیا و قیامه ته.

مه به ستیش به گوریسه نه پچراوه که: شه ریه ته ی ئیسلامه. خوی گه و ره ده فره موی: ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ البقرة: ۲۵۶، هه ر که سیک کوفر به (طاغوت) بکا و شوینی نه که وی و باوه ریش به خوا بیئی و ده ست به ئایینی خواوه بگری، نه و به راستی دهستی به ده سپیوه گریکی پته و و به هیزه و ده گرتوه، هه رگیز پچرانی نیه، خوی گه و ره بیسه ر و زانایه.

جا بزانه: (طاغوت) به شه ی تان و به گشت سه رکرده یه کی گومپایی ده گوتری. ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پابرد و دا فره موی: پیغمبره و ده ﷺ بانگه وازی بۆ ئایینی خوا کردوه. بیری له وه کرده وه: که سیک بۆی هه یه بلئ: خو هه موو پیغمبره رانی خوا ﷺ بانگه وازیان کردوه و ئینکاری ناکری. جا ئه ویش له وه لاما تاییه تیه کانی پیغمبره و ده ﷺ باس ده کا و ده فره موی:

(فاقَ النَّبِيِّنَ) پیغمبره ی گه و ره خوښه ویستمان ﷺ پله ی له هه موو پیغمبره ران-
عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ... به سه ره وه تره (فِي خَلْقٍ) له پووی جوانی جهسته ی وه م (وَفِي خُلُقٍ) له پووی ره وشت جوانی. له باره ی ره وشته جوانه که ی پیغمبره و ده ﷺ، خوی گه و ره ده فره موی: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ القلم: ۴، نهی (مُحَمَّدٌ) ﷺ به راستی تو له سه ر ره وشتیکی گه و ره ی.

وَكُلُّهُمْ مِّن رَّسُولِ اللَّهِ مُلْتَمِسٌ (٣٩) غَرَفًا مِّنَ الْبَحْرِ أَوْ رَشْفًا مِّنَ الدِّيمِ

هم له باره‌ی جوانی جه‌سته‌ی پیغه‌مبه‌ریش علیه‌السلام: ﴿عَنِ الْبَرَاءِ رضی‌الله‌عنه﴾: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا وَأَحْسَنَهُمْ خُلُقًا رواه البخاری، پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم له ههموو مروؤفیک رووی جوانتر بوو، له ههموو مروؤفیک ره‌وشتی جوانتر بوو.

جا وشه‌ی (الناس) پیغه‌مبه‌رانیش علیهم‌السلام - ده‌گریته‌وه، بوی دده‌فرموی: (وَلَمْ يُدَانُوهُ) پیغه‌مبه‌ران صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم - هر چ‌ند ههموویان گه‌وره‌و پ‌یزدارن، به‌لام له پله‌ی پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم ن‌زیک نابنه‌وه‌و نایگه‌نی (فِي عِلْمٍ) نه له زانستو (وَلَا كَرَمٍ) نه له به‌خشنده‌یی و نه له ره‌وشته‌کانی ت‌ریش.

جا نه‌وه‌ش دانانی خوی‌وه خوا دده‌فرموی: ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ البقرة: ٢٥٣، نه‌و پیغه‌مبه‌رانه صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم - هه‌ندی‌کمان له هه‌ندی‌کیان گه‌وره‌تر کردون.

﴿عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا﴾: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم أَجْوَدَ النَّاسِ... الحديث رواه البخاری ومسلم، پیغه‌مبه‌ر له ههموو خه‌لک به‌خشنده‌تر = سه‌خی تر بوو.

جا ناگادار به: باسی زانستی پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم، له باسی (وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمُ اللَّوْحِ وَالْقَلَمِ) پ‌یون ده‌که‌ینه‌وه إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بَیْتُ) پ‌ابردوودا فرموی: پیغه‌مبه‌ران علیهم‌السلام - ناگه‌نه پله‌ی پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم له زانستدا. نه‌م جاره نه‌وه‌مان بۆ باس ده‌کا: که پیغه‌مبه‌ران علیهم‌السلام - پ‌یوستییان به زانستی پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم هه‌یه‌و دده‌فرموی:

(وَكُلُّهُمْ) ههموو پیغه‌مبه‌ران علیهم‌السلام - (مِن رَّسُولِ اللَّهِ مُلْتَمِسٌ) له پیغه‌مبه‌ری خوا - مُحَمَّدٌ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم - ت‌کا ده‌که‌نو وهرده‌گرن (غَرَفًا) کۆلمیک (مِنَ الْبَحْرِ) له ده‌ریای زانستی پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم (أَوْ رَشْفًا) یان قومیک (مِنَ الدِّيمِ) له بارانه به‌رده‌وامه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم که ره‌وشته‌جوانه‌کانی پیغه‌مبه‌ره صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم.

واته: هر پیغه‌مبه‌ریک صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم - به نه‌ندازه‌یه‌ک پ‌یوستی به زانستی پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم هه‌یه له پ‌ژدی قیامه‌ت، پیغه‌مبه‌ر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم فرمویه‌تی: ﴿يَجِيءُ النَّبِيُّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَعَهُ الرَّجُلُ، وَيَجِيءُ النَّبِيُّ وَمَعَهُ الرَّجُلَانِ، وَيَجِيءُ النَّبِيُّ وَمَعَهُ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ، فَيَدْعِي قَوْمَهُ فَيَقَالُ لَهُمْ: أَبْلَغَكُمْ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: لَا. فَيَقَالُ لِلنَّبِيِّ: أَبْلَغْتَهُمْ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ. فَيَقَالُ لَهُ: مَنْ يَشْهَدُ لَكَ؟ فَيَقُولُ: مُحَمَّدٌ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلہ‌وسلم وَأُمَّتُهُ. فَيَشْهَدُونَ: أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ. فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى: (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا)

وَوَاقِفُونَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمْ (٤٠) مِنْ نُقْطَةِ الْعِلْمِ أَوْ مِنْ شَكْلَةِ الْحَكْمِ

البقره: ١٤٣ ﴿﴾ حدیث صحیح، رواه الإمام أحمد والنسائی، له رؤی قیامت پیغمبری واهیه: که دیته مهیدانی مهحشر، تنها یهک پیای له گهلدایه، هیه: تنها دوو پیای له گهلدانه، هیه: زیاتری له گهلدانه، جا ئومهتی پیغمبره که بانگ ده کرین و بیان ده گوتری: نایا ئم پیغمبره نایینی خوی به ئوه راگیانده؟ ئه وانش دهلین: نا. جا به پیغمبره که ده گوتری: نایا نایینی خوات به ئومه ته کهت راگیانده؟ پیغمبره کهش ده فهرموی: بهلئی. جا پیی ده گوتری: کی شاهیدی بو تو ده دا که را تگه یاندوه؟ پیغمبره که ده فهرموی: (مُحَمَّدٌ) و ئومه ته کهی شاهیدییم بو ده دن. جا شاهیدی بو ده دن: که ئم پیغمبره نایینی خوی به ئومه ته کهی راگیاندوه. جا ئمه مه بهستی نایه ته کهیه، که خوی گه وره له باره ی ئومه تی (مُحَمَّدٌ) ده فهرموی: (هروهک ئوه مان کردو ته موسولمان، ئه و هاش ئوه مان کردو ته ئومه تیکی دادپهروه، تا بینه شاهد له سهر ئومه ته کانی تر، هم پیغمبریش ﷺ له سهر ئوه بیته شاهد.

مه به ست ئه وه یه: پیغمبر ﷺ زانستی پابردوو و داهاتووی له لایه، بۆی شاهیدی ده دا، چونکه ئه گه ر که سیک زانستی به شتیک نه بی، ناتوانی شاهیدی له باره ی بدا. ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت)ی پابردودا باسی کرد: پیغمبران -صلی الله علیه و آله- له قیامه تا پتویست به زانستی پیغمبر ﷺ، ئم جاره ش ئه وه مان بو باس ده کا: که پیغمبر ﷺ پیشه وای هه موویانه و ده فهرموی:

(وَوَاقِفُونَ) پیغمبران -صلی الله علیه و آله- هه موویان پاده وه ستن (لَدَيْهِ) له لای پیغمبر ﷺ (عِنْدَ حَدِّهِمْ) له کن پله و سنووری خویان (مِنْ نُقْطَةِ الْعِلْمِ) سنووره که شیان نوخته یه کی زانستی پیغمبره ﷺ (أَوْ مِنْ شَكْلَةِ الْحَكْمِ) یان سهر و بۆر و ژیریکی کار له جایی پیغمبره ﷺ.

جا له بهر ئه وه ی خوی گه وره زانستی پیغمبر ﷺ زیاتر کردوه له زانستی پیغمبره کانی تر -صلی الله علیه و آله-، بۆی له شه وی (مغراج) له (المسجد الأقصى) دا هه ر یه که یان له سنووری خوی دا پاده ستا و پیغمبر ﷺ پیشنوژیی بو کردن، هه روه ک له قیامه تیش پیغمبر ﷺ ده بیته پیشه وای ئه وان و له بن ئالای پیغمبره ﷺ پاده وه ستن، پیغمبر ﷺ فهرمویه تی: ﴿إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ كُنْتُ إِمَامَ التَّبِیِّنِ وَخَطِیْهِمْ وَصَاحِبَ شَفَاعَتِهِمْ غَيْرَ فَخْرٍ﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد والترمذی، که رؤی

فَهُوَ الَّذِي تَمَّ مَعْنَاهُ وَصُورَتُهُ (٤١) ثُمَّ اصْطَفَاهُ حَبِيباً بَارِئُ النَّسَمِ

قیامت هات، من دهیمه پیغمبه‌ه‌وای پیغمبه‌هران، دهیمه وتارخوینی پیغمبه‌هران، دهیمه خاوه‌نی شه‌فاعه‌تی پیغمبه‌هران، بی شانازی.

له‌حه‌دیسکی‌تردا پیغمبه‌ره‌ﷺ فه‌رمویه‌تی: ﴿أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا فَخْرَ، وَبَيْدِي لَوَاءُ الْحَمْدِ وَلَا فَخْرَ، وَمَا مِنْ نَبِيٍّ يَوْمُنَا آدَمَ قَمَنْ سِوَاهُ إِلَّا تَحْتَ لَوَائِي...﴾ ر‌واه‌ الترمذی بسند حسن، من گه‌وره‌ی نه‌ته‌وه‌ی باب (آدم) م‌له‌ روژی قیامت‌دا، به‌ شانازی و‌ا‌ نالیم، ئالای سوپاس ته‌نها له‌ ده‌ست مندایه، به‌ شانازی و‌ا‌ نالیم، ه‌هر پیغمبه‌ره‌یک ه‌ه‌یه له‌ روژی قیامت‌دا-باب (آدم) و‌ ئه‌وانی‌تریش-علیهم‌الصلاة والسلام- گشتی له‌ بن ئالای من.

ئینجا که‌ ئیمامی (البوصیری) باسی گه‌وره‌یی پیغمبه‌ره‌ی ﷺ کرد، ئه‌م جاره‌ باسی ئه‌وه‌مان بۆ ده‌کا: که‌ ره‌وشته‌ جوانه‌کانیشی ه‌ه‌موویان ته‌واون و‌ده‌فه‌رموی: (فَهُوَ الَّذِي) پیغمبه‌ره‌ی ﷺ ئه‌و جوړه پیغمبه‌ره‌یه: که‌ (تَمَّ مَعْنَاهُ) واته‌که‌ی ته‌واو بووه‌ و‌ه‌م (وَصُورَتُهُ) وینه‌که‌یشی ته‌واو بووه‌، واته‌: ره‌وشته‌کانی په‌نهانی و‌ ناشکرای و‌ ده‌رون پاک و‌ ر‌یک و‌ پ‌یکی جه‌سته‌یی پیغمبه‌ره‌ی ﷺ گشتی ته‌واوه‌ و‌ نات‌ه‌واوی نیه، چونکه‌ پیغمبه‌ره‌ی ﷺ به‌خوی فه‌رمویه‌تی: ﴿إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ﴾ حدیث صحیح ر‌واه‌ الإمام أحمد و‌البیهقی و‌اللفظ له‌، من ه‌هر بۆ ئه‌وه‌ کراومه پیغمبه‌ره‌ تا‌کو ره‌وشته‌ ر‌یزداره‌کان له‌ ئیسلام‌دا ته‌واو بکه‌م.

(ثُمَّ) ئینجا سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی پیغمبه‌ره‌ی ﷺ ره‌وشته‌ به‌رزه‌کانی ته‌واون، پله‌و پایه‌ی نۆز به‌رزت‌ریشی له‌ لای خوا ه‌یه: چونکه‌ (اصْطَفَاهُ حَبِيباً) له‌ ناو ه‌ه‌موو دروستکراویکی خوی ه‌ه‌لیبژارد و‌ کردیه‌ خو‌شه‌ویستی خوی (بَارِئُ النَّسَمِ) ئه‌و خوایه‌ی دروستکاری گیانه‌کانی گیانه‌به‌رانه، پیغمبه‌ره‌ فه‌رمویه‌تی: ﴿إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَنِي خَلِيلاً كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً﴾ ر‌واه‌ مسلم، خ‌وای گه‌وره‌ منی کردۆته‌ دۆستی خوی، ه‌ه‌روه‌کو (إِبْرَاهِيمَ) پیغمبه‌ره‌ی ﷺ کردۆته‌ دۆستی خوی. بیگومان دۆستایه‌تی به‌رزت‌رین پله‌ی خو‌شویستنه‌.

ئینجا له‌ وانه‌ که‌ س‌یک ب‌لی: خو پیغمبه‌ره‌کانی‌تریش-علیهم‌الصلاة والسلام- ه‌ه‌موویان جه‌سته‌و ره‌وشتیان جوان و‌ته‌واوه‌. جا بیگومان: ئه‌وه‌ش گوته‌یه‌کی راسته‌، به‌لام له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی پیغمبه‌ره‌کانی‌تر-علیهم‌الصلاة والسلام- ناگه‌نه پله‌ی پیغمبه‌ره‌ی ﷺ، بۆیی ئیمامی (البوصیری) ده‌فه‌رموی:

مُنَزَّةٌ عَنْ شَرِيكَ فِي مَحَاسِنِهِ (٤٢) فَجَوْهَرُ الْحُسْنِ فِيهِ غَيْرُ مُنْقَسِمٍ
دَعَا مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارَى فِي نَبِيِّهِمْ (٤٣) وَاحْكُمْ بِمَا شِئْتَ مَدْحًا فِيهِ وَاحْكُمِ

(مُنَزَّةٌ) پیغمبر ﷺ دوره (عَنْ شَرِيكَ) له وهی که هاویه شی ه بئ (فِي مَحَاسِنِهِ) له جوانیه کانی جهسته یی و ره وشتی، واته: هر چه ند پیغمبر ره کانی تریش - عليهم الصلاة والسلام - جوانی جهسته یی و ره وشتیان هیه و نه وانش پیغمبرن، به لام: نه له نه اندازه ی نه و جوانیه و نه له پله ی پیغمبرایه تی ناگه نه پیغمبر ﷺ، هروه که له ه دیسه که ی رابردودا (البراء) ه رموی: ﴿كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا وَأَحْسَنَهُمْ خُلُقًا﴾ روه البخاری و مسلم، پیغمبر ﷺ له هه مو و مروفیک روه ی جوانتر بو و له هه مو و مروفیک ره وشتی جوانتر بو.

که و ابو: (فَجَوْهَرُ الْحُسْنِ) که وه ری جوانی و پله ی پیغمبرایه تی (فِيهِ) له پیغمبر رد ا ﷺ (غَيْرُ مُنْقَسِمٍ) دابه ش نابئ و قبولی هاویه شی ناکا، چونکه هندی که تایبه تی هه نه، خوی گه وره داویه تی پیغمبر ﷺ، پیغمبر ره کانی تر هاویه شی ناگه نه، وه: (مِعْرَاج) و (قَوْطَان) و (ترسانی دوزمن له دوری مانگیك) و (شه فاعه ته گه وره که ی قیامت) و (وهستانی پیغمبران - عليهم الصلاة والسلام - له بن ثالای نه ودا) و چه ند تایبه تمه ندیه کی تر له دنیا و له قیامتدا که گشتی ه دیسی (صحيح) ی له باره هاتوه و له به ر دیرئی نه منووسین.

ئینجا که له (بَيْت) ی رابردودا ئیمامی (الْبُوصَيْرِي) ه رموی: پیغمبر ﷺ له جوانیه کانی دا هاویه شی نه. بیری له وه کرده وه نه زانیک وا تییکا دروست بی: له مه دکر دندا پیغمبر ﷺ به رز بکریته وه بؤ پله ی خویبه تی - نَعُوذُ بِاللَّهِ - جا نه م تیگه یشتنه هه له یه ی رهد کرده وه و ه رموی:

(دَعَا) واز بیننه به و گوته یه مه دخی پیغمبر ﷺ مه که: که (مَا ادَّعَتْهُ النَّصَارَى) گا وره کان - دیانه کان به نامه ق ده یانگوت (فِي نَبِيِّهِمْ) له مه دخی ه زره تی (عِيسَى) ی پیغمبر ی خویان ﷺ که ده یانگوت: (عِيسَى) کور ی خویبه .

که و ابو: نابئ له مه دخی پیغمبر رد ا ﷺ له سنور تیپه رین و به رزی بکه ینه وه بؤ پله ی خویبه تی، چونکه مروف به وه کافر ده بی، بؤیی پیغمبر ﷺ ه رمویه تی: ﴿لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطَرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ، فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ﴾ روه البخاری، له سنور ی خوم گه وره ترم مه که نه وه کو گا وره کان ه زره تی (عِيسَى)

وَأَنْسُبُ إِلَى ذَاتِهِ مَا شِئْتُ مِنْ شَرَفٍ (٤٤) وَأَنْسُبُ إِلَى قَدْرِهِ مَا شِئْتُ مِنْ عِظَمٍ

ابن مریم علیه السلام له سنوری خوئی گه وره تر کرد و گوتیان: کوری خواجه. من به ندهی خوام، که و ابو: یم بلین: به ندهی خوا و پیغمبری خوا.

جا نه گه ره له مه دحکردنا پیغمبر علیه السلام به رز نه که یه وه بۆ پله ی خواجه تی، ئه و کاته (وَأَحْكُمُ) بریار بده (بِمَا شِئْتُ) به دروستی هر باسکردنیکی خۆت حه ز ده که ی (مَدْحًا) له پوی مه دحه وه (فیه) له باره ی پیغمبر علیه السلام، واته: جگه له پله ی خواجه تی، به هر باسکردنیک مه دحی پیغمبر علیه السلام ده که ی، ئه وه دروسته و بیکه، به لَام (وَأَحْتَكُمُ) له مه دحکردنا ژیر و کار له جی به، به قسه ی سوک و نه شیوا مه دحی پیغمبر علیه السلام مه که و گوته ی نه شیوا مه لی.

ئینجا که له (بِئْتِی) ی رابردودا ئیمامی (أَبُو صِیْرٍ) فه رموی: له مه دحی پیغمبر علیه السلام گوته ی دیانه کان مه لی، جا هر چۆنیک حه ز ده که ی مه دحی پیغمبر علیه السلام بکه. ئه م جاره بۆ به میزکردنی فه رموده که ی، دووباره ده فه رموی:

(وَأَنْسُبُ إِلَى ذَاتِهِ) له مه دحکردنی پیغمبر علیه السلام نیسبه ت بده پال جه سته ی پیغمبر علیه السلام (مَا شِئْتُ) هر مه دحیکی حه ز ده که ی (مِنْ شَرَفٍ) له پایه به زری و پیزداری، چونکه جه سته ی پیغمبر علیه السلام له جه سته ی گشت موقیکی تر جوانتر و ریک و پیکتره (وَ) هه روه ها (أَنْسُبُ إِلَى قَدْرِهِ) نیسبه ت بده پال پله به رزه که ی پیغمبر علیه السلام (مَا شِئْتُ) هر مه دحیکی حه ز ده که ی (مِنْ عِظَمٍ) له سیفته گه وره کان، چونکه هیچ موقیک له سیفته به رز و پیزداره کانداناگاته پله ی پیغمبر علیه السلام.

جا بۆ سه لماندنی ئه م فه رموده یه، ئایه تی ﴿وَأَنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ القلم: ٤، دینینه وه، واته: -ئهی پیغمبر علیه السلام - به راستی تۆ له سه ر ره وشینکی گه وره ی.

جگه له مه ش: حه زره تی (ابن عباس) - رضی الله عنهما - فه رمویه تی: (خوای گه وره به دوو ناوی خوئی ناوی له پیغمبر علیه السلام ناوه).

ئیمام (الحسین بن الفضل) فه رمویه تی: جگه له پیغمبر علیه السلام خوای گه وره بۆ هیچ پیغمبر یکی تر دوو ناوی خوئی کۆ نه کردۆته وه، خوای گه وره ده ره ق پیغمبر علیه السلام ده فه رموی: ﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رُءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ التوبة: ١٢٨، پیغمبر علیه السلام له گهل ئیمانداران به به زه یی و میهره بانه.

فَإِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللَّهِ لَيْسَ لَهُ (٤٥) حَدٌّ فَيُغْرَبُ عَنْهُ نَاطِقٌ بِفَمٍ

واته: نه و دو ناوانه هردوکیان ناوه پیروزه‌کانی خوی گه‌ورنه، ه‌روه‌ک خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ بِالتَّاسِ لَرُءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ البقرة: ۱۴۳، خوی گه‌وره له‌گهل خه‌لکی به به‌زه‌یی و میهره‌بانه. بیوانه ته‌فسیره‌کانی (زائد المسیر) و (القرطبی).

جا له‌وانه‌یه که سی‌ک بلی: نه‌گه‌ر له مه‌دحی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله گوتی دیانه‌کان = گا‌وره‌کانیش نه‌لی، تو ناتوانی له مه‌دحی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله بی‌سنور مه‌دحی بکه‌ی؟ جا ئیمامی (البوصیری) نه‌م بۆچونه رهد ده‌کاته‌وه ده‌فهرموی:

(فَإِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللَّهِ) چونکه گه‌وره‌یی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله، واته: جگه له گوتی دیانه‌کان - که پله‌ی خواجه‌تی‌یه - به ه‌موو مه‌دحیکی تر مه‌دحی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله بکه، چونکه گه‌وره‌یی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله (لَيْسَ لَهُ حَدٌّ) سنوریکی وه‌های نیه: که (فَيُغْرَبُ عَنْهُ نَاطِقٌ) به‌نده‌یه‌کی گوینده بتوانی مه‌دحه‌کی به ته‌واوی بلی و ناشکرای بکا (بِقَمٍ) به هیچ زوبانیک.

واته: جگه له خوی گه‌وره هیچ که سی‌ک سنوری گه‌وره‌یی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله نازانی، بۆی هیچ مروفیک ناتوانی به ته‌واوی مه‌دحی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله بکا.

به‌لی، چۆن ئیمه ده‌توانین گه‌وره‌یی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله سنوردار بکه‌ین، له کاتی‌کدا خوی گه‌وره ناوی نه‌وی له‌گهل ناوی خوی دا ده‌لی، خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾ سورة‌الشرح: ٤، نه‌ی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله ناوه‌ینانی تو‌م به‌رز کردۆته‌وه.

پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله له ته‌فسیری نه‌م ئایه‌ته‌دا فه‌رمویه‌تی: ﴿قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِذَا ذُكِرْتُ ذُكِرْتَ مَعِيَ﴾ حدیث صحیح رواه الإمام الطبری وابن جریر وصححه ابن حبان، خوی گه‌وره ده‌فهرموی: هه‌ر کاتیک ناوی من بگوتری، ناوی تو‌ش - نه‌ی پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله - له‌گهل من ده‌گوتری.

جا له‌م باره‌یه‌وه، شاعیری پیغه‌مبه‌ردا صلی الله علیه و آله ه‌زه‌تی (حسان بن ثابت) رضی الله عنه فه‌رمویه‌تی:

وَضَمَّ إِلَهِهُ اسْمَ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله إِلَى اسْمِهِ * إِذْ قَالَ فِي الْخُمْسِ الْمُؤَذِّنُ: أَشْهَدُ

وَشَقَّ لَهُ مِنْ اسْمِهِ لِيَجْلَّهُ * فَذُو الْعَرْشِ مُحَمَّدٌ وَهَذَا مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله

خوی گه‌وره ناوی پیغه‌مبه‌ری وه‌گهل ناوی خوی داوه، نه‌و کاته‌ی بانگ‌ده‌ر له هه‌ر پینج نو‌یزه‌کاندا ده‌لی: (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ).

لَوْ نَاسَبَتْ قَدْرُهُ آيَاتُهُ عَظَمًا (٤٦) أَحْيَا اسْمُهُ - حِينَ يُدْعَى - دَارِسَ الرِّمَمِ
 خَوای گه‌وره - بُو پیغهمبر ﷺ - ناویکی له ناوی خوی دهره‌یناوه، چونکه خودای
 خاوه‌ن (عَرَش) سوپاسکراوه، پیغهمبریش ﷺ سوپاسکراوه.

واته: له پوژی قیامت پیغهمبر ﷺ سوپاسی ده‌کړی، هه‌روه‌ک پیغهمبر ﷺ
 فهرمویه‌تی: ﴿فَيَوْمَئِذٍ يَبْعَثُ اللَّهُ مَقَامًا مَّحْمُودًا يُحْمَدُهُ أَهْلُ الْجَمْعِ كُلُّهُمْ﴾ رواه البخاري فی
 الزکاة، جا له روژی قیامت خَوای گه‌وره پیغهمبری خوی - مُحَمَّد ﷺ - نه‌باته
 شویتیکي سوپاسکراو که خه‌لکی مه‌حشر به تیکرایی سوپاسی نه‌کهن.

جا که ئیمامی (البُوصِيرِي) له (بَيْت) ی‌پاږدودا فهرمووی: گه‌وره‌یی پیغهمبر ﷺ
 سنوریکي وه‌های نیه: که سیڅ بتوانی به ته‌واوی مه‌دحی بکا. نه‌م جاره باسی نه‌وه
 ده‌کا: که (مُعْجَزَة) کان و نیشانه‌کانی پیغهمبرایه‌تی پیغهمبر ﷺ ناگه‌نه گه‌وره‌یی
 پیغهمبر ﷺ، جا ده‌فهرموئ:

(لَوْ نَاسَبَتْ قَدْرُهُ) نه‌گه‌ر هاووینه بووانه له‌گه‌ل گه‌وره‌یی پیغهمبر ﷺ (آيَاتُهُ)
 نیشانه‌کانی پیغهمبرایه‌تی که نه‌و (مُعْجَزَة) نه: خَوای گه‌وره له سه‌ر ده‌ستی وی
 هیئانیه جی، جگه له (مِعْرَاج) و قورپانی پیروز (عَظَمًا) له گه‌وره‌یی‌دا.

واته: نه‌گه‌ر (مُعْجَزَة) کان پیغهمبر ﷺ - جگه له (مِعْرَاج) و قورپانی پیروز - له
 گه‌وره‌یی‌دا وه‌ک گه‌وره‌یی پیغهمبر ﷺ بووانه، نه‌و کاته (أَحْيَا اسْمُهُ) ناوه‌ینانی
 پیغهمبر ﷺ زیندووی ده‌کرده‌وه (حِينَ يُدْعَى) له‌و کاته‌ی که سیڅ به خاتری وی له
 خَوای گه‌وره ده‌پاراوه: تا زیندوو بکاته‌وه (دَارِسَ الرِّمَمِ) نه‌و ئیسقانه پزیوانه‌ی
 وردو خاش بوینه.

واته: خَوای گه‌وره نه‌و جوړه (مُعْجَزَة) ی نه‌داوه‌ته پیغهمبر ﷺ: که نه‌گه‌ر (تَوَسَّلُ)
 به ناوی وی بکړی‌و تکا له خوا بکړی، خودا مردوویک زیندوو بکاته‌وه.

جا هه‌رچه‌ند نه‌و (مُعْجَزَة) ی نه‌دراوه‌تی، به‌لام خَوای گه‌وره نه‌و (کَرَامَة) ی داوه‌ته
 پیاوچا‌کانی ئوممه‌تی پیغهمبر ﷺ: که به دوعا‌کردن و پارانه‌وه‌ی نه‌وان، خَوای
 گه‌وره مردو زیندوو بکاته‌وه: هه‌م له سه‌رده‌می پیغهمبر ﷺ، هه‌م له دوی
 وه‌فاتیشی، جا نه‌و (کَرَامَة) ی ئوممه‌تیش ده‌بیته (مُعْجَزَة) بُو پیغهمبر ﷺ ده‌بیته
 نیشانه‌ی راستی نایینه‌که‌ی، هه‌روه‌ک زانایانی (العقیده) فهرموویانه.

حه‌زده‌تی (أَنَسَ) ی خزمه‌تکاری پیغهمبر ﷺ ده‌گیریته‌وه: ﴿له سه‌رده‌می

لَمْ يَمْتَحِنًا بِمَا تَعِيَ الْعُقُولُ بِهِ (٤٧) حِرْصًا عَلَيْنَا فَلَمْ نَرْتَبْ وَلَمْ نَهْم

پیغمبر ﷺ کوری پیره ژنیکى موسولمان وه فاتى کرد، جا پیره ژنه که له خوا پاراوه و گوتى: خودایه، من موسولمان بویمه و کوچم کردوه بؤلای پیغمبره که ت ﷺ، خودایه، نه م موسیبه تهم لی بار مه که. جا یه کسه کوره که ی زیندوو بؤوه و خواردنیشان له گه لی خوارد ﷺ نیمامی (البیهقی) گپراویه تیه وه نیمامی (ابن کثیر) ش فرمویه تی: یاسناد رجاله ثقات، لکن فیہ انقطاع.

هه روه ها: ﴿له سهرده می نیمامی (عمر) ﷺ پیاویک له (یمن) به ره وه (مدینه) ی پیروز- هات تا کو بجیته غهزا، جا له ریگه دا که ره که ی = گویند ریژه که ی مرد، جا له خوا پاراوه و گوتى: خودایه من بؤ ئوه هاتوم له ریگه ی تۆ غهزا بکه م، خودایه لی ت ده پاریمه وه گویند ریژه که م زیندوو بکه وه. جا یه کسه کوره که ی زیندوو بؤوه ﷺ نیمامی (البیهقی یاسناد صحیح) گپراویه تیه وه، نیمام (ابن کثیر) ش له (البدایة والنهایة) له باسی (مُعْجَزَة) کانی پیغمبر ﷺ - نه و دو (کرامه) ی گپراونه وه.

جا که نیمامی (البوصیري) فرموی: گهره یی پیغمبر ﷺ سنووریکى وه های نیه ئیمه بیزانین و له (مُعْجَزَة) کانیشی گهره تره. له وانه یه یه کیك وا تیبگا: به هوی نه و گهره ییه پیغمبر ﷺ گوی ناداته ئوممه تی خو ی و شهریه تیکی توندو به هیزیان به سهر دا ده سه پیتی؟ جا نه م تیگه یشتنه رهد ده کاته وه وه ده فرموی:

(لَمْ يَمْتَحِنًا) پیغمبر ﷺ ئیمه ی تا قی نه کردۆته وه (بها) به داواکردنی نه نجامدانی شهریه تیکی وه ها: که (تَعِيَ) بی توانا بی (الْعُقُول) تیگه یشتنه کانی ئیمه (به) به هوی نه و شهریه ته، به لکو داوا ی شهریه تیکی ئاسانی له ئیمه کردوه و توانای نه نجامدانیشان هیه، هه روه ک پیغمبر ﷺ فرمویه تی: ﴿بَعِثْتُ بِالْحَنِيفَةِ السَّمْحَةِ﴾ حدیث حسن رواه الإمام أحمد والطبرانی، من له لای خوا نیردراوم به شهریه تیکی یه کخوا به رستی و ئاسان.

جا که پیغمبر ﷺ شهریه تیکی ئاسانی بؤ ئیمه هیناوه (حِرْصًا) له بهر نه وه یه بایه خی به ئیمه داوه و سووره (عَلَيْنَا) له سهر به خته وه ری و سهر فرازی ئیمه، که وابوو: (فَلَمْ نَرْتَبْ) ئیمه نه که وتینه گومان له فرموده کانی پیغمبر ﷺ، هه م (وَلَمْ نَهْم) سه رمان لی نه شیوا، چونکه ئایینی پیغمبر ﷺ ئایینیکی پۆن و ئاشکرایه، هه روه ک پیغمبر ﷺ فرمویه تی: ﴿قَدْ تَرَكْتُكُمْ عَلَى الْبَيْضَاءِ لَيْلَهَا كَنَهَارَهَا﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد وابن ماجه، من ئیوه م هیشتۆته وه له سهر شهریه تیکی

أَعْيَا الْوَرَى فَهُمْ مَعْنَاهُ فَلَيْسَ يُرَى (٤٨) لِلْقُرْبِ وَالْبُعْدِ مِنْهُ غَيْرُ مُتَفَحِّمٍ
كَالشَّمْسِ تَظْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بُعْدٍ (٤٩) صَغِيرَةً وَتَكِلُ الطَّرْفَ مِنْ أَمَمٍ

سپی و ناشکرا، شهوه که ی وه کو روزه که یه تی.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پابردودا فه رموی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام شه ریه تیکی ئاسانی بۆ ئیمه هیناوه و گومان نیه. له وانه یه که سیک و تیبگا: تیگه یشتن و زانیسی گه وره یی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام وه کو شه ریه ته که ی ئاسانه. جا ئه م تیگه یشتنه په ده کاته وه ده فه رموی:

(أَعْيَا الْوَرَى) خه لکی بئ توانا کردوه (فَهُمْ مَعْنَاهُ) تیگه یشتنی واته ی گه وره یی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام، واته: خه لک ناتوانی له واته ی گه وره یی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام تیبگا، چونکه ئه و نه ینی و تایبه تیانه ی خوای گه وره داویه تیبه پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام، نه داوه ته پیغه مبه ره کانی تر عليه الصلاة والسلام، به لکو له پیش دروستکردنی هه موو پیغه مبه ره ان عليه الصلاة والسلام نه وی کردوته پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام، هه روه ک پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام فه رمویه تی: ﴿إِنِّي عِنْدَ اللَّهِ لَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ، وَإِنَّ آدَمَ لَمُتَجَدِّلٌ فِي طِينَتِهِ﴾ و روایه: ﴿وَأَدَمُ بَيْنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد والبيهقي، من له لای خوا کوتایی پیغه مبه ره ان بوم هیشتا باب (آدم) عَلَيْهِ السَّلَام له لاشه قوره که ی دا بو و گیانی نه هاتبووه ناو لاشه که ی.

جا له بهر نه وه ی خه لک له گه وره یی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام تیناگا، بۆی (فَلَيْسَ يُرَى) نادیتری (لِلْقُرْبِ) له حاله تی نزیکو (وَالْبُعْدِ) له حاله تی دوری (مِنْهُ) له پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام (غَيْرُ مُتَفَحِّمٍ) جگه له بینهریکی بئ ده نگبوو.

واته: هه ره که سیک له دوروه، یان له نزیکه وه پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام بیننی، نه وه ته نه ا بئ ده نگبوونی بۆ ده مینیته وه له واته ی گه وره یی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام تیناگا، چونکه ناتوانی به ته واوی ته ماشای پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام بکا ﴿عَنْ غُرُورٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي حَدِيثِ الْحُدَيْيَةِ: ...وَمَا يُحْدِثُونَ النَّظَرَ إِلَيْهِ تَعْظِيمًا لَهُ﴾ رواه البخاري، (صَحَابَةُ) کان به ته واوی ته ماشای پیغه مبه ریان عَلَيْهِ السَّلَام نه ده کرد، له بهر گه وره یی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام.

ئینجا له وانه یه که سیک بلی: چۆن نه له دور و نه له نزیک مروق ناتوانی به ته واوی ته ماشای پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام بکا و لای تیبگا؟ جا ئیمامی (البوصیری) وه لام ده داته وه ده فه رموی:

(كَالشَّمْسِ) پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام وه کو پۆژ وایه (تَظْهَرُ) پۆژ که وه ده رده که وی (لِلْعَيْنَيْنِ)

وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ (٥٠) قَوْمٌ نِيَامٌ تَسْلَوْنَ عَنْهُ بِالْحُلُمِ

له چاوه‌کانی خه‌ک (مِنْ بَعْدِ) له دوره‌وه (صَغِيرَةً) به بچوکی وه‌ده‌رده‌که‌وی، به‌لام (وَتَكُلُّ الطَّرْفَ) پوژ چاوی ته‌ماشاکه‌ره‌که بی‌هیز و بی‌توانا ده‌کا (مِنْ أَمَمٍ) له نزیکه‌وه، چونکه تیشکه‌که‌ی زور به‌هیزه، بوی‌ی حه‌زره‌تی (الرَّبِيعَ بَنَتْ مَعُوذَ) له مه‌دحی پیغه‌مبه‌ردا عَلَيْهِ السَّلَام فه‌رمویه‌تی: ﴿لَوْ رَأَيْتَ الشَّمْسَ طَالَعَةً﴾ رواه الطبرانی فی الکبیر والوسط بسند موثق، نه‌گهر رۆژ له کاتی هه‌لاتندا بیینی، پیغه‌مبه‌ردا عَلَيْهِ السَّلَام نه‌وها بوو.

هه‌روه‌ها حه‌زره‌تی (أَبُوهُرَيْرَةَ) عَلَيْهِ السَّلَام فه‌رمویه‌تی: ﴿مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَحْسَنَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ الشَّمْسُ تَجْرِي فِي وَجْهِهِ﴾ رواه الإمام أحمد والترمذي، وقال: حديث غريب، هیچ شتی‌کم نه‌دیتوو له پیغه‌مبه‌ردا عَلَيْهِ السَّلَام جوانتر بی، وه‌ک رۆژ به‌ناو رپوو‌دا برپوا، نه‌وها بوو.

هه‌ر له‌م بابه‌ته‌ش شیخ (مَعْرُوفُ) ی تۆده‌می له (قَطْرُ الْعَارِضِ) دا فه‌رمویه‌تی:

(بَلْ كُلُّ مَنْ شَاهَدَهُ بِعَيْنِهِ * حُجِبَ عَنْ إِبْصَارِ كُلِّ حُسْنِهِ)

به‌لکو هه‌ر که‌سێک به‌چاوی خۆی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دیتبا، نه‌و که‌سه‌قه‌ده‌غه‌ ده‌کرا له دیتنی هه‌موو جوانیه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

ئینجا که‌ ئیمامی (البوصيري) له‌ دوو (بَيْتِ) ی پابردودا فه‌رمووی: خه‌ک بی‌توانایه‌ له‌ تیگه‌یشتنی که‌وره‌یی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. نه‌م جاره‌ نه‌وه‌مان بۆ باس ده‌کا: نه‌م تینه‌گه‌یشتنه‌ته‌نها— له‌ دونیایه، نه‌ک له‌ قیامه‌ت. جا ده‌فه‌رمووی:

(وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا) چۆن له‌ دونیادا به‌ته‌واوی تیده‌گا (حَقِيقَتَهُ) له‌ هه‌موو که‌وره‌یی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به‌پاستی و دروستی (قَوْمٌ نِيَامٌ) که‌سانێکی خه‌وتوو= بی‌ئاگا، چونکه که‌سانێک هه‌نه‌ له‌ دونیادا وه‌ک مرووفی خه‌وتوو بی‌ئاگانه، هه‌روه‌ک ئیمامی (علي) عَلَيْهِ السَّلَام فه‌رمویه‌تی: ﴿الْأَنَسُ نِيَامٌ، فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا﴾ خه‌لک خه‌وتوونه، جا کاتی مردن هه‌شیار ده‌بنه‌وه.

جا نه‌و که‌سانه‌ی بی‌ئاگانه (تَسْلَوْنَ) قه‌ناعه‌تیان کردوه (عَنهُ) له‌ ناسینی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (بِالْحُلُمِ) به‌خه‌ونه‌کانیان. واته: که‌ له‌ دونیادا که‌سانێکی ئاگادار و نزیک له‌ پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به‌ته‌واوی له‌ که‌وره‌یی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تینه‌گه‌ن، چۆن که‌سانێکی بی‌ئاگا— که‌ هه‌ر به‌خه‌یال پیغه‌مبه‌ریان صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ناسیوه— ئی‌ی تیده‌گه‌ن؟

بیگومان نه‌م جوړه‌ که‌سانه‌ ناگه‌نه (صَحَابَةُ) ی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، نه‌وجا (صَحَابَةُ) ش صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ— به‌ته‌واوی— له‌ که‌وره‌یی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تینه‌گه‌یشتون؟ به‌لکو به‌هۆی شکۆمه‌ندی پیغه‌مبه‌ردا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، (صَحَابَةُ) ش صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه‌یانده‌توانی به‌ته‌واوی ته‌ماشای بکه‌ن— به‌به‌لگه‌ی

فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ أَنَّهُ بَشَرٌ (۵۱) وَأَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ كُلِّهِمْ

هه رسيك چه ديسه كانی پابردو- هه م ﴿عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ﴾: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ، كَأَنَّمَا عَلَى رُؤُوسِنَا الطَّيْرُ، مَا يَتَكَلَّمُ مِنَّا مُتَكَلِّمٌ... ﴿رواه الطبراني ورجاله رجال الصحيح، نيمه له خزمهت پيغمبر ﷺ دانيشتوين، وهك بالتنده له سهر سهرمان بي. واته: نه ده جولاي نو هيچ كه سيك له نيمه قسه ي نه ده كرد.

جا بزانه: له قيامه تا كه له مهيداني مه حشر دا هيچ پيغمبريك ناتواني شه فاعهت بكا، نه و كات موسولمانه كان و كافره كان پيژداري و گه وره يي پيغمبريان ﷺ بو ناشكرا ده بي و هه ردو تيب سوپاسي ده كه ن، هه روهك پيغمبر ﷺ فه رمويه تي: ﴿...فَيَشْفَعُ لِقُضَىٰ بَيْنَ الْخَلْقِ، فَيَمْشِي حَتَّىٰ يَأْخُذَ بِحَلَقَةِ الْبَابِ، فَيَوْمِئِذٍ يَعْتُهُ اللَّهُ مَقَامًا مَّحْمُودًا يَحْمَدُهُ أَهْلُ الْجَمْعِ كُلُّهُمْ﴾ ﴿رواه البخاري في الزكاة، جا پيغمبر ﷺ له لاي خوا نكايان بو نه كا تا ده ست به داد كردن بكري، جا پيغمبر ﷺ ده روا تا ده ست به نالقه ي ده رگاي به هه شته وه نه گري، نينجا له م روزه دا خوي گه وره پيغمبري خوي نه باته شورنيكي سوپاسكراو كه خهلكي مه حشر به تيكرابي سوپاسي نه كه ن. واته: چونكه به بي جياوازي له لاي خوا نكاي بو كردون.

جا له وانه يه كه سيك بلي: چون هيچ كه سيك پيغمبري ﷺ به ته ووي نه ناسيوه؟ خو له نيسلامدا مروفي زانا و پله به رز زور هه بون، جا نيمامي (البوصيري) وه لام ده داته وه وه ده فه رموي:

(فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ) كوتايي زانستي خه لك (فيه) له باره ي ناسيني پيغمبر ﷺ، هه ر نه وه نده يه (أَنَّهُ بَشَرٌ) پيغمبر ﷺ ناده ميزاده، واته: (مَلَائِكَةً) نيه و ناشگاته پله ي خوايه تي، خوي گه وره ده فه رموي: ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ﴿الكهف: ۱۱۰﴾، نه ي پيغمبر ﷺ بلي: من هه ر ناده ميزاديكم وه كو نيوه.

(و) هه روه ها (أَنَّهُ) پيغمبر ﷺ (خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ) چاكتري هه موو دروستكراويكي خوايه (كُلُّهُمْ) به تيكرابي، پيغمبر ﷺ فه رمويه تي: ﴿إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ فَجَعَلَنِي مِنْ خَيْرِهِمْ...﴾ ﴿الحديث حسن، رواه الإمام أحمد والترمذي واللفظ له، به راستي خوي گه وره بوونه وهری دروست كرد، جا مني كرده چاكتري بوونه وهره كان.

نينجا كه نيمامي (البوصيري) فه رموي: پيغمبر ﷺ چاكتري دروستكراوي خوايه. بيگومان نه و برياره وا نه گه يني: پيغمبر ﷺ له پيغمبرانيش -عليهم الصلاة والسلام- گه وره تره. جا نه م برياره ش جيگر ده كا و ده فه رموي:

وَكُلُّ آيٍ أَتَى الرُّسُلَ الْكَرَامُ بِهَا (٥٢) فَإِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمْ

(وَكُلُّ آيٍ) گشت نیشانه‌ی کی پیغمبره‌ی ایه‌تی: که (مُعْجَزَة) یه (أَتَى الرُّسُلَ الْكَرَامُ بِهَا) پیغمبره‌ی ریزداره‌کان هینابیتیان، نه‌وانه (فَإِنَّمَا اتَّصَلَتْ) که گه‌یشتونه‌ته نه‌و پیغمبره‌رانه، ته‌نهام (مِنْ نُورِهِ) له نوری ثابینی پیغمبره‌وه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (بِهِمْ) گه‌یشتونه‌ته نه‌وان عليهم الصلوة والسلام، چونکه پیغمبره‌ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پیغمبره‌ری هه‌موو پیغمبره‌ران و ئوممه‌ته‌کانیانه، خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ﴾ آل عمران: ٨١، باسی نه‌وه بکه که خوی گه‌وره به‌لینی له پیغمبره‌ران عليهم الصلوة والسلام - وهرگرت - ههرچه‌ند زانست و پیغمبره‌رایه‌تیم داووته ئیوه: - نه‌گهر پیغمبره‌ریکتان بو هات که ناوی (مُحَمَّدٌ) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، نه‌بی ئیمانی پی‌بین و یارمه‌تیشی بدهن. □

ئیمام (علی) و حه‌زهرتی (ابن عباس) رضی الله عنهما له ته‌فسیری ثایه‌ته‌که‌دا فهرموویانه: (خوی گه‌وره ههر پیغمبره‌ریکی ناردبی، به‌لینی لی وهرگرتووه: نه‌گهر نه‌و زیندوو بوو و حه‌زهرتی (مُحَمَّدٌ) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیردا به پیغمبره‌ر، نه‌بی ئیمانی پی‌بین و یارمه‌تیشی بدا، ههم به‌لینیش له ئومه‌ته‌که‌ی خوی وهرگیری: نه‌گهر نه‌وانیش زیندوو بوو و حه‌زهرتی (مُحَمَّدٌ) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کرایه پیغمبره‌ر، نه‌بی ئیمانی پی‌بین و یارمه‌تی بدهن).

هه‌روه‌ها پیغمبره‌ریش صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فهرمویه‌تی: ﴿وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ مُوسَى رَأَى مَا وَسِعَهُ إِلَّا أَنْ يَتَّبِعَنِي﴾ حسن بکثرة طرقة رواه الإمام أحمد والطبرانی والبخاری، سویندم به‌و خوایه‌ی گیانی منی به ده‌سته: نه‌گهر (مُوسَى) پیغمبره‌ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زیندوو بوایه، هیچی پی‌نده‌که‌را ته‌نهام ده‌برا شوین من بکه‌وی.

جا بزانه: بویی فهرموی: (اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمْ) نیشانه‌کانی پیغمبره‌رایه‌تی له نوری ثابینی پیغمبره‌وه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گه‌یشتوته پیغمبره‌ره‌کانی تر عليهم الصلوة والسلام - چونکه (مُعْجَزَة) ی پیغمبره‌ران عليهم الصلوة والسلام - نیشانه‌ی راستگوی خویان و راستی ثابینه‌که‌یانه، بنچینه‌ی ثابینه‌که‌ی نه‌وانیش خودی بنچینه‌ی ثابینی پیغمبره‌ره صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: که (التَّوْحِيد) = یه‌کخواپه‌رستی‌یه، هه‌روه‌ک خودای گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ الانبیاء: ٢٥، له پیش تووه نه‌ی (مُحَمَّدٌ) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ههر پیغمبره‌ریکمان ناردبی، وه‌حیمان ههر بو ناردوه: که جگه له خوّم هیچ خوایه‌ک نیه، که‌وابوو: بپه‌رستن.

فَإِنَّهُ شَمْسُ فَضْلٍ هُمْ كَوَاكِبُهَا (۵۳) يُظْهِرْنَ أَنْوَارَهَا لِلْخَلْقِ فِي الظُّلَمِ

به لَام له شهر یعتدا پیغه مبه ران - علیهم الصلاة والسلام - جیوازییان هیه، ههروهک له (بیت) ی داهاتوودا ئاماژه ی بۆ کردوه.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پابردوودا ئاماژه ی بۆ ئه وه کرد: که پیغه مبه رسول الله ﷺ پیغه مبه ری هه موو پیغه مبه رانه و - علیهم الصلاة والسلام - پیش ئه وه ی پیغه مبه رسول الله ﷺ بیته دنیا، ئه وان به ئینیان لی وه گراره و: که ئیمانی پی بیئن و یارمه تی ی بدهن. جا ئه م جاره به ریگه ی (تشبیه) = و پچواندن ئاماژه بۆ ئه وه دهکا: که شهر یعتی پیغه مبه رسول الله ﷺ شهر یعتی پیغه مبه رهکانی تری - علیهم الصلاة والسلام - (نسخ) کردۆته وه، واته: لایبردوه. جا دهفه رموی:

(فَإِنَّهُ) پیغه مبه رسول الله ﷺ (شَمْسُ فَضْلٍ) پۆژی گه وره یی یه، واته: خوی گه وره له گه وره یی خوی ئه و پیغه مبه ره ی رسول الله ﷺ ناردوه: که وهک پۆژ به ئایینه که ی خوی دنیا پۆناک دهکاته وه (هُمْ) پیغه مبه رهکانی تریش - علیهم الصلاة والسلام - (کَوَاكِبُهَا) ئه سستیرهکانی ئه و پۆژهن و پۆناکی له و پۆژه وهرده گرن، جا (يُظْهِرْنَ أَنْوَارَهَا) ئه سستیرهکان پۆناکی خویان ئاشکرا دهکهن (لِلْخَلْقِ) بۆ بهندهکانی خوا (فِي الظُّلَمِ) له تاریکیهکاندا: له و کاته ی پۆژ له و شوینه دا هه بوونی نیه.

واته: ههروهک له تاریکی شهوی دا ئه سستیرهکان پۆناکی دهدهنه خهک، ئه وهاش: هه ره پیغه مبه ریک له پیغه مبه رهکان - علیهم الصلاة والسلام - له تاریکی (کُفْرًا) دا پۆناکی ئایین ده داته که له که ی خوی ئه یانه ئینیتته سه ره ریگه ی راست.

ههروهه چۆن ئه گه ره پۆژ ده ربکه وی، ئه سستیرهکان له بهرچا و ن ده بن، ئه وهاش: که پیغه مبه رسول الله ﷺ بووه پیغه مبه رسول الله ﷺ، شهر یعتی گشت پیغه مبه ران - علیهم الصلاة والسلام - به شهر یعتی پیغه مبه رسول الله ﷺ (نسخ) بۆوه و لایرا، خوی گه وره شهر یعتی وی کرده یاسایه کی سه رتاسه ری بهرده وام له م دنیا یه دا، ههروهک خوی گه وره دهفه رموی: ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ آل عمران: ۸۵، هه ره که سیک جگه له ئیسلام ئایینیکی تری بوی - واته: به بهرنامه ی خوا په رستی و ژیا نی دابن - ئه وه لی ی وه رنا گری و له رۆژی دوا ییشدا له زه ره مه نده کانه.

جا ئه م (نسخ) = لابر دهنش ته نها شهر یعت ده گریته وه، نهک بنجینهکانی ئایین، ههروهک پیغه مبه رسول الله ﷺ فه رمویه تی: ﴿الْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ مِنْ عِلَلٍ وَأُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى، وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ﴾

أَكْرَمَ بِخُلُقِ نَبِيٍّ زَانَهُ خُلُقٌ (٥٤) بِالْحُسْنِ مُشْتَمِلٌ بِالْبِشْرِ مُتَّسِمٌ
كَالزَّهْرِ فِي تَرَفٍ وَالْبَدْرِ فِي شَرَفٍ (٥٥) وَالْبَحْرِ فِي كَرَمٍ وَالذَّهْرِ فِي هِمَمٍ

رواه مُسْنِم، پیغمبران زر برای یه کترین دایکیان لیک جیا، یاینیان یهک ناینه.

واته: بنچینه ی ناینیان یهک بنچینه یه: که یه کخوابه رستی یه، به لام له لقه کانی

ناینندا لیک جیا، جا له م باره یه وه (عاجز) فهرمویه تی:

(نائب) ی وی بون (مُرْسَلین) * هر یهک بو قهومی داوه رین

ئه ماما نه وی بو (عالمین) * به عام هه نارد (غفار) ی من

ئینجا که نیمامی (البوصیری) له چهند (بیئت) یکی پابردودا مه دخی پیغمبره ی ﷺ کرد، هه ست نهکا: که ناتوانی مافی خوی بداتی و به ته وای مه دخی بکا، بویی سه رسوپمانی خوی ناشکرا دهکا و ده فهرموی:

(أَكْرَمَ) نای جیگه ی سه رسوپمانه! نه و پیزداریه ی (بِخُلُقِ نَبِيٍّ) خوی گه وره داویه تیه جهسته ی نه و پیغمبره ی ﷺ که (زَانَهُ) نه و جهسته ی جوانتر کردوه (خُلُقٌ) چهنده ها ره وشتی جوان، که خوی گه وره به و ره وشته جوانانه مه دخی کردوه و ده فهرموی: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ القلم: ٤، به راستی نه ی پیغمبره ی ﷺ - تو له سه ره وشتیکی گه وره ی.

(بِالْحُسْنِ مُشْتَمِلٌ) پیغمبره ی ﷺ جوانی کردوته به رگی خوی و هه موو جهسته ی خوی به و جوانیه پویشیوه، واته: هیچ جوانیهک نه ماوه، پیغمبره ی ﷺ نه یدر ابیئت، بویی پیغمبره ی ﷺ دوعای ده کرد و ده یفه رموو: ﴿اللَّهُمَّ حَسَّنْتَ خُلُقِي فَحَسِّنْ خُلُقِي﴾ حدیث صحیح رواه الإمام احمد و ابن حبان، خودایه جهسته ی منت جوان کردوه، خودایه ره وشتیشم جوان بکه.

(بِالْبِشْرِ) پیغمبره ی ﷺ به روو خوشی و زهرده خه نه یی (مُتَّسِمٌ) نیشانه داره ﴿عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي صِفَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: رَأَيْتُ أَطْلُقَ النَّاسَ وَجْهًا وَأَكْثَرَهُمْ ضَحْكًَا وَأَحْسَنَهُمْ بَشْرًا﴾ رواه البزار بسند حسن، من پیغمبره ی ﷺ بینی: له هه موو که سیک روو کراوهر بوو، له هه موو که سیک زهرده خه نه ی زووتر بوو، له هه موو که سیک روو خوشتر بوو.

ئینجا نیمامی (البوصیری) له دوی سه رسوپمانه که ی زیاتر مه دخی پیغمبره ی ﷺ دهکا و ده فهرموی:

(كَالزَّهْرِ) پیغمبره ی ﷺ وهک کلوکه (فِي تَرَفٍ) له نه رمی و دره وشانه وهدا، حه زه ته ی

(أنس) ﷺ فرمویه تی: ﴿كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَزْهَرَ اللَّوْنِ كَانَ عَرَفَهُ اللَّوْلُو إِذَا مَشَى تَكْفًا، وَمَا مَسَسَتْ حَرِيرًا وَلَا دِيْبَاجًا أَلَيْنَ مِنْ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ﴾ رواه مسلم، پیغمبر ﷺ رهنگی روخساری وهك كلوكی سی دودره وشاوه، ناره قه ی وهك (لؤلؤ) جوان و بیگهر د بوو، کاتی دهر ویشته بهم لا و بهو لادا مهیلی ده کرد، دهستم له هیچ ناوړی شمیک نه داوه، که له له په دهستی پیغمبر ﷺ نهر مزی بی.

(وَالْبَدْرِ) پیغمبر ﷺ وهك مانگی شهوی چوارده یه (فِي شَرْفٍ) له به رزی پله و پایه و ته وای پوناکی دا، واته: هه روهك مانگی شهوی چوارده له هه موو ته سستیره کان پوناکتره و پیزدارتره، نه وهاش: پیغمبر ﷺ له هه موو خهك جوانتره و پیزدارتره، هه زره تی (البراء) ﷺ فرمویه تی: ﴿كَانَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِثْلَ الْقَمَرِ﴾ رواه البخاري، رووی پیغمبر ﷺ وهك مانگ بوو.

(وَالْبَحْرِ) پیغمبر ﷺ وهك ده ریایه (فِي كَرَمٍ) له به خشنده یی دا، واته: هه روهك ده ریایه به لیله لیتجان مه ترسی که مېوونی ناوی لینا کرئ، نه وهاش پیغمبر ﷺ شته ده به خشی و له نه بوونی ناترسی. هه زره تی (أنس) ﷺ فرمویه تی: ﴿پیغمبر ﷺ پر به نیوان دوو کیو بز و مېری دانه پیاوړیک، جا پیاوه که گهراوه لای گهله که ی خوی و گوتی: [يَا قَوْمِ اسْلِمُوا فَإِنَّ مُحَمَّدًا ﷺ يُعْطِي عَطَاءً لَا يَخْشَى الْفَاقَةَ] رواه مسلم، هو گهلی من موسولمان بن، چونکه (مُحَمَّدٌ ﷺ) به خشینکی وها ده به خشی: له نه بوونی ناترسی.

(وَالدَّهْرِ) پیغمبر ﷺ وهك پوژگاری هه میشه یی (فِي هِمَمٍ) له ویستی به یتز و له وده ی به رزی دا، به لگش نه ویه: له بی یتزترین حاله تدا: له و کاته ی خوی (صَحَابَةُ) کانی ﷺ له (مَكَّة) دا نازار دهر دان، پیغمبر ﷺ وازی له به شتی که می به رنامه ی نیسلام نه هیتا، به لکو فرموی: ﴿يَا عَمَّ لَوْ وَضَعُوا الشَّمْسَ فِي يَمِينِي وَالْقَمَرَ فِي يَسَارِي عَلَى أَنْ أَتْرُكَ هَذَا الْأَمْرَ مَا تَرَكْتُهُ حَتَّى يُظْهِرَهُ اللَّهُ أَوْ أَهْلَكَ فِي طَلْبِهِ﴾ أخرجه ابن اسحاق، نهی مامه، نه گهر روژ له راستهم دابنن و مانگ له چه بهم دابنن، من واز لهم کاره ی نیسلام ناهینم، تا خوی گه وره ناشکرا و سهر که وتووی ده کا، یان تا له پیناوی دا له ناو ده جم.

نینجا که نیمامی (البوصيري) باسی وده به رزی پیغمبر ﷺ کرد، نه م جاره

كَأَنَّهُ وَهُوَ فَرْدٌ مِنْ جَلَالَتِهِ (٥٦) فِي عَسْكَرٍ حِينَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمٍ
كَأَنَّمَا اللُّؤْلُؤُ الْمَكْنُونُ فِي صَدَفٍ (٥٧) مِنْ مَعْدِنِي مَنْطِقٍ مِنْهُ وَمُبْتَسَمٍ

باسی نازایه تی و شکومه ندی پیغهمبر ﷺ دهکا و دهفه رموی:

(كَأَنَّهُ) پیغهمبر ﷺ (وَهُوَ فَرْدٌ) له و حاله تی که به ته نهایی و هیچ که سیکی له که لدا
نیه (مِنْ جَلَالَتِهِ) به هوی شکومه ندی و پایه داری خوی، به رامبر کافره کان نه و نه
نازا و نه ترسه، وهك نه و حاله ته یه: که (فِي عَسْكَرٍ) له ناو له شکر یکی که وردها بی
(حِينَ تَلْقَاهُ) له و کاته تی تو ده یگه بی و ده بیینی، هم (وَفِي حَشَمٍ) وهك له ناو
خزمه تکاره کانی دا بی.

واته: پیغهمبر ﷺ له حاله تی به ته نهایی دا به رامبر به دوزمنانی نیسلام نه و نه
نازا و نه ترسه: وهك له ناو له شکر و خزمه تکاره کانی خوی دا بی و نه وان به رگری
لیبکه ن. حه زره تی (البراء) ﷺ فه رمویه تی: ﴿لَهُوَ كَاتِهِ لَه غَه زای (حُنَيْن) دا
(صَحَابَةُ) کان ﷺ له ده وره ی پیغهمبر ﷺ نمان و کافره کان له پیغهمبر ﷺ نربک
بونوه، پیغهمبر ﷺ خوی بی ناساندن و فه رموی: [أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبٌ، أَنَا ابْنُ عَبْدِ
الْمُطَّلِبِ] رواه البخاري ومسلم، وفي رواية: [فَطَفِقَ يَبْرُكُضُ بَعْلَتُهُ قَبْلَ الْكُفَّارِ]، من
پیغهمبر ﷺ هیچ درو نیه، من کوزی (عَبْدُ الْمُطَّلِبِ) م. جا پیغهمبر ﷺ به سواری
هیستزه که ی به ره و کافره کان غاری دودا.

جا نه وهش نه و په ری نه ترسی و نازایه تی یه: سه رکرده ی له شکر به ته نهایی
بمیئیته وه دوزمن ده وره ی بدا، نه و جا به ته نهاییش هلمهت بیا و ناوی خویشی
ناشکرا بکا، فَصَّلَى اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

جا که نیمامی (البوصيري) باسی نازایه تی پیغهمبر ﷺ کرد، له وانیه که سیك وا
تیبگا: پیغهمبر ﷺ به هوی نازایه تی که ی دل په قه و قسه ی تونده؟ جا نه م
تیگه یشتنه رهد ده کاته وه و ده فه رموی:

(كَأَنَّمَا) وهك بلی (اللُّؤْلُؤُ الْمَكْنُونُ) نه و که وه ره ی پاریزاوه (فِي صَدَفٍ) له ناو
به رگی خوی دا (مِنْ) هاتوته ده ره وه له (مَعْدِنِي مَنْطِقٍ مِنْهُ) شوینی گوفتاری
پیغهمبر ﷺ (وَمُبْتَسَمٍ) له شوینی زهرده خه نه ی پیغهمبر ﷺ.

جا بزانه: لیتردها و یچواندنی ناوه ژووی به کار هیتاوه و مه بهستی نه و یه: فه رموده کانی
پیغهمبر ﷺ که له ده می مویاره کی ده زده چن و ددانه پیروزه کانی شی ده زده که ون،

لا طِيبَ يَعْدِلُ ثُرْبًا ضَمَّ أَعْظَمَهُ (۵۸) طُوبَى لِمُنْتَشِقٍ مِنْهُ وَمُلْتَمٍ

وهك گه وهری پاریزداوه له ناو بهرگی خویدا. جا نه مهش ئاماژه بۆ چه دیسه که ی (أَمَّ مَعْبُد) دهکا، که له مه دحی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام فرمویه تی: ﴿كَأَنَّ مَنْطِقَهُ عَلَيْهِ السَّلَام خَرَزَاتُ نَظْمٍ يَنْحَدِرْنَ﴾ رواه الطبرانی والبيهقي وصححه الحاكم، گوفتاری پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام وهك گه وهره کانی داو ریز کراو بوو: که له سه ره وهره پرا شوږ دهینه خواره وه.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) مه دحی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام کرد له حاله تی ژیا نی دا، ویستی مه دحیکی دوا ی وه فاتیسی بکا و فرموی:

(لا طِيبَ) هیچ بۆ نیکی خوش نیه که (يَعْدِلُ) یه کسان بی له گه ل (ثُرْبًا) بۆ نی نه و گله ی که (ضَمَّ أَعْظَمَهُ) ئیسقانه کانی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام وه ناوه خو گرتووه، واته: ده وهری له جهسته پیروژه که ی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام داوه و به هوی بۆ نه خوشه که ی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام، گله که بۆنخوش بووه.

حه زره تی (أنس) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فرمویه تی: ﴿مَا شَمَمْتُ رَائِحَةَ أَطِيبَ مِنْ رِيحِ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام﴾ رواه البخاري ومسلم، هیچ بۆ نی کم بون نه کردوه له بۆ نی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام خوشتر بی.

هه روه ها ﴿عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام دَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو بَكْرٍ فَوَضَعَ فَاهُ عَلَى جَبِينِ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام يَقْبَلُهُ وَيَقُولُ: يَا أُمِّي طُبْتُ حَيًّا وَمَيِّتًا﴾ رواه البزار بسند صحيح، که پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام وه فاتی کرد، ئیمامی (أبو بكر) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هاته ژووره وه ده می خو ی له سه ر نیو چاوانی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام دانا و ماچی ده کرد و ده یفرموو: به باو کمو دایکمه وه به فیدات بم، به زیندوویی و به مردوویی بۆنت خوشه.

(طُوبَى) خوشی و شادی (لِمُنْتَشِقٍ مِنْهُ) بۆ نه و که سه ی بۆ نی گلی گوپی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام دهکا و (وَمُلْتَمٍ) پووی خو ی پیدا دینی و ماچی دهکا.

وا دیاره له لای ئیمامی (البوصیری) دروسته: گوپی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام ماچ بکری، هه روه که چهند زانیه کیش ریگه یان داوه، به لام به مه زه بی ئیمامی (الشافعی): ماچکردن و دهست پیداهیتانی دیواری گوپی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام ناپه سه نده، هه روه که ئیمام (النواوی) له (المجموع) دا فرمویه تی.

جا بزانه: به (إجماع) ی زانیانی ئیسلام: نه و خاکه ی ده وهری له جهسته پیروژه که ی پیغه مبهردا عَلَيْهِ السَّلَام داوه، له (كَعْبَةِ) ش گه وره تره و هه م زیاره تی گوپی پیغه مبه ریش سوننه ته، به و شیوه ی له (میترگو و گولزاری به ها) دا پوونم کردۆته وه.

﴿الفصل الرابع: في مولده ﷺ﴾

أَبَانَ مَوْلِدُهُ عَنْ طِيبِ عُنْصُرِهِ (٥٩) يَا طِيبَ مُبْتَدَأٍ مِنْهُ وَمُخْتَمَمٍ
 جَا لِيَرَهُ دَا ئِيْمَامَ (ابن قدامة) و ئِيْمَامِي (النَّوَاوِي) و ئِيْمَامَ (ابن كثير) گِيْرَاوِيه تِيَانِه وه:
 (الْعُتْبِيُّ) فِه رَمُوِيه تِي: جَارِيكَ لِه خَزْمَتِ گُوْرِي پِيْغِه مَبْرُورِ ﷺ دَانِيْشْتَبُوْم، عِه رِه بِيْكَ
 هَات و گُوْتِي: (السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُوْلَ اللهِ)، بِيْسْتُوْمِه خَوَايِ گِه وَرِه دِه فِه رَمُوِي: ﴿وَلَوْ
 أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا
 رَحِيمًا﴾ النساء: ٦٤، نِه گِهْر نِهْوَانِ سْتِهْمِيَانِ لِه خُوْيَانِ كِرْد: بِه تَاوَانِ كِرْدَن جَا هَاتْنِه لَای تَو-
 نِه ی پِيْغِه مَبْرُورِ ﷺ - جَا لِه خَوَا پَارَانِه وه تَاكُو لِه گُوْنَاهِيَانِ خُوْش بِيِي و پِيْغِه مَبْرِيْشِ ﷺ
 بُوْيَانِ پَارَاوِه، دِه بِيْنِ خَوَايِ گِه وَرِه تَوْبِه يَانِ قَبُوْلِ دِه كَا و رِه حِيْمَانِ بِيِي دِه كَا.
 ئِيْنِجَا عِه رِه بِه كِه گُوْتِي: وَا هَاتْمِه لَای تَو-نِه ی پِيْغِه مَبْرُورِ ﷺ - لِه خَوَا دِه پَارِيْمِه وه: لِه
 گُوْنَاهِمِ خُوْش بِيِي، تَوْشِ دِه كِه مِه تَكَاكَارِ لِه لَای خَوَايِ گِه وَرِه. جَا عِه رِه بِه كِه نِه مِ
 شِيْعِرَانِه ی گُوْتَن: □

يَا خَيْرَ مَنْ دُفِنَتْ بِالْقَاعِ أَعْظَمُهُ * فَطَابَ مَنْ طَيَّبَهُنَّ الْقَاعُ وَالْأَكَمُ

نَفْسِي الْفِدَاءَ لِقَبْرِ أَنْتَ سَاكِنُهُ * فِيهِ الْعَفَافُ وَفِيهِ الْجُودُ وَالْكَرَمُ

(الْعُتْبِيُّ) فِه رَمُوِيه تِي: ئِيْنِجَا عِه رِه بِه كِه رُوْشْت، مَنِيشِ خِه وَتْمِو پِيْغِه مَبْرُورِ ﷺ لِه
 خِه وَنَمْدَا بِيْنِي و فِه رَمُوِي: ﴿نِه ی (الْعُتْبِيُّ) مَوْرْدِه بَدِه عِه رِه بِه كِه خَوَايِ گِه وَرِه لَای
 خُوْش بُوو﴾. بِيْوَانِه (تَفْسِيْرِ ابْنِ كَثِيْر) النِّسَاء (٦٤) و (مَغْنِي ابْنِ قَدَامَةِ) ب (٣) ل (٥٩٩-٦٠٢) و (الْأَذْكَارُ لِلْإِمَامِ
 النَّوَاوِي) ل (٩٧ و ١٧٤).

جَا بَزَانِه: نِه مِ دُوو (بَيْت) هِي پَارِدُوو لِه سِهْرِ دِيوَارِي گُوْرِي پِيْغِه مَبْرُورِ ﷺ
 نُووسِرَاوْنِه وه و تَا كَاتِي نُووسِيْنِي نِه مِ رُووْنِ كِرْدَنِه وه يِه شِ نُووسِيْنِه كِه هِهْرِ مَآوِه، وَالْحَمْدُ
 لِلَّهِ الَّذِي أَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ دَائِمًا فِي الدُّنْيَا وَيَوْمَ الدِّينِ.

﴿الفصل الرابع: في مولده ﷺ﴾

﴿بِه شِي چَوَارِه م: لِه بَاسِي لِه دَايِكَبُوْنِي پِيْغِه مَبْرُورِ ﷺ﴾

پِيْغِه مَبْرُورِ ﷺ لِه پُوْرِي دُوو شِه مِمِه (١٢) دَوَانْزِه ی مَانْگِي (رَبِيْعِ الْأَوَّل) سَالِي (فِيْل)،
 بِه رَامْبِه ر (٢٠) بِيْسْتِي (نِيْسَان) ی سَالِي (٥٧١) پِيْنِجِ سِه دُو حِفْتَاو يِه كِي زَايِيْنِي، لِه
 شَارِي (مَكَّة) ی پِيْرُوْزِ لِه دَايِكَبُووِه، جَا لِه شِهْوِي لِه دَايِكَبُوْنِي دَا چِهَنْدِ نِيْشَانِه يِه كِي
 سِهِيْرِ رُوِيَانْدَا، ئِيْمَامِي (الْبُوْصِيْرِي) بَاسِي هِه نَدِيْكِيَانِ دِه كَا و دِه فِه رَمُوِي:
 (أَبَانَ) نَاشْكَرَايِ كِرْد (مَوْلِدُهُ) نِيْشَانِه كَانِي لِه دَايِكَبُوْنِي پِيْغِه مَبْرُورِ ﷺ (عَنْ طِيبِ

يَوْمَ تَفْرَسَ فِيهِ الْفَرَسُ أَنَّهُمْ (٦٠) قَدْ أُنْذِرُوا بِحُلُولِ الْبُؤْسِ وَالنَّقَمِ
وَبَاتَ إِيوَانُ كِسْرَى وَهُوَ مُنْصَدِعٌ (٦١) كَشَمَلِ أَصْحَابِ كِسْرَى غَيْرَ مُلْتَمِ
عُنْصُرِهِ) پاکی و بیگهردی وه چاخ و بنچینه ی پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله. واته: به پروداوه کانی
شهوی له دایکبوونی پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله خوی گه وره ناشکرای کرد که بنچینه و نه ژادی
پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله پاک و بیگهرده، هر له باب (آدم) وه صلی الله علیه و آله تا ده گاته (عبدالله) ی باوکی.
(يَا طَيْبُ مُبْتَدِئِ) نای چند پاک و بیگهرده لای سهره تایی: که باب (آدم) وه صلی الله علیه و آله (مِنْهُ)
له نه ژادی پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله، هم (وَمَخْتَمِ) لای کوتایی نه ژادیشی: که (عبدالله) ی
باوکیه تی، پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله فرمویه تی: ﴿إِنِّي خَرَجْتُ مِنْ نِكَاحٍ وَلَمْ أَخْرُجْ مِنْ
سَفَاحٍ﴾ حدیث حسن رواه البیهقی، من بهرده وام له ماره برینیکی حه لاله وه دهره اتوم، له
جیماعی حه رام دهره هاتوم.

له م باره یه وه (عاجن) فرمویه تی:

(نُورِ) له (آدم) پشت به پشت * هه تا به (عبدالله) گه یشت

هم (آمنة) ی حوری سروشت * (مَحْفُوظ) بوو (طُرَّة) داری من

ئینجا به و پینج (بیت) هی داهاتوو، ئیمامی (البوصیری) چند پروداویکی سهیر باس
ده کا: که له شهوی له دایکبوونی پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله به سهرده وه تی فارسه کاندای
هاتون و ده فرموی:

(يَوْمَ) کاتی له دایکبوونی پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله ئه و کاته بوو: که (تَفْرَسَ فِيهِ الْفَرَسُ)
فارسه کان هه ستیان کرد و بۆیان ناشکرا بوو (أَنَّهُمْ) ئه وان (قَدْ أُنْذِرُوا) به پراستی
ئاگادارکرانه وه و ترسیندراون (بِحُلُولِ الْبُؤْسِ) به هاتنی دلته نگو (وَالنَّقَمِ)
سزادان، واته: به نیشانه کانی شهوی له دایکبوونی پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله، فارسه کان
ئاگادارکرانه وه: که له سهردهستی ئه و پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله و (صَحَابَةَ) کانی وی صلی الله علیه و آله
ده وه تیان له ناو ده چی و توشی دلته نگو و مالویرانی ده بن.

(و) هه روه ها: له شهوی له دایکبوونی پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله (بَاتَ إِيوَانُ كِسْرَى) تا قی
(كِسْرَى) وه های لیها (وَهُوَ مُنْصَدِعٌ) قه لشت و له ت بوو.

تا قی (كِسْرَى): ده که ویته شاروچکه ی (مدائن)، له باشوری (بغداد)، پاشای فارسه کان
له وی داده نیش و ولاتی به پروه دهرد، جا له شهوی له دایکبوونی پیغه مبهردا صلی الله علیه و آله
هه ژاوه و له ت بوو و چوارده به ره یوانی لی که وتنه خواره وه. جا ئه م له تبوونه ی

وَالنَّارُ خَامِدَةٌ الْأَنْفَاسُ مِنْ أَسْفَ (٦٢) عَلَيْهِ وَالتَّهَرُّ سَاهِي الْعَيْنِ مِنْ سَدَمٍ
وَسَاءَ سَاوَةٌ أَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا (٦٣) وَرَدُّ وَارِدُهَا بِالْعَيْظِ حِينَ ظَمَى
كَأَنَّ بِالنَّارِ مَابِالْمَاءِ مِنْ بَلَلٍ (٦٤) حُزْنًا وَبِالْمَاءِ مَا بِالنَّارِ مِنْ ضَرَمٍ

تاقی (کِسْرَى) یه کتری نه گرتوه (کَشْمَلِ اصْحَابِ کِسْرَى) ههروهك هاورپكان و
له شكری (کِسْرَى) ش پهرت بون و (غَيْرِ مُلْتَمِّمٍ) یه کترييان نه گرتوه.

واته: له سه رده می نیامی (عُمَرُ) دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ به سه رکردایه تی حه زره تی (سعد بن أبی
وقاص رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) و [ب] به شداری (٥٠٠٠) پینچ هزار کورد- که له سه ردهستی حه زره تی
(جانبان) ی کوردی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ موسولمان بوبون- تهختو بهختی (کِسْرَى) تِيك شکیندرا.
جا نم باسهم به دریزی له (میرگو گولزاری بهار) دا پوون کردوته.

(و) ههروه ها له شهوی له دایکبوونی پیغه مبهردا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (النَّارُ) ئاگری فارسه کانی
ئاگرپه رست (خَامِدَةٌ الْأَنْفَاسِ) بَلِيسِي نه ما و کوژاو (مِنْ أَسْفَ) به هوی نیگه رانی و
خهفه تباری (عَلَيْهِ) له سه ر له دایکبوونی پیغه مبهردا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، جا نه و ئاگره له پیش نه و
شهوه دا هزار سال بوو، نه کوژابوو هه ئاگرپه رسته کان نه یانپه رست.

(و) ههروه ها له شهوی له دایکبوونی پیغه مبهردا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (النَّهْرُ) پویاری (الْفُرَات): که له
پئی (سُورِيَّة) وه دیته عِیْرَاق (سَاهِي الْعَيْنِ) چاوه که ی غافل و بی ئاگا بوو و له
پویشته که ی دا هه له ی کرد و پیگه ی خوی گوری و به ره و دهشتی (سَمَاوَةٌ) ی عِیْرَاق
لای دا (مِنْ سَدَمٍ) به هوی دلگیر بوون و سوی لیبوونه وه ی نه و ئایینه پووچه ی له و
شوینه دا نه نجم دهدرا و به هاتنی پیغه مبهردا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ له ناو دهچی.

جا تا ئیستاش پیگورپه که ی پویاری (الْفُرَات) هه ر ماوه له دهشتی (سَمَاوَةٌ) بووه ته
دوو به شو له نَزِيك شاری (سَمَاوَةٌ) تِيك ده که نه وه.

(و) ههروه ها له شهوی له دایکبوونی پیغه مبهردا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (سَاءَ سَاوَةٌ) دانیشتوانی شاری
(سَاوَةٌ) ی دلگیر و خهفه تبار کرد (أَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا) پووچوونی ئاوی ده ریاچه که ی،
واته: به وشکبوونی ئاوی ده ریاچه که یان خهفه تبار بون، چونکه هیچ ئاوی تیدا نه ما و
(وَرَدُّ وَارِدُهَا) ئاومینه که شی گه پیندراوه (بِالْعَيْظِ) به پقو قینه وه (حِينَ ظَمَى) له و
کاته ی تینو بوو، چونکه هیچ ئا و له ده ریاچه که دا نه مابو بیخواته وه.

جا کوژاوه ی ئاگری ئاگرپه رسته کان و وشکبوونی ده ریاچه ی (سَاوَةٌ) به شیوه یه کی
وه ها بوو: (كَأَنَّ بِالنَّارِ) وهك بَلِيسِي: شوینی ئاگره کوژاو که نه و ها ته ر بووه
(مَابِالْمَاءِ مِنْ بَلَلٍ) وهك نه و ته رپایه تی ی له ئاودا هه یه (حُزْنًا) به هوی غه مباری،

وَالْجِنُّ تَهْتَفُ وَالْأَنْوَارُ سَاطِعَةٌ (٦٥) وَالْحَقُّ يَظْهَرُ مِنْ مَعْنَى وَمِنْ كَلِمِ

هم (وَبِالْمَاءِ) شویتنی ناوی دهریاچه که شئوها گهرم بووه (ما بِالْقَارِ مِنْ ضَرَمٍ) وهك نهو گهرمیهی له بلیسهی ناگردا ههیه.

جا به لگهی نهو نیشانانهی پابردوو نه مهیه: ﴿عَنْ مَخْزُومِ بْنِ هَانِئِ الْمَخْزُومِيِّ عَنْ أَبِيهِ: لَمَّا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الَّتِي وُلِدَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ارْتَجَّ إِيوَانُ كِسْرَى وَسَقَطَتْ مِنْهُ أَرْبَعُ عَشْرَةَ شُرْفَةً، وَخَمَدَتْ نَارُ فَارِسَ وَلَمْ تَخْمُدْ قَبْلَ ذَلِكَ بِأَلْفِ عَامٍ، وَغَاضَتْ بُحَيْرَةُ سَاوَةَ، وَرَأَى الْمُؤِيدَانُ إِبِلًا صَعَابًا تَقْوُدُ خَيْلًا عَرَابًا قَدْ قَطَعَتْ دَجْلَةَ وَانْتَشَرَتْ فِي بِلَادِهَا... ثُمَّ ذَكَرَ قَوْلَ سَطِيحٍ: إِذَا كَثُرَتِ التَّلَاوَةُ وَظَهَرَ صَاحِبُ الْهَرَاوَةِ وَفَاضَ وَادِي السَّمَاءِ وَغَاضَتْ بُحَيْرَةُ سَاوَةَ وَخَمَدَتْ نَارُ فَارِسَ، فَلَيْسَ الشَّامُ لِسَطِيحٍ شَامًا-زَادَ فِي رِوَايَةٍ:-

فَلَيْسَتْ بَابِلُ لِلْفُرسِ مَقَامًا...﴾ رواه بتمامه الحافظان: الخرائطي والبيهقي، وذكره الحافظ ابن كثير في البداية والنهاية، والإمام الطبري في سيرته، لهو شهوهی پیغمبر ﷺ له دایک بوو: تاقي (کسری) ههژاوهو چوارده بهر هه یوانی لی کهوتنه خوارهوه، ناگری ناگریه رسته کانی (فارس) کوژاوه، که له نیشدا ههزار سال بوو نه کوژا بووه، ناوی دهریاچهی (ساوه) روچووه خوارهوهو وشک بوو، (المؤیدان) = گهوهی دادوهره کانی ناگریه رسته کان له خهوندا دیتی: چهند وشترکی خو شنه کراو چهند نه سپکی عهره بیان راده کیشانو له رووباری (دجله) ی عیراق په رینهوهو لهو ولاته دا بلاو بونهوه - مه بهست (صحابه) ی پیغمبر ﷺ - ... ئینجا (سطیح) ی (کاهن) ش گوتی: هه کاتیک خویندنی قورئان زور بوو، خاوهنی دارعه سایه کهش - که پیغمبر ﷺ - ناشکرا بوو، دولی (سماوه) ش لافاوی لی هه لساواته: به هو ی لادانی رووباری (فُرات)، که باسمان کرد - دهریاچهی (ساوه) ش وشک بوو، ناگری (فارس) کوژاوه، نهو کاته (شام) ولاتی (سطیح) نیهو (بابل) ش شویتنی مانهوهی فارسه کان نیه.

جا بزانه: (ساوه) شاروچکه یهک بوو له ئیران له نیوان (قم) و (همدان)، تا سه ره تای سندهی حهفته می کوچی هه ناوه دان بوو، دانیشتووه کانی هه مووی له سه ره مه زه بی ئیمامی (الشافعی) بون، جا کهوتنه بهر هیژشی (تتر) و هه موو دانیشتووه کانیاں کوشتن و شاروچکه که شیان ویران کرد، إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ.

ئینجا هه ره له شهوی له دایک بوونی پیغمبر ﷺ (وَالْجِنُّ تَهْتَفُ) جنوکه هاواریان ده کرد و به دهنگی بهرز دهیانگوت: نهو شهو پیغمبر ﷺ له دایک بوو ﴿عَنْ أَسْمَاءَ

بُنْتُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلٍ وَزَيْدَ بْنَ عَمْرٍو أَتَيَا التَّجَاشِيَّ، فَقَالَ وَرَقَةُ: أَيُّهَا الْمَلِكُ أَتَيْتُكَ عِنْدَ وَثْنٍ لَنَا، إِذْ سَمِعْتُ مِنْ جَوْفِهِ هَاتِفًا يَقُولُ:
(وُلِدَ النَّبِيُّ فَذَلَّتْ الْأَمْالُكَ * وَنَأَى الصَّلَالُ وَأَدْبَرَ الْإِشْرَاكُ)

ثُمَّ انْتَكَسَ الصَّنَمُ عَلَى وَجْهِهِ رواه الحافظ الخرائطي، وذكره الحافظ ابن كثير في البداية والنهاية، (ورقة) به (التجاشي) ي گوت: نهی پاشا من شهویک له لای بتیکی خومان مابوموه، له ناکاو گویم لیوو له ناو بته که دا دهنگیگی بهرز دهیگوت: (پیغمبر ﷺ) له دایک بوو، پاشایه کان زهلیل بون، گومرایی دور کهوتهوه، هاوبه شدانان بَر خوا پستی دا و رویشته)، نینجا بته که به سهر پرووی دا کهوت.

جَا بَزَانَه: له وکاته ی (وَحْي) شى بَو هات و بووه پیغمبر ﷺ، جنوکه هاواریان کردو هه والی پیغمبرایه تییان راگه یاند، ههروهک له (صَحِيح الْبُخَارِي) له باسی موسولمانبوونی ئیمام (عُمَرُ رضي الله عنه) گپراویه تیهوه.

(و) هه ره له شهوی له دایکبوونی پیغمبردا ﷺ (الْأَنْوَارُ) پَوَنَکِیه کان (سَاطِعَةً) ئاشکرا ده بون و ئه و خانوو ی پیغمبر ﷺ تى دا له دایک بوو، گشتی پَوَنَک بَووه، ههروهک ئیمامی (البیهقی) گپراویه تیهوه.

هه م (العرباض بن سارية) رضي الله عنه فهرمویه تی: ﴿إِنَّ أُمَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَأَتْ حِينَ وَضَعَتْهُ نُورًا أَضَاءَتْ لَهُ قُصُورُ الشَّامِ﴾ سنده صحیح رواه الإمام أحمد والطبرانی، دایکی پیغمبر ﷺ له کاتی دانانی پیغمبردا ﷺ نوریکی دیت، ته لاره کانی (شام) ی پَوَنَک کردنهوه.
جَا بَزَانَه: دوو جار (أَمَنَةً) دیتی (نُور) یکی لی هاته دهره وه و ته لاره کانی (بُصْرَى) ی پَوَنَک کردنهوه:

یه که م: ﴿له شهوی له دایکبوونی پیغمبردا ﷺ (أَمَنَةً) دیتی (نُور) یکی لی هاته دهره وه و ته لاره کانی (بُصْرَى) ی پَوَنَک کردنهوه﴾.

دووهم: هه م له هه دیسیکی تری (صحیح) دا هاتوو: ﴿له و شهوی (أَمَنَةً) پیغمبری ﷺ وه زگ کهوتوو- به هه مان شیوه- (نُور) یکی نه وه ی دیتوو﴾.

واته: له کاتی وه زگ کهوتنی پیغمبردا ﷺ له خه وندا (نُور) هکه ی دیت، به لام له شهوی له دایکبوونی پیغمبردا ﷺ به ئاشکرایی به چاوی خوی دیتی (نُور) هکه ی لی هاته دهره وه. ههروهک ئیمام (ابن کثیر) فهرمویه تی.

له باره ی ئه و نیشانه گه وره یه (أحمد شوقی) ده لی:

عَمُوا وَصَمُّوا فَأَعْلَانُ الْبَشَائِرِ لَمْ (٦٦) تُسْمَعْ وَبَارَقَةُ الْإِنْذَارِ لَمْ تُشْمَ مِنْ بَعْدِ مَا أَخْبَرَ الْأَقْوَامَ كَاهِنُهُمْ (٦٧) بَأَنَّ دِينَهُمُ الْمَعُوجَ لَمْ يَقُمْ

وُلِدَ الْهُدَى فَالْكَائِنَاتُ ضِيَاءُ * وَقَمُ الزَّمَانِ تَبَسُّمٌ وَتَنَاءُ
الرُّوحُ وَالْمَلَأُ الْمَلَأُكَ حَوْلَهُ * لِلدِّينِ وَالْدُّنْيَا بِهِ بُشْرَاءُ

پښتونۍ - که پیغمبره ﷺ - له دايك بوو، جا هه موو بوونه وهر پوښاکۍ یه و ده می نه و کاته ش زه رده خه نه و مه دخی پیغمبره ﷺ، هه زه تی (جبرائیل) و کومه لی (ملائکة) ش له ده وری وی بو ته م دین و دنیا یه به وی موزده دهرن.

(وَالْحَقُّ) پاستی هاوارکردنی جنوکه که ده یانگوت: پیغمبره ﷺ له دايك بوو (يُظْهِرُ) ناشکرا ده بی (مِنْ مَعْنَى) له واته ی قورپان و (وَمِنْ كَلِمٍ) له وشه کانی قورپان، چونکه سوږه تی ﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ به لگه یه: که به هو ی هاتنی پیغمبره ﷺ جنوکه کان له چوونه ئاسمان قه دهغه کران.

جا له وانه یه که سیټک پرسیار بکا: نه گهر پاستی گوته ی جنوکه قورپان ناشکرای بکا و پوښاکۍ بلا و بوبیته وه، بوچی کافره کان باوه پیان به پیغمبره ﷺ نه ده کرد؟ جا نیمامی (البوصيري) له وه لامدا ده فهرموی:

(عَمُوا) کافره کان کوږ بوبون و (وَصَمُّوا) که پ بوبون، بو یی (فَأَعْلَانُ الْبَشَائِرِ) ناشکراکردنی هه واله کانی مژده دهره کان (لَمْ تُسْمَعْ) نه بیسترا، واته: قبول نه کرا، جا هه ندیک له و مژده دهرانه جنوکه بون، که باسما ن کردن، هه م هه زه تی (عِيسَى) پیغمبره ﷺ مژده ی هاتنی پیغمبره ﷺ داوه و فهرمویه تی: ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ المص: ٦، هو (بنی اسرائیل)... من مژده دهرم به پیغمبره ﷺ له دوا ی من دی ناوی (أَحْمَد) هه ﷺ.

که واته: هه روه ک کافره کانی (مَكَّة) گو ییان نه دا مژده ی جنوکه کان، نه و هاش گا وره کان = دیانه کان گو ییان نه دا مژده ی هه زه تی (عِيسَى) پیغمبره ﷺ خویان ﷺ. هه م (وَبَارَقَةُ الْإِنْذَارِ) بروسکه ی ترساندن و ناگادارکردنه وه له هاتنی پیغمبره ﷺ (لَمْ تُشْمَ) ته ماشای نه کرا و نه دیترا.

جا که سیټک بو ی هیه بلی: نه وه زانیمان مژده دهره کان کینه، نه دی ترسیته ره کان کی بون؟ جا نیمامی (البوصيري) ترسیته ره کانیش پوون ده کاته وه و ده فهرموی: (مِنْ بَعْدِ مَا) بروسکه ی ترساندن گو یی نه درایی، پاش نه وه ی (أَخْبَرَ الْأَقْوَامَ) هه والی که یانده کافره کان (كَاهِنُهُمْ) هه والگزی نادیاره کانی نه وان، واته: نه و

وَبَعْدَمَا عَايَنُوا فِي الْأُفُقِ مِنْ شُهْبٍ (٦٨) مُنْقَضَةً وَفَقَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ صَمَمٍ

فالتجيانه ی ده یانگوت: ئیمه (غیب)=زانستی نادیار ده زانین، چونکه کافره کان زور متمانه یان به قسه کانی هه والکوی نادیاره کان هه بوو، ده بوا ئه وه وه والشیان باوه پ کردبا، که هه والکویه که پی ی گوتن: (بَأَنَّ دِينَهُمُ الْمَوْجُ) ئایینه چه وتو پوجه له که ی نه وان (لَمْ يَقُمْ) جیگیر نابیء نامینی.

﴿عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: كَانَ يَهُودِيٌّ يَتَجَرُّ فِي مَكَّةَ، فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الَّتِي وَلَدَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، قَالَ فِي مَجْلِسٍ مِنْ قُرَيْشٍ: وَلَدَ هَذِهِ اللَّيْلَةَ نَبِيٌّ هَذِهِ الْأُمَّةِ الْآخِرَةِ... فَلَمَّا ذَهَبُوا مَعَهُ إِلَى آمَنَةٍ وَنَظَرَ الْيَهُودِيُّ إِلَى شَامَةِ الثُّبُوءِ وَقَعَ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ، فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ: ذَهَبَتِ الثُّبُوءُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ أَمَا وَاللَّهِ لَيْسَطُونَ بِكُمْ سَطَوَةٌ يَخْرُجُ خَبَرُهَا مِنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ رواء ابن سعد والحاكم والبيهقي، جوله كه يه كه له (مَكَّة) دا بازرگانی ده كرد، جا له شهوی له دایکبونی پیغمبره دایه له دانیسگه یه کی (قُرَیش) دا گوتی: ئەم شەو پیغمبەری ئەم نۆمەتە ی ناخیر زەمان لە دایک بوو... جا که له گه لی چونه لای (آمَنَة)، جوله که که تهماشای نیشانه ی پیغمبره یه تی کرد، یه کسه ر بئ هوش بوو، جا که وه هوش هاته وه، گوتی: پیغمبره یه تی له (بنی اسرائیل) رۆی، هۆ گه لی (قُرَیش) بهو خواجه ئەم پیغمبەره کاریکتان پی ده کا، هه واله که ی ده رواته روزه لات و روزه ناوا.

جا بزانه: هه ر چه ند جار جاره هه والکوی نادیاره کان هه والکی راستیان پاده گه یاند و له سه رده می پیش ئیسلامدا خه لك باوه پی پی ده كردن، به لام له ئیسلامدا حه پامه باوه پیان پی بکری، چونکه پیغمبره ﷺ فه رمویه تی: ﴿مَنْ أَتَى عَرَافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ رواء مسلم، هه ر که سیك بجیته لای فالتجی و پرسیار ی له شتیک لیکا، نه وه خیری نوژی چل شهوی بو نانووسری. وفی روایه الإمام احمد: ﴿مَنْ أَتَى عَرَافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ﴾: هه ر که سیك بجیته لای فالتجی، یان لای نه وه که سه ی زانستی نادیار نه لی، باوه ریشی پی کرد، به راستی نه وه کوفری کردوه بهو قورئانه ی بو پیغمبره ﷺ هاتوته خواره وه.

(و) هه روه ها بروسکه ی ترساندن گوئی نه درایی (بَعْدَمَا عَايَنُوا) پاش ئه وه ی کافره کان به چاوی خویان دیتیان (فِي الْأُفُقِ) له به رزاییه کانی ئاسمان (مِنْ شُهْبٍ) نه و بلیسه ئاگره ی له نه ستیره کانی ئاسمانه وه ده هاویشتر شه ی تانه کان.

حَتَّى غَدَا عَنْ طَرِيقِ الْوَحْيِ مُنْهَزِمٌ (٦٩) مِنَ الشَّيَاطِينِ يَقْفُو إِثْرَ مُنْهَزِمٍ

واته: پیش له دایکبونی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام شهیتانه کان سه رده که وتن بۆ ئاسمان و گویان له قسه کانی (ملائکة) ده گرتو له ناو خه لکی دا بلاویان ده کرده وه، جا که پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام له دایک بوو، هه ندی ڕیگی ئاسمانیان لی قه ده غه کرا و بلیسه ئاگری نه ستیره کانیان بۆ ده هاویشتر، ئینجا که پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام (وَحْي) بۆ هات و بووه پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام به یه کجاری له هه موو ئاسمانه کان قه ده غه کران و ده سوتیندران.

جا له م باره یه وه خوی گه وره ده فه رموی: ﴿وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شَهَابًا رَصَدًا﴾ الجن: ٩، جنو که گوتیان: پیش ئیمه له هه ندیک شوینه کانی ئاسمان داده نیشتن بۆ گوینگرتن له قسه ی (ملائکة)، جا ههر که سیك نیستا گوی له قسه ی (ملائکة) بگری، نه وه بلیسه ی ئاگری نه ستیره ی ده ست ده که وی بۆی ناماده کرا وه و ده سوتینی.

(مُنْقَضَةً) نه و بلیسه ئاگری نه ستیره کان داده ڕژینه خواره وه بۆ سه ر شهیتانه کان (وَفَقَّ مَا فِي الْأَرْضِ) وه که نه و داڕژانه ی له زه میندا هه یه (مِنْ صَنَمٍ) له که وتنه خواره وه ی بت و سه نه مه کان، له شه وی له دایکبونی پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام، هه روه که له گێرانه وه ی (وَرَقَةٍ) دا ڕابرا.

هه م (عَبْدُ الْمُطَّلَبِ) ی باپیری پیغه مبه عَلَيْهِ السَّلَام فه رمویه تی: ﴿كُنْتُ فِي الْكَعْبَةِ فَرَأَيْتُ الْأَصْنَامَ سَقَطَتْ وَخَرَّتْ سُجَّدًا وَسَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ الْكَعْبَةِ يَقُولُ: وَلِدَ الْمُصْطَفَى الْمَخْتَارُ...﴾ زکرة الامام الطيبي فی سیرته، و زکرة الحافظ ابن کثیر فی البدایة و النهایة بلفظ آخر، من له (کعبه) دا بوم، دیتم سه نه مه کان که وتنه خواره وه و سوجه دیان برد، گویم لیوو ده نگیک له (کعبه) ده یگوت: پیغه مبه ی بژارده له دایک بوو عَلَيْهِ السَّلَام.

جا ئیمامی (البوصیری) باسی شهیتانه کان ده کا: که له ترسی داڕژانی بلیسه ی نه ستیره کان هه لده هاتن، ده فه رموی:

حَتَّى غَدَا) به شیوه یه کی وه ها شهیتانه کان به بلیسه ی نه ستیره کان ده سوتیندران، تا وای لیها ت: وازی هیئا (عَنْ طَرِيقِ الْوَحْيِ) له ڕیگی (وَحْي)، واته: وازی له چوونه ئاسمان هیئا (مُنْهَزِمٌ مِنَ الشَّيَاطِينِ) هه لاتووی شهیتانه کان، جا به شیوه یه کی وه ها هه لده هات (يَقْفُو إِثْرَ مُنْهَزِمٍ) هه لاتووه که شوین هه لاتوویکی تر ده که وت، واته: جگه له هه لاتن هه یج کاریکی تریان له ئاسمان ده ست نه که وت، بۆی

كَأَنَّهُمْ هَرَبًا أَبْطَالُ أَبْرَهَةَ (٧٠) أَوْ عَسْكَرٌ بِالْحَصَى مِنْ رَاحَتِهِ رُمِيَ
نَبْذًا بِهِ بَعْدَ تَسْبِيحِ بَطْنِهِمَا (٧١) نَبَذَ الْمُسَبِّحُ مِنْ أَحْشَاءِ مُلْتَقِمِ

که شهبان بلّیسه‌ی نه‌ستیره‌کانی دیت داده‌پژانه خواره‌وه، تیگه‌یشت کار له کار
ترازاوه و گوتی: ﴿لَقَدْ وُلِدَ اللَّيْلَةَ وَلَدٌ يُفْسِدُ عَلَيْنَا أَمْرًا﴾ أخرجه ابن ابی حاتم فی تفسیره،
بیگومان نه‌م شهو کورپک له‌دایک بوو، کاره‌که‌مان لی تیک دهدا.

جا نیمامی (البوصیری) شیوه‌ی هه‌لاتنی شهبانه‌کان به دواى یه‌کتردا باس ده‌کا و
ده‌فه‌رموی:

(كَأَنَّهُمْ هَرَبًا) وه‌ک بلی‌ی شهبانه‌کان له هه‌لاتندا (أَبْطَالُ أَبْرَهَةَ) وه‌ک پاله‌وانه‌کانی
له‌شکری (أَبْرَهَةَ) بون، که له سالی له‌دایک‌بوونی پیغه‌مبه‌ردا ﷺ هاتبون (كَعْبَةِ) ی
پیروژ بپوخینن، جا ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ * تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ﴾
الفیل: ٤٣، خوی گه‌وره بالنده‌ی (أَبَابِيل) ی نارده سهریان و به‌ردبارانیان کردن. جا به
دواى یه‌کتردا هه‌لده‌هاتنو ته‌فروتونیان کردن.

(أَوْ عَسْكَرٌ) یان له هه‌لاتندا وه‌ک له‌شکری کافره‌کان بون: که (بِالْحَصَى) به ورده
به‌رد (مِنْ رَاحَتِهِ) له له‌په‌ده‌سته‌کانی پیغه‌مبه‌ره‌وه ﷺ (رُمِيَ) بۆیان ده‌هاویشترا و
به دواى یه‌کتردا هه‌لاتن، هه‌روه‌ک له غه‌زای (بَدْرٍ) پیغه‌مبه‌ره‌وه ﷺ چه‌نگه گل‌و ورده
به‌ردیکی بپژانده له‌شکری کافره‌کان، جا کافره‌کان به‌زین و هه‌لاتن، خوی گه‌وره
ده‌فه‌رموی: ﴿وَمَا رَمَيْتْ إِذْ رَمَيْتْ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى﴾ الانفال: ١٧، نه‌ی پیغه‌مبه‌ره‌وه ﷺ تو نه‌و
چه‌نگه گل‌و به‌رده‌ت نه‌هاویشت، به‌لام خوی گه‌وره هاویشتی. واته: گه‌یاندیه ناو
چاوی کافره‌کان.

هه‌روه‌ها له غه‌زای (حُنَيْنٍ) ش ﴿أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَصِيَّاتٍ فَرَمَى بِهِنَّ وُجُوهَ الْكُفَّارِ،
ثُمَّ قَالَ: انْهَرُوا وَرَبُّ مُحَمَّدٍ ﷺ﴾ پیغه‌مبه‌ره‌وه ﷺ هه‌ندیک ورده به‌ردی هاویشته رووی
کافره‌کان، نینجا فه‌رمووی: کافره‌کان هه‌لاتن سویندم به خوی (مُحَمَّدٍ) ﷺ.

جا که نیمامی (البوصیری) هه‌لاتنی شهبانه‌کانی ویچوانده هه‌لاتنی له‌شکری کافره‌کان و
له‌و ویچوانده‌شدا (مُعْجَزَةٌ) یه‌کی پیغه‌مبه‌رایه‌تی له ورده به‌رده‌کاندا باس کرد. ویستی
(مُعْجَزَةٌ) یه‌کی تریش له هه‌مان په‌گه‌زی ورده به‌رده‌کان باس بکا و فه‌رمووی:

(نَبْذًا بِهِ) پیغه‌مبه‌ره‌وه ﷺ نه‌و ورده به‌ردانه‌ی به هاویشتن فریدانه لای له‌شکری
کافره‌کان، جا نه‌و فریدانه‌ش (بَعْدَ تَسْبِيحٍ) له دواى ته‌سبیحاتکردنی ورده به‌رده‌کان

﴿الفصل الخامس: في معجزاته ﷺ﴾

بوو (بِبَطْنِهِمَا) له ناو بهره دهسته کانی پیغهمبهردا ﷺ. واته: ته سبیحاتی ورده بهرده کان، له (مُعْجَزَة) یه کی تر دا بوو، که ئه مویه: ﴿عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ جَالِسًا وَحَدُّهُ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَتَنَاولَ النَّبِيُّ سَبْعَ حَصِيَّاتٍ فَسَبَّحَنَ فِي يَدِهِ ﷺ، وَيَسْمَعُ تَسْبِيحَهُنَّ مَنْ فِي الْحَلَقَةِ...﴾ الحديث، سنده حسن رواه البزار والطبرانی والبيهقي، پیغهمبهردا ﷺ به ته نهایی دانیشتبوو، جا نیمام (أبو بكر) هات، نینجا نیمام (عمر)، نینجا نیمام (عثمان) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، جا پیغهمبهردا ﷺ حفت ورده بهردی دانانه ناو دهستی خوی، جا ورده بهرده کان گو تیان: (سُبْحَانَ اللَّهِ). نهوی لهو دانیشگه دا بوو، گوئی له ته سبیحاتکردنی ورده بهرده کان بوو.

(نَبَذَ الْمُسَبِّحَ) فریدانی ورده بهرده کان و ته سبیحاته کیان وهک فریدانی حه رزه تی (يُونُسَ) پیغهمبهردا ﷺ (مِنْ أَحْشَاءِ مُلْتَقِمٍ) له هه ناوی ماسیه قوتده ره که وه، له دواي ته سبیحاتکردنی له ناو زگی ماسیه که دا.

واته: هه روهک حه رزه تی (يُونُسَ) پیغهمبهردا ﷺ له ناو زگی ئه و ماسیه دا که قوتی دا بوو، ته سبیحاتی ده کرد و ده یفرموو: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ الانبياء: ۸۷، نینجا به فرمانی خوا ماسیه که فریادی دا ده روه، ته سبیحاتی ورده بهرده کانیش له ناو دهستی پیغهمبهردا ﷺ هه مان ته سبیحاتی خدا بوو و هه ر به فرمانی خوداش: پیغهمبهردا ﷺ ورده بهرده کانی فری دان.

نینجا بزانه: جگه له ورده بهرده کان، خوارده مه نیش ته سبیحاتی کردوه ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ... فَلَقَدْ رَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَقَدْ كُنَّا نَسْمَعُ تَسْبِيحَ الطَّعَامِ وَهُوَ يُؤْكَلُ﴾ رواه البخاري، دیتم ناو هه لده قولاً له نیوان په نجه کانی پیغهمبهردا ﷺ، وه نیمه گویمان له ته سبیحاتکردنی خوارده مه نی دهبوو، لهو حاله ته ی خوارده مه نیه که له لای پیغهمبهردا ﷺ ده خورا.

﴿الفصل الخامس: في معجزاته ﷺ﴾

﴿بِهَشْيٍ يَنْجُهُمْ: لَهُ بَاسِي (مُعْجَزَة) كَانِي پيغهمبهردا ﷺ﴾

پیناسه: (مُعْجَزَة) = بی توانا کردن، کاریکه له سنووری توانای ئاده میزاددا نیه، خواي که وره له کاتی مهیدان خواستنه وهدا، له سه ر دهستی پیغهمبهردانی خوی ئه یهینیته جی، تا کو باوه پریان پی بکری، که ئه لی: (من پیغهمبهردی خوا مه).

جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْأَشْجَارُ سَاجِدَةً (٧٢) تَمْشِي إِلَيْهِ عَلَى سَاقٍ بِلَا قَدَمٍ

وہ کو نہ سوواتی (ابراہیم) پیغمبر ﷺ، دارے سائی (موسیٰ) پیغمبر ﷺ، مردو و زیندو کردنہ وہی (عیسیٰ) پیغمبر ﷺ، ہر وہا: لہ تکر دنی مانگ بہ ناماڑہی پیغمبر ﷺ مان و ہر لقلولانی ناو لہ نیوان پہنجہ کانی پیروزی... ہند۔

ئینجا بزائہ: (مُعْجَزَةٌ) لہ بہ میزی بہ لگہیی دا ئہ گاتہ ئو پلہیہ، کہ خوائ گہورہ بفہ رموی: ﴿صَدَقَ عَبْدِي فِي كُلِّ مَا يُبْلَغُهُ عَنِّي﴾ بہندہی من راست ئہ کا لہ ہہموو راگہ یاندنیکی لہ لای منہوہ۔

جا بزائہ: گہورہ ترین (مُعْجَزَةٌ) پیغمبر ﷺ: قورپانی پیروڑہ، کہ بہ بہردہ وامی لہ ناو خہ لکدا دہ میئی و ہیچ پیغمبریک - وہک پیغمبرہی ئیمہ - (عليهم الصلاة والسلام) - (مُعْجَزَةٌ) بہردہ وامی نیہ، ہر وہک نیامی (الغزالی) لہ (إحياء العلوم) دا فہرمویہتی۔

ئینجا کہ لہ (بَيِّنَت) پراپردو دا ئیمامی (البُوصِيرِي) تہ سبیحاتی وردہ بہردہ کانی وچواندہ تہ سبیحاتی حہ زرہتی (يُونُس) پیغمبر ﷺ و باسی فریدانہ دہرہ ویشی کرد، بہم باسکردنہش ناماڑہی بؤ (مُعْجَزَةٌ) یہ کی حہ زرہتی (يُونُس) پیغمبر ﷺ کرد، لہ و کاتہی لہ زگی ماسی فری درا دہرہوہ، خوائ گہورہ درہختیکی کولہ کہی بؤ پرواند تا کو سیبہری لیبکا۔ ئم جارہ ئیمامی (البُوصِيرِي) ی ویستی باسی ئوہش بکا: کہ ہہمان (مُعْجَزَةٌ) ی درہخت، خوائ گہورہ - بہ شیوہ یہ کی تر - داویہ تیہ پیغمبر ﷺ مان و ہر، جا دہ فہ رموی:

(جَاءَتْ) ماتن (لِدَعْوَتِهِ) بہ ہوی بانگکردنی پیغمبر ﷺ (الْأَشْجَارُ) درہختہ کان (سَاجِدَةً) بہ سوجدہ بردن (تَمْشِي إِلَيْهِ) درہختہ کہ بؤ لای پیغمبر دہرہویشٹ (عَلَى سَاقٍ) لہ سہر باقیکی وہا: کہ (بِلَا قَدَمٍ) بی پی بوو۔

واتہ: بہ بی پی درہختہ کہ دہرہویشٹ ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا -: جَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَامِرٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ - وَحَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَغْدَاقٌ وَشَجَرٌ - فَقَالَ ﷺ: هَلْ لَكَ أَنْ أُرِيكَ آيَةً؟ قَالَ: نَعَمْ. فَدَعَا ﷺ عَذْقًا مِنْهَا فَأَقْبَلَ يَخُذُ الْأَرْضَ وَيَسْجُدُ وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى وَقَفَ بَيْنَ يَدَيْهِ ﷺ ثُمَّ أَمَرَهُ فَرَجَعَ، فَخَرَجَ الْعَامِرِيُّ وَهُوَ يَقُولُ: وَاللَّهِ لَا أَكْذِبُهُ بِشَيْءٍ يَقُولُهُ أَبَدًا﴾ حدیث صحیح رواہ البیہقی و أبو یعلیٰ، پیاویک ہاتہ لای پیغمبر ﷺ، ئو کات ہہندیک دارخورما و درہخت لہ دہورہی پیغمبر ﷺ بون، جا پیغمبر ﷺ فہرموی: نایا (مُعْجَزَةٌ) یہ کت نشان بدہم؟ پیاوہ کش گوتی: بہ لی۔ جا پیغمبر ﷺ

كَأَنَّمَا سَطَرَتْ سَطْرًا لَمَّا كَتَبَتْ (۷۳) فُرُوعُهَا مِنْ بَدِيعِ الْخَطِّ بِاللِّقَمِ

بانگی دارخورمایه کی کرد، جا دارخورمایه که بهر هوی لای پیغمبر ﷺ هات و هیلتی به زهوی دا ده کیشا و سوجهی دهر د و سهری خوی له سوجه بهرز ده کرده وه، تاله بهر دهسته کانی پیغمبر ﷺ راوهستا، نینجا پیغمبر ﷺ فرمانی به دارخورمایه که کرد: گه راوه شوینه کهی خوی، جا پیاوه کهش رویشته و ههر دهیگوت: واللّٰه هیچی تر پیغمبر ﷺ به درو ناخمه وه له ههر شتیکی بیلّی، ههاته هه تایی.

ههروه ها و شتریش سوجهی بو پیغمبر ﷺ برده، ههروه که زهه تی (أنس رضی اللہ عنہ) له دهیسه دریژه کهی و شتره که دا هه رمویه تی: ﴿... فَلَمَّا نَظَرَ الْجَمْلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَقْبَلَ نَحْوَهُ حَتَّى خَرَّ سَاجِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ... فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ بَهِيمَةٌ لَا تَعْقُلُ تَسْجُدُ لَكَ! فَحَنُّ أَحَقُّ أَنْ تَسْجُدَ لَكَ؟ فَقَالَ ﷺ: لَا يَصْلُحُ لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ، وَلَوْ صَلَحَ لِبَشَرٍ أَنْ يَسْجُدَ لِبَشَرٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِرَوْحِهَا...﴾ حدیث صحیح رواه الإمام احمد یاسناد جید، که و شتره که ته ماشای پیغمبر ﷺ کرد، هاته لای و له بهر دهسته کانی پیغمبر ﷺ کهوته سوجه بردن... جا (صَحَابَةُ) کان رضی اللہ عنہم هه رمویان: نهی پیغمبر ﷺ خوارو رضی اللہ عنہ نه مه ناژه لیکه عه قلیشی نیه و سوجه بو تو دهبا! ئیمه شیاوترین سوجه بو تو بهین؟ جا پیغمبر ﷺ هه رموی: ناگونجی ناده میزاد سوجه بو ناده میزاد بیا، نه گهر گونجا بیا ناده میزاد سوجه بو ناده میزاد بیا، هه مانم ده دا: ژن سوجه بو میردی خوی بیا.

ههروه ها له دهیسیکی بی هیژدا هاتوه: مه پ و بزنی سوجه دیان بو پیغمبر ﷺ برده، ههروه ک ئیمام (ابن کثیر) له (البدایة والنهایة) دا هیناویه تی.

ئینجا بزانه: بوی ئیمامی (البوصیری) هه رموی: (الأشجار) دره خته کان، چونکه (مُعْجَزَةٌ) هاتی هاتنی دره خته کان زیاتر له سی جاریش پوی داوه، ههروه ک ئاماژهش بو هاتنی دره ختیکی تر ده کا و ده هه رموی:

(كَأَنَّمَا سَطَرَتْ) دره خته که - که هاته لای پیغمبر ﷺ - وه ک بلی هیلیکی کیشا (سَطْرًا) هیلیکی راست وه کو پینوس (لَمَّا كَتَبَتْ) به هوی نه و نووسینهی (فُرُوعُهَا) لقه کانی نووسینوی (مِنْ بَدِيعِ الْخَطِّ) به نووسینیکی جوان و راست (بِاللِّقَمِ) له ناوه ندی ریگه که.

واته: دره خته که - بی خوارو خچی - راست و راست به ناوه ندی ریگه دا هاته لای

مِثْلَ الْغَمَامَةِ أُنِّي سَارَ سَائِرَةً (٧٤) تَقِيهِ حَرَّ وَطِيسٍ لِلْهَجِيرِ حَمِي

پیغهمبر ﷺ، شوینی لقه کانیشی له ریگه‌دا دیار بوو. جا نه مه‌ش ئاماژه‌یه بؤ نه‌م
حه‌دیسه: ﴿عَنْ ابْنِ عُمرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ، فَأَقْبَلَ أَعْرَابِيٌّ، فَقَالَ
لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: ... تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ؟
قَالَ: مَنْ شَاهَدَ عَلَيَّ مَا تَقُولُ؟ قَالَ ﷺ: هَذِهِ الشَّجَرَةُ. فَدَعَاها رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلْتُ
تَخَذُ الْأَرْضَ خَدًّا فَقَامَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ ﷺ فَاسْتَشْهَدَهَا ثَلَاثًا، فَشَهِدَتْ: أَنَّهُ كَمَا قَالَ ﷺ. ثُمَّ
رَجَعَتْ إِلَى مَنْبِتِهَا...﴾ حدیث صحیح رواه الطبرانی والبیہقی بإسناد جید، له گهل پیغهمبر ﷺ
له سهر فهریکدا بوین، عهره‌بیکی ده‌شتاوی هاته لامان، جا پیغهمبر ﷺ پی‌ی فهرموو:
شایه‌دی نه‌ده‌ی: که جگه له (الله) هیچ پهرستراوینک نیهو خوا تهنایه‌هاوبه‌شی نیه، هم
(مُحَمَّد) به‌نده‌و پیغهمبری خواجه؟ عهره‌به‌که گوتی: کی شاهیده له سهر نه‌و قسه‌ی تو
ده‌یلتی؟ پیغهمبر ﷺ فهرمووی: نهم دره‌خته. جا پیغهمبر ﷺ بانگی دره‌خته‌که‌ی
کرد، جا دره‌خته‌که‌ش هات و هیلتی له زه‌وی‌دا ده‌کی‌شا، جا له بهر ده‌سته‌کانی
پیغهمبر ﷺ راوه‌ستا، جا پیغهمبر ﷺ سی‌جار داوای شاهیدی له دره‌خته‌که‌کرد،
دره‌خته‌که‌ش ههر سینک جاران شاهیدی ده‌دا: راستی وه‌ک نه‌و راستیه‌که پیغهمبر ﷺ
فهرمویه‌تی. ئینجا دره‌خته‌که گهراره شوینی لیروانی خوی.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) باسی (مُعْجَزَة)‌ی دره‌خته‌که‌ی کرد، -که (مُعْجَزَة)‌یه‌کی
زه‌مینیه - ویستی نه‌و (مُعْجَزَة)‌یه و بیجوینیتته (مُعْجَزَة)‌یه‌کی‌تری ئاسمانی و
ده‌فهرمووی:

(مِثْلَ الْغَمَامَةِ)، هاتنی دره‌خته‌که بؤ لای پیغهمبر ﷺ، وه‌ک پویشتنی پارچه
هه‌وره‌که‌ی سهر پیغهمبر بوو ﷺ که (أُنِّي سَارَ) پیغهمبر ﷺ بؤ ههر شوینینک
پویشتبا (سَائِرَة) له و حاله‌ته‌دا هه‌وره‌که‌ش به سهری‌دا ده‌پویشت و سی‌به‌ری
لیده‌کرد، به‌و سی‌به‌ره (تَقِيهِ) پیغهمبری ﷺ ده‌پاراست (حَرَّ وَطِيسٍ) له گهرمایی
پوژ - که وه‌ک ته‌ندور بوو - (لِلْهَجِيرِ) که له کاتی نیوه‌پو‌دا (حَمِي) گهرم ده‌بوو.

﴿عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي قِصَّةِ سَفَرِهِ ﷺ مَعَ عَمِّهِ إِلَى الشَّامِ، حِينَ خَلَفُوهُ ﷺ
فِي رَغِيَةِ الْإِبِلِ، قَالَ بِحِيرًا: أَرْسَلُوا إِلَيْهِ فَأَقْبَلَ ﷺ وَعَلَيْهِ غَمَامَةٌ تُظِلُّهُ، فَقَالَ بِحِيرًا:
أَنْظَرُوا إِلَيْهِ عَلَيْهِ غَمَامَةٌ تُظِلُّهُ!...﴾ حدیث حسن رواه الترمذی والبیہقی وصححه‌الحاکم، که
پیغهمبر ﷺ له گهل مامی خوی چووه (شام) له ریگه‌دا (بحیرا)‌ی (راهب) میوانداری

أَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ إِنَّ لَهُ (٧٥) مِنْ قَلْبِهِ نَسْبَةً مَبْرُورَةَ الْقَسَمِ

کردن، جا پیغمبره بیان ﷺ بۆ له وهه راندنی وشته كان به جی هیشتبوو، (بحیرا) گوتی: به دواى دا بنیرن با ئه ویش بیته میوانداریه کهم. جا که پیغمبره ﷺ هات، پارچه هه وریک له سه ره وهه را سیهری لیده کرد، جا (بحیرا) گوتی: ته ماشای بکهن، وا پارچه هه وریک له سه ره وهه ته سیهری لی ده کا!!

هه ره ها که پیغمبره ﷺ بۆ بازرگانی (خدیجه) ش چوووه (شام) دوو (ملائکه) له گه رمایی نیوه پۆدا سیبهریان لیده کرد. ئیمام (ابن اسحاق) و ئیمام (ابن سعد) گێراویه تیانوه.

ئینجا ئیمامی (البوصیری) ئاماژه بۆ (مُعْجَزَة) یه کی تری ئاسمانی ده کا و ده فه رموی: (أَقْسَمْتُ) سویند ده خۆم (بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ) به خوای ئه و مانگه ی به ئاماژه ی پیغمبره ﷺ دوو له ت بووه ﴿عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً؟ فَأَرَاهُمُ الْقَمَرَ شَقَّتَيْنِ، حَتَّى رَأَوْا حِرَاءَ بَيْنَهُمَا﴾ رواه البخاری و مسلم، کافره کانی (مکة) داوایان له پیغمبره ﷺ کرد به لگه یه کی پیغمبره یه تیان نشان بدا و مانگ له ت بکا؟ جا پیغمبره ﷺ مانگی نشان دان بووه دوو له ت، تا کێوی (جرا) یان له نیوان هه ردوو له ته که دا بینى... جا خوای گه وره سه ره تای ئه م سوپه ته ی ناره خواره وه: ﴿اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَالْقَمَرُ...﴾ القمر: (٢١)، دنیا و یرانبوون نزیک بوو و مانگ له ت بوو.

جا بزانه: (أَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ) لیره دا وه ک (وَأَسْأَلَ الْقَرْيَةَ) یه، واته: هه ره وک له ئایه ته که دا (مُضَاف) = (أَهْل) نه گوتراوه، ئه وه اش لیره دا (مُضَاف) = (رَبِّ) نه گوتراوه؟ چونکه دروست نیه: سویند به دروستکراوی خوا بخوری، هه ره وک له شه پچی (وَأَسْمُهُ قَسَمٌ مِنْ أَكْثَرِ الْقَسَمِ) پووئی ده که یه نه وه، إن شاء الله تعالى.

جا ئیمامی (البوصیری) وه لامی سوینده که ئاشکرا ده کا و ده فه رموی:

(إِنَّ لَهُ) به پراستی ئه و مانگه له تبوووه هه یه تی (مِنْ قَلْبِهِ) له گه ل دلی پیغمبره ﷺ (نِسْبَةً) و پچونیکى هه یه. واته: هه ره وک مانگ دوو له ت بووه، ئه وه اش دلی پیغمبره ﷺ دوو له ت کراوه (مَبْرُورَةَ الْقَسَمِ) من له سویند خواردنه که م پاستم گوتوووه سویندم لیتا که وئ، چونکه له و کاته ی پیغمبره ﷺ له لای (حَلِیمَةُ السَّعْدِيَّةِ) شیرى ده خوارد، له وئ دلی دوو له ت کراوه ﴿عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَاهُ

وَمَا حَوَى الْغَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرَمٍ (٧٦) وَكُلُّ طَرَفٍ مِنَ الْكُفَّارِ عَنْهُ عَمِي

جبریل علیہ السلام وَهُوَ يَلْعَبُ مَعَ الْغُلَّامَانِ فَأَخَذَهُ فَصْرَعَهُ فَشَقَّ عَنْ قَلْبِهِ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهُ عِلْقَةً سَوْدَاءَ وَقَالَ: هَذَا حِطُّ الشَّيْطَانِ، ثُمَّ غَسَلَهُ فِي طَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ بِمَاءِ زَمْزَمَ ثُمَّ لَامَهُ ﴿رواه مسلم، وزاد أحمد بسند حسن: ﴿وَوَحْتَمَ عَلَى قَلْبِي بِخَاتَمِ التَّبَوُّةِ﴾﴾ لهو حاله تهی پیغمبر ﷺ له گهال مندا لان یاری ده کرد، حمزه رعتی (جبرائیل) علیہ السلام هاته لایو گرتی و له سهر پشت دریژی کرد و سینگى لهت کرد و دلی لی دهرهینا و لهتی کرد و پارچه خوینیکی رهشی لی دهرهینا و فریای دا و فهرمووی: نهمه بهشی شهیتانه. اینجا دلّه کهی له ناو تهشتیکی زیړدا به ناوی (زَمْزَم) شوست، اینجا دلّه کهی له شوینی خوئی داناووه سینگیشی پټک وه ناووه موړی پیغمبر ایه تیشی له سهر دلی دا.

له م باره یه وه (عاجز) فهرمویه تی:

چه ند جار مه لانیکه ی خودا * شه قیان کرد سینهی (الْهُدَى)

(حَظُّی) شه یتانیان کرد جودا * کردیانه گولی گولزاری من

ئینجا ئیمامی (الْبُوصِرِی) باسی چه ند (مُعْجَزَة) یه کی کوچکردنی پیغمبر ﷺ ده کا و ده فهرموئ:

(وَمَا حَوَى الْغَارُ) یه کیکی تر له (مُعْجَزَة) کانی پیغمبر ﷺ ته وه یه: که نه شکه وته کهی (ثَوْر) وه ناووه خوئی گرتبوو (مِنْ خَيْرٍ) له چاکترینی هه موو خه لک: که پیغمبر ﷺ هه م (وَمِنْ كَرَمٍ) له پزدارترینی نوممه تی پیغمبر ﷺ، که ئیمام (أَبُو بَكْرٍ) هه بوی و شهی (کَرَمِ) ی بو ئیمام (أَبُو بَكْرٍ) به کار هینا، چونکه له سه فهری کوچکردندا ئیمام (أَبُو بَكْرٍ) گیانی خوئی مال و مندالی خوئی هه موو له خزمه تو له پاراستنی پیغمبر ﷺ به کار هینا و قارنانی به هیچیک له وانه نه کرد.

جا بزانه: که پیغمبر ﷺ بو کوچکردن له گه ل ئیمام (أَبُو بَكْرٍ) له (مَكَّة) ی پیروژ چووه نه دهره وه، ماوه ی سی شه وان له نه شکه وتی (ثَوْر) دا مانه وه - که ده که ویته خواره وه ی (مَكَّة) - تا کافره کان نه یان بیننه وه، جا کافره کان به دویاندا هاتن و شویتنه لگريشیان له گه لدا بوو و گه یشتنه دهره ی نه شکه وته که، به لام خوا وای کرد پیغمبر یران ﷺ نه دیت، هه روه ک ده فهرموئ:

(وَكُلُّ طَرَفٍ) گشت چاویک (مِنْ الْكُفَّارِ) له چاوی کافره کان (عَنْهُ) له دیتنی پیغمبر ﷺ (عَمِي) کویر بوو و نه یان دیت.

فَالصَّدِّقُ فِي الْغَارِ وَالصَّدِّيقُ لَمْ يَرَمَا (٧٧) وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْغَارِ مِنْ أَرَمِ
ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى (٧٨) خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسُجْ وَلَمْ تَحُمِ

جا له و کاته ی کافره کان ده وره ی نه شک و ته که یان دا، نِیام (أَبُو بَكْرٍ) رضی الله عنه فه رموی:
نه ی پیغه مبه ری خوا رضی الله عنه ﴿لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ تَحْتَ قَدَمَيْهِ لَا بُصْرَنَا، فَقَالَ رضی الله عنه:
مَا ظَنُّكَ - يَا أَبَا بَكْرٍ - بِاثْنَيْنِ اللَّهُ تَالِثُهُمَا﴾ رواه البخاری، نه گهر یه کیك له کافره کان له بن
پئی خوی ته ماشامان بکا ده مانینی. پیغه مبه ر رضی الله عنه فه رموی: نه ی (أَبُو بَكْرٍ) گومان ت
چونه بهرام بهر دوو که سان که خوی گهره سیه میانه.

جا له وانه یه که سیک بلای: پیغه مبه ر رضی الله عنه و نِیام (أَبُو بَكْرٍ) رضی الله عنه له و کاتدا له
نه شک و ته که دا نه مابون، بویی کافره کان نه یان دیتن؟ جا نِیام (أَبُو بَكْرٍ) وه لام
ده داته وه ده فه رموی:

(فَالصَّدِّقُ) راستی - که پیغه مبه ره رضی الله عنه - (فِي الْغَارِ) له نه شک و ته که دا (وَ)
مه روه ما (الصَّدِّيقُ) نِیام (أَبُو بَكْرٍ الصَّدِّيقُ) رضی الله عنه له که ل پیغه مبه ردا رضی الله عنه (لَمْ يَرَمَا)
له نه شک و ته که دا لانه چوبون و هر له وی دا بون، به لام کافره کان نه یان دیتن،
بویی (وَهُمْ يَقُولُونَ) کافره کان ده یان گوت: (مَا بِالْغَارِ) له ناو نه شک و ته که دا نیه
(مِنْ أَرَمِ) هیچ که سیک.

جا بویی گوتیان هیچ که سیک له نه شک و ته که دا نیه، چونکه خوی گهره به جورده
سه ربا زکی خوی وه ها به رگری له پیغه مبه ری خوی رضی الله عنه کرد، کافره کان بیریان
لینه ده کرده وه: که داپیر وچکه و کوتر بون: داپیر وچکه له زارکی نه شک و ته که دا ته ونی
کرد، کوتریش هیلانه ی کرد، خوی گهره به م ته ون و هیلانه یه کافره کانی فریو دان و
گه پانه وه، مه روه ک نِیامی (أَبُو بَكْرٍ) ده فه رموی:

(ظَنُّوا الْحَمَامَ) کافره کان گومانیان برد: که کوتره که وه م (وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ)
گومانیان برد: که داپیر وچکه (عَلَى خَيْرِ الْبَرِيَّةِ) له سه ر چاکترینی خه لک که
پیغه مبه ره رضی الله عنه (لَمْ تَنْسُجْ) داپیر وچکه ته ونی نه کرده (وَلَمْ تَحُمِ) کوتره که ش
به ده وره ی پیغه مبه ردا رضی الله عنه نه سوپا وه ته وه.

واته: کافره کان وه ها تیگه یشتن: کوتره کیویه که پیغه مبه ری رضی الله عنه نه دیتووه، بویی له
زارکی نه شک و ته که دا هیلانه ی کرده ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي حَدِيثِ الْهَجْرَةِ:
وَخَرَجَ النَّبِيُّ رضی الله عنه حَتَّى لَحِقَ بِالْغَارِ... فَلَمَّا أَصْبَحَ الْمُشْرِكُونَ اقْتَصَوْا أَثَرَهُ رضی الله عنه فَصَعَدُوا

وَقَايَةُ اللَّهِ أَغْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةِ (٧٩) مِنَ الدَّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأُطَمِ

الْجَبَلِ فَمَرُّوا بِالْغَارِ فَأَرَوْا عَلَى بَابِهِ نَسْجَ الْعَنْكَبُوتِ، فَقَالُوا لَوْ دَخَلَ هَهُنَا لَمْ يَكُنْ عَلَى بَابِهِ نَسْجَ الْعَنْكَبُوتِ، فَمَكَثَ فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ ﴿رواه الإمام أحمد بإسناد حسن، له شهوى كَوْچَرْدَنَه كَهْدَا پَيَغَمْبَه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ﴾ له (مَكَّة) چووه دهره وه، تا هاته ناو ئه شكه وته كه، جا سبه ينى كافره كان به شوينى دا هاتن و به سهر كيوى (ئور) كه وتن و به لاي ئه شكه وته كه دا رابردن، جا كه تهونى داپير و چكه يان ديت، گوتيان: ئه گهر (مُحَمَّد) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هاتبا ناو ئه شكه وته كه، تهونى داپير و چكه له سهر دهر گهى ئه شكه وته كه نه ده بوو. جا پَيَغَمْبَه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سى رَوژان له ناو ئه شكه وته كه دا مايه وه.

﴿وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ وَالْمَغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ وَأَنْسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فِي حَدِيثِ الْهَجْرَةِ: ... أَمَرَ اللَّهُ حَمَامَتَيْنِ وَحَشِيَّتَيْنِ فَوَقَفَتَا بِفَمِ الْغَارِ...﴾ ﴿رواه ابن سعد والبيهقي وابو نعيم، قال الحافظ ابن كثير: هذا حديث غريب جداً، خَوَاى گهوره فهرمانى به دوو كوئرى كيوى كرد: له زاركى ئه شكه وته كه دا راوه ستان... تا كوئايى.

جا له وانه يه كه سيك بيرسى: چون خَوَاى گه و ره به و دوو گيانله به ره بى هيزانه به رگرى له پَيَغَمْبَه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كرد؟! خَو پَيَغَمْبَه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (صَحَابَةُ) ي چه كدار و زريپوشى مه بون، بوچى به جه نكردن خوى نه پاراست؟ جا ئيمامى (البوصيري) وه لام ده داته وه و ده فهرموى:

(وَقَايَةُ اللَّهِ) پاراستنى خَوَاى گه و ره (أَغْنَتْ) پَيَغَمْبَه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ئيمام (أَبُو بَكْرٍ) ده و له مه ند كردن، واته: پَيَوِستيان نه بو (عَنْ مُضَاعَفَةِ) به ده به ركردى دوو قات (مِنَ الدَّرُوعِ) له زرييه كانى پولاى (و) مه و ده ها ده و له مه ندى كردن (عَنْ عَالٍ) له به رزايى (مِنَ الْأُطَمِ) قه لايه كان. واته: به هوى پاراستنى خوا ئه وان پَيَوِستيان به پوشينى زدى و چونه ناو قه لايه كانى به رز نه بو.

ئهمه ش ئاماژه يه بۆ ئهم فهرمووده يه خَوَاى گه و ره: ﴿إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا﴾ ﴿التوبة: ٤٠﴾، ئه گهر ئي وه يارمه تى پَيَغَمْبَه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه دن، بيگومان خَوَاى گه و ره يارمه تى ده دا، خودا له و كاته ش يارمه تى پَيَغَمْبَه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دا: كه كافره كان له (مَكَّة) دهر يانكرده دهره وه، له و حاله ته ي دا كه پَيَغَمْبَه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يه كيئ بوو له دووانه ي به يه كه وه له ئه شكه وته كه دا بون، له و كاتدا

ما سامنى الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهِ (٨٠) إِلَّا وَنَلْتُ جَوَارًا مِنْهُ لَمْ يُضْمَ
 پیغمبر ﷺ به (أَبُو بَكْرٍ) ی هاوړی خوی فهرموو: دلته نگ مه بهو مه ترسه، خود امان
 له گه لدایه، واته: یارمه تیمان ده دا. جا خوای گه وره دلتیایی خوی دابه زانده سهر
 پیغمبر ﷺ، خوای گه وره پشتگیری پیغمبر ﷺ کرد و بهتری کرد به چند
 سهر بازیک که نیوه نه تاندیتن: که (مَلَائِكَةُ) بون.

له باره ی (مُعْجَزَاتُ) کانی نه شکه و ته که، (عاجز) فهرمویه تی:

کافر و شهیتانی له عین * هاتن له دویمان چین به چین
 هه تا لو (غار) ی داوهرین * نهو (غار) ی پر (أَنْوَارٍ) ی من

که دیتیان ته ونی (عَنْكَبُوتُ) * کوتر له هیلانه به جوت
 گه رانه وه له فایده پوت * نه یانده دیت نازداری من
 ئینجا که ئیمامی (الْبُوصَيْرِي) باسی نه وه ی کرد: خوای گه وره پیغمبر ﷺ خوی
 ده پاریزی. نه م جاره باسی نه وه ده کا: نه ویش به خاتری پیغمبر ﷺ له خوا
 پاراوه ته وهو خوای گه وره پاراستویه تی و ده فهرموی:

(ما سامنى الدَّهْرُ) خه لکی نه م زه مانه توشی نه کردم (ضَيْمًا) هیچ سته می که،
 واته: هر که سی که ویستی سته می که لیبا، جا (وَاسْتَجَرْتُ) منیش تکای پاراستنم
 له خوا کردی (به) به خاتری پیغمبر ﷺ (إِلَّا) ئیلا له هه موو حاله تی کدا (وَنَلْتُ)
 دهستم که وتوو (جَوَارًا) پاراستنیکی خوای گه وره (مِنْهُ) له لایه ن پیغمبر ﷺ
 (لَمْ يُضْمَ) پاراستنه که ش بی پیزی له گه ل نه کراوه.

واته: هه روه که به دانانی نه م (قَصِيدَةً) یه له خوا پاراوه ته وهو خوای گه وره شیفای
 نه خوشیه که ی بۆ ناردوه، نه وهاش نه گه ر که سی که ویستی زیانیکی لیبا، به خاتری
 پیغمبر ﷺ له خوا پاراوه ته وهو خودا پاراستویه تی.

که و ابو: پارانه وه له خوا به خاتری پیغمبر ﷺ له دوی وه فاتیشی هر دروسته،
 به به لگه ی نه م هه دیسه: ﴿عَنْ مَالِكِ الدَّارِ: أَصَابَ النَّاسَ قَحْطٌ فِي زَمَنِ عُمَرَ رَضِيَ
 فَجَاءَ رَجُلٌ - وَهُوَ بِلَالُ بْنُ الْحَرْثِ الْمُزْنِيُّ الصَّحَابِيُّ رَضِيَ - إِلَى قَبْرِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ
 اللَّهِ اِسْتَسْقِ لَأُمَّتِكَ فَإِنَّهُمْ قَدْ هَلَكُوا...﴾ الحديث، رواه البيهقي وابن أبي شيبة بإسناد صحيح، وذكره
 الحافظ العسقلاني في (فتح الباري، باب الإِسْتِسْقَاءِ)، والحافظ ابن كثير في (البدایة والنهایة، عام الرَّمَادَةِ)، واته:
 له سهرده می ئیمام (عُمَرُ) له (عام الرَّمَادَةِ) دا قاتی و بی بارانی توشی خه لک بوو،
 (صَحَابَةُ) یه که (بِلَالُ بْنُ الْحَرْثِ الْمُزْنِيُّ) بوو ﷺ - هاته سهر گوری پیغمبر ﷺ

وَلَا التَّمَسُّتُ غَنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَدِهِ (٨١) إِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدَى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلَمٍ

گوتی: (یا رسول الله) دعای باران بؤ نومهت بکه، چونکه به هیلک چون.

جا که نیمامی (البوصیری) باسی کرد: خوی گه وره به خاتری پیغمبر ﷺ
پاراستویه تی. نه م جارہ باسی نه وره دهکا: که به هوی خوشویستو شوینکه وتنی
پیغمبر ﷺ قازانجی دنیا و قیامه تی به دهست هیناوه و ده فهرموی:

(وَلَا التَّمَسُّتُ) هیچ کاتیک داوام نه کردوه (غَنَى الدَّارَيْنِ) دهوله مهندي دنیاو
قیامت، واته: هر کاتیک داوی دهوله مهندي دنیاو قیامت کردبی، تا دهستم
بکه وی (مِنْ يَدِهِ) له نیعمهت و بهرکه تی پیغمبر ﷺ (إِلَّا) نیللا له هه موو
حاله تیکدا (اسْتَلَمْتُ) وهرمگرتووه (النَّدَى) به خشینیکی زوری دنیاو قیامت (مِنْ
خَيْرِ مُسْتَلَمٍ) له چاکترین لیوهرگیراو: که پیغمبر ﷺ.

که واته: موسولمان به بهرکه تی شوینکه وتنی پیغمبر ﷺ قازانج و دهوله مهندي
دنیاو قیامت وه دهست دینی؟ چونکه بؤ ژیا نی دنیا وه که پیغمبر ﷺ -

به بزئویکی که م پازی ده بی و خوی به خواهرستی خه ریک دهکا و به چاوتیری
ده ژیی: هه روه که پیغمبر ﷺ فهرمویه تی: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: يَا ابْنَ آدَمَ تَفَرَّغْ
لِعِبَادَتِي أَمَلًا صَدْرَكَ غَنَى وَأَسَدُ فَقْرِكَ﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد والترمذی، خوی گه وره
له حه دیسیکی (قُدْسِي) دا ده فهرموی: هؤ کوری (آدم)، خوت یه کلا بکه وه بؤ
پهرستی من، منیش دلت پر ده کهم له دهوله مهندي، هه ژاریت پر ده کهمه وه
پیوستیت به هیچ خه لکیک نابی.

هه روه ها بؤ ژیا نی قیامتیش: شوین ربیازه که ی پیغمبر ﷺ ده که وی و به ژیا نه
خوشه که ی قیامت شاد ده بی، چونکه خوی گه وره ده فهرموی: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ
تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ آل عمران: ۳۱، نه ی پیغمبر ﷺ بهم خه لکه بلنی: نه گهر
نیوه خواتان خوش نه وی، وهرن شوین من بکه ون، تا خوی گه وره نیوه ی خوش بوی.
که واته: خوی گه وره به بهرکه تی شوینکه وتنی خوشه ویسته که ی خوی ﷺ،
خوشه ویستی خوی به به هه شتی خوی دهوله مهندي دهکا، والحمد لله تعالی.

جا نه گهر که سیك بلنی: نه و پیغمبر ﷺ چ پیغمبر ریکه: که به شوینکه وتنی وی
دهوله مهندي دنیاو قیامت دهست ده که وی؟ جا نیمامی (البوصیری) وه لام
ده داته وه: نه و پیغمبر ﷺ له لای خوداوه (وَحْي) بؤ هاتووه ده فهرموی:

تَبَارَكَ اللَّهُ مَا وَحْيٍ بِمُكْتَسَبٍ (۸۴) وَلَا نَبِيٍّ عَلَى غَيْبٍ مُتَّهَمٍ

جا بزانه: ماوهی ئەم جوړه خه وناڼه شهش مانگ بوو، بۆی پښه مبه ر^ﷺ فەرمویه تی: (أَرُؤِيَا الْحَسَنَةَ مِنَ الرَّجُلِ الصَّالِحِ جُزْؤً مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءً مِنَ النَّبُوَّةِ) رواه البخاري، خه وني راست كه پياوي چاك له خه ودا ده ييني، به شيكه له چلو شهش بهش له پښه مبه رايه تی.

واته: چونكه (وَحْيٍ) هه شياري ماوهی (۲۳) بيست و سئ سال بوو، (وَحْيٍ) خه ونيش شهش مانگ بوو، شهش مانگيش نيوي ساليكه، بيست و سئ ساله كهش چلو شهش نيوهی تی دايه، كه واته شهش مانگي خه و نه كه به شيكي چلو شهش مانگه كهی هه شياريه كه يه.

جا له وانه يه كه سيك بلئ: بۆچی پښه مبه ر^ﷺ واي نه كرد پيش نه و ته مه نه ببيته پښه مبه ر، تاكو خه و نه كاني پيش نه و ته مه نه يشي به (وَحْيٍ) دابندرین؟ جا ئيمامي (البوصيري) وه لام ده داته وه و ده فەرموئ:

(تَبَارَكَ اللَّهُ) پاكي و بي عيبي بۆ خوايه، په وانيه نه و پرسياره بكرئ! چونكه (مَا وَحْيٍ بِمُكْتَسَبٍ) هيچ جوړيكي (وَحْيٍ) به وه دهسته ينان نيه، واته: به هه ولدان مروؤ نابيته پښه مبه ر^ﷺ، هه ر چه ند مروؤ كهش پله و پايه ی زور به رز بي، به لكو به داناني خواي گه و ره پښه مبه ر ه كان -عليهم الصلاة والسلام- ده بڼه پښه مبه ر، خواي گه و ره ده فەرموئ: ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ الانعام: ۱۲۴، خواي گه و ره زاناته ره، به خوي ده زاني: كي شياري پښه مبه رايه تی يه و ده يكا ته پښه مبه ر.

(و) هه روه ها (لَا نَبِيٍّ) هيچ پښه مبه ريك له پښه مبه ر ه كاني خوا -عليهم الصلاة والسلام- (عَلَى غَيْبٍ) له سه ر گوتني (غَيْبٍ) = شتي ناديار (بِمُتَّهَمٍ) تۆمه تبار نيه، چونكه خواي گه و ره به (وَحْيٍ) نه و (غَيْبٍ) = نادياره ی داوه ته نه و پښه مبه ر ه ر^ﷺ، خواي گه و ره ده فەرموئ: ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا * إِلَّا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ﴾ الجن: ۲۶-۲۷، خواي گه و ره زاناي زانستی نادياره، هيچ كه سيك شاره زاي ناديارى خوي ناك، ته نها نه و پښه مبه ر ه نه يي: كه خوي هه ليته بزيروي بي رازي يه زانستی ناديارى بداتي.

ئينجا كه ئيمامي (البوصيري) نه و ه ي پوون كرده وه: پښه مبه رايه تی به داناني خواي گه و ره يه و خواي گه و ره له سه ر ده ستي پښه مبه ري خوي (مُعْجَزَة) كانيش دروست ده كا. ئەم جارهش باسي نه وه ده كا: كه خواي گه و ره له سه ر ده ستي پښه مبه ر^ﷺ

كَمْ أَبْرَأَتْ وَصَبًا بِاللَّمْسِ رَاحَتُهُ (٨٥) وَأَطْلَقَتْ أَرْبَا مِنْ رِبْقَةِ اللَّمَمِ

-وهكو (مُعْجَزَة) - شیفای دهرده داران دهدا و دهفه رموی:

(كَمْ أَبْرَأَتْ وَصَبًا) چندها نه خوشی لایردونه (بِاللَّمْسِ) به دست پیداهیتان (راحته) بهر دهستی پیغمبر ﷺ، واته: شیفایان بؤ هاتووه ﴿عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ عَنْهُ: أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَتِيكَ رَضِيَ عَنْهُ لَمَّا قَتَلَ أَبَا رَافِعٍ الْيَهُودِيَّ انْكَسَرَتْ سَاقُهُ، فَمَسَحَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: فَكَأَنَّهُا لَمْ أَشْكُهَا قَطُّ﴾ رواه البخاري، له کاتی کوشتنی (أَبَى رَافِعٍ) ی جولہ که، حهزرتی (عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكَ) رَضِيَ عَنْهُ پی ی شکا، جا پیغمبر ﷺ دهستی خوی پیداهیتا و شیفای بؤ هات، وهك هیچ کاتیک پی نه نیشابئ.

﴿وَعَنْ قَتَادَةَ رَضِيَ عَنْهُ أَنَّهُ أُصِيبَتْ عَيْنُهُ يَوْمَ بَدْرٍ فَسَالَتْ عَلَى وَجْتِهِ، فَعَمَزَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَدَقَتَهُ بِرَاحَتِهِ فَكَانَ لَا يَذَرِي أَيَّ عَيْنِهِ أُصِيبَ﴾ حديث صحيح رواه البيهقي، له غهزای (بَدْر) حهزرتی (قَتَادَةَ) رَضِيَ عَنْهُ تیریکی وهچاوی کهوت و چاوه کهی رژا سهر کولمه کهی، جا پیغمبر ﷺ به له په دهستی خوی چاوه کهی پالداوه شوئی خوی، چاوه کهی نهوها چاک بؤوه: نهیده زانی کام چاوی تیری ویکه وتووه.

(وَأَطْلَقَتْ أَرْبَا) ههروه ها بهر دهستی پیغمبر ﷺ چندها گریی کردونه وه (مِنْ رِبْقَةِ اللَّمَمِ) له گرییه کانی شیتی. ههروهك ﴿له غهزای (ذَاتِ الرِّقَاعِ) نافرته تیک مندالیک شیتی هیتا خزمهت پیغمبر ﷺ، جا پیغمبر ﷺ دوعای بؤ کردو فه رموی: ﴿بِسْمِ اللَّهِ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ - وَفِي رِوَايَةٍ: - أَخْرَجَ عَبْدُ اللَّهِ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ﴾ رواه الإمام أحمد بسند صحيح، جا منداله که شیفای بؤ هات و شیتیه کهی نهما.﴾

ههروه ها نافرته تیک تریش مندالیک شیتی هیتا، جا پیغمبر ﷺ دهستی به سینگی منداله که دا هیتا و منداله که پشاوه، شتیکی وهك کوچیله سهگ لی هاته دهره وه، جا ئه ویش شیفای بؤ هات و شیتیه کهی نهما، ئه مهش ئیمام (أحمد و الطبرانی) گپراویه تیان هه، جا هه رچه ند (سَنَدٌ) ی ئه م حه دیسه بی هیزه، به لام حه دیسه که ی پابردوو، شاهیدیه تی، ههروهك (الحافظ ابن كثير) فه رمویه تی.

ئینجا که ئیمامی (الْبُوصَيْرِي) باسی ئه وه ی کرد: به بهر که تی پیغمبر ﷺ خوی گه وره شیفای دهره دارانی ئاده میزادانی داوه. ئه م جاره باسی ئه وه مان بؤ دهکا: که به بهر که تی پیغمبر ﷺ خوی گه وره دهردیکی تری ئاده میزادان و گیانله بهر که کانی تریشی لایردوه و دهفه رموی:

وَأُحْيَتِ السَّنَةُ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ (٨٦) حَتَّى حَكَتْ غُرَّةً فِي الْأَعْصُرِ الدُّهُمِ
بِعَارِضٍ جَادٍ أَوْ خَلَّتِ الْبَطَاحُ بِهَا (٨٧) سَيِّبٌ مِنَ الْيَمِّ أَوْ سَيْلٌ مِنَ الْعَرَمِ

(وَأُحْيَتِ السَّنَةُ الشَّهْبَاءَ) سَالَى سِپى بى بارانى زیندو کرده وه (دَعْوَتُهُ)
دوعایه کى پیغمبر ﷺ، واته: به دوعای پیغمبر ﷺ خوی گوره نه و زهمینه
به باران زیندو کرده وه: که به هوی وشکه سالی و بى بارانى رهنکی زهمینه که
سپیپات بوبو (حَتَّى) تا به جوریکى وها به و بارانه سه وزایى له سه ر زهمین په یدا
بوو (حَكَتْ غُرَّةً) سپیایى زهمینه که وه ک سپیایى نیوچاوانى نه سپی قهره به ش که م
بؤوه (فِي الْأَعْصُرِ الدُّهُمِ) به به راورد له گه ل ساله سه وزه کانى تر.

واته: نه و ساله ی به دوعای پیغمبر ﷺ باران بارى به به راورد له گه ل ساله کانى تر،
نه وه نده سه وزایى له زهمین په یدا بوو، تا وای لیها ت سپیایى وه ک سپیایى نیوچاوانى
نه سپی قهره به ش له زهمین که م بؤوه ﴿عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ يَوْمَ
الْجُمُعَةِ، إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَحْطَ الْمَطَرِ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَسْقِيَنَا. فَدَعَا ﷺ
فَمَطَرْنَا إِلَى الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ﴾ رواه البخاري، پیغمبر ﷺ و تارى (جُمُعَةً) ده دا، جا پیاویک
پى گوت: نه ی پیغمبرى خوا باران نابارى، له خوا پارپوه ناومان بداتى. جا
پیغمبر ﷺ دوعای کرد، جا تا (جُمُعَةً) که ی تر بارانمان بؤ بارى.

جا له بهر نه وه ی له (بَيَّتَ) راپردودا ئیمامى (الْبُوصَيْرِ) به ناشکرایى باسى هه ورو
بارانى نه کرد، له وانه یه که سیک و تیبگا: به دوعای پیغمبر ﷺ به بى هه ورو و باران
زهمینه که سه وز بووه. جا نه م تیگه یشتنه رهد ده کاته وه و ده فهرموى:

(بِعَارِضٍ) سه وزبونى زهمین به هه وریک بوو، که خوی گوره به دوعای پیغمبر ﷺ
له ناسمان په یدای کرد، ئینجا (جَادٍ) هه وره که ش بارانیکى زوری پر ئاوی باراند
(أَوْخَلَّتْ) تا و تیگه یشتى و گومان ت و ابوو: (الْبَطَاحُ) دۆله کانى (مَكَّةَ) و (مَدِينَةَ) و
ده ورو به ریان (بِهَا) پیاندا ده روا (سَيِّبٌ مِنَ الْيَمِّ) لافاویکى پوینده له ده ریاوه (أَوْ
سَيْلٌ مِنَ الْعَرَمِ) یان ئاویکى به ره لدراو له به نداوى دۆله که.

واته: زهمین و دۆله کان به هوی بارانى زور، وها ده هاته به رچاو: که ئاوی ده ریای به
سه ردا هاتبى، یان به نداویک به ره لدرابى و ئاوه که ی نه و شوینه ی داگرتبى.

نه مه ش ئاماژه یه بؤ چه دیسیکى تری له م بابه ته، که چه زه تى (أنس) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فهرموویه تى:
﴿تَا (جُمُعَةً) که ی تر باران بارى، جا پیاویک گوتى: [يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهْدِمُ الْبِنَاءَ وَغَرِقَ

﴿الفصل السادس في شرف القرآن الكريم ومدحه﴾

دَعْنِي وَوَصْفِي آيَاتُ لَهُ ظَهَرَتْ (٨٨) ظُهُورُ نَارِ الْقُرَى لَيْلًا عَلَى عِلْمِ الْمَالِ، فَادْعُ اللَّهَ لَنَا... حَتَّى سَالَ وَادِي قَنَاةٍ شَهْرًا، فَلَمْ يَجِبْ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةٍ إِلَّا حَدَّثَ بِالْجَوْدِ ﴿رواه البخاري ومسلم، ئەي پيغمبەری خوا خانوو روخا، مال نقوم بوو، له خوا بپاریوه چی تر نه باری... باران نه وەندە زۆر باری بوو: تا شیوی (قناة) - له لای (أحد) - ماوهی مانگیك هەر رووباری پێدا دەهات، جا هەر کەسیك له هەر لایهك هاتبا (مَدِينَة)، باسی ئەو بارانه زۆرهی ده کرد.

﴿الفصل السادس في شرف القرآن الكريم ومدحه﴾

﴿بهشی شه شهەم: له باسی گەورەیی و ستایشی قورئانی پێرۆز﴾

ئینجا له وانهیه کەسیك بلی: (مُعْجَزَة) کانی پيغمبەر ﷺ وەك پۆژی پۆناک ئاشکران، مانگی شهوی چواردهش ههوجەي ئەنگوستی نیه، واتە: پێیوستی به ئاماژە نیه، ئیتر پێیوست ناکا هەندە درێژەي پێبدهی؟ جا ئیمامی (البوصيري) وەلامی دەداتەوهو دەفه رموی:

(دَعْنِي) وازم لیبێتە (وَوَصْفِي آيَات) تاكو به هۆنراوه باسی چەند (مُعْجَزَة) یەك بکەم (لَهُ ظَهَرَتْ) کە له بۆ پيغمبەر ﷺ ئاشکرا بوینه (ظُهُورُ نَارِ الْقُرَى) وەك ئاشکرایي ئاگری میوانداری (لَيْلًا) له شهویدا (عَلَى عِلْمٍ) له سهركیویکی بهرز. عادهتی ناندەرەکانی عەرەب ئەوها بوو: له شهویدا له سهركیویکی بهرزى نزیک ماله کهیان ئاگریان ده کردهوه، تاكو له دوروه دیار بێ و پێواره کان بهو ئاگره ماله کهیان ببیننه وهو ئەوانیش میواندارییان بکەن و نانیاں بدەن.

جا مه بهستی ئیمامی (البوصيري) ئەوهیه: هەرچەند (مُعْجَزَة) کانی پيغمبەر ﷺ وەك ئاگری سهركیویکی بهرز ئاشکران، بهلام تکات لێدهکەم: وازم لیبێتە تاكو به هۆنراوه باسی (مُعْجَزَة) کانی پيغمبەر ﷺ بکەم، بهلکی منیش - بهو باسکردنه - بێمه ریزی ئەو کەسانەي ستایشی پيغمبەریان ﷺ کردوه و هم - بهو باسکردنه - فهرمانی پيغمبەر ﷺ بهجی دینم که فهرموویهتی: ﴿بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً﴾ (رواه البخاري، له جیاتی من رابگهێن، هەرچەند ئایهتێکی قورئانیش بێ).

کهواته: هه دیسه کانی پيغمبەر ﷺ زیاتر پێیوستیان به راگه یاندن ههیه؟ چونک ئەوان - وهکو قورئان - پارێزاون.

فَالْدُرُّ يَزْدَادُ حُسْنًا وَهُوَ مُنْتَظَمٌ (٨٩) وَلَيْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا غَيْرَ مُنْتَظَمٍ
فَمَا تَطَاوُلُ آمَالُ الْمَدِيحِ إِلَى (٩٠) مَا فِيهِ مِنْ كَرَمِ الْأَخْلَاقِ وَالشِّيمِ

ئینجا ئەم جارەش ئیمامی (البوصیری) هۆی باسکردنی (مُعْجَزَة) کان بە هۆنراوە،
باس دەکا و دەفەرموی:

(فَالْدُرُّ) گەوهەر = لَوْلُو = یاقوت (يَزْدَادُ حُسْنًا) جوانیەکی زیاتر دەبێ (وَهُوَ
مُنْتَظَمٌ) لەو حالەتە ی بە داویک پیز کرابێ، بەلام (وَلَيْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا) پێزداری
گەوهەرەکش هیچ کەم نابێتەوه (غَيْرَ مُنْتَظَمٍ) لەو حالەتە ی داوپیزکراو نیە، چونکە
یاقوت = گەوهەر لە خودی خۆی دا پێزدار و بەنرخە.

کەواتە: گشت (مُعْجَزَة) کانێ پیغەمبەریش ﷺ تەنها تەنها لە خودی خۆی دا پێزدارە،
هەرچەند بە بلأویش لە کتیبەکانی (حَدِيث) و (سيرة) دا باس کراون، بەلام ئەگەر ویکرا
لە یەك شوێندا کۆ بکێنەوه، جوانتر دێنە بەرچاو، بە تایبەتیش ئەگەر بە هۆنراوە
بێ، خەلک زیاتر سودی لی دەبینی، چونکە پیغەمبەر ﷺ فەرموویەتی: ﴿إِنَّ مِنَ الشَّعْرِ
حِكْمَةً﴾ رواه البخاري، بەراستی هەندێک هۆنراوە دانایی و قسە ی بە سود و لەجی یە.

ئینجا کە ئیمامی (البوصیری) لە هەردوو (بیت) ی پێر دودا فەرمووی: وازم لێبێنە
تاكو بە هۆنراوە باسی (مُعْجَزَة) کانێ پیغەمبەر ﷺ بکەم، چونکە هۆنراوە جوانتر
دەبێ. لەوانە یە کە سێک بلی: ئایا تۆ دەتوانی بە هۆنراوە باسی هەموو پەوشتە
بەرزەکانی پیغەمبەر ﷺ بکە ی؟ ئەویش وەلام دەداتەوه و بێ توانایی خۆی و خەلکی
تیش ئاشکرا دەکا و دەفەرموی:

(فَمَا تَطَاوُلُ) ئایا سودی چی یە درێژە دانێ (آمالُ الْمَدِيحِ) ئومیدەکانی ستایشکار؟
کە هەول ئەدا (إِلَى مَا) هەموو ئەو پەوشتانە بزانی: کە (فِيهِ) لە پیغەمبەر ﷺ
هەنە (مِنْ كَرَمِ الْأَخْلَاقِ) لە پەوشتە پێزدارەکان و هەم (وَالشِّيمِ) لە تەبیەت و
عادەتە پێزدارەکان.

واتە: هەول دانی ستایشکار بە ئومیدی ئەوه ی بتوانی باسی هەموو سیفەتەکانی
پیغەمبەر ﷺ بکا، هەول دانیکی بێ سودە و ئومیدە کەشی نایەتە جی، چونکە
(مُعْجَزَة) کان و پەوشتەکان و عادەتەکانی پیغەمبەر ﷺ زۆر لەوه گەورە تر و زۆر ترن:
کە سێک بتوانی بە هۆنراوە باسیان بکا، بە لکو خوای گەورە بە خۆی بە تەواوی
مەدحی پیغەمبەر ی خۆی ﷺ کردووە و دەفەرموی: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خَلْقٍ عَظِيمٍ﴾ القلم: ٤،

آيَاتُ حَقٍّ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثَةٌ (٩١) قَدِيمَةٌ صِفَةُ الْمَوْصُوفِ بِالْقَدَمِ
لَمْ تَقْتَرِنْ بِزَمَانٍ وَهِيَ تُخْبِرُنَا (٩٢) عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَعَنْ إِرَمٍ

به راستی تو - نهی پیغمبر ﷺ - له سهر ره وشتیکی گه وره ی. که و ابو: هر ره فتار و
ره وشتیکی به رز و باش هبی له دونیا یه دا، گشتی له پیغمبر ﷺ کو بونه وه،
بویی حه زره تی (عائشة) رضی الله عنها - فهرمویه تی: ﴿كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ﴾ حدیث صحیح رواه الإمام
احمد وغیره، ره وشتی پیغمبر ﷺ ره وشتی قورپان بوو.

ستایشکاریش ده لی:

وَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ لِلْمُعَلَّةِ أَنْ تَجَسَّدَا * قَالَ لَهَا: كُونِي. فَكَانَتْ مُحَمَّدًا ﷺ

که خوی گه وره ویستی ره وشتی به رز ببیته جه سته، فهرمانی پیکرد: بیه. ئه ویش
بووه (مُحَمَّدٌ) ﷺ.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) دانی نا: که ناتوانی باسی هه موو (مُعْجَزَةٌ) ره وشته کانی
پیغمبر ﷺ بکا، پیشتیش گفتی دابوو: باسی چه ند (مُعْجَزَةٌ) یه ک بکا، ئه م جاره
گفته که ی خوی دینیته جی و ده فهرموی:

(آيَاتُ حَقٍّ) یه کی که له (مُعْجَزَةٌ) کانی پیغمبر ﷺ نایه ته کانی قورپانی پیروذن و هر
هه موویان راستن (مِنَ الرَّحْمَنِ) له لایه ن خوی به خشنده وه (مُحَدَّثَةٌ) هاتونه ته
خواره وه له لای ئیمه ش ده خویندرینه وه و ده نووسرینه وه له بهر ده کرین، جا ئه و
نووسینه و خویندنه وه به پیت و ده نگه وه - پهیدا کراوه و پوژ به پوژیش ئه وانه
نوی ده بنه وه.

به لام قورپانی پیروژ له و پووه ی که فهرمووده ی خوایه، ئه وه دروستکراو و پهیدا کراو
نیه، به لکو (قَدِيمَةٌ) سیفه تیکی (أَزَلَى) یه و (صِفَةُ الْمَوْصُوفِ) سیفه تی ئه و خوایه یه
که وه سف کراوه (بِالْقَدَمِ) به سیفه تی (الْقَدَمِ) = (أَزَلِيَّةٌ)، واته: هه بوونیکی بی سه ره تا.
جا سیفه تی (الْقَدَمِ) له م حه دیسه وه رگیراوه: ﴿که پیغمبر ﷺ ده جووه ناو مز گهوت
ئهم دوعایه ی ده کرد: (أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ)﴾ رواه أبوداود بسند صالح.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بَيْتِ) ی پابردودا فهرموی: قورپان سیفه تی خوایه.
ئهم جاره ره دی (مُعْتَرِلَةٌ) ده داته وه ئه وه مان بو باس ئه کا: که قورپان دروستکراو
نیه و هر له (أَزَلَى) دا سیفه تی خوایه. جا ده فهرموی: (لَمْ تَقْتَرِنْ بِزَمَانٍ) نایه ته کانی

دَامَتْ لَدَيْنَا فَفَاقَتْ كُلَّ مُعْجَزَةٍ (٩٣) مِنَ النَّبِيِّينَ إِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدُمِ

قورپئان به رامبه رهیچ پۆژگارێک نین، چونکه قورپئان سیفه تی خوایه، خوای گه وردهش به زات و سیفه ته وه (أَزَلِي) و (أَبَدِي) به، پۆژگاریش دروستکرای خوایه، که وابوو: پیش دروستکردنی پۆژگار، له (أَزَل) دا قورپئان سیفه تی خوایه، پیغمبه رﷺ ده رمویه تی: ﴿كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ﴾ رواه البخاري، خوای گه وره له (أَزَل) دا هه بوو، جگه له خوی هیچ شتیکی تر نه بوو.

(وَهِيَ تُخْبِرُنَا) ئایه ته کانی قورپئان زانیاری داهاتوو مان ده ده نی (عَنْ الْمَعَادِ) له باره ی گه پانه وه مان - له دوا ی مردن - بۆ لای خوای گه وره، له چهنده ها ئایه ته کانی قورپئاندا نه و زانیاریه هاتوو، بۆ نمونه: خوای گه وره ده فهرموی: ﴿كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ﴾ الانبياء: ١٠٤، ههروهك له سه ره تا دا ئاده میز ادمان دروست كردوه، ئه وه هاش دوو باره دروستی ده كه یه وه.

(و) ههروه ها ئایه ته کانی قورپئان زانیاری رابردوو شمان ده ده نی (عَنْ عَادٍ) له باره ی هۆزه که ی (عاد): که گه لی چه زره تی (هود) پیغمبه رﷺ بون و ئیمانیا ن پێ نه هینا و خوای گه وره به په شه با له ناوی بردن (وَعَنْ إِرَمَ) ههروه ها زانیاریمان ده ده نی له باره ی شاری (إِرَمَ) ش: که شوینی ده وه له تی (عاد) بوو، خوای گه وره ده فهرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ * إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ * الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ﴾ الفجر: ٦-٨، ئایا نابینی = نه ترانیوه: خوای گه وره چی له هۆزی (عاد) کرد، ئه وه هۆزه ی خه لکی (إِرَمَ) ی خاوه ن کۆشک و ته لاری بهرز بون، هۆزیکی ئه وهنده به هیز و بالا بهرز بون: خوای گه وره وینه ی ئه وانی له شاره کاندا دروست نه کرد بوو.

ئینجا ئیمامی (البوصیري) یاسی ئه وه مان بۆ ده کا: که قورپئانی پیروژ له (مُعْجَزَةٍ) کانی هه موو پیغمبه ران - عليهم الصلاة والسلام - گه وره تره و تاییه ته به پیغمبه ری ئیمه رﷺ، جا ده فهرموی:

(دَامَتْ لَدَيْنَا) ئایه ته کانی قورپئانی پیروژ له لای ئیمه ماونه ته وه و هیچ گۆرپانکاری تییاندا نه کراوه و هه ر ئه وه هاش ده میننه وه، خوای گه وره ده فهرموی: ﴿إِنَّا نَحْنُ نُزَلِّلُ الدِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ الحجر: ٩١، به راستی ئیمه قورپئاغان ناردۆته خواره وه، به راستی ئیمه پارێزه ری قورپئان.

(فَفَاقَتْ) جا به م مانه وه یه قورپئانی پیروژ بالا تر بووه (كُلَّ مُعْجَزَةٍ) له گشت

مُحَكَّمَاتٍ فَمَا تُبْقِينَ مِنْ شُبِّهِ (٩٤) لَذِي شِقَاقٍ وَمَاتَبِّغِينَ مِنْ حَكَمٍ

(مُعْجَزَة) کانی تر که (مِنَ النَّبِيِّينَ) که له سر دهستی پیغمبره کانی تر - علیهم الصلا والسلام -
ماتون (إِذْ جَاءَتْ) چونکه (مُعْجَزَة) کانی پیغمبره کانی تر ته نها له سرده می نه واندا
ماتون و (وَلَمْ تَدُمْ) له دوی خو یان نه ماونه وه و براونه ته وه.

به لام قورپانی پیروز - که (مُعْجَزَة) ی پیغمبره ی نیمه یه وَعَلَّاهُ - له دوی وه فاتیشی بی
گورپانکاری به پاریزدای ده میتیته وه، پیغمبره وَعَلَّاهُ فره رمویه تی: ﴿مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٍّ
إِلَّا أُعْطِيَ مِنَ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ أَمِنْ عَلَيْهِ الْبَشَرُ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيَهُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ
إِلَيَّ، فَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَكْثَرَهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ رواه البخاري ومسلم، هر پیغمبره یك له
پیغمبره کانی خوا - علیهم الصلا والسلام - هر نه وهنده (مُعْجَزَة) ی دراوی: که به ونه ی (مُعْجَزَة) که
ناده میزادان ئیمانی پی یتن، جا (مُعْجَزَة) که براوته وه، به لام (مُعْجَزَة) که ی من - که
قورپانه - به (وَحْيٍ) خوا بو منی ناردوه و نابریته وه، بوی تکام وایه: له رژی قیامه تدا
له همو وانیان زیاتر شوینکه و ته هم هه بن. واته: تکام وایه به هی مانه وه ی قورپان،
نوممه تی من له نوممه تی پیغمبره کانی تر - علیهم الصلا والسلام - زیاتر بی.

ئینجا ئیمامی (البوصيري) باسی ریک و پیکی قورپان ده کا و ده فره رموی:
(مُحَكَّمَاتٍ) نایه ته کانی قورپان پته و ریک و جوانن (فَمَا تُبْقِينَ) ناهیلته وه (مِنَ
شُبِّهِ) هیچ گومانیک (لِذِي شِقَاقٍ) بو کافری به دبه خت، واته: کافری بی باوه رپان
دینی به جوانی و پته ی نایه ته کانی قورپاندا، به لام له به دبه ختی خوی ئیمانی پی
ناهیتنی. خوی گه وره ده فره رموی: ﴿كِتَابٌ أَحْكَمْتُ آيَاتُهُ ثُمَّ فَصَلْتُ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾
مود: ١، ثم قورپانه کتیبیکه نایه ته کانی پته و ریک و جوان کراون، ئینجا کاروباری
دوینا و ئاینیش روون کراوته وه له لایه ن خودای کار له جی و خه به ردار.

(و) هه روه ها (مَاتَبِّغِينَ) نایه ته کانی قورپان داوا ناکن (مِنَ حَكَمٍ) هیچ دادوه ریک،
چونکه قورپانی پیروز به خوی (حاکم) = دادوه ره به سر هه موو دادوه ریک و به سر
هه موو خه لکی تریشدا، بوی خوی گه وره ده فره رموی: ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكْمًا﴾
الأنعام: ١١٤، چۆن جگه له خوا داوای دادوه ریک تر بکه م؟!.

که و ابوو: هر که سیک باوه پی به برپاری قورپان نه بی، نه وه کافره و ئیمانی نیه، بوی
خوی گه وره سویند ده خوا و ده فره رموی: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا
شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ النساء: ٦٥،

مَا حُورِبَتْ قَطُّ إِلَّا عَادَ مِنْ حَرْبٍ (٩٥) أَغْدَى الْأَعَادِي إِلَيْهَا مُلْقِي السَّلَامِ

سویندم به خوای تو - نهی پیغمبر ﷺ - نهوان ئیمان ناهین تا نه تو نه که نه (حکم) =
ناو بژیکار لهو کی شهیهی له نیوانیاندا روو نه دا، ئینجا له ناو دلیانی شدا نابی هیچ
دلته نگیه که هه بی به هو ی نهو بریاره ی تو داو ته، ده بی به ناشکرای و پنهانی ملکه چی
بریاره که ت بن.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پابردو دا فه رمو ی: قورپانی پیروز هیچ
گومانیک ی بۆ هیچ کافرێک نه هیشته و نه ده. له وانه یه که سیک بلی: نه ی بۆ چی کافره کانی
عه رب - هه ره موویان - ئیمانیان به پیغمبر ﷺ نه هینا و جهنگیان له گه ل کرد؟
جا ئیمامی (البوصیری) وه لام ده داته وه ده فه رمو ی:

(مَا حُورِبَتْ قَطُّ) هینهری ئایه ته کانی قورپان هیچ کاتیک جهنگی له گه ل نه کرا وه،
واته: هه ره کاتیک به هو ی هینانی قورپان جهنگ له گه ل پیغمبر ﷺ کرابی و
به ره لستی کرابی (إِلَّا عَادَ) ئیلا که پاوه ته وه (مِنْ حَرْبٍ) به هو ی توندی قورپان
(أَغْدَى الْأَعَادِي) دوژمنترین دوژمنی ئیسلام (إِلَيْهَا) که پاوه ته وه لای ئایه ته کانی
قورپان (مُلْقِي السَّلَامِ) چه کی فری دا وه داوای ئاشتی کرد وه، جا دوژمنه که: یان
موسولمان بو وه، یان وازی له جهنگ هینا وه.

بۆ نموونه: یه کیک له به هیزترین دوژمنانی ئیسلام (عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ) بو وه، جا
(أَبُو جَهْلٍ) گو تی: هه ره که سیک (مُحَمَّدٌ) ﷺ بکوژی، سه د و شتری ده ده می؟ جا (عُمَرُ
بْنُ الْخَطَّابِ) گو تی: من ده ی کوژم. جا کاتیک پوشت و له رینگه دا لایدا مالی خوشکه که ی
خو ی... جا خوشکه که ی کاغه زیک ی دای: سو په تی (طه) ی تا ئایه تی ﴿إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾: ١٤، تی دا نووسرا و بو وه، واته: به راستی هه ره
من خودامه، جگه له من هیچ په رستراو یک ی تر نه، که و ابو: من په رسته و نو یژم بۆ
بکه تا منت له یاد بێ.

جا که (عُمَرُ) خویندی وه، یه کسه ره کاری لی کرد و گو تی: نه مه قسه یه کی چه ند جوانه،
نه و خوایه ی نه وها ده لی، پیویسته له گه ل نه ودا هیچ خودایه که نه په رستری،
(مُحَمَّدٌ) ﷺ نیشان بده ن... جا (عُمَرُ) موسولمان بو وه.

واته: یه کسه ره به خویندنه وه ی چه ند ئایه تی کی قورپان نه و دوژمنه به هیزه له
دوژمنایه تی که پاوه و چه کی فری دا و موسولمان بو وه، جا له نه نجامدا بو وه ئیمام

رَدَّتْ بِلَاغَتُهَا دَعْوَى مُعَارِضِهَا (۹۶) رَدَّ الْغَيُورِ يَدَ الْجَانِي عَنِ الْحُرْمِ

(عمر) و (أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ) = گه وره ی ئیمانداران - فرضی الله عنه حیا و مبتدا - ئیتیر زور له کافره کانیش پیکهاتنی جهنگ نه کردنیان له گه ل پیغه مبه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مؤر کردوه، له بهر دریژی نه منووسین.

ئینجا که ئیمامی (البُوصیرِی) له (بیت) ی پابردودا باسی کرد: ئه و که سانه ی دوزمنی پیغه مبه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بون، به هوی ئایه تهکانی قورپان ته سلیم بون و داوی ئاشتیان کرد. ئه م جاره ئه وه مان بۆ باس دهکا: ئه و که سه ی بهر هه لستی خودی قورپانیشی کردوه، ئه ویش شکستی هیناوه. جا ده فره موی:

(رَدَّتْ) پوچه لی کردوته وه (بِلَاغَتُهَا) په وان بیژی ئایه تهکانی قورپان (دَعْوَى مُعَارِضِهَا) مه ولدانی بهر هه لستکاری ئایه تهکانی قورپان.

واته: په وان بیژی قورپان داوی ئه و که سه ی په د کردوته وه، که دهیه وی بهر هه لستی قورپان بکا و ده لی: من ده توانم شتیکی وه ک قورپان دابهیتم.

جا به جوړیکی وه ها ئه و داویه ی په د کردوته وه: (رَدَّ الْغَيُورِ) وه ک په دکرده وه ی پیاوی به ناموس و به غیره ت (يَدَ الْجَانِي) دهستی تاوانکاری بیناموس (عَنِ الْحُرْمِ) له نافرته مه حره مهکانی خوی.

ته ماشا بکه: خوی گه وره چون خه لکی له و داویه بی منه ت کردوه و ده فره موی: ﴿قُلْ لِّنَّاسِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾ (الإسراء: ۸۸)، ئه ی پیغه مبه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بلی: ئه گهر په وان بیژه کانی ناده میزاد و جنو که کو بینوه له سهر هینانی وینه ی ئه م قورپانه، ناتوان وینه ی ئه م قورپانه بینن، ههر چه ند هه ندیکیشیان بینه پالپشتی هه ندیکیان.

ئیتیر ئه وه ئه رز و ئه وه گه ز، له و پوژه وه که خوی گه وره ئه و مهیدانه ی خواستوته وه، تا ئیستاش هیچ بهر هه لستکاری قورپان به ئاوات نه گه یشتووه و بووه ته گالته جاری په وان بیژه کان و خه لکی تریش، ته ماشا بکه: (مُسَيَّلَمَةُ الْكَذَّابِ) علی السنه، ویستی بهر هه لستی سوپه تی (النَّازِعَاتِ) بکا و گو تی: (وَالطَّاحِنَاتِ طَحْنًا وَالْعَاجِنَاتِ عَجْنًا وَالْخَابِرَاتِ خَبْرًا). جا به م قسه ناریکانه سوک و پسوا بوو.

مهروه ها پوو په شتیکی تریش بهر هه لستی سوپه تی (القَارِعَةِ) ی کرد و گو تی: (الْفِيلُ مَا الْفِيلُ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْفِيلُ لَهُ ذَنْبٌ قَصِيرٌ وَخَرْطُومٌ طَوِيلٌ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ لَلْقَلِيلِ). ئیتیر قور به سه ری ئه و که سه ی جهنگی قورپان دهکا و دیته

لَهَا مَعَانِ كَمَوْجِ الْبَحْرِ فِي مَدَدٍ (٩٧) وَفَوْقَ جَوْهَرِهِ فِي الْحُسْنِ وَالْقِيمِ
فَمَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصَى عَجَائِبُهَا (٩٨) وَلَا تُسَامُ عَلَى الْكَثَارِ بِالسَّامِ

مهیدانی سهرشپری و گالته جاری.

نینجا که نیمامی (البُوصیری) له (بیت) ی پابر دودا فره رموی: په وانیژی قورپان شکستی هیناوه ته سهر به ره لستکاره کانی. له وانه په که سیک به گومانه وه بلای: نایا قورپان له پووی واته که شیه وه ههر په وانیژی تی دایه؟ جا نیمامی (البُوصیری) وه لام ده داته وه ده فره رموی:

(لَهَا مَعَانِ) نایه ته کانی قورپان مانای نه وهنده زوریان هه نه: سهرژمیر ناکرین، چونکه له زوری دا (کَمَوْجِ الْبَحْرِ) وه که شه پوولی ده ریانه (فِي مَدَدٍ) له پالپشتی کردنی په کتری دا.

واته: ههروه که شه پوله کانی ده ریا به دواى په کتری دا دین و پالپشتی په کتری ده که نه، نه و هاش مانایه کانی قورپانی پیروز پالپشتی په کتری ده که نه و مه به ستی په کتری پوون ده که نه وه، به لام مانای نایه ته کانی قورپان کوتایان نایی، خوی گه وره ده فره رموی: ﴿قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ (الكهف: ١٠٩)، نهی پیغمبر ﷺ بلای: ته گهر ناوی ده ریا فره که بى بو نووسینه وهی فره موده کانی خوی من، نه وه ناوی ده ریا ده بری و نامیتی، به لام فره موده کانی خوی من ههر ده میسن و کوتایان نایی، ههر چنده به وینهی ناوی ده ریاش ناوی تر به پالپشت بین.

(و) ههروه ما (فَوْقَ جَوْهَرِهِ) مانای نایه ته کانی قورپان له سهره وهی گه وه ری ده ریانه (فِي الْحُسْنِ) له جوانی دا، هم (وَالْقِيمِ) له به نرخی دا، چونکه خوی گه وره به (جوانتر) مه دخی قورپانی کردوه ده فره رموی: ﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ﴾ (الزمر: ٢٣)، خوی گه وره جوانترین فره موده ی ناردوته خواره وه که قورپانی پیروزه.

نینجا که نیمامی (البُوصیری) له (بیت) ی پابر دودا فره رموی: مانایه کانی نایه ته کانی قورپان وه که شه پوله کانی ده ریا زورن و له گه وه ری ده ریاش جوانتر و به نرختن. نه م جاره ده فره رموی:

که وابوو: (فَمَا تُعَدُّ) نازمیردین و (وَلَا تُحْصَى) سهرژمیر ناکرین (عَجَائِبُهَا) واته و مانا سهرسور هینه ر و بی وینه کانی نایه ته کانی قورپان.

قَرَّتْ بِهَا عَيْنُ قَارِيهَا فَقُلْتُ لَهُ (٩٩) لَقَدْ ظَفَرْتَ بِحَبْلِ اللَّهِ فَأَعْتَصِمِ

ده گيرنه وه: كيژۆله يه كي عه پهب شيعريكي گوت، جا (الأصمعي) گوتی: ئای تو چه ند په وانبيژي! كيژۆله كهش گوتی: په وانبيژي من به چي داده ندری به رامبه ر فه رمووده ی خوی گه وړه: ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خَفَتْ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ القصص: ٧، به دايكي (موسی) پیغه مبه رمان راگه ياند: شیری خوټ بده (موسی)، جا هه ر کاتيک له (فِرْعَوْن) ترسای زيانیک له (موسی) بدا، يه کسه ر فری ی بده ناو رو باری (نیل)، ترسی له ناو چوونی (موسی) ت نه بی و غه مباریش مهبه، ئیمه (موسی) ده گه ر پښه وه لای تو، هه م ده يکه نه پیغه مبه ر ﷺ.

جا كيژۆله كه گوتی: خوی گه وړه له م ئايه ته دا: دوو فه رمان و دوو قه ده غه و دوو هه وال و دوو مژده ی كړ كړونه وه.

(و) هه روه ها (لا تسام) واز له قورښان ناهيندری (على الإكثار) هه رچه ند زوريش بخويندريته وه (بالسأم) به هوی وه په زبوون.

واته: هه رچه ند زور جاريش قورښان بخويندريته وه، مروټ لی وه په ز= بيزار نابی، چونكه فه رمووده ی خوايه، به لام له قسه ی خه لکی وه په ز ده بی، بوی پیغه مبه ر ﷺ فه رموويه تی: ﴿... لَا يَشْبَعُ مِنْهُ الْعُلَمَاءُ وَلَا يَخْلُقُ عَلَىٰ كَثْرَةِ الرَّدِّ وَلَا تَنْقُضِي عَجَابَهُ...﴾ رواه الترمذي بسند غريب، زانايان له قورښانی پيروژ تير نابن، قورښان-هه رچه ند زوريش بگوتريته وه- كون نابی و مروټ لی وه په ز نابی، سه رسور په نره كانی قورښان كړتايان نابی.

هه ی ئافه رين بۆگه لی كورد، كه ده لښ: (زور گوټن قورښان خوشه).

ئينجا كه ئيمامی (البوصيري) له (بيئت) ي پابردودا فه رمووی: هه رچه ند زور جاريش قورښان بخويندري، مروټ لی وه په ز نابی. ئه م جاره باسی خير و سوده كانی خويندنی قورښان ده كا و ده فه رموی:

(قَرَّتْ) شادمان و پوناك بوو (بها) به هوی خويندنی ئايه ته كانی قورښان (عين قاريها) چاوی خوينه ره كه ی، واته: به هوی خويندنی قورښان چاوی قورښان خوينه كه شادمان و دلخوش ده بی، خوی گه وړه ده فه رموی: ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ الرعد: ٢٨، ناگادار بن به زيکری خوا دله كان نارام و شادمان ده بن.

إِنْ تَتْلُهَا خِيفَةً مِنْ حَرِّ نَارٍ لَطَى (١٠٠) أَطْفَأَتْ نَارَ لَطَى مِنْ وَرْدِهَا الشَّيْبِ

جا له بهر ئه وهی قورپئانخوینته که دلخوش ده بی (فَقُلْتُ لَهُ) منیش پیم گوت: (لَقَدْ ظَفَرْتُ) به راستی به خته وهر بویی و ده دستت هینا (بِحَبْلِ اللَّهِ) په یمانی خودا، واته: به نایه ته کانی قورپئان ریباری خوای گه ورهت و ده دست هیناوه، که و ابو: (فَاعْتَصِم) ده دست به و قورپئانه و به گره، ده ته گه ینیته سهر ری پستی راست و گومرا نابی، پیغه مبه ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فره رمویه تی: ﴿أَلَا وَإِنِّي تَارِكٌ فِیْكُمْ تَقَلِّینَ، أَحَدُهُمَا: كِتَابُ اللَّهِ هُوَ حَبْلُ اللَّهِ مَنْ اتَّبَعَهُ كَانَ عَلَى الْهُدَى وَمَنْ تَرَكَهُ كَانَ عَلَى الضَّلَالَةِ...﴾ رواه مسلم، ناگادار بن: من دوو شتی قه درگران بو نیوه به جی دیلم، یه که میان: قورپئانی پیروزه، نه و قورپئانه په یمانی خوایه، ههر که سیک شوی پی بکه وی، نه وه له سهر ری پستی راسته، ههر که سیکش وازی لی پی، نه وه له سهر گومراییه...

ئینجا ئیمامی (البوصیری) مژده یه کی تریش ده داته قورپئانخوینته که و ده فره رموی: (إِنْ تَتْلُهَا) نه گه ر تو نایه ته کانی قورپئان بخوینی (خِيفَةً مِنْ) له ترسی (حَرِّ نَارٍ لَطَى) که رمایی ناگری دوزه خ، نه وه (أَطْفَأَتْ) تو ده کوژتینی وه (نَارَ لَطَى) ناگری دوزه خ (مِنْ وَرْدِهَا) به هو ی شوینی هینانی ناوی نایه ته کان (الشَّيْبِ) که ناویکی سارد و فینکه.

واته: هه روه که به ناوی سارد تینووه تی لاده چی و ناگر ده کوژتیند ریته وه، نه وه اش به هو ی خویندنی قورپئان، ناگری دوزه خ له خوت ده کوژتینی وه و له تینووه تی دوزه خ پزگار ده بی و به به هشت شاد ده بی.

پیغه مبه ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فره رمویه تی: ﴿يَجِيءُ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ: يَا رَبِّ حَلِّهِ فَيُلْبَسُ تَاجَ الْكِرَامَةِ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ زِدْهُ فَيُلْبَسُ حُلَّةَ الْكِرَامَةِ، ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ ارْضَ عَنْهُ فَيَرْضَى عَنْهُ، فَيَقَالُ لَهُ: اقْرَأْ وَارْقَ وَتَرَادُ بِكُلِّ آيَةٍ حَسَنَةً﴾ رواه الترمذی بسند صحیح، له رپوژی قیامه تدا قورپئانی پیروژ دیت و بو قورپئانخوینته که ی ده پارپته وه و ده لی: خوایه نه م قورپئانخوینته جوان بکه. ئینجا تاجی ریژداری له سهر دهن دری، ئینجا ده لی: خوایه زیاتری بدی. ئینجا خشلی ریژداری ده بهر ده کری، ئینجا ده لی: خوایه لی ریازی بیه. خوای گه ورهش لی ریازی ده بی، جا پی ده گوت ری: قورپئان بخوینته وه-واته: وه که له دونیادا ده تخویند-و له نه ومه کانی به هشت سهر که وه و به خویندنی ههر نایه تی کش چا که یه کت بو زیاد ده کری.

كَانَهَا الْحَوْضُ تَبْيِضُ الْوُجُوهُ بِهِ (١٠١) مِنَ الْعَصَا وَقَدْ جَاؤُوهُ كَالْحُمَمِ

واته: هر که سیکیش خوا لی پازی بی و بچیت به هشت، نه وه له به هشت نایه ته
دهر وه به دبخت نابی.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پابردودا فه رموی: نه گهر له ترسی ناگری
دۆزه خ قورئان بخویتی، پزگار ده بی. نه م جار به نه وه مان بۆ پوون ده کاته وه: نه گهر
قورئان خوینه که گونا هباریش بی و به ئیمان وه مردبی، قورئان شه فاعه تی بۆ ده کا،
هر چه ند چوبیت نه ناو دۆزه خیش، جا ده فه رموی:

(كَانَهَا الْحَوْضُ) نایه ته کانی قورئان وه ک ناوی حه وزن، واته: ناوی پوباری (الْحَيَاةُ)=
پوباری ژیان، که له بهر ده رگی به هشته (تَبْيِضُ الْوُجُوهُ) جهسته کانی په شبوو
سپی ده بنه وه (به) به ناوه که ی به هشت (مِنَ الْعَصَا) جهسته ی هندی که
گونا هباران (وَقَدْ جَاؤُوهُ) له و حاله ته ی گونا هبار ه کان دینه سه ر ناوه که ی به هشت
(كَالْحُمَمِ) وه ک خه لۆزه کان سوتاون و په ش بوینه.

پیغه مبه ر ﷺ فه رمویه تی: ﴿إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ، يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيْمَانٍ فَأَخْرَجُوهُ. فَيُخْرِجُونَ مِنْهَا حُمَمًا قَدْ أُمْتَحَشُوا، فَيُلْقَوْنَ فِي نَهْرِ الْحَيَاةِ، فَيَنْتَبُونَ كَمَا تَنْتَبُتُ الْحَبَّةُ فِي حِمْلِ السَّيْلِ﴾ رواه البخاري ومسلم، کاتی به هشتیه کان چوونه ناو به هشت، دۆزه خیه کانیش چونه ناو ناگر،
خوای گه وره ده فه رمویته شه فاعه تکاران: هر که سی که به نه دازه ی دنکه گلیره یه ک
ئیمانی له دلدا بوی، ئیوه له دۆزه خ بیهینه دهر وه. جا شه فاعه تکاره کان هندی که
خه لۆز دینه دهر وه که به ته وای سوتاون، جا خه لۆزه کان فری ده درینه ناو پوباری
(الْحَيَاةُ)= پوباری ژیان له بهر ده رگی به هشت، جا زیندوو ده بنه وه، هه ر وه ک
دنکه که ی ناو لیتیه لافاو زوو سه وز ده بی.

جا مه به ست نه وه یه: هر وه که به شه فاعه تی شه فاعه تکاران گونا هبار ه کان په شبوو
له دۆزه خ ده هیندرینه دهر وه به ناوی به هشت زیندوو ده بنه وه و سپی ده بنه وه،
نه و هاش قورئانی پیرۆز شه فاعه ت ده کا و گونا هبار ه کان په شبوو له دۆزه خ دینیته
دهر وه و سپیان ده کاته وه، پیغه مبه ر ﷺ فه رمویه تی: ﴿الصَّيَامُ وَالْقُرْآنُ يُشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ... وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفَعَنِي فِيهِ: فَيُشَفَّعَانِ لَهُ﴾ حديث صحيح رواه الإمام أحمد والطبراني، پۆژوو و قورئان له پۆژی قیامه تدا شه فاعه ت بۆ به نده

وَكَالصِّرَاطِ وَكَالْمِيزَانِ مَعْدَلَةً (۱۰۲) فَالْقِسْطُ مِنْ غَيْرِهَا فِي النَّاسِ لَمْ يَقُمْ

ده کهن... قورپان دهلی: خودایه له شهوی دا نوسم لهو قورپانخوینه قهدهغه کردوه، کهوابوو: شهفاعه تم بۆ وی قبول بکه، جا خوی گهوره شهفاعه ته کهیان قبول ده کا.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) سوده کانی قورپانی له پوژی قیامه تدا باس کردن، ئەم جاره سوده کانی دونیایشی باس ده کا و دهفه رموی:

(وَكَالصِّرَاطِ) ئایه ته کانی قورپان وه کو پردی دۆزه خه: که خه ک به گویره ی کرده وه کانی به سه ری دا ده پوا بۆ به هه شت، هه روه ک پیغه مبه ر ﷺ فه رموویه تی: ﴿فَيَمُرُّ أَوَّلَكُمْ كَأَلْبَرِقٍ... ثُمَّ كَمَرِ الرِّيحِ ثُمَّ كَمَرِ الطَّيْرِ وَشَدَّ الرَّجَالِ، تَجْرِي بِهِمْ أَعْمَالُهُمْ، وَبَيِّكُمُ قَائِمٌ عَلَى الصِّرَاطِ يَقُولُ: رَبِّ سَلِّمْ سَلِّمْ...﴾ روه مسلم، سه ره تایه که تان وه ک بروسک به سه ر پرده که دا راده بری... ئینجا وه ک با، ئینجا وه ک بالنده و وه ک غاردانی پیاوان، کرده وه کانی خویان ده یان روین، لهو حاله ته شدا پیغه مبه ری خوتان ﷺ له سه ر پرده که راوه ستاوه و ده لی: خودایه سه لامه ت بکه، سه لامه ت بکه.

واته: هه روه ک به تیپه پوونی سه ر پردی دۆزه خ، مروف ده گاته مه به ستی خوی که به هه شته، ئەوهاش به ده ستپیوه گرتنی قورپان ده گاته هه مان مه به ستی خوی.

(و) هه روه ها (كَالْمِيزَانِ) ئایه ته کانی قورپان وه ک ته رازووی پوژی قیامه ته (مَعْدَلَةً) له پووی دادپه روه ریه وه، خوی گه وره ده فه رموی: ﴿وَتَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ الانبیاء: ۴۷، ئیمه ته رازووی دادپه روه ری دائه نیین له پوژی قیامه ت، هیچ که سیك شتیکی که میس سته می لینا کری.

واته: هه روه ک ته رازووی قیامه ت دادپه روه ری تیډایه و سته می تیډا نیه، ئەوهاش یاسای قورپان دادپه روه ری تیډایه و سته می تیډا نیه و به ده ستپیوه گرتنی قورپان دادپه روه ری ده چه سپی و جیگیرده بی.

کهوابوو: (فَالْقِسْطُ) هه ولدان بۆ دادپه روه ری (مِنْ غَيْرِهَا) له سه رچاوه یه کی تری جگه له قورپان (فِي النَّاسِ) له ناو خه لکی دا (لَمْ يَقُمْ) به رده وام نه بو وه جیگیریش نابی، چونکه خوی گه وره هه ر به خوی ئەم خه لکه ی دروست کرده و هه ر به خویشی ده زانی چۆن یاسای به پتیه بردنی بۆ دابنی، هه روه ک ده فه رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ النحل: ۷۴، به راستی خوی گه وره نه زانی، ئیوه نازان.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) مه دخی قورپانی کرد و پوونی کرده وه: قورپانی پیروژ

لَا تَعْجَبَنَّ لِحَسُودٍ رَاحَ يُنْكِرُهَا (١٠٣) تَجَاهُلًا وَهُوَ عَيْنُ الْحَاقِقِ الْفَهْمِ
قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ (١٠٤) وَيُنْكِرُ الْقَمُّ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ

بهخته و هری دنیا و قیامتیه تی تیدایه. جئی خویه تی که سیک بلی: که نه و قورپانه
نه و هنده پیزدار و به سوده، بچی زورینهی نه و خه لکه پهفتاری پی ناکا و باوه پریان
پی نی؟ جا وه لام ده داته وه ده فهرموی:

(لَا تَعْجَبَنَّ) پیته سیر نه بی و سهرت سور نه میته (لِحَسُودٍ) له و حه سوده ی (رَاحَ)
پویی و دهستی پیکردوه (يُنْكِرُهَا) ئینکاری ئایه ته کانی قورپان دهکا و دانی پیدا
ناهیته (تَجَاهُلًا) نه زانی خوی ناشکرا دهکا (وَهُوَ) له حاله تیکدا نه و حه سوده نه زان
نی، به لکو (عَيْنُ الْحَاقِقِ) خودی زیره کیکی (الْفَهْمِ) زور تیگه یشتووه.

واته: له لای تو سیر نه بی: که سانیک باوه پریان به قورپان نی و خویان به نه زان دینه
به رچاو، له حاله تیکدا نه و ان تیگه یشتون و زور چاک ده زانن قورپان راسته و گومانی
تیدا نی، به لام به هوی به دره و شتی و حه سودی دانی پیدا ناهیتن و له سر هه مان
پیزی جوله که و دیانه کان ده پین، که خوی گوره باسیان دهکا و ده فهرموی:
﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّوكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ
مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾ البقرة: ١٠٩، زور له جوله که و دیانه کان خوزگهی نه وه
ده کهن: له دوی موسولمانبو و نتان بتانگه پینه وه و بتانکه نه کافر، به هوی
حه سودی بردنیان به ئیوه، پاش نه وه ی بویان پروون بۆته وه: که ئایینی ئیوه ئایینیکی
راسته و گومانی تیدا نیه.

ئینجا ئیمامی (البوصیری) و یچواندیک بۆ نه و حه سوده دینی و تی دا ناشکرا دهکا:
داننه هیئانی حه سوده که به هوی نه وه نیه: که قورپان عیبیکه هه بی، به لکو عیب
له حه سوده که دا هه یه، هه روهک ده فهرموی:

(قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ) هه ندی جار چاو ئینکاری دهکا و پازی نابی (ضَوْءَ الشَّمْسِ) به
تیشکی پۆژ=مه تاو (مِنْ رَمَدٍ) به هوی چاو ئیشان، هه روهک (وَيُنْكِرُ الْقَمُّ) ده م پازی
نابی (طَعْمَ الْمَاءِ) به تامی ئاوی خوشر و سارد (مِنْ سَقَمٍ) به هوی نه خوشری، هیچ
عه بیکیش: نه له پۆژ و نه له ئاودا نیه.

که و ابوو: نه و که سه ی دان به قورپاندا ناهیتی و ئینکاری دهکا، نه وه نه خوشری له ناو
دلدایه، هه روهک (الْوَلِيدُ بْنُ الْمُغِيرَةِ) رضی الله عنه، به هوی نه خوشری کوفر ئینکاری قورپانی

﴿ الْفَصْلُ السَّابِعُ: فِي إِسْرَائِهِ وَمَعْرَاجِهِ ﷺ ﴾

يَا خَيْرَ مَنْ يَمَّمُ الْعَافُونَ سَاحَتَهُ (١٠٥) سَعْيًا وَفَوْقَ مُتُونِ الْأَيْتِقِ الرُّسَمِ
ده کرد و لیثی تیگه یشتبوو و ده شیرازی راسته و گوتی: ﴿وَاللَّهِ إِنَّ لِقَوْلِهِ الَّذِي يَقُولُهُ
حَلَاوَةً وَإِنَّ عَلَيْهِ لَطَلَاوَةً، وَإِنَّهُ لَمُثَمِّرٌ أَغْلَاهُ مُعْدَقُ أَسْفَلُهُ وَإِنَّهُ لَيَعْلُو وَلَا يُعْلَى عَلَيْهِ﴾ رواه
اسحاق بن راهويه، سويندم به خوا: نهو قورئانهی (مُحَمَّد) ﷺ ده یلی، شیر نایه تی ی هه یه و
جوانی له سهره، سهره وهی بهر دهره و بنه وهی پر ئاوه، نهو قورئانه زال ده بی و
زالتبون به سهری دا نابی.

﴿ الْفَصْلُ السَّابِعُ: فِي إِسْرَائِهِ وَمَعْرَاجِهِ ﷺ ﴾

﴿بِهِ شَىْءٌ حَفْتَهُم: لَهُ بَاسِي شَهْوِئِي وَسَهْرَكُهُ وَتَنِي پَيَّغَمْبَرِ ﷺ بُو نَاسْمَانِهْ كَانِ﴾
(الْإِسْرَاءُ): شَهْوِئِي پَيَّكْرْدَنِي پَيَّغَمْبَرِ ﷺ لَهُ (مَكَّة) ي پَيْرُوزْدَه وَهُ بُو (الْمَسْجِدِ
الْأَقْصَى) - لَهُ (فَلَسْطِينَ) - لَهُ بِهِ شَيْكِي شَهْوِي دَا.
(الْمَعْرَاجُ): سَهْرَكُهُ وَتَنِي پَيَّغَمْبَرِ ﷺ لَهُ (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى) وَهُ بُو سَهْرَه وَهُ ي هَر
حَفْت نَاسْمَانِهْ كَانِ لَهُ هَمَان شَهْوَهْ كِي شَهْوِئِي دَا.

نَهْم (مُعْجَزَةٌ) گَه وَرْدِيَه بِهِ گِيَان وَ جَه سَتَه ي پَيَّغَمْبَرِ ﷺ بُو وَ خَوْن نَه بُو، لَهُ شَهْوِي
هه يني (٢٧) بِيَسْت وَ حَفْتِي مَانْگِي (رَجَب)، سَالِي دَوَانْزَه ي پَيَّغَمْبَرِ رَايَه تِي، وَاتَه: بِهِ
سَالِيك وَ چَه ند مَانْگِيك پِيَش كُچْ كَرْدَنِي پَيَّغَمْبَرِ ﷺ، رَوِي دَا. جَا تَكَايَه: نَهْم بَاسَه
بِهِ تَه وَاَوِي لَهُ (مِيْرْگُو گُوْلَزَارِي بِهِ هَار) دَا بَخُوئِنَه وَه.

ئِيْنْجَا كِه ئِيْمَامِي (الْبُوصَيْرِي) بَاسِي قُورْئَانِي پَيْرُوزِي كَرْد، كِه گَه وَرْدَتَرِيْن (مُعْجَزَةٌ) ي
پَيَّغَمْبَرِه ﷺ، نَهْم جَارَه بَاسِي (مُعْجَزَةٌ) يه كِي تَرِي پَيَّغَمْبَرِ ﷺ دَه كَا: كِه شَهْوِئِي وَ
سَهْرَكُهُ وَتَنِي پَيَّغَمْبَرِه ﷺ بُو نَاسْمَانِهْ كَانِ، جَا پِيَش بَجِيْتَه نَاو بَاسَه كِه - بِهِ دَوَانْدَن =
گَفْتُو كُوي پَوِيَه رَوِي - بَاسِي زِيَارَه تِي پَيَّغَمْبَرِه ﷺ دَه كَا وَ دَه فَرَمُوي:

(يَا خَيْرَ مَنْ) هُوْ نَه وَ پَيَّغَمْبَرِه ي ﷺ چَا كَرْتَرِيْنِي نَه وَ كِه سَانَه ي: كِه (يَمَّمُ الْعَافُونَ)
دَاوَا كَارَانِي چَا كِه سَهْرْدَانِيَان دَه كَن وَ دِيْنَه (سَاحَتُهُ) دَه رَوِيَه رِي مَالَهْ كَانِيَان.

جَا بُوِيِي بَاسِي دَه رَوِيَه رِي مَالَهْ كَه ي كَرْد، چُونْكِه دَه رَوِيَه رِي مَالَهْ كَه ي پَيَّغَمْبَرِه ﷺ
مِيْرْگِيَكِه لَهُ مِيْرْگَه كَانِي بِهِ هَه شَت، هَه رَوَهْك پَيَّغَمْبَرِه ي ﷺ فَرَمُويَه تِي: ﴿مَا بَيْنَ بَيْتِي
وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمَنْبَرِي عَلَى حَوْضِي﴾ رواه البخاري ومسلم، نِيْوَان
مِيْنْبَهْرَه كَهْمُو مَالَهْ كَهْم - كِه گُورْهَه كَه ي مَنِي تَدَايَه - مِيْرْگِيَكِه لَهُ مِيْرْگَه كَانِي بِهِ هَه شَت،

وَمَنْ هُوَ الْآيَةُ الْكُبْرَى لِمُعْتَبِرٍ (١٠٦) وَمَنْ هُوَ النِّعْمَةُ الْعُظْمَى لِمُعْتَمِرٍ

میتبهره کهم له سهر جهوزی کهوسهره کهمه.

ئینجا ئه و کهسانهش که زیارهتی پیغمبر ﷺ ده کهن (سَعْيًا) به پیادهیی و به پهله دین، هم (وَفَوْقَ مَثُونٍ) له سهر پشستی (الْأَيْتُنُق) ئه و وشرانهش دین: که (الرُّسْم) جئیی پییهکانیان له زهوی دا دیاره.

چۆنیهتی زیارهتکردنی پیغمبر ﷺ: پشش زیارهتکردنی پیغمبر ﷺ، دوو ره کهمت (تَحِيَّةُ الْمَسْجِدِ) له مزگهوتی پیغمبر ﷺ بکه، ئینجا برۆ لای گوپی پیغمبر ﷺ سه لامی لیبکه و بلی: (السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ) چونکه پیغمبر فهرموویهتی: ﴿مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ﴾ رواه ابوداود بسند صحیح، ههر کهسیک سه لامم لیبکا، خوای گهوره گوftarم ده داته وه تا وه لامی سه لامه کهی بدهمه وه.

جا چۆنیهتی زیارهتکردنه کهم به دریزی له (میرگو گولزاری به هار) و له (پووناکی رب العالمین) دا پوون کردۆته وه.

به لام ئه و خیرهش له دهست خۆت مه ده: که هه مو نویره کانت به جهامعت له مزگهوتی پیغمبر ﷺ بکهی، چونکه پیغمبر ﷺ فهرموویهتی: ﴿مَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدِي أَرْبَعِينَ صَلَاةً لَا تَفُوتُهُ صَلَاةٌ كُتِبَتْ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَبَرَاءَةٌ مِنَ الْعَذَابِ وَبَرِيٌّ مِنَ النَّفَاقِ﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد والطبرانی، ههر کهسیک له مزگهوتی مندا چل نویر بکا و هیچ نویریکی له دهست نه چی، نه وه رزگار بوونیکی له ئاگر بو ده نوسری و رزگار بوونیکی له عزایی خوا بو ده نوسری و له (نفاق) و درۆ و فیلبازی دور ده که ویتنه وه.

ئینجا ههروهک (مُعْجَزَةٌ) ی شه و پویی و سه ره که وتنو (مُعْجَزَةٌ) کانی تریش نیشانهی راستی پیغمبر ﷺ، ئه و هاش پیغمبر ﷺ به خۆی نیشانهی راستی و پوختی ئایینی ئیسلامه، ههروهک ئیمامی (البوصیری) ده فهرموی:

(وَمَنْ) هُوَ ئه و پیغمبر ﷺ (هُوَ الْآيَةُ الْكُبْرَى) به خۆی گه وره ترین نیشانهی (لِمُعْتَبِرٍ) بو گشت ئه و کهسانه ی بیر ده که نه وه و به دوا ی به لگه کانی ناسینی حق و ناحه قدا ده گهرین، واته: به ته نها ناسینی پیغمبر ﷺ، ئه وان ده زانن: ریبازه کهی راسته، ههروهک خوای گه وره ده فهرموی: ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ الشوری: ۵۲،

سَرَّيْتَ مِنْ حَرَمٍ لَيْلًا إِلَى حَرَمٍ (۱۰۷) كَمَا سَرَى الْبَدْرُ فِي دَاجٍ مِنَ الظُّلَمِ
وَبِتَّ تَرْقَى إِلَى أَنْ نَلْتَ مَنَزَلَهُ (۱۰۸) مِنْ قَابِ قَوْسَيْنِ لَمْ تُدْرِكْ وَلَمْ تَرْمِ

بهر آستی تو - نهی پیغمبر ﷺ - رنموننی خه لک نه که ی بۆ رینگایه کی راست.
(وَمِنْ) مَوْتُهُ وَبِغَمْبَرِهِ ﷺ (هُوَ النِّعْمَةُ الْعُظْمَى) به خوی گه وره ترین نیعمه ته
(لِمُعْتَنِمٍ) بۆ گشت نه و که سانه ی ده یانه وی به خته وه ری وه ده ست بیئن، جا
به خته وه ری به رده و امیش له و ئیسلامه دایه: که پیغمبر ﷺ هیناویه تی، خوی
گه وره ده فه رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ البقرة: ۳۲۱
خوی گه وره ئاینی ئیسلامی بۆ ئیوه هه لێژاردوه، که وابوو: نه که ن ئیوه بمرن، تا
ته نها ههر به موسولمانی ده مرن.

جا بزاننه: (مُعْجَزَةُ) شه و پۆیی و سه رکه وتن بۆ ئاسمانه کان، تاییه ته به پیغمبر ﷺ،
بۆیی ئیمامی (البوصیری) - به دواندن - به پیغمبر ﷺ ده لی:
(سَرَّيْتَ) نهی پیغمبر ﷺ شه و پۆیت کرد (مِنْ حَرَمٍ) له (حَرَمٍ) ی (مَكَّةَ) وه (لَيْلًا) له
به شیکی که می شه و ی کدا (إِلَى حَرَمٍ) بۆ (حَرَمٍ) ی (بَيْتِ الْمُقَدَّسِ) = (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى)،
(كَمَا سَرَى الْبَدْرُ) وه که شه و پۆیی مانگی شه وی چواره (فِي دَاجٍ) له شه وی تاریکدا
(مِنَ الظُّلَمِ) له چهنده ها تاریکی.

خوی گه وره ده فه رموی: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى
الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ (الاسراء: ۱)
پاک و بی عهیی بۆ نهو خوی شه و پۆیی کرد به بهنده ی خوی - مُحَمَّد ﷺ - له
به شیکی شه وی دا له (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) وه له (مَكَّةَ) ی پیروز، بۆ (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى) =
(بَيْتِ الْمُقَدَّسِ) له (فَلَسْطَيْنِ)، نهو (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى) ی پست و به ره که تان کرد و ته
ده وه ری، نهو شه و پۆیه بۆ نهو بوو هه ندیک له به لگه کانی توانای خۆمان نیشانی
پیغمبر ﷺ بدهین، به راستی خوی گه وره بیسه ر و بینهره.

ئینجا که پیغمبر ﷺ گه یشته (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى) له وی (مِعْرَاجٍ) ی بۆ داندر و بۆ
ئاسمانه کان سه رکه وت، هه ره که ئیمامی (البوصیری) ده فه رموی:
(وَبِتَّ) ههر له و شه وه دا - نهی پیغمبر ﷺ - ده ست پیکرد (تَرْقَى) بۆ ههر هه فت
ئاسمانه کان سه ر ده که وتی، به هاو پۆیه تی هه زره تی (جُبْرَائِيلُ) (إِلَى أَنْ نَلْتَ
مَنَزَلَهُ) تا له ئاسمانه کان ئیپه ری و گه یشته پله یه کی ته وهنده به رز (مِنْ قَابِ

وَقَدَّمْتُكَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا (١٠٩) وَالرُّسُلُ، تَقْدِيمَ مَخْدُومٍ عَلَى خَدَمٍ قَوْسَيْنِ) که له نزیکى دا به ئەندازەى قابى دوو که وانان بوو (لَمْ تُدْرِكْ) ئەو پلەیه- له پێش تۆدا- هیچ که سێک نه یگه یوه تی و هه م (وَلَمْ تُرَم) داواش نه کراوه، چونکه ئەو پلەیه تاییهت به تۆیه.

که وابوو: له دواى پێغه مبه ریش ﷺ هیچ که سێک ناگاته ئەو پلەیه و هیچ که سێکیش داواى ناکا، پێغه مبه ریش ﷺ فه رموویه تی: ﴿ثُمَّ عُرِّجَ بِي حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوًى أَسْمَعُ فِيهِ صَرِيفَ الْأَقْلَامِ... قَالَ ﷺ: ثُمَّ انْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى نَأْتِيَ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى...﴾ الحديث بتمامه رواه البخاري ومسلم، ئینجا بۆ ئاسمانه کان سه رکه وتهم پێکرا، تا گه یشتمه ئەو ئاسته ی گویم له سه ره ی پێنووسه کان بوو- که (مَلَائِكَةُ) برپاره کانی خواى گه وره یان ده نووسی-... ئینجا (جِبْرَائِيل) له گه ل خۆیا به ره و سه ره وه تر برده ی تا هاتینه لای دره خته که ی (سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى).

واته: زانستی (مَلَائِكَةُ) و پێغه مبه ران- عليهم الصلاة والسلام- له (سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى) کۆتایی دى، بۆیى چه زده تی (جِبْرَائِيل) ﷺ له وى له پێغه مبه ریش ﷺ جیا بۆوه. له م باره یه وه (عاجز) فه رموویه تی:

له فه وقى ئەو خودایه به س * ناگاته جئى ئەو شاهه که س
له عاله مئى جودایه به س * لوءلئى گه وه ردارى من
جا پێش سه رکه وتن بۆ ئاسمانه کان، له (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى) دا پێغه مبه ریش ﷺ پێشنوێژى بۆ پێغه مبه ران- عليهم الصلاة والسلام- کرد، هه روه ک ئیمامى (البوصيري) ده فه رموى:
(وَقَدَّمْتُكَ) ئەى پێغه مبه ریش ﷺ ئە تۆیان- بۆ پێشنوێژى- وه پێش خۆیان خست (جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ) هه موو پێغه مبه ره کان- عليهم الصلاة والسلام- (بِهَا) له (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى) دا، له هه مان شه وى شه وړووى دا (وَ) هه روه ها (الرُّسُلُ) هه موو پێغه مبه ره کانی (مُرْسَل) ش بۆ پێشنوێژى تۆیان وه پێش خست (تَقْدِيمَ مَخْدُومٍ) وه ک وه پێشخستنى گه وره یه کى خزمه تکارو (عَلَى خَدَمٍ) له سه ر خزمه تکاره کانی.

پێغه مبه ریش ﷺ له حه دیسه که ی شه وړووى دا فه رموویه تی: ﴿...ثُمَّ مَضَيْنَا حَتَّى أَتَيْنَا بَيْتَ الْمُقَدَّسِ فَرَبَطْتُ الدَّابَّةَ بِالْحَلَقَةِ الَّتِي تَرَبُّطُ بِهَا الْأَنْبِيَاءُ، ثُمَّ دَخَلْنَا الْمَسْجِدَ فَنَشَرْتُ لِي الْأَنْبِيَاءَ مِنْ سَمَى اللَّهِ وَمَنْ لَمْ يُسَمَّ، فَصَلَّيْتُ بِهِمْ﴾ رواه الطبراني فى الكبير بسند صحيح ورواه الإمام أحمد ومسلم وابن أبي حاتم بمعناه، ئینجا من و (جِبْرَائِيل) رۆیشتین تا هاتینه (بَيْتَ الْمُقَدَّسِ)، جا

وَأَنْتَ تَخْتَرِقُ السَّبْعَ الطَّبَاقَ بِهِمْ (۱۱۰) فِي مَوْكِبٍ كُنْتَ فِيهِ صَاحِبَ الْعِلْمِ
(الْبُرَاق) م بهسته وه لهو ئالقه بهی پیغمبره کان ولاغی خوځیان لی ده بهسته وه، ئینجا چوینه
ناو (المَسْجِدُ الْأَقْصَى) و پیغمبره کانم بۆ کۆ کرانه وه: نه وانهی خوا له قورئاندا باسی
کردون و نه وانهی باسی نه کردون، جا من پیشنوژیژیم بۆ کردن.

جا بزانه: بۆیی له واتهی (فَنُشِرَتْ لِي الْأَنْبِيَاءُ) گوتمان: پیغمبره کانم بۆ کۆ
کرانه وه، چونکه پیغمبره صلی الله علیه و آله فرمویه تی: ﴿الْأَنْبِيَاءُ أَحْيَاءُ فِي قُبُورِهِمْ يُصَلُّونَ﴾ حدیث
صحیح رواه أبو یعلی، پیغمبران - عنهم الصلوة والسلام - زیندوونه له گۆره کانیاندا نوژ ده کهن.

ئینجا له وانیه لیره دا که سانیک بیرسن: خۆ پیغمبره کان - عنهم الصلوة والسلام - شوینیان له
ئاسمانه کانه - ههروهک له هه دیسی (صحیح) دا هاتوه - ئهی بۆچی له (المَسْجِدُ
الْأَقْصَى) دا کۆ کرانه وه؟

وه لام: کۆکردنه وهی پیغمبره کان - عنهم الصلوة والسلام - له (المَسْجِدُ الْأَقْصَى) دا بۆ ریزلینان و
پیشوازی له پیغمبره صلی الله علیه و آله بوو، ئینجا له ئاسمانه کانیانیش پیغمبره صلی الله علیه و آله به لای
هه ندیکیان رابرد و سه لامی لیکردن، ههروهک ئیمامی (البوصیری) ده فرموی:
(وَأَنْتَ) تَو-ئهی پیغمبره صلی الله علیه و آله - له دوا ی پیشنوژیژ ی بۆکردنیان (تَخْتَرِقُ) ده تبری
(السَّبْعَ الطَّبَاقَ) هه ر حه فت ئاسمانه کانی به سه ریه کتردا (بِهِمْ) لهو حاله ته ی به لای
پیغمبره کاند - عنهم الصلوة والسلام - راده بردی بۆ سه ره وهی ئاسمانه کان = ئهو شوینه ی خوا
بۆی بریار دا بووی.

واته: ﴿پیغمبره صلی الله علیه و آله له ئاسمانی یه کهمدا باب (آدَم) ی صلی الله علیه و آله دیت، له ئاسمانی دووهمدا
حه زره تی (يَحْيَى) پیغمبر و هه زره تی (عِيسَى) پیغمبره ی - صلی الله وسلم علیهما - دیتن، له ئاسمانی
سی یهمدا هه زره تی (يُوسُفَ) پیغمبره ی صلی الله علیه و آله دیت و له ئاسمانی چوارهمدا هه زره تی
(إدْرِيسَ) پیغمبره ی صلی الله علیه و آله دیت و له ئاسمانی پینجهمدا هه زره تی (هَارُونَ) پیغمبره ی صلی الله علیه و آله
دیت و له ئاسمانی شه شهمدا هه زره تی (مُوسَى) پیغمبره ی صلی الله علیه و آله دیت و له ئاسمانی هه فتمدا
حه زره تی (إِبْرَاهِيمَ) پیغمبره ی صلی الله علیه و آله دیت ﴿.﴾ (البخاری و مسلم) گێڕاوه تیان وه.

(فِي مَوْكِبٍ) له حاله تی سه رکه وتندا له کۆمه لێکی شکۆداردا بووی که کۆمه لی
(مَلَائِكَةٍ) بوو (كُنْتَ فِيهِ) لهو کۆمه له شدا تۆ - ئهی پیغمبره صلی الله علیه و آله - بویه (صَاحِبَ
الْعِلْمِ) سه ر قافله و خاوه نی ئالای ئهو کۆمه له.

واته: هه ر تۆ - ئهی پیغمبره صلی الله علیه و آله - میوانه ریزداره که ی ئهو میوانداریه بووی

حَتَّى إِذَا لَمْ تَدْعُ شَأْوَاً لِمُسْتَبِقِ (۱۱۱) مِنَ الدُّنْوَ وَلَا مَرْقَى لِمُسْتَنِمِ

هر تو مه به ست و نامارّه بۆکراو بوی، له و کاته ی له هر ئاسمانیکدا چه زره تی (جُبْرَائیل) ﷺ داوای ده کرد دهرگه ی ئاسمانی بۆ بکریته وه ناوی توی ده هیتا، یه کسه ر دهرگه یان ده کرده وه به خیره اتیان ده کردی، هه روه که له چه دیسه که ی (الإِسْرَاءُ وَالْمُعْرَاجِ) دا پیغه مبه ر ﷺ فهرمویه تی: ﴿... فَأَنْطَلَقْتُ مَعَ جِبْرِيلَ حَتَّى أَتَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا، قِيلَ: مَنْ هَذَا؟ قَالَ: جِبْرِيلُ. قِيلَ: مَنْ مَعَكَ؟ قَالَ: مُحَمَّدٌ. قِيلَ: وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قِيلَ: مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ...﴾ الحديث، رواه البخاري ومسلم، جا له گهل چه زره تی (جُبْرَائیل) ﷺ بۆ ئاسمان سه رکه وتین تا گه یشتینه ئاسمانی یه که م، جا چه زره تی (جُبْرَائیل) ﷺ داوای کرد دهرگه ی ئاسمانه که یان بۆ بکریته وه، (مَلَائِكَةُ) فهرموویان: نه وه کی یه؟ چه زره تی (جُبْرَائیل) ﷺ فهرمووی: من (جُبْرَائیل) م. (مَلَائِكَةُ) فهرموویان: کی له گه لتدایه؟ چه زره تی (جُبْرَائیل) ﷺ فهرمووی: (مُحَمَّدٌ) م ﷺ له گه لتدایه. (مَلَائِكَةُ) فهرموویان: له لایه ن خواوه داوا کراوه بیته ئاسمان؟ چه زره تی (جُبْرَائیل) ﷺ فهرمووی: به لئی. (مَلَائِكَةُ) فهرموویان: مهر چه پای لییی، باشترین هاتن هاتی نه وه...

ئینجا له هر ئاسمانیکدا وه که ئاسمانی یه که م چه زره تی (جُبْرَائیل) ﷺ داوای ده کرد دهرگه ی ئاسمانه که بکه نه وه، (مَلَائِكَةُ) ش هه مان پرسیاره کانیان ده کردن و دهرگه یان ده کرده وه.

ئینجا له وانه یه که سیك وا تیبگا: چه زره تی (جُبْرَائیل) ﷺ هر له گه ل پیغه مبه ر داوای ﷺ بووه تا (قَابَ قَوْسَيْنِ). جا ئیمامی (البُوصَيْرِي) نه و تیگه یشته رده ده کاته وه ده فهرمووی:

(حَتَّى) نه ی پیغه مبه ر ﷺ به نه ندازه یه کی وه ها تو له ئاسمانه کان تیپه پری، تا (إِذَا) گه یشتیه شوینیکی وه ها (لَمْ تَدْعُ) نه ته یشته وه (شَأْوَاً) کۆتایی هیه بلندیك (لِمُسْتَبِقِ) بۆ نه و که سه ی بیه وی پیشپرکی بکا (مِنَ الدُّنْوَ) له نزیک، چونکه ته نها تو نه ی پیغه مبه ر ﷺ - له (سِدْرَةِ الْمُنتَهَى) تیپه پری، هیه (مَلَائِكَةُ) و هیه پیغه مبه ریک له وی تیپه پریوه.

(وَ) هه روه ها (لَا مَرْقَى) هیه پله یه کی به رزیت نه هیشته وه (لِمُسْتَنِمِ) بۆ هیه پله به رزیک: که چه زره تی (جُبْرَائیل) و فریشته کانی تری پایه به رزن، چونکه چه زره تی

خَفَضَتْ كُلَّ مَقَامٍ بِالْإِضَافَةِ إِذْ (۱۱۲) نُودِيَ بِالرَّفْعِ مِثْلَ الْمُفْرَدِ الْعَلَمِ

(جُبْرَائِيل) له (سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى) له پیغمبر ﷺ جیا بؤوه گوئی: ناتوانم لیروه به رهو پیشتَر بِنِم ﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾ الصافات: ۱۶۴، هَر (مَلَائِكَةُ) یك له ییمه شوئیکی زاندرای ههیه.

واته: له ترسی خوا ناویرن به ولاره تر برۆن، پیغمبر ﷺ فهرموویه تی: ﴿مَرَرْتُ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى، وَجَبْرِيلُ كَالْحِلْسِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ رواه الطبرانی فی الاوسط بسند صحیح، لهو شهوهی شهورۆیم پیکرا، به لای (مَلَائِكَةُ) کانی پایه بهرزدا رابردم، لهو حاله ته دا (جُبْرَائِيل) وهك جلیکی شری کۆن بوو له ترسی خوا.

ئینجا که ئیمامی (البُوصَيْرِي) له (بَيْت) ی رابردودا فهرمووی: هیچ پله یه کی به رزت نه هیشته وه بؤ هیچ پله به رزیک. ئەم جاره ئەوه مان بؤ باس دهکا: که پله ی پیغمبر ﷺ - ههروهك له پله ی (مَلَائِكَةُ) به سه ره وه تره - له پله ی پیغمبره کانی ش -
-عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام- به سه ره وه تره وه فهرموی:

(خَفَضَتْ) ئە ی پیغمبر ﷺ له شهوی (مِعْرَاج) دا له پله ی خۆت نزمترت کرد (كُلُّ مَقَامٍ) هه موو پله یه کی پیغمبران -عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام-، واته: پیغمبران -عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام- هه رچه ند له پیغمبرایه تی دا یه کسان و هه موویان پله به رز و پایه دارن، به لام (بِالْإِضَافَةِ) به نیسبت پله ی پیغمبر ﷺ، هه موویان له ژیر پله ی پیغمبر ﷺ، جا ئە و ریزلینانه ش به بریاری خوی گه وره یه، که ده فهرموی: ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ البقرة: ۲۵۲، ئەو پیغمبرانه هه ندی کمان له هه ندیکیان گه وره تر کردوه له پله و پایه دا.

(إِنْ) ئە ی پیغمبر ﷺ بؤیی پله و پایه ت به رزتره، چونکه (نُودِيَ) له لایه ن خواوه بانگ کرای (بِالرَّفْعِ) به پایه به رزی تا به رز بکریه وه بؤ ئاسمانه کان، یان واته: خوی گه وره به پله یه کی به رزی پیغمبرایه تی بانگی کردوی ده فهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ و ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ هۆ پیغمبر.

واته: لهو حاله ته ی خوی گه وره بانگت دهکا، وهك پیغمبره کانی تر -عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام- ناوت ناهینی و نافه رموی: (يَا مُحَمَّدٌ) هۆ مُحَمَّد. به لام پیغمبره کانی تر -عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام- به ناوی خویان بانگیان دهکا و ده فهرموی: (يَا نُوحٌ)، (يَا إِبْرَاهِيمَ)، (يَا مُوسَى)، (يَا عِيسَى)... هتد، ئەمه ش نیشانه یه کی تره که پیغمبر ﷺ له هه موویان گه وره تره، ههروهك ئیمامی (البیهقی) له (شُعَبُ الْإِيمَان) دا پووینی کردۆته وه.

كَيْمَا تَفُوزَ بِوَصْلِ أَيِّ مُسْتَتِرٍ (١١٣) عَنِ الْعُيُونِ وَسِرِّ أَيِّ مُكْتَمٍ

هر بویی خوی گه وره قه ده غه ی کردوه: جگه له ناوی پیغه مبه ر، به ناویکی تر بانگی پیغه مبه ر ﷺ بکه ی، یان ناوی بهینن، خوی گه وره ده فهرموی: ﴿لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا﴾ النور: ٦٣، واهه کهن: بانگی پیغه مبه ر ﷺ بکه ن له نیوان خو تاندا به ناوی خوی، وهك هه ندیكتان بانگی هه ندیكتان ده کهن. واته: به پیغه مبه ر ناوی بهینن و بانگی بکه ن.

جا له باره ی بانگ کردنی پیغه مبه ر ﷺ ئیمامی (البوصیری) و پچواندنیک (نحوی) ده کا و ده فهرموی: بانگ کردنه که ت نه ی پیغه مبه ر ﷺ (مِثْلَ الْمُرَدِّ الْعَلَمِ) وهك بانگ کردنی (مُنَادَى) ی (مُرَدِّ) ی (مَعْرِفَةِ) یه.

واته: هه روهك له زانستی (نحو) دا نه و جو ره (مُنَادَى) یه (مَبْنِي) یه له سه ر (ضَمَّة)، واته: له سه ر نه و نیشانه یه ی پی (مَرْفُوع) ده بی و بوری ده دریتی و ده گوتری: (یا مُحَمَّدُ). نه و هاش هه ر یهك له (النَّبِيُّ) و (الرَّسُولُ) بووه ته (مُنَادَى) یه کی (مُغْرَب) و بوری دراوه تی و (مَرْفُوع) بووه، به لام له بهر نه وه ی (مُغْرَب) له (مَبْنِي) په سه نتر و بالاتره، نه و هاش بانگ کردن به (النَّبِيُّ) و (الرَّسُولُ) - که (مُنَادَى) یه کی (مُغْرَب) ن- پیژدارتره له (یا مُحَمَّدُ)، که (مُنَادَى) یه کی (مَبْنِي) یه، وَاللَّهُ أَعْلَمُ.

ئینجا ئیمامی (البوصیری) باسی نه و پیژداریا نه ده کا: که پیغه مبه ر ﷺ له (مِعْرَاج) دا وه ده ستی هیتاون و ده فهرموی:

(كَيْمَا تَفُوزَ) نه ی پیغه مبه ر ﷺ نه و سه رکه وتنه ت بو سه ره وه ی ئاسمانه کان بو نه وه بوو: تاكو وه ده ست بیئی (بِوَصْلٍ) به یه که گه یشتنیک (أَيِّ مُسْتَتِرٍ) نه و به یه که گه یشتنه ته واداپوشراو بوو (عَنِ الْعُيُونِ) له چاوی هه موو خه لك، مه به ست دیتنی خوی گه وره یه.

واته: له دونیادا هیچ که سیک خوی گه وره ی نه دیتووه، به لام به فهرمووده ی به هیژ له لای زۆربه ی زانایان له شه وی (مِعْرَاج) دا پیغه مبه ر ﷺ به هه ردوو چاوی خوی خوی گه وره ی دیتووه، هه روهك ئیمامی (التوای) له (شرح صحیح مسلم) دا فهرموویه تی، به به لگه ی نه م حه دیسه: ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - أَعْجَبُونِ أَنْ تَكُونَ الْخُلَّةُ لِإِبْرَاهِيمَ وَالْكَلامُ لِمُوسَى وَالرُّؤْيَا لِمُحَمَّدٍ ﷺ؟﴾ أخرجه النسائي والحاكم بإسناد صحيح، نایا پیتان سهیره دۆستایه تی خوا بو (إِبْرَاهِيمَ) پیغه مبه ر بی ﷺ، قسه کردنی خوا بو (مُوسَى) پیغه مبه ر بی ﷺ، دیتنی خوا بو (مُحَمَّدَ) بی ﷺ؟.

فَحُرَّتْ كُلُّ فِخَارٍ غَيْرِ مُشْتَرَكٍ (۱۱۴) وَجُرَّتْ كُلُّ مَقَامٍ غَيْرِ مُزْدَحَمٍ

(و) هه روه ها سه ركه وتنه كه ت بۆ ئه وه بوو: كه وه ده ست بیتی (سِرِّ) نهی نی یه ك (أَيِّ مُكْتَتَم) نه وه نهی نی یه ته واو شا روا وه په نهان بوو له هه موو خه لك، خوا ی گه و ره ده فه رموی: ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ النجم: ۱۰، له شهوی (مِعْرَاج) دا خوا ی گه و ره (وَحْي) ی نارد بۆ به نده ی خو ی - مُحَمَّدٌ ﷺ -، نه وه (وَحْي) یه ی نارد ی.

واته: نهی نی یه نه وه (وَحْي) یه بۆ ه یچ كه سیك پوون نه كرا وه ته وه، چونكه له هه دیسه كه ی (مِعْرَاج) دا پیغه مبه ر ﷺ فه رموی ته ی: ﴿... فَأَوْحَىٰ إِلَيَّ مَا شَاءَ أَنْ يُوحِيَ﴾ رواه الطبرانی فی الاوسط بسند صحیح، جا خوا ی گه و ره (وَحْي) ی بۆ ناردم نه وه (وَحْي) یه ی به خو ی هه زی كرد بینیری.

ئینجا كه ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پابردودا باسی كرد: نه وه نهی نی یه ی له شهوی (مِعْرَاج) دا له نیوان خوا و پیغه مبه ردا ﷺ هه بوو، ه یچ كه سیك نایزانی. نه م جاره باسی به ره مه كانی شهوی (مِعْرَاج) ده كا: كه ده ست ئوممه تی پیغه مبه ر ﷺ كه وتون و ده فه رموی:

(فَحُرَّتْ) نه ی پیغه مبه ر ﷺ له شهوی (مِعْرَاج) دا كۆت كرده وه (كُلِّ فِخَارٍ) گشت شانازی یه ك (غَيْرِ مُشْتَرَكٍ) ه یچ كه سیك له و شانازیانه دا هاویه شی تۆ نه بو، چونكه تایبته به تۆ بون.

جا نه و شانازیانه ش: دیتنی خوا ی گه و ره و نه م سی خه لاتانه ن: ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ: ... فَأَعْطَىٰ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصَّلَاةَ الْخَمْسَ، وَخَوَاتِيمَ الْبَقَرَةِ، وَغُفْرَ لِمَنْ لَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ مِنْ أُمَّتِهِ شَيْئًا الْمَقْحَمَاتِ﴾ رواه مسلم، له شهوی (مِعْرَاج) دا پیغه مبه ر ﷺ سی خه لاتنی درانی: پینج نو یژه كان، نایه تی ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ تا كۆتایی سور ه تی (الْبَقَرَةِ)، خوا ی گه و ره بر یاری دا - جگه له كافر بوون - له گونا هه گه و ره كانی ئومه تی خوش بی و به یه كجاری له دۆزه خدا نه می نته وه.

(وَجُرَّتْ) نه ی پیغه مبه ر ﷺ تۆ پابردی و تی په ر بووی (كُلِّ مَقَامٍ) له گشت شو ی نیك و له گشت پله یه ك (غَيْرِ مُزْدَحَمٍ) ه یچ كه سیك له و شو ی نه دا پاله په سته ی نه ك رد ی. واته: له و كاته ی له (سِدْرَةُ الْمُنتَهَى) تی په ری، ه یچ خه لكیك ها و پییه تی نه ك رد ی، هه روه ك با سمان ك رد.

جا له به ر ئه وه ی نه و پله و پایه ی پیغه مبه ر ﷺ له شهوی (مِعْرَاج) دا وه ده سته ی

وَجَلَّ مِقْدَارُ مَا أُوتِيَ مِنْ رُتَبٍ (۱۱۵) وَعَزَّ إِدْرَاكُ مَا أُوتِيَ مِنْ نَعَمٍ
بُشْرَى لَنَا مَعَشَرَ الْإِسْلَامِ إِنَّ لَنَا (۱۱۶) مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمٍ

هیئناه، نایه ته باس کردن، ئیمامی (البوصیری) بی‌توانایی خوئی ناشکرا ده‌کا و
ده‌فهرموی:

(وَجَلَّ) نه‌وه‌نده گه‌وره‌یه، باسی ناکری (مِقْدَار) نه‌ندازه‌ی (مَا أُوتِيَ) نه‌وه‌ی
دراوه‌ته بهر ده‌ستت (مِنْ رُتَبٍ) له پله‌و پایه به‌رزه‌کان (وَعَزَّ) قه‌ده‌غیه‌و ناگونجی
بۆ هیچ که‌سیک (إِدْرَاكُ) گه‌یشتن و وه‌ده‌سته‌یئانی (مَا أُوتِيَ) نه‌وه‌ی دراوه‌ته تۆ له
لایه‌ن خواوه (مِنْ نَعَمٍ) له نیعمه‌ت و چاکه‌کان.

واته: نیعمه‌ته‌کانی خوا له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ر ﷺ نه‌وه‌نده زۆر و گه‌وره‌نه: مه‌حاله‌ هیچ
که‌سیک بیانگاتی و وه‌ده‌ستیان بیئیی، خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾ النساء: ۱۱۳،
ئه‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ خوی گه‌وره بۆ تۆی ناردۆته خواره‌وه ئهم قورئانه‌و قسه‌ی له‌جی-
که‌ فهرمووده‌کانی جگه له قورئان- خوی گه‌وره تۆی فی‌ره زانستیکی وه‌ها کردوه:
که پیش‌تر نه‌تده‌زانی، نیعمه‌ت و چاکه‌ی خوا له‌گه‌ل تۆ زۆر گه‌وره‌یه. واته: نیعمه‌تی‌ک
خوا به‌ گه‌وره ناوی بیئیی، چۆن به‌نده‌ی بی‌هیژ ده‌توانی باسی بکا؟!.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) باسی نه‌وه‌ی کرد: به‌ره‌مه‌کانی (مِعْرَاج) سودی بۆ
ئۆممه‌تی ئیسلام هه‌یه: ئهم جاره‌ مژده‌مان ده‌داتی: ئهو به‌ره‌م و پێژداریانه‌ی
وه‌ده‌ست ئۆممه‌تی ئیسلام که‌وتون، به‌رده‌وامن و (نَسْخ) نابنه‌وه‌و ناگۆڕین، هه‌روه‌ک
ده‌فهرموی:

(بُشْرَى لَنَا) مژده‌یه‌کی زۆر خۆش بۆ ئیمه‌یه (مَعَشَرَ الْإِسْلَامِ) هۆ که‌لی ئیسلام،
مژده‌که‌ش ئهمه‌یه: (إِنَّ لَنَا) به‌ تایبه‌تی بۆ ئیمه‌ی موسولمان هه‌یه - (مِنْ الْعِنَايَةِ)
به‌ هۆی بایه‌خ پێدانی خوا به‌ ئیمه‌ - (رُكْنًا) پالپشتی و شه‌ریعه‌تیکی وه‌ها: که (غَيْرَ
مُنْهَدِمٍ) نه‌و پالپشتیه‌ نا‌پوخی و ناگۆڕی.

*- له‌ ناو لیناندا خوی گه‌وره پالپشتی کردوین و بایه‌خی پێ‌داوین و ده‌فهرموی:
﴿هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا﴾ الحج: ۷۸، خوا ناوی له‌ ئیوه‌ ناوه‌ موسولمان
له‌ پیش هاتنی قورئان، وه‌ له‌ قورئانی‌شدا ناوی ناون موسولمان.

*- هه‌م له‌ شه‌ریعه‌تیشدا خوی گه‌وره پالپشتی کردوین و بایه‌خی پێ‌داوین و

لَمَّا دَعَا اللَّهَ دَاعِيَنَا لَطَاعَتِهِ (۱۱۷) بِأَكْرَمِ الرُّسُلِ كُنَّا أَكْرَمَ الْأُمَمِ

﴿الْفَصْلُ الثَّامِنُ: فِي جِهَادِ النَّبِيِّ ﷺ﴾

ده فہرموی: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ المائدة: ۳، نہمروز شہریعہ تیئیں اسلام بویئوہ تہواو کرد و نیعمہ تیخوم بہ سہر ئیوہ دا تہواو کرد، رازی بوم ئیسلام ئاینی ئیوہ بی.

کہواتہ: ئەگەر خوا بہ شتیک پازی بی، لە پازی بوونی خوئی پەشیمان نابیتەوہ. ھەر وہا تایبەتیەکی تریش ئەمە یە: خوای گەرە ئیمە ی کردۆتە چاکترینی ھەموو ئوممەتەکان، ھەر وہک ئیمامی (البوصیری) دەفہرموی:

(لَمَّا) لە بەرئەوہی (دَعَا اللَّهَ) خوای گەرە ناوی ناوہ (دَاعِيَنَا) لە پیغەمبەری ئیمە ﷺ - (لِطَاعَتِهِ) کہ بانگمان ئەکا بۆ عیبادەت و پەرستنی خوا - (بِأَكْرَمِ الرُّسُلِ) بە پێژدارترینی پیغەمبەرەکان - علیہم الصلاۃ والسلام - ناوی ھیناوە، کہ خوای گەرە دەفہرموی: ﴿إِنْ أَكْرَمَكُمُ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاكُمْ﴾ الحجرات: ۱۳، پێژدارترتان لە لای خوا، لەخوا ترستە کانتان.

واتە: بێگومان: پیغەمبەرەکان - علیہم الصلاۃ والسلام - لە ھەموو کەسێک لە خواترستن، پیغەمبەری ئیمەش ﷺ لەو لە خواترسانەدا پیشەوای ھەموویانە، کەوابوو: لە ھەمووانیان پێژدارترە، ھەر وہک پیغەمبەر ﷺ بەخوئی فەرموویەتی: ﴿أَنَا قَائِدُ الْمُرْسَلِينَ وَلَا فَخْرَ﴾ حدیث حسن رواه الدارمی بسند موثق، من پیشەوای پیغەمبەرەکانم، ھیچ شانازیەکم مەبەست نیە. واتە: بەلام بۆ زانینی ئیوہ وا دەلێم.

جا کہ پیغەمبەری ئیمە ﷺ ئەو پێژدارە بی، بێگومان: (كُنَّا) ئیمەش بوینە (أَكْرَمَ الْأُمَمِ) پێژدارترینی ئوممەتان، ھەر وہک خوای گەرە دەفہرموی: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ آل عمران: ۱۱۰، ئیوہ - ئەی ئوممەتی (مُحَمَّدٌ ﷺ) - چاکترین ئوممەتن کہ بۆ بەرزەوہندی خەڵک ئاشکرا کرابی.

﴿الْفَصْلُ الثَّامِنُ: فِي جِهَادِ النَّبِيِّ ﷺ﴾

﴿بەشی ھەشتەم: لە باسی غەزای پیغەمبەر ﷺ لە دژی کافرەکان﴾

ئینجا کہ ئیمامی (البوصیری) باسی کرد: پیغەمبەر ﷺ لە سەرکەوتنی ئاسمانەکاندا پلە ی ھەرە بەرز ی وەدەست ھیناوە. ئەم جارە باسی ئەو ھەمان بۆ دەکا: کہ لە سەر زەمینیش پیغەمبەر ﷺ لە غەزایەکانی دا سەرکەوتنی وەدەست ھیناوە بە سەر دوزمنانی ئیسلامدا، جا دەفہرموی:

رَاعَتْ قُلُوبَ الْعِدَى أَنْبَاءُ بَعْثَتِهِ (۱۱۸) كَنْبَاءُ أَجْفَلَتْ غُفْلًا مِّنَ الْغَنَمِ
مَا زَالَ يَلْقَاهُمْ فِي كُلِّ مُعْتَرَكٍ (۱۱۹) حَتَّىٰ حَكَّوْا بِالْقَنَّا لَحْمًا عَلَىٰ وَضَمِّ

(رَاعَتْ) ترساندی (قُلُوبَ الْعِدَى) دلی دوژمنه کانی ئیسلام (أَنْبَاءُ بَعْثَتِهِ) ههواله کانی
بوونی به پیغه مبه رسول الله ﷺ.

واته: بلاو بوونه وهی ههوالی بوونی به پیغه مبه رسول الله ﷺ، دوژمنانی ئیسلامی ترساند، جا
ئه و ترسه ش یه کیکه له تاییه تیه کانی پیغه مبه رسول الله ﷺ که فه رموویه تی: ﴿أُعْطِيتُ خَمْسًا
لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ...﴾ الحديث رواه البخاري ومسلم، پینج
شتی تاییه تیم دراوئی، که نه دراوونه هیچ پیغه مبه ریکی پیش خۆم: سهر که وتیم دراو هتی
به وهی دوژمن لیم ده ترسی له ئەندازهی دوری یه ک مانگ.

جا ئه و ترسانه ی دوژمنیش (كَنْبَاءُ) وه ک نه په ی شیر (أَجْفَلَتْ) ترساند بیتتی و
په واند بیتتی وه (غُفْلًا) کومه لیک ی بی ناگا و گیل (مِنَ الْغَنَمِ) له بز و مه په کان.

واته: ههروه ک بز و مه پ له دهنگی شیر ده په ونه وه هه لدین، ئه وهاش کافره کانی
گیل وازیان له گوێرا په لی قورپان ده هیئا و له پیغه مبه رسول الله ﷺ ده په وینه وه، خوی
که وره ده فه رموی: ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ * كَانَهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ * فَرَّتْ مِنْ
قُسُورَةٍ﴾ المذکر: ۴۹-۵۱، له بهرچی کافره کان واز له قورپان دین و گوی لی پرا ناگرن، وه ک
بلی ئی ئه وان که ره کانی کیوین له ترسی شیر په وینه وه هه لا تون.

ئینجا که کافره کان سویدیان له قورپان وه رنه گرت و بانگه وازیه که ی پیغه مبه ریان رسول الله ﷺ
قبول نه کرد، به وهش نه وهستان، به لکو پیغه مبه رسول الله ﷺ موسولمانه کانیا ن له (مَکَّة) ی
پیروژ ده رکردنه ده ره وه و مولک و مالیشیان لی داگیر کردن، بویی ئه م جاره به فه رمانی
خوا: پیغه مبه رسول الله ﷺ شمشیری له کافره کان به کار هیئا و دهستی به غه زا کرد له دژی
ئه وان، ههروه ک ئیمامی (البوصیری) ده فه رموی:

(مَا زَالَ) به رده وام (يَلْقَاهُمْ) پیغه مبه رسول الله ﷺ له گه ل (صَحَابَةُ) کانی رسول الله ﷺ به رهن گاری
کافره کان ده بووه و جهنگی له گه ل ده کردن (فِي كُلِّ مُعْتَرَكٍ) له گشت ئه و شوینانه ی
ده بونه مهیدانی جهنگ.

واته: هیچ کاتی ک پیغه مبه رسول الله ﷺ له جهنگی کافره کان نه ترساوه، به لکو به خودی خوی
له (۲۷) غه زادا به شداری کردوه به (إِجْمَاع) ی موسولمانان: ئه گه ر موسولمانه کانیش
له جهنگدا شکابن، پیغه مبه رسول الله ﷺ به خوی نه به زیوه وه له جهنگدا هه لئه هاتوه، به لکو

وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوا يَغْبُطُونَ بِهِ (١٢٠) أَشْلَاءَ شَالَتْ مَعَ الْعِقْبَانِ وَالرَّحِمَ

هر له مهیدانی جه نگدا ماوه ته وه به ره و پیئش هه لمه تی بر دوه. ئیمام (علی) علیه السلام فهرمویه تی: ﴿كُنَّا إِذَا حَمِيَ الْبَاسُ وَلَقِيَ الْقَوْمَ الْقَوْمَ إِنَّا قِنَا بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَا يَكُونُ أَحَدٌ مِنَّا أَدْنَى إِلَى الْعَدُوِّ مِنْهُ ﷺ﴾ حدیث صحیح رواه النسائي والحاكم، لهو کاته ی جهنگ گهرم ده بوو و کافر و موسولمان ده گه یشته یه کتری، ئیمه خو مان به پیغه مبه ره علیه السلام ده پراست، هیچ که سیك له ئیمه بو لای دوزمن نریکتر نه بو له پیغه مبه ره علیه السلام.

جا پیغه مبه ره علیه السلام به رده وام جهنگی له گه ل کافره کان ده کرد (حَتَّى) تا (حَكُوا) کافره کانی کوژاو ویده چون (بِالْقَنَاءِ) به هوی لی دانی پمی (صَحَابَةَ) کان علیه السلام (لَحْمًا) وه ک گوشتی پارچه کراو بون (عَلَى وَضَمٍ) له سه ر ته پله ی گوشت فروش.

واته: لاشه کانی کافره کان به پارچه کراوی له مهیدانی جهنگدا به جی ده هیشترا، چونکه کافره کان ده به زین و کوژاو ه کانی خو یان نه ده ناشت.

ئینجا ئیمامی (البوصیری) باسی ترسنوکی کافره کان ده کا و ده فهرموی:

(وَدُّوا) کافره کان ده یانخواست و پییان خوش بوو (الْفِرَارَ) هه لیبن و نه یه نه مهیدانی جهنگ، به لام هه لاتنیشیان ده ست نه کهوت، بویئ (فَكَادُوا) نریک بوو کافره کان له ترسی پیغه مبه ره علیه السلام (صَحَابَةَ) کان علیه السلام (يَغْبُطُونَ) خوژگه بکه ن و بخوان - (بِهِ) به هوی نه و هه لاتنه - (أَشْلَاءَ) وه نه و پارچه گوشتانه بن: که (شَالَتْ) به رز ده بنه وه (مَعَ الْعِقْبَانِ) له گه ل هه لویه کان و هم (وَالرَّحِمَ) له گه ل داله شه کان.

واته: هه ندی جار کافره کان نه یانده توانی له مهیدانی جهنگ راپکه ن، بویئ ده یانخواست وه نه و پارچه گوشتانه یان لیها تبا: که هه لو و داله ش به هه وادا به زریان ده که نه وه، نه وه ک بکه ونه بهر شمشیر و پمی (صَحَابَةَ) کان علیه السلام.

ئیمام (ابن اسحاق) له غه زای (بَدْر) ده گیریتته وه: که (عُمَيْرُ بْنُ وَهَبٍ) هاتو (صَحَابَةَ) کانی علیه السلام به سه ر کردنه وه و گه پراوه، گو تی: (يَا مَعْشَرَ قُرَيْشِ الْبَلَايَا تَحْمِلُ الْمَنَايَا) و شتره کانی (مَدِينَةَ) مردنیان هه لگرتتوه... ئینجا (عُتْبَةُ) ش گو تی: (فَارْجِعُوا وَخَلُّوا بَيْنَ مُحَمَّدٍ ﷺ وَبَيْنَ سَائِرِ الْعَرَبِ) که و ابوو: نه م جهنگه مه که ن و بگه ری نه وه و واز له (مُحَمَّدٍ) علیه السلام و عه ره کان بیئن.

جگه له مه ش: (أُمِّيَّةٌ) له گهرمه ی جهنگدا به خو ی تکای له چه زره تی (عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ) علیه السلام کرد: تا کو به دیل بیگری؟ نه وه که به دهستی (صَحَابَةَ) کان علیه السلام بکوژی،

تَمْضِي اللَّيَالِي وَلَا يَذْرُونَ عِدَّتَهَا (١٢١) مَا لَمْ تَكُنْ مِنْ لَيَالِي الْأَشْهُرِ الْحُرْمِ

به لّام له نه نجامدا به دهستی چه زهتی (بلال) و (صَحَابَة) کانی تر علیه السلام - هر - کوژا،
ههروهک له (البداية والنهاية) دا گپ دراوته وه.

ئینجا که له (بَيْت) ی پابردوودا ئیمامی (البُوصَيْرِي) فه رموی: کافره کان له جه نگدا
خوزگه ی هه لاتنیان ده کرد له ترسی پیغه مبه رو علیه السلام (صَحَابَة) کان علیه السلام. نه م جار ه باسی
نه وه مان بۆ ده کا: کافره کان له ماله وهش له ترسی پیغه مبه رو علیه السلام (صَحَابَة) کان علیه السلام
شه و و پوژیان لی ده شیورا، ههروهک ده فه رموی:

(تَمْضِي اللَّيَالِي) شه وه کان و پوژده کان ده پویشتن (وَلَا يَذْرُونَ عِدَّتَهَا) کافره کان
نه یانده زانی ژماره یان چه نده، چونکه له ترسی پیغه مبه رو علیه السلام (صَحَابَة) کان علیه السلام نه به
شه و ی نه به پوژئی کافره کان دلنیا نه بون و به رده وام بیریان له هیرشی پیغه مبه رو علیه السلام
ده کرده وه (مَا لَمْ تَكُنْ) تا نه و کاته ی نه و شه وانه، نه ده بونه (مِنْ لَيَالِي الْأَشْهُرِ
الْحُرْمِ) شه وه کانی (الْأَشْهُرُ الْحُرْمِ) = چوار مانگه که ی چه پام و پیزدار: که (ذَوَالْقَعْدَةِ وَ
ذُو الْحِجَّةِ) و (مُحَرَّم) و (رَجَب) ن.

واته: له و چوار مانگانه دا کافره کان دلنیا ده بون و ههستیان به جیاوازی شه و و پوژ
ده کرد، چونکه له سه ره تا دا غه زا کردن له و چوار مانگانه دا چه پام بوو، ههروهک خوای
گه وره ده فه رموی: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾
البقرة: ۲۱۷، نه ی پیغه مبه رو علیه السلام له باره ی جهنگ له (الشَّهْرُ الْحَرَامِ) دا پرسارت لی ده که نه؟
بلئی: جهنگ له (الشَّهْرُ الْحَرَامِ) دا گونا هیکی گه وره یه.

ئینجا له مه وودا له و چوار مانگانه شدا غه زا حه لال کرا، به لکو واجبیش کرا و تا دونیا
ویران ده بی واجبیه که ی غه زا هر به رده وامه، خوای گه وره ده فه رموی: ﴿فَإِذَا انْسَلَخَ
الْأَشْهُرُ الْحَرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُواهُمْ وَاحْصِرُوهُمْ وَأَقْعِدُوا لَهُمْ
كُلَّ مَرْصَدٍ﴾ التوبة: ۵، هر کاتیک (الْأَشْهُرُ الْحُرْمِ) ته و او بون، ئیوه کافره کان بکوژن له
هر کات و شوپنیکدا ده یانگه نی، بیانگرن و گه مارو یان بدهن و له هه موو ریگایه ک بو یان
له بۆسه دانیشن.

ئینجا له وانه یه که سیك بلئی: نه وه زانیمان خوای گه وره فه رمانی کردوه: غه زا بکری،
زانیمان دوژمنانی ئیسلام له ترسی غه زا توقیون، به لّام پیم بلئی: سود و مه بهستی
غه زا چی یه؟ جا ئیمامی (البُوصَيْرِي) وه لّام ده داته وه: ئایینی ئیسلام وهک میوانی.

كَأَنَّمَا الدِّينُ ضَيْفٌ حَلٌّ سَاحَتَهُمْ (۱۲۲) بِكُلِّ قَرْمٍ إِلَى لَحْمِ الْعِدَا قَرِمٍ

پژدار دابه زیوه و داواکاریشی ههیه، واجبه: خاوهن مال داواکاریه که ی جی به جی بکا و بهرگری لیبکا و میوانداریشی بکا. جا (صَحَابَةُ) کانیش ﷺ به بی گهردی میوانداری ئه و ئیسلامه یان کرد، ههروهک دهفه رموی:

(كَأَنَّمَا الدِّينُ) وهك بلی: ئایینی ئیسلام (ضَيْفٌ) میوانیکه (حَلٌّ سَاحَتَهُمْ) دابه زیوه ته گۆره پانی مالی (صَحَابَةُ) کان ﷺ (بِكُلِّ قَرْمٍ) له گهل گشت جوامیریکی ئازاو نه ترس، جا ئه و میوانهش (إِلَى لَحْمِ الْعِدَا) بۆ گۆشتی دوژمنانی ئیسلام (قَرِمٍ) تامه زۆیه و چه زی لیه.

واته: ئایینی ئیسلام له (مَكَّة) ی پیروژه وهاته (مَدِينَةَ) ی پیروژ و به هاوپییه تی پیغه مبه ر ﷺ (صَحَابَةُ) ئازاو نه ترسه کان ﷺ، جا عادهت ئه وهایه: خاوهن مال له میوان ده پرسی: چه زت له چی به بۆت ئاماده بکهین؟

جا ئه م میوانهش وه لām ده داته وه: من تامه زۆی پارچه پارچه کردنی گۆشتی دوژمنانی ئیسلام، تاكو بتوانم دادپهروهری خوا له سه ر زه مینی خوا بچه سپینم سته م نه هیلم، ههروهك خوی گه و ره دهفه رموی: ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا﴾ النساء: ۷۵، ئه ی ئیمانداران بۆچی ئیوه جهنگ ناکه ن له ریگای خوا و له ریگای رزگار کردنی چه و ساوه کان: له پیاوان و ئافره تان و مندالان، که له بهردهستی کافره کاندایا هاوار نه که ن و ده لێن: خودایه ده ربازمان بکه له و دییه ی دانیشته ووه کانی سته مکارن، خودایه له لای خۆته وه سه ره رشتکار ی کمان بۆ دابنی و یارمه تیده ری کمان بۆ دابنی تاكو لهم تهنگانه یه رزگارمان بکا.

جا که ئیمامی (البُوصَيْرِي) له (بَيْت) ی پابردودا فه رموی: ئه و میوانه پژداره تامه زۆی پارچه کردنی گۆشتی دوژمنانی ئیسلامه. ئه م جاره ئه وه مان بۆ باس دهکا: که میوانه کهش له گهل خاوهن مال میوانداریه که ئاماده دهکا و به خودی خوی له گهل (صَحَابَةُ) کانی دا ﷺ ده پواته جهنگی کافره کان، واته: نهك وهك سه رکرده کانی تر له ماله وه دابنیشی و خه لکیش بنیترته به ره ی جهنگ، ههروهك ئیمامی (البُوصَيْرِي) دهفه رموی:

يَجْرُ بِحَرْ خَمِيسَ فَوْقَ سَابِحَةِ (١٢٣) يَرْمِي بِمَوْجٍ مِّنَ الْأَبْطَالِ مُلْتَطِمٍ
مِّنْ كُلِّ مُتَنَدِّبٍ لِلَّهِ مُحْتَسِبٍ (١٢٤) يَسْطُو بِمُسْتَأْصِلٍ لِلْكَفْرِ مُصْطَلِمٍ

(يَجْرُ) نه و میوانه ئازاو پښداره - که پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله - به دواى خوی دا ده هیئتیه
مهیدانی جهنگ (بَحْرَ خَمِيسَ) له شکرکی نه و نه ده زور، که وهك ده ریا شه پؤل
دهدا، جا نه و له شکرهش (فَوْقَ سَابِحَةِ) له سر پشته نه و نه سپانه یه: که وهك
مهله وان به سر زه میندا غار ده دهن (يَرْمِي) نه و له شکره ده هاوئیه لای کافره کان
(بِمَوْجٍ) به شه پؤلکی که رسته ی جهنگ (مِّنَ الْأَبْطَالِ) نه و لیدان و هاوئشتهش له
لای پالنه وان نه ئازاو نه ترسه کانه وهیه (مُلْتَطِمٍ) شه پؤل لیدانه کهش یه که به دواى
یه کتری دا دین.

جا نه و سیفه تانه ی ئیمامی (البُوصِيرِي) باسی کردن له چه ند نایه تیکی قورپان
وه رگیراون، بۆنموونه: خواى گه وره ده فهرموی: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا * مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ
أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ الفتح: ٢٨، ٢٩، خواى گه وره نه و خوا به یه که پیغه مبه ری
خوی ناردوه به رپتموونی و نایینی راست، تا کو به سر هه موو نایینکدا سر که وتووی
بکا، خواى گه ورهش به سه له رووی شاهیدیه وه: که شاهیدی ده دا (مُحَمَّدٌ) پیغه مبه ری
خوا به صلی الله علیه و آله، نه وانیه له گهل (مُحَمَّدٌ) ش دان - که (صَحَابَةُ) کانن رضی الله عنهم - له دژی
کافره کان توندوتیزنو له نیوان خویاندا به به زه یین.

ئینجا ئیمامی (البُوصِيرِي) وه سفی پالنه وانه کانی نه و له شکره زوره ی پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله
ده کا و ده فهرموی:

(مِّنْ كُلِّ مُتَنَدِّبٍ لِلَّهِ) پالنه وانه کانی له شکره که گشتیان له و که سانه بون: که
گوپراهی لی بانگه وازی خوا بون و وه لامی بانگه وازی که ی خودایان داوه بۆ غه زا کردن
(مُحْتَسِبٍ) پاداشتی غه زایه که یان له خوا داوا ده کرد، چونکه هه موو کرده وه کانیا
به بی گهردی بۆ خوا بون (يَسْطُو) هر پالنه وانیک له و پالنه وانانه هه لمه تی ده برده
سر دوزمنانی ئیسلام (بِمُسْتَأْصِلٍ لِلْكَفْرِ) به چه کیکی وه ها: که کوفری له په گو
پیشه وه ده رده هینا و (مُصْطَلِمٍ) له ناوی ده برد، به جوړکی وه ها: هیچ ناسه واریکی
کوفر نه ده ما.

جا نه وهش ناماژه یه بۆ (صَحَابَةُ) کانی غه زای (أُحُدٌ) رضی الله عنهم: که به برینداری له

حَتَّىٰ غَدَتْ مِلَّةَ الْإِسْلَامِ وَهِيَ بِهِمْ (۱۲۵) مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا مَوْصُولَةُ الرَّحِمِ
مَكْفُولَةٌ أَبَدًا مِنْهُمْ بِخَيْرِ أَب (۱۲۶) وَخَيْرِ بَعْلِ فَلَمْ تَيْتَمْ وَلَمْ تَسِمِ

(حَمْرَاءُ الْأَسَدِ) کافره کانیان پاوانانو به زانندیان، ههروهک خوای گه وره ده فره رموی:
﴿الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا
أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ آل عمران: ۱۷۲، ئەوانەى گوێرایەلێ خواو پیغمبەر ﷺ بون بۆ غەزای
(حَمْرَاءُ الْأَسَدِ)، له دواى ئەوێ له غەزای (أَحَد) برینیان توش بوو، ئەوانەى چاکەیان
کرد و له گەل پیغمبەر ﷺ بۆ غەزایه که رویشتنو له خوا ترسان، ئەوانه پاداشتیکی
گه وره یان ههیه له لای خوا.

جا له وانهیه که سێک بپرسی: ئایا غەزای ئەو پالەوانانه به ره می هه بوو؟ جا ئیمامی
(البوصیری) وه لام ده داته وه:

به لێ، ئەو پالەوانانه به رده وام له هه لمه تدا بون (حَتَّى) تا (غَدَتْ) وای لیها (مِلَّةُ
الْإِسْلَامِ) ئەم ئایینه ی ئیسلام (وَهِيَ بِهِمْ) له و حاله تی ئایینه که به هاوپییه تی ئەو
پالەوانانه سه رکه وتنی وه ده ست هینا و بلاو بۆوه (مِنْ بَعْدِ غُرْبَتِهَا) پاش ئەوێ له
ناو خه لکی دا ئایینیکی نامۆ و نه ناسراو بوو، چونکه شوێنکه وته کانی که م بون، وای
لیها (مَوْصُولَةُ الرَّحِمِ) ئایینه که په یوه ندی خزمایه تی پی گه یشت و به ئاشکرای
خه لک په یوه ندی پیوه ده کرد.

ئەو هه ش ئاماژه بۆ ئەم هه دیسه که پیغمبەر ﷺ فره موویه تی: ﴿بَدَأَ الْإِسْلَامَ غَرِيبًا،
وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ غَرِيبًا، فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ﴾ رواه مسلم، سه ره تای ئایینی ئیسلام به غه ربیی
ده ستی پیکرد- واته: له ناو خه لکی دا نامۆ و نه ناسراو بوو و شوێنکه وته کانی که م
بون- له مه وداش ده گه رپشه وه بۆ حاله تی سه ره تایه که ی و شوێنکه وته کانی که م
ده بنه وه، جا خوشی بۆ ئەو که سانه ی له و کاتدا ده ست به ئیسلامه وه ده گرن و خه لک
به نامۆیان تیده گهن.

ئینجا ئەم جاره ئیمامی (البوصیری) ئەوه مان بۆ پوون ده کاته وه: که به هوی
پیغمبەر ﷺ (صَحَابَةُ) کان ﷺ، ئایینی ئیسلام به رده وام پارێزراو بوو و ترسی
کافره کان و سته می تی دا نه بو، ههروهک ده فره رموی:

(مَكْفُولَةٌ أَبَدًا) ئایینی ئیسلام به رده وام سه ره رشتکراو و پارێزراو بوو (مِنْهُمْ) له
کافره کان (بِخَيْرِ أَب) به چاکترین باوک: که پیغمبەر ﷺ، واته: پیغمبەر ﷺ وهک

هُمُ الْجِبَالُ فَسَلَّ عَنْهُمْ مُصَادِمَهُمْ (١٢٧) مَاذَا رَأَى مِنْهُمْ فِي كُلِّ مُصْطَدَمٍ

باوك دلسوزو به به زهیی به له گه ل توممه تی ئیسلام، پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله فه رمویه تی: ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ مِثْلُ الْوَالِدِ لَوْلَدِهِ﴾ حدیث صحیح رواه ابن ماجه والدارمی، من بو ئیوه، وهك باوكم بو روله ی خو ی.

(و) هه روه ها پاریزراو بوو به (خَیْرُ بَعْلِ) چاکترین میرد: که پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله، واته: چاکترین میرد بو ژنه کانی خو ی: که نه وانیش دایکی ئیمه نه، هه روهك خوای گه وره ده فه رموی: ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ الاحزاب: ٦، پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله له پیشتزه بو ئیمانداران: له گیانی خو یان، ژنه کانی پیغه مبه ریش صلی الله علیه و آله دایکانی ئیمانداران.

پیغه مبه ریش صلی الله علیه و آله فه رمویه تی: ﴿أَنَا خَيْرُكُمْ لِلْهَلٰی﴾ حدیث صحیح رواه الترمذی وابن ماجه، من له هه مووتان چاکترم بو خیزانه کانی خوم.

بو یی (قَلَمٌ ثَقِیمٌ) ئایینی ئیسلام نه بووه یه تیم، چونکه پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله وهك باشترین باوك سه ریه رشتی ده کرد (وَلَمْ تَنْمِ) ئایینی ئیسلام نه بووه بیوه ژن، چونکه پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله وهك باشترین میرد به پیوه ی ده برد و به رگری لیده کرد.

جا به داخه وه ئیستا ئایینی ئیسلام وهك مندالی یه تیم و بیوه ژنی میرد مردوی لیها تووه و که سیك نیه به رگری لیبکا، (إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ).

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پابردودا باسی کرد: ئایینی ئیسلام به هوی پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله و (صَحَابَةُ) کان صلی الله علیه و آله پاریزراو بوو. ئه م جارهش باسی نازیه تی پیغه مبه ره صلی الله علیه و آله و (صَحَابَةُ) کان صلی الله علیه و آله ده کا و ده فه رموی:

(هُمْ) ئه و پاله وانانه ی له گه ل پیغه مبه ردا صلی الله علیه و آله بون (الْجِبَالُ) له جهنگدا وهك چیا به کان بون: خو پاکر و به میز بون و نه ده به زین و هه لئه ده هاتن، چونکه خوای گه وره هه لاتنی له جهنگدا به گونا هیکی گه وره دانا وه ده فه رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُولُوهُمْ الْأَدْبَارَ * وَمَنْ يُولُوهُمْ يَوْمَئِذٍ فَبِهِ إِلاَّ مُتَحَرِّفًا لِّقَالِ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ الانفال: ١٦، ١٥، هه وه که سانه ی باوه رتان هینا وه هه ر کاتیک گه یشته کافره کان و له جهنگدا لیک نزیک بونه وه، نه که ن به زن و پشت بده نه کافره کان، هه ر که سیك له کاتی جهنگدا پشت بداته کافره کان و به زی سته نها بو فیلیکی جهنگ نه بی و بو لای کومه لیک فریا که و تن

وَسَلَّ حُنَيْنًا وَسَلَّ بَدْرًا وَسَلَّ أُحُدًا (۱۲۸) فَصُولُ حَتَفٍ لَهُمْ أَذْهَى مِنَ الْوَحْمِ

نہی۔ بیگومان نہو ہلاتو وہ بہ غزہ ب و تورہ بی خواوہ دہ گہریتہوہ، شوینہ کہشی
جہہ نہ نہ مہو خرابترین شوینہ۔

جا ئہ گہر باوہ پناکے یو گومان تہیہ: کہ لہ ترسی ہرہ شہی ئہو ئایہ تہ
(صَحَابَةُ) کان ﷺ خوراکر و بہ میزبون، ئہوہ (فَسَلَّ) پرسیار بکہ (عَنْهُمْ) لہ بارہی
(صَحَابَةُ) کان ﷺ (مُصَادِمُهُمْ) لہو کافرانی پوبہ پویان دہ بونہوہ، واتہ: پرسیار لہ
میژوو نووسہ کانیان بکہ، چونکہ ئہوان نہ ماون پرسیاریان لیبکہی، جا کہ میژووی
ئہوانت خویندہوہ، ئہو کاتہ دہ زانی (مَاذَا رَأَى) دژومن چ بہ میزیہ کی دیتوہ (مِنْهُمْ)
لہو پالہ وانا نہ (فِي كُلِّ مُصْطَلَمٍ) لہ گشت مہیدانیکی پوبہ پوبونہوہ دا: کہ بؤ
جہنگکردن دہ گیشتنہ یہ کتری۔

ئینجا ئیمامی (البوصیری) چہند شوینیکی غزای (صَحَابَةُ) کان ﷺ باس دہکا، تاکو
پرسیاری پالہ وانیہ تی (صَحَابَةُ) کانیان لیبکہین و دہفہ رموی:
(وَسَلَّ حُنَيْنًا) پرسیار لہ غزای (حُنَيْن) بکہ۔

(حُنَيْن): دۆلئیکہ لہ نیوان (مَكَّة) و (طَائِف)، ئہم غزایہ لہ مانگی (شَوَال) ی سالی
ہشتہ می کؤچی دا پووی دا و کافرہ کان شکان۔
(و) ہرہوہا (سَلَّ بَدْرًا) پرسیار لہ غزای (بَدْر) بکہ۔

(بَدْر): گوندیکہ لہ نیوان (مَكَّة) و (مَدِينَة)، دہکہ ویتہ پوژئاوای باشوری (مَدِينَة)، ئہم
غزایہ لہ مانگی رہمہ زان سالی دووہ می کؤچی دا پووی دا و کافرہ کان شکان و حہفتا
کہسیان لی کوژرا و حہفتای تریش بہ دیل گیران۔
(و) ہرہوہا (سَلَّ أُحُدًا) پرسیار لہ غزای (أُحُد) بکہ۔

(أُحُد): کیؤیکہ لہ باکوری پوژہ لاتی (مَدِينَة) ی پیرؤز، ئہم غزایہ لہ مانگی (شَوَال)
سالی سییہ می کؤچی پووی دا، حہفتا (صَحَابَةُ) شہید بون، بہ لام لہ گہل ئہوہ شدا
(صَحَابَةُ) کان ﷺ مہیدانی جہنگیان بہ جی نہ ہیششت تا کافرہ کان بہ ناچاری
مہیدانہ کیان بہ جی ہیششت و گہرانہوہ بؤ (مَكَّة) ی پیرؤز۔

خوای گہورہ لہم ئایہ تہ دا باسی نازایہ تی (صَحَابَةُ) کانی (أُحُد) دہکا و دہفہ رموی:
﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّوهُم بِأُذُنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ
مَنْ بَعْدَ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ
عَنْهُمْ لِيَنْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ آل عمران: ۱۵۲، بہ راستی

الْمُصَدِّرِ الْبَيْضِ حُمْراً بَعْدَ مَا وَرَدَتْ (۱۲۹) مِنَ الْعِدَا كُلِّ مُسَوِّدٍ مِنَ اللَّيْلِ

خوای گهور و عده‌ی خوئی هینا جی، که سهر کهوتنی دانئی لهو کاته‌ی به ئیزنی خوای گهوره کافره کانتان ده کوشتن و به شمشیره کانتان ئهوانتان راده‌مالین، ئه‌و سهر کهوتنه‌ش ههر به‌رده‌وام بوو تا ئیوه ترسان و ململانه‌تان کرد له‌باره‌ی مانه‌وه له سهر چیا به‌ی که، ئیوه له فهرمانی پیغه‌مبری سهر کرده ﷺ در چون پاش ئه‌وه‌ی خوای گهوره ئه‌و سهر کهوتنه‌ی دابونی که پیتان خوش بوو، هه‌ندی که له ئیوه دونیا یان ده‌وئی بویی له چیا به‌ی که دابه‌زین، هه‌ندی که قیامه‌تیا ن ده‌وئی—که ئه‌و ده که سانه بون له سهر چیا به‌ی که مانه‌وه و شه‌هید کران—، ئینجا به‌ه‌وئی ئه‌و تاوانه خوای گهوره ئیوه‌ی له کافره‌کان گه‌رانده‌وه و کافره‌کانی به سهر ئیوه‌دا زال کردن تا ئیوه تا قی بکاته‌وه، به‌راستی خرا ئیوه‌ی عه‌فو کرد له‌و تاوانه—ئه‌و گه‌ر نا: ئه‌و تاوانه شیای سزایه‌کی گه‌وره‌تر بوو— خوای گهوره خاوه‌نی نیعمه‌ته له سهر ئیمانداران.

جا ئه‌م سی غه‌زایانه (فُصُولُ حُتْفٍ) وهرزه‌کانی به‌هیلاکچوون بون (لَهُمْ) بۆ کافره‌کان (أُدْهَى) ئه‌و به‌هیلاکچوونه کاره‌ساتر و موسیبه‌تر بوو (مِنْ الْوَحْمِ) له مردنیکی به‌کۆمه‌ل که به‌ه‌وئی نه‌خوشیه‌کی بۆ بوویه‌وه بئ.

ئینجا ئیمامی (البوصیری) باسی جوامیری و لیزانی (صَحَابَةُ) کان ﷺ ده‌کا له به‌کاره‌ینانی چه‌کدا، جا ده‌فه‌رموی:

(الْمُصَدِّرِ) ئه‌و پال و وانانه کشینه‌ره‌وه‌ن، واته: ده‌گه‌ر پیننه‌وه (الْبَيْضِ) شمشیره سپیه‌کانیان (حُمْراً) به سۆزایه‌تی خوینه‌وه ده‌یانگه‌ر پیننه‌وه (بَعْدَ مَا وَرَدَتْ) پاش ئه‌وه‌ی شمشیره سپیه‌کان راده‌وه‌شیتدران و ده‌گه‌یشتنه (مِنْ الْعِدَا) لای دوژمنه‌کانیان (كُلِّ مُسَوِّدٍ) ده‌گه‌یشتنه گشت په‌شایه‌تیه‌کان (مِنْ اللَّيْلِ) له‌و بناگوئیانه‌ی مووی په‌شیا ن پیوه‌یه.

واته: شمشیره سپیه‌کانیان له سهرکی کافره‌کان ده‌ده‌ن و به‌خوینی کافره‌کان سۆر ده‌بن، ئینجا ده‌یکشینه‌وه‌و تا کۆتایی جه‌نگ خوینه‌که‌ی لیئاسپنه‌وه، چونکه ماوه‌یان نیه‌و ههر له‌هه‌له‌مه‌ت بردندانه.

حه‌زهره‌تی (عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ﷺ) له باسی کوشتنی (أَبُو جَهْلٍ) لعنه‌الله‌ه‌و به‌رموویه‌تی: ﴿... فَأَبْتَدَرَاهُ بِسَيْفَيْهِمَا فَضْرَبَاهُ حَتَّى قَتَلَاهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أَيَكُمَا قَتَلَهُ؟ قَالَ كُلُّ مُنْهُمَا: أَنَا قَتَلْتُهُ. قَالَ ﷺ: هَلْ مَسَحْتُمَا سَيِّئِكُمَا؟ قَالَا: لَا. فَنَظَرَ النَّبِيُّ ﷺ فِي السَّيْفَيْنِ، فَقَالَ: كَلَّا كُمَا قَتَلْتُهُ...﴾ رواه البخاري ومسلم، جا ههر دوو کوره‌لاوه‌کان هه‌له‌مه‌تیا ن برده سهر

وَالْكَاتِبِينَ بِسُمْرِ الْخَطِّ مَا تَرَكْتَ (۱۳۰) أَقْلَامُهُمْ حَرْفَ جِسْمٍ غَيْرَ مُنْعَجِمٍ
شَاكِيَ السَّلَاحِ لَهُمْ سِيمًا تُمَيِّزُهُمْ (۱۳۱) وَالْوَرْدُ يَمْتَازُ بِالسَّيْمَا عَنِ السَّلَامِ

(أَبُو جَهْل) به شمشیره کانیان لیساندا و کوشتیان، جا پیغهمبر ﷺ فهرمووی: کامتان
(أَبُو جَهْل) ی کوشتووه؟ همدردو وکیان گوتیان: من کوشتومه. جا پیغهمبر ﷺ
فهرمووی: شمشیره کانتان سرپووتهوه؟ گوتیان: نا. جا پیغهمبر ﷺ تهماشای همدردو و
شمشیره کانی کرد و فهرمووی: همدردو وکتان (أَبُو جَهْل) تان کوشتووه.

جا ههروهك (صَحَابَة) كان ﷺ له به کارهیتانی شمشیردا لیزان بون، ئه وهاش له
به کارهیتانی پم و تیردا لیزان بون، ههروهك ئیمامی (البُوصیري) ده فهرمووی:
(وَالْكَاتِبِينَ) ئه و پالاهانانه نووسه رن (بِسُمْرِ الْخَطِّ) به و سه ره رپمه بۆرانه ی له شاری
(خَطِّ)، یان له درهختی (خَطِّ) دروست کراون.

واته: ههروهك نووسه ر پینووسه که ی داده نیتته سه ر کاغه ز و شوینی نووسینه که ش
دیاره، ئه وهاش (صَحَابَة) كان ﷺ رپمه کانیان ده چه قانده ناو لاشه ی کافره کان و
(مَاتَرَكْتَ أَقْلَامُهُمْ) پینووسه کانیان = رپمه کانیان هیچ شوینیکیان نه هیشته وه (حَرْفَ
جِسْمٍ) له هیچ لایه کی لاشه ی کافره کان (غَيْرَ مُنْعَجِمٍ) به بی نوحته دانان.

واته: گشت شوینیکی لاشه ی کافره کان ئاسه واری پمی (صَحَابَة) کانی ﷺ پیوه دیار
بوو. جا ئه مهش ئاماژه یه بۆ ئه م هه دیسه، که پیغهمبر ﷺ له باره ی پم
فهرموویه تی: ﴿جُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي، وَجُعِلَ الذِّلَّةُ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ
أَمْرِي﴾ رواه البخاري، بژیوی من خراوته ژیر سیبه ری رمی من، زه لیلی و سه رشوړیش
خراوته سه ر ئه و که سه ی دژیایه تی فهرمانی من ده کا.

جا له بهر ئه وه ی ئیمامی (البُوصیري) ته نها باسی شمشیر و پمی کرد، له وانه یه
که سیك و تیبگا: (صَحَابَة) كان ﷺ چه کی تریان نه بویی. جا ئیمامی (البُوصیري) ئه و
تیتنه که یشتنه هه لیه په د ده کاته وه و ده فهرمووی:

(شَاكِيَ السَّلَاحِ) پر چه کی به هیز = چه کی ته واو و به هیز (لَهُمْ) بۆ (صَحَابَة) كان ﷺ
(سَيِّمًا) نیشانه یه (تُمَيِّزُهُمْ) ئه و نیشانه یه جیا یان ده کاته وه له کافره کان، چونکه
خوای گه وره فهرمانی پی کردبون: خویان پر چه ک بکه ن و خویان بۆ دوژمنانی ئیسلام
به هیز بکه ن. ههروهك ده فهرمووی: ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ
تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ﴾ الانفال: ۶۰،
ناماده بکه ن بۆ دژیایه تی کافره کان هه رچه ندی له تو انا تاندا هه یه له هیزی چه ک

تُهْدِي إِلَيْكَ رِيَّاحُ النَّصْرِ نَشْرَهُمْ (۱۳۲) فَتَحَسِبُ الزَّهْرَ فِي الْأَكْمَامِ كُلِّ كَمِي

هاویشن و راگرتی ولاغی جهنگی، تاکو بهو هیزه دوژمنی خوا و دوژمنی خوتان
بترسین، هم هندیك دوژمنی تری جگه لهوانیش بترسین که نیوه نازان چ
دوژمنیکن، هر خوا نه یانزانی.

جا (صَحَابَة) کان ﷺ بهو نیشانه یه جیا ده کړینه وه له کافره کان، هه روهک (وَالْوَرْدُ)
دره ختی گوله باغ (يَمْتَانُ) جیا ده بیته وه (بِالسَّيْمَا) به نیشانه ی خوی: که گوله که ی
پهنگی جوانه و بونی خوښه (عَنِ السَّلَمِ) له دره ختی (سَلَمَ) جیا ده بیته وه، چونکه
کلوکی (سَلَمَ) پهنگی زه رده و وهک گوله باغ بونی خوښ نیه و جوانیش نیه.

که و ابو: (صَحَابَة) کان ﷺ گوله باغی باغه کانی غیره و نازایه تین و به نوری (جهاد) و
خواپه رستی پوویان د دره و شپه وه، هه روهک خوی گوره ده فهرموی: ﴿سَيَمَاهُمْ فِي
وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾ الفتح: ۲۹، (صَحَابَة) کان ﷺ نیشانه ی خویان له رووی
خویاندا یه له ناسه واری سوجه بردن بۆ خوی گوره.

ئینجا ئیمامی (البوصيري) باسی سهرکه و تنی (صَحَابَة) کان ﷺ ده کا و ده فهرموی:
(تُهْدِي إِلَيْكَ) به دیاری بۆ تو ده نیږی (رِيَّاحُ النَّصْرِ) بایه کانی سهرکه و تن (نَشْرَهُمْ)
بۆنه خوښه که ی هه والی سهرکه و تنی (صَحَابَة) کان ﷺ به سهر دوژمنانی ئیسلامدا،
واته: بای سهرکه و تن، هه والی سهرکه و تنی (صَحَابَة) کان ﷺ به دیاری بۆ تو ده نیږی،
مه به ستیش به بای سهرکه و تن بای (صَبَا) یه، پیغه مبه رﷺ فهرمو یه تی: ﴿نُصِرْتُ
بِالصَّبَا وَأُهْلِكْتُ عَادًا بِالْبُورِ﴾ رواه البخاري و مسلم، به بای (صَبَا) سهرکه و تنم دراوه تی،
گه لی (عاد) ش به ره شه با به هیلاک درا.

جا کاتی ته ماشای (صَحَابَة) کان ﷺ ده که ی (فَتَحَسِبُ) وا گومان ده به ی و وا
تیده که ی (الزَّهْرَ فِي الْأَكْمَامِ) وهک خونچه کلوکی ناو بهرگه کانه (كُلِّ كَمِي) گشت
نازا و دلیریکی (صَحَابَة) کان ﷺ، واته: گشت (صَحَابَة) یهک له ناو زری و چه کی خوی دا
وهکو خونچه کلوکی نه پشگفتووی ناو بهرگی خو یه تی.

ئه مه ش ئاماژه یه بۆ حه دیسه که ی ئیمام (العباس) ی مامی پیغه مبه رﷺ که له باسی
غه زای (فَتْح مَكَّة) دا فهرمو یه تی: ﴿... حَتَّى مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي كَيْتَةِ الْخَضِرَاءِ
وَفِيهَا الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ، لَا يُرَى مِنْهُمْ إِلَّا الْحَدَقُ مِنَ الْحَدِيدِ...﴾ رواه الإمامان: ابن کثیر
و الحلبي فی سیرتیهما، تا پیغه مبه رﷺ له گه ل هیزه تایه تی هه وزه که ی خوی رابرد - که له

كَأَنَّهُمْ فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ نَبْتُ رُبَا (۱۳۳) مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَا مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَا مِنْ بَأْسِهِمْ فَرَقًا (۱۳۴) فَمَا تَفَرَّقَ بَيْنَ الْبَهْمِ وَالْبَهْمِ (مُهاجر) و (الأُنصار) ه كان پيك هاتبوو، تنهنا گليتهى چاويان ديار بوو، چونكه به جهكو زرى ناسن خويان پوشيوو.

ئينجا نيمامى (البوصيرى) باسى سوارچاكيى (صَحَابَة) كان ﷺ دهكا و دهفه رموى: (كَأَنَّهُمْ) وهك بلى (صَحَابَة) كان ﷺ ويده چن (فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ) له سهر پشتى نه سپه كانيان (نَبْتُ رُبَا) وهك داريه پوى سهر ته پوله كانن. واته: له جهنگدا (صَحَابَة) كان ﷺ له سهر پشتى نه سپه كانيان ناكه ونه خواره وه، هه روهك داريه پوى سهر ته پوله كانيش با و لافاو كارى ليئاكا. جا نه و سوارچاكيه (صَحَابَة) كانيش ﷺ (مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ) به هوى به ميژى خوراكى خويان بوو (لا) نهك (مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ) به هوى به ستنى تنگه = پشتينه كانى زينى نه سپه كان.

ئيتربو (صَحَابَة) كان ﷺ نه و شانازيه به سه: كه خوى گه وره سوپه تيكي قورئانى به ناوى (العاديات) = نه سپه كانى (صَحَابَة) كان و گشت (مُجَاهِد) ه كانى تر ناردوته خواره وه، له و سوپه ته دا خوى گه وره سوپند به و نه سپانه دهخوا كه نه وان له سهر پشتيان سوار دهن و غزا دهكن، خوى گه وره دهفه رموى: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا﴾ سوپند دهخوم به و نه سپانهى له غهزادا غار ددهن و دهنگى (نوح نوح) له هه ناسه يان ديته دهر وه ﴿فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا﴾ جا سوپند به و نه سپانهى به هوى غاردان پروشكه ناگر له بن سمه كانيان دهر ده كهن ﴿فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا﴾ جا سوپند به و نه سپانهى له كاتى به ياندا هيرش ده كهنه سهر دوژمنانى ئيسلام ﴿فَأَثَرُنَّ بِهِ نَقْعًا﴾ جا نه سپه كان به و غاردانه توژ و غوباريان له زهمين پهيدا كرد ﴿فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا﴾ جا نه سپه كان به و غاردانه چونه ناو كوهمه لى دوژمنانى ئيسلام. جا كه نه وه سيفه تى نه سپه كان بى، نه بى سيفه تى سوار نه سپه كان چون بى؟! په حمه تى خوا له نيمامى (البوصيرى)، زور چاكي پيكاوه.

ئينجا كه نيمامى (البوصيرى) باسى پرچه كى و سوار چاكيى (صَحَابَة) كانى ﷺ كرد، نه م جاره باسى به ره م و نه نجامى نه و سيفه ته چاكانه دهكا و دهفه رموى: (طَارَتْ) فرى، واته: هاته له رزين (قُلُوبُ الْعِدَا) دلى دوژمنانى ئيسلام (مِنْ بَأْسِهِمْ)

وَمَنْ تَكُنْ بِرَسُولِ اللَّهِ نُصْرَتُهُ (۱۳۵) إِنَّ تَلْقَاهُ الْأُسْدُ فِي آجَامِهَا تَجِمُ

به هوی به هیزی و توندی (صَحَابَة) کان ﷺ له جه نگدا (فَرَقًا) له ترسی (صَحَابَة) کان ﷺ،
هه روهك خوی گه وره ده فهرموی: ﴿وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ
قَوْمٌ يَفْرُقُونَ﴾ التوبه: ۵۶، کافره کانی (مُنافِق) سویند به خوا ده خوَن: نهوان له چینی
نیوهی نیماندارن. له حاله تیگدا نهوان له چینی نیوه نینو کافرن، به لام نهوان گه لیکن
له نیوهی نیماندار ده ترسین، بویی سویندی به درو ده خوَن.

جا به نه اندازه یه کی ودها دوژمنانی نیسلام له (صَحَابَة) کان ﷺ ده ترسان: که (فَمَا
تُفَرِّقُ) دلی نهوان جیاوازی نه ده کرد (بَيْنَ الْبِهِم) له نیوان به رخه کانی ساوا و
(وَالْبِهِم) له نیوان پال وانه کانی نازا.

جا وایتمه گه: نه و وچوانندنه زنده پویی تیدایه، چونکه خوی گه وره پشتگیری
دهکا و ده فهرموی: ﴿لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾
الحشر: ۱۳، به راستی نیوهی موسولمان ترستان به هیز تره له دلی (مُنافِق) و جوله کاندا، له
ترسی خودا، واته: نهو کافرا نه زیاتر له نیوه ده ترسین نهك له خودا؟ چونکه نهوان
گه لیکن تیناگه نو نازانن گه وره یی و هیزی خوا چه نده.

جا له وانه یه که سیك بیرسی: خو ژماره ی کافره کان له (صَحَابَة) کان ﷺ زیاتر بوو،
نه ی هوی چی بوو هر (صَحَابَة) کان ﷺ سه رکه و توو بون، جا نیمامی (البُصِيرِي)
وه لام ده داته وه:

نهو سه رکه و تنه ی (صَحَابَة) کان ﷺ به هوی شوینکه و تنی پیغه مبه ر ﷺ بوو، که و ابوو:
(وَمَنْ تَكُنْ) هه ر که سیك ببی (بِرَسُولِ اللَّهِ) به هوی پیغه مبه ر ﷺ (نُصْرَتُهُ)
پشتیوانی بکری و سه رکه و تنی بدریتی، واته: وهك (صَحَابَة) کان ﷺ به رگری له
پیازی پیغه مبه ر ﷺ بکا، نهویش وهکو (صَحَابَة) کان ﷺ - به به رکه تی
پیغه مبه ر ﷺ - سه رکه و تنی بو دهبی، به شیوه یه کی ودها: (إِنَّ تَلْقَاهُ الْأُسْدُ) نه گه ر
کومه لی شیره کان بیگه نی (فِي آجَامِهَا) له ناو بیشه لانی خویندا، نهوه له بهر خاتری
پیغه مبه ر ﷺ (تَجِمُ) شیره کان بی دهنک ده بن و ملکه چی بو دهنک.

جا نه مهش نامارزه یه بو به سه رهاته که ی حه زره تی (سَفِينَة) ﷺ - که خزمه تکاریکی
پیغه مبه ر ﷺ بوو - و فهرموویه تی: ﴿له غزای (رُوم) که شتی که مان شکا، جا من
سواری ته خته یه کی که شتی که بوم تا گه یشته دور گیه کی ناو ده ریا که، له ناک

وَلَنْ تَرَى مِنْ وَلِيٍّ غَيْرٍ مُتَّصِرٍ (۱۳۶) بِهِ وَلَا مِنْ عَدُوٍّ غَيْرٍ مُنْقَصِمٍ

شیرم لی پەیدا بوو، جا منیش به شیرە کەم گوت: (إِنِّي سَفِينَةٌ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ) من (سَفِينَةٌ) خزمەتکاری پیغمبەرم ﷺ. جا شیرە کە دەستی به کلک تەکاندن کرد و هات له تەنیشتم دەروێشت تا راستەپرسی کردم، جا شیرە کەش گەراوه ناو بێشە لانه کە ی خۆی ﴿. ئیمام (عبدالرزاق) و ئیمامی (البیهقی) گێڕاویەتیانەوه.

جا کە ئیمامی (البوصیری) له (بَيْت) ی پابردوودا فەرمووی: هەر کە سێک به هۆی پیغمبەر ﷺ پشتیوانی بکری، سەرکەوتوو دەبی. ئەم جارە ئەوه مان بۆ باس دەکا: کە ئەو سەرکەوتنە شتێکی بەردەوامە، هەتا مەرووف یارمەتی پێبازی پیغمبەر ﷺ بدا، خودا یارمەتی دەدا، جا دەفەرموی:

(وَلَنْ تَرَى) به تەئکید = بێ گومان نابینی (مِنْ وَلِيٍّ) هیچ دۆستێکی پیغمبەر ﷺ (غَيْرِ مُتَّصِرٍ) سەرکەوتوو نەبی (بِهِ) به پیغمبەر ﷺ.

واتە: هەر کە سێک دۆستایەتی پیغمبەر ﷺ بکا و بەرگری له پێبازە کە بکا، بێ گومان به بەرکەتی پیغمبەر ﷺ سەرکەوتوو دەبی، چونکە خۆی گەورە دەفەرموی: ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ﴾ المائدة: ۵۶، هەر کە سێک دۆستایەتی خواو پیغمبەر ﷺ و ئیمانداران بکا و یارمەتی ئایینی ئیسلام بدا، ئەوه بێ گومان هەر گرۆهی خوا زالبوو و سەرکەوتوو.

(وَلَا) هەر وهه نابینی (مِنْ عَدُوٍّ) هیچ دۆستێکی پیغمبەر ﷺ (غَيْرِ مُنْقَصِمٍ) پارچە کراو و پشت شکاو نەبی، واتە: بەلام بهو مەرجە ی موسوڵمانان به بێ گەردی بەرگری له ئیسلام بکەن، چونکە خۆی گەورە دەفەرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ * وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ محمد ﷺ ۸، ۷، هۆ ئەو کەسانە ی ئیماننان هێناوه، ئەگەر ئێوه یارمەتی ئایینی خوا بدەن، خودا سەرکەوتنتان دەداتی و له جەنگدا پێه کانتان جێگیر دەکا، ئەوانە ی کافر بوینە به هیلاکچوون بۆ ئەوانەو خۆی گەورە کردوه و کانیا ی پوچەل کردوه و سودی لێنابین. جا له وانه یه کە سێک بلی: ئەوه زانیان: موسوڵمانان له بەر خاتری پیغمبەر ﷺ له دنیا دا سەرکەوتنێان دەدریتی و به سەر کافرهکاندا زāl دەبن، ئایا له قیامەتیش ئەو خاتره ی پیغمبەر ﷺ پەچاو دەکری و موسوڵمانان له بەر خاتری وی پزگار دەبن؟ جا ئیمامی (البوصیری) وه لام دەداتەوه و دەفەرموی:

أَحَلَّ أُمَّتَهُ فِي حِرْزِ مِلَّتِهِ (١٣٧) كَاللَّيْثِ حَلَّ مَعَ الْأَشْبَالِ فِي أَجَمٍ

(أَحَلَّ أُمَّتَهُ) پیغمبر ﷺ نوممه تی خوی دابه زاندوه و دایناوه (فِي حِرْزِ مِلَّتِهِ) له ناو قه لاتئی نایینی خوی، واته: نوممه تی خوی به نایینی خوی پاراستووه، که وه کله لاتئیکی پاریزدوه و مه ترسی له سه رنیه، چونکه نه وها خوی گه وره گفتی پی داوه ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ تَلَا قَوْلَهُ تَعَالَى: (رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا) الْآيَةَ، وَقَوْلَهُ تَعَالَى: (إِنَّ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ) الْآيَةَ، فَرَفَعَ ﷺ يَدَيْهِ وَقَالَ: االلَّهُمَّ أُمَّتِي، أُمَّتِي، وَبَكِي... فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: يَا جَبْرِيلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ: إِنَّا سَنُرْضِيكَ فِي أُمَّتِكَ وَلَا نَسُوءُكَ﴾ رواه مسلم، پیغمبر ﷺ نه و دوو نایه تانه ی رابر دووی خویندنه وه، جا دهسته کانی بهرز کردنه وه و دوای کرد و فهرمووی: خودایه نوممه تی من، نوممه تی من، واته: ره حم به نوممه تی من بکه. جا پیغمبر ﷺ گریا... جا خوی گه وره فهرمووی: (جُبْرَائِيلُ) برؤ لای (مُحَمَّدٌ) پی پی بلی: له باره ی نوممه تی رازیت ده که یین و دلته نگت ناکه یین. واته: ره حم به هه موو نوممه تی ده که یین.

ئیمامی (النَّوَوِي) فهرموویه تی: نه م حه دیسه موژده یه کی گه وره ی تیدایه بو نه م نوممه ته ی ئیسلام، به هوی نه و وه عده ی خوا داویه تی، هه م ئومیدترینی حه دیسه کانه بو نوممه تی ئیسلام.

جا پیغمبر ﷺ به جوړئیکی وه ها به قه لاتئی نایین نوممه تی خوی پاراستووه: (كَاللَّيْثِ) وه کو شیر (حَلَّ) دابه زبئی (مَعَ الْأَشْبَالِ) له گه ل به چکه کانی (فِي أَجَمٍ) له ناو بییشه که لانی کدا.

واته: هه روه کو نه گه ر شیر له گه ل به چکه کانی له ناو بییشه که لانی کدا بی، هیچ شتیک ناتوانی زیانی لیبد، نه وهاش هه رکه سیك وه گه ل پیغمبر ﷺ بکه وی و بیته ناو نایینی ئیسلام، ناگری کوفر زیانی لیندا، هه روه که له حه دیسیکی (قُدْسِي) ی بی هیژدا هاتووه: خوی گه وره ده فهرمووی: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي، فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي﴾ أخرجه أبو نعيم في الحلية وابن النجار، وضعفه الحافظ العراقي في تخريج أحاديث الأحياء، (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) قه لاتئی منه، هه رکه سیك بیته ناو قه لاتئی من، له عه زایی من نه مین ده بی.

جا له وانه یه که سیك بلی: نه وه ی له رابر دوو دا گو ترا، وا ده گه یه نی: نایینی ئیسلام ته نها به هیژی چه ک سه رکه وتنی وه ده ست هی ناوه. جا ئیمامی (البُوصَيْرِي) نه و بوچوونه به وه رده ده کاته وه: که به کاره ی نانی چه ک- له راستی دا- بو پاراستنی

كَمْ جَدَلْتُ كَلِمَاتُ اللَّهِ مِنْ جَدَلٍ (١٣٨) فِيهِ وَكَمْ خَصِمَ الْبُرْهَانُ مِنْ خَصِمٍ
كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجَزَةً (١٣٩) فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّأْدِيبِ فِي الْيَتَمِ

ثانیین بوو، چونکه به هوی قورپئانی پیروژ و (مُعْجَزَة) کانی تری پیغمبر ﷺ زودتر
خه لک موسولمان بووه. جا دهفه رموی:

(كَمْ جَدَلْتُ) زور که سی ده مکوت کردون (کَلِمَاتُ اللَّهِ) قورپئانی پیروژ (مِنْ جَدَلٍ) له و
که سه ی زور ململانو و مشتو مپی ده کرد (فِيهِ) له باره ی ثانیین نیسلام، که زور
پرسیاریان له پیغمبر ﷺ ده کردن و گومانیان له نیسلامدا په یدا ده کردن، جا خوی
گه وره بؤ ده مکوت کردنی نه وان یه کسر نایه ته کانی قورپئانی بؤ پیغمبر ﷺ
ده نارنده خواره وه.

بؤ نمونه: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾
الاسراء: ٨٥، نه ی پیغمبر ﷺ کافره کان له باره ی روح = گیان پرسیا رت لیده که نه؟ له
وه لاما بلئی: روح نه پیته کی شاروه ی خودایه و جگه له خوا هیچ که سیک نایزانی،
نیو هس ته نه با به شیکی که م زانستان دراوه تی.

(وَكَمْ خَصِمَ الْبُرْهَانُ) زور جار به لگو و (مُعْجَزَة) ی پیغمبر ﷺ زال بووه و لای بر دوه
(مِنْ خَصِمٍ) کی شه ی نه و که سه ی زور کی شه ده کا له باره ی نیسلام ﴿عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ
سَأَلَ أَهْلَ مَكَّةَ النَّبِيَّ ﷺ آيَةً؟ فَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ بِمَكَّةَ، فَتَزَلَّتْ (اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ)﴾
رواه الشيخان، دانیش تووانی (مَكَّة) داوا ی (مُعْجَزَة) یه کیان له پیغمبر ﷺ کرد؟ جا له
(مَكَّة) دا مانگ دوو له ت بوو، جا خوی گه وره نایه تی (اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَأَنْشَقَّ
الْقَمَرُ) ی نارده خواره وه، واته: دنیا ویران بوون نریک بووه و مانگ دوو له ت بوو.

جا که نیمامی (البوصيري) باسی نه وه ی کرد: (مُعْجَزَة) کانی پیغمبر ﷺ
کی شه چی ده مکوت کردوه. نه م جار به باسی نه وه مان بؤ ده کا: که زانایی و دانایی
پیغمبر ﷺ له خوی دا (مُعْجَزَة) یه و دهفه رموی:

(كَفَاكَ) بؤ تو به سه (بِالْعِلْمِ) نه و زانسته زوده ی (فِي الْأُمِّيِّ) له و پیغمبر
نه خوینده واره دا هیه ﷺ (مُعْجَزَة) له پوی (مُعْجَزَة) وه (فِي الْجَاهِلِيَّةِ) له
سهرده می نه فامی و بی زانستی دا. واته: نه و (مُعْجَزَة) یه به سه: که نه و هه موو زانسته
زوره خوی گه وره له سهرده میکی بی زانستدا داویه تیه نه و پیغمبر نه خوینده واره ی
نازانی بنووسی و بخوینته وه ﷺ.

﴿الفصل التاسع في التوسل بالنبي ﷺ﴾

خَدَمْتُهُ بِمَدِيحِ أَسْتَقِيلُ بِهِ (١٤٠) ذُنُوبَ عُمْرِ مَضَى فِي الشَّعْرِ وَالْخَدَمِ

به لگه له سهر نه خوینده واری پیغمبر ﷺ خوی گوره ده فره رموی: ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ... تَأْوِيلُكَ هُمْ الْمُفْلِحُونَ﴾ (الاعراف: ١٥٧)، ره همتی خوا لهو كه سانهی شوین نهو پیغمبره نه خوینده واره ده كهون - كه ناوی (مُحَمَّد) ﷺ - سیفتهی نهو پیغمبره یان ده ست ده كهوی له لایهن خویان نو سراوه له (تَوْرَة) و له (إِنْجِيل) دا... نه وانه براوهی به خته وهرن له دنیا و له قیامت.

هه روه ها پیغمبر ﷺ فره رموی تی: ﴿قُولُوا﴾ له سهله وات لیداندا بلین: ﴿اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ﴾ حدیث صحیح رواه الدارقطني والبيهقي.

(و) هه روه ها نهو (مُعْجَزَة) یه بۆ تو به سه: (التَّأْدِيبِ) نهو نه دهب و ره وشته جوانهی (فِي الْيَتِيمِ) له یه تیمدا هه یه، كه پیغمبره ﷺ، چونكه ته مهنی پیغمبره ﷺ له ناو زگی دایکی دا دوو مانگ بوو، باوکی وه فاتی کرد، خوی گوره ده فره رموی: ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى﴾ (الضحی: ٦)، نهی پیغمبره ﷺ نه دی تو کاتی خوی یه تیم نه بوی، خوی گوره تو ی حوانده وه؟ وات: به باپیره تو مامت به خوی کردی.

له مه گه وره تر (مُعْجَزَة) کامه * (يَتِيمِ) به نه دهب (أُمِّي) عه للامه

﴿الفصل التاسع في التوسل بالنبي ﷺ﴾

﴿به شی نویم: له باسی پارانه وه له خوا به خاتری پیغمبره ﷺ﴾

ئینجا كه ئیمامی (البُصَيْرِي) مه دخی پیغمبره ﷺ کرد و باسی (مُعْجَزَة) و (مِعْرَاج) و غه زایه کانی پیغمبره ﷺ کرد، ههستی کرد: بهم کاره باشه له پیغمبره ﷺ نزیک بۆته وه، بۆیی به خاتری نهو کاره باشه و به خاتری پیغمبره ﷺ له خوا ده پاریتته وه: تاكو له گونا هه کانی خوش بیی و بیبوری، چونكه خوی گوره ده فره رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ﴾ (المائدة: ٣٥)، نهی نهو كه سانهی ئیمانان هینا وه، له خوا بترسن و ههول بدن له خوا نزیک بینه وه به خاتری کرده وه چا كه کانتان.

بۆیی ئیمامی (البُصَيْرِي) ده فره رموی:

(خَدَمْتُهُ) خزمه تی پیغمبره ﷺ کرد (بِمَدِيحِ) به ستایش کردنیک، وات: بهم

إِذْ قُلْدَانِي مَا تُخْشَى عَوَاقِبُهُ (١٤١) كَأَنِّي بِهِمَا هَدْيٌ مِّنَ النَّعَمِ

قه سیده‌یه مه‌دحی پیغه مبه‌رم ﷺ کرد (أَسْتَقِيلُ) تکای لی‌بوردن له خوا ده‌که‌م (به) به خاتری ئه‌و ستایش‌کردنه‌م (دُثُوبَ عُمْرٍ) تا‌کو له گونا‌هه‌کانی ئه‌و ته‌مه‌نه‌م خوش بی‌ی: که (مَضَى) رۆیشتو به‌سه‌رم برد (فِي الشَّعْرِ) له شیعر گۆتنی دنیا و هم (وَالْخَدَمِ) له خزمه‌ت‌کردنی پیاوانی دنیا به‌و شیعرانه‌م.

ئه‌وه‌ش ئاماژه‌یه بۆ ئه‌و سه‌رده‌مه‌ی که پیشتر ئیمامی (البوصیری) په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ کاربه‌ده‌ستانی دنیا هه‌بوو و شیعی پێدا هه‌ڵده‌گۆتن، جا له به‌ر ئه‌وه‌ی له‌و په‌فتاره‌ی په‌شیمان‌ه‌وه‌ست ئه‌کا ئه‌وه‌نده ته‌مه‌نه‌ی به‌فی‌رۆ داوه، بۆ‌ی به‌خاتری ئه‌م قه‌سیده‌یه-که له مه‌دحی پیغه مبه‌رم ﷺ دایناوه-تکا له خوا ده‌کا: له به‌فی‌رۆدانی ئه‌وه‌نده ته‌مه‌نه‌ی خوش بی‌ی، چونکه خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ مود: ١١٤، به‌راستی چاکه‌کان خراپه‌کان لاده‌به‌ن.

هم پیغه مبه‌ریش ﷺ فه‌رمویه‌تی: ﴿...وَأَتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا﴾ حدیث حسن رواه الترمذی، به‌دوای هه‌ر خراپه‌یه‌کدا چاکه‌یه‌ک بکه، تا‌کو چاکه‌که خراپه‌که به‌سڕێته‌وه.

جا له‌وانه‌یه که‌سی‌ک بپرسی: ئایا شیعر گۆتن به‌سه‌ر پیاوانی دنیا‌دا و خزمه‌ت‌کردنی پیاوانی دنیا، م‌رۆ‌ف توشی گونا‌ه ده‌کا و پتویستی به‌تکای لی‌بوردن هه‌یه؟ جا ئیمامی (البوصیری) وه‌لام ده‌داته‌وه‌و ده‌فه‌رموی:

به‌لێ، بۆ‌ی تکای لی‌بوردن ده‌که‌م (إِذْ قُلْدَانِي) چونکه شیعر گۆتنه‌که‌م و خزمه‌ت‌کردنی پیاوانی دنیا به‌و شیعرانه‌م، وه‌ک په‌تی ئازه‌ڵ خستیا‌نه ئه‌ستۆی من (مَا) چه‌ند تاوانی‌کی وه‌ها: که (تُخْشَى) ترس هه‌بوو (عَوَاقِبُهُ) له ده‌ره‌نجامی ئه‌و تاوانانه: که سزای خوای گه‌وره‌یه، چونکه پیغه مبه‌رم ﷺ زه‌می شیعی دنیا‌یی کردوه‌و فه‌رمویه‌تی: ﴿لَأَنْ يَمْتَلِي جَوْفُ أَحَدِكُمْ قِيحًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِي شِعْرًا﴾ رواه البخاري و مسلم، واته: ناو هه‌ناوی یه‌کی‌کتان پر‌کیم بی‌ی، بۆ باش‌زه له‌وه‌ی پر شیعی نا‌هه‌ق بی‌ی. واته: به‌رده‌وام شیعی دنیا‌یی بلێ.

جا به‌جۆری‌کی وه‌ها شیعر و خزمه‌تی پیاوانی دنیا، په‌تی تاوانیان خسته ئه‌ستۆی من (كَأَنِّي) وه‌ک بلێ‌ی: من (بِهِمَا) به‌هۆی تاوانی ئه‌و شیعر و خزمه‌ته (هَدْيٍ) دیاری‌ی په‌ت له‌مل‌کراوم (مِنَ النَّعَمِ) له‌و بزن و مه‌ر و وشتر و مان‌گایه‌ی په‌تی له‌مل ده‌کری‌و پاده‌کی‌شری‌و به‌دیاری بۆ (مَكَّة) ده‌نێردی.

أَطَعْتُ غَيَّ الصَّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا (١٤٢) حَصَلْتُ إِلَّا عَلَى الْآثَامِ وَالْتَدَمَ
فِيَا خَسَارَةَ نَفْسٍ فِي تَجَارَتِهَا (١٤٣) لَمْ تَشْتَرِ الدِّينَ بِالْذُّنْيَا وَلَمْ تَسْمِ

واته: ههروهك ئه و جوړه ئاژه لانه ی دیاری ئه نجامه که ی سه ریپینه، ئه وها منیش به
هوی ئه و شیعر و خزمه ته م ترسام ئه نجامه که م به هیلاکچوون بی و تووشی سزای خوا
بیم، بویی تکای لیبوردن له خوا ده که م.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له ههردوو (بیت) ی پرابردوودا ئه وهی باس کرد: که له
به شیکی ته مه نی دا سه پقالی شیعر و خزمه تی پیاوانی دنیا بووه. ئه م جاره باسی
هؤکاره که و ئه نجامه بی سوده که یان ده کا و ده فهرموئ:

(أَطَعْتُ) گوپرایه ل بوم (غَيَّ الصَّبَا) بۆ گومپایی ته مه نی هه رزه کاریم و تازه لاویم،
واته: شوین هه واو هه وه سی سه ره تای ته مه ن که وتم (فِي الْحَالَتَيْنِ) له ههردوو
حاله تی شیعر گوتن و خزمه تی پیاوانی دنیا به شیعره کانم، به لام (وَمَا حَصَلْتُ) به و
شوینه که وتمه م هیچم وه ده ست نه هیتا (إِلَّا) ته نها (عَلَى الْآثَامِ) که وتمه سه ر
تاوانه کان و (وَالْتَدَمَ) په شیمانیم له کاره کانی پرابردووم، چونکه ئه و کارانه م بۆ خوا
نه بووه ته مه نی که نجایه تیم به فیرو داوه.

واته: ده بوا هه ر له سه ره تای ته مه نمدا خواپه رستیم کردبا، تاکو هاتبامه ریزی ئه و
حه فت که سانه ی له مهیدانی مه حشه ردا که رما و دلته نگي نابینن، پیغه مبه ر ﷺ
فهرمویه تی: ﴿سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمْ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ... وَشَابَّ نَشَأً فِي عِبَادَةِ رَبِّهِ﴾
رواه الشيخان، حه فت جوړه کهس هه نه خوای گه وره له روژی قیامه ت له سیهری
(عَرُش) ی خو ی دایانده نی که جگه له سیهری وی هیچ سیهریکی تر نیه... یه کیك له و
حه فت که سانه: که نجیکه له خواپه رستی دا پیگه یشتی و گه نجایه تی خو ی له
خواپه رستی دا به سه ر بردی.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پرابردوودا په شیمانی خو ی ئاشکرا کرد: له
ههردوو کرده وه کانی ته مه نی پرابردووی. ئه م جاره خه فته باری خو ی ئاشکرا ده کا له و
زه ره ری به و کرده وانه کردویه تی و ده فهرموئ:

(فِيَا خَسَارَةَ نَفْسٍ) ئای له و زه ره ره گه وره ی نه فسی من کردویه تی! (فِي تَجَارَتِهَا)
له کاتی بازرگانیه که ی دا، واته: له و ته مه نه ی پرابردووی دا، که له هه واو هه وه سی
دنیا دا به سه ری برد و هیچی بۆ قیامه ت نه کرد، جا بویی نه فسی من زه ره ری کرد:

وَمَنْ يَبِّعْ أَجْلاً مِنْهُ بَعَا جِلَّهُ (١٤٤) يَبِّعْ لَهُ الْغَبْنَ فِي بَيْعٍ وَفِي سَلَمٍ
 إِنْ آتٍ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِي بِمُتَّقِصٍ (١٤٥) مِنَ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِي بِمُنْصَرِمٍ

چونکه (لَمْ تَشْتَرِ الدِّينَ) به ته وایو ئایینی نه کړی (بِالدُّنْيَا) به دنیا، واته: ئایینی به سهر دنیادا هه لته بژارد، هه م (وَلَمْ تَسْمُ) مامله تی کرپنیشی نه کرد و گوئی نه دا بانگه وازیه که ی خوا، که ده فهرموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ * تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (الصف: ١١٠)، هو نهو که سانه ی باوهرتان به خواو پیغمه مبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هه یه، ئایا شاره زاتان بکه م له بازرگانیه کی به قازانج، بازرگانیه که رزگارتان بکا له عزیاییکی به نازار؟ بازرگانیه که نه مه یه: به راستی و بی گهردی باوهرتان به خواو پیغمه مبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هه بی و له ریگهی خوا به مالتان و به گیانتان (جهاد) بکه ن و تیکوشن بو به رزگردنه وه ی ئایینی ئیسلام، نهو بازرگانیه—که باوهر و (جهاد) کردنه بو ئیوه باشتره، نه گهر ئیوه بزائن.

جا بو به هیزکردنی (بَيْت) ی پراپردو ئیمامی (الْبُوصَيْرِي) ده فهرموی:
 (وَمَنْ) هه م که سیک (بَيْع) بفروشی (أَجْلاً مِنْهُ) دواپوژی خوئی، واته: قیامه تی خوئی بفروشی (بِعَاجِلِهِ) به دنیای خوئی، واته: له جیاتی قیامه ت دنیا وهریگری، نه وه (يَبِّعْ لَهُ) بوی ئاشکرا ده بی (الْغَبْنَ) تیشکان و زهره ریکی ته و او (فِي بَيْعٍ) له فروشتنی حازر و (وَفِي سَلَمٍ) له فروشتنی به قهرز، واته: له هیچیکیان قازانج ناکا و به ئاشکرای زهره ده کا، هه روه ک خوی گهره ده فهرموی: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهَدَىٰ فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ (البقره: ١٦)، نه وانه نهو که سانه ن: که گومر ابوونیان کړپوه به ئیمانیه ئان، واته: له جیاتی ئیمان کافر بوونیان وهر گرتووه، بویی بازرگانیه که یان قازانجی نه دا و نه وانیس هه ستیان بهو زهره ده نه کرد: که بوینه زهره مهندي دنیا و قیامه ت، چونکه ریگهی راستیان نه گرتووه.

ئینجا که له چه ند (بَيْت) یکی پراپردو دا ئیمامی (الْبُوصَيْرِي) زور دابه زیه سهر نه فسی خوئی و به زهره مهندي دانا، له وه ترسا: نه فسه که ی بی ئومید بی له لیبوردنی گوناوه کانی ته مه ی پراپردو ی، بویی نه م جاره ده ست به دلدانه وه ی نه فسی خوئی ده کا و ئومیدی شفاعه تی پیغمه مبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده داتی و ده فهرموی:
 (إِنْ آتٍ ذَنْبًا) نه گهر له دوی توبه کردن له گوناوه کانی پراپردو م، نه م جاره ش

فَإِنَّ لِي ذِمَّةً مِّنْهُ بِتَسْمِيَّتِي (١٤٦) مُحَمَّدًا وَهُوَ أَوْفَى الْخَلْقِ بِالذِّمِّ

گوناهیکى تر بکه م، هیشتا (فَمَا عَهْدِي بِمُنْتَقِضٍ) به و گونا به یمانی من-که
نیمانداریمه - مه لوه شاهه نیه (مِنَ النَّبِيِّ ﷺ) له پیغه مبه ﷺ.

(و) مه روه ها به و گونا به (لَا حَبْلِي) په یوه ندیشم له گه ل پیغه مبه ﷺ - که نوممه تی
ویم - (بِمُنْصَرَمٍ) پچړاو نیه، چونکه من هر نیماندارم و هیچ کوفری کشم نه کردوه و به
گوناهکردنیش له نوممه تی پیغه مبه ﷺ ناچمه دهره وه، پیغه مبه ﷺ فه رمویه تی:
﴿ثَلَاثٌ مِنْ أَصْلِ الْإِيمَانِ: الْكَفُّ عَمَّنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا تُكْفَرُهُ بِذَنْبٍ وَلَا تُخْرِجُهُ
مِنَ الْإِسْلَامِ بِعَمَلٍ...﴾ الحديث، رواه أبو داود بسند صحيح، سئ شت له بنچینه ی نیمان،
یه کیکیان: وازهینه لهو کهسه ی شاده ی هیناوه، به هیچ گونا هیک کافری نه کهین و به
هیچ کرده ویه که له جوغزی نیسلام ده ری نه کهین.

نیجا که له (بَيْتِ) یرا بردودا نیمامی (الْبُوصِيرِ) فه رموی: په یوه ندیم له گه ل
پیغه مبه ﷺ نه پچړاوه. ئەم جاره زیاتر باسی په یوه ندیه که ی ده کا و ده فه رموی:
(فَإِنَّ لِي ذِمَّةً) به راستی من په یمانیکی دلنیا یم هیه (مِنْهُ) له پیغه مبه ﷺ
(بِتَسْمِيَّتِي) به هوی ناولینانم به (مُحَمَّدًا) وه ک ناوی پیغه مبه ﷺ.

واته: که ناوی (مُحَمَّدٌ) لیتندراوه، دیاره پیغه مبه ﷺ خوش دهوی به و ناوه شم
خوشحالم، چونکه پیغه مبه ﷺ فه رمویه تی: ﴿سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي﴾ رواه
البخاري ومسلم، ناوی من له مندا له کانتان بنین، به لام (كُنْيَةٍ) من بو خوتان دامه نین.
واته: ناسناوی (أَبُو الْقَاسِمِ) بو خوتان دامنن.

(وَهُوَ) پیغه مبه ﷺ (أَوْفَى الْخَلْقِ) له هه موو خه لکیک وه فادارتره (بِالذِّمِّ) بو
به جیه پتانی په یمانه کان، واته: پیغه مبه ﷺ به خوی فه رمویه تی: ﴿الْمَرْءُ مَعَ مَنْ
أَحَبَّ﴾ رواه البخاري ومسلم، مروؤ له روژی قیامه تدا له گه ل نهو کهسه دایه که له دنیادا
خوشی ویتووه.

که واته: منیش پیغه مبه ﷺ خوش دهوی دلنیا م: له روژی قیامه ت به هوی نهو
خوشویستنه شه فاعه تم بو ده کاو پرکار ده بم.

جا که نیمامی (الْبُوصِيرِ) له (بَيْتِ) یرا بردودا فه رموی: پیغه مبه ﷺ له هه موو
که سیک وه فادارتره بو به جیه پتانی په یمانه کان. ئەم جاره نه وه مان بو پوون
ده کاته وه: که نه ویش وه کو موسولمانه کانی تر چاوه پوانی به جیه پتانی نهو په یمانه
ده کا، چونکه زور پیویستی به شه فاعه ت هیه و ده فه رموی:

إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي مَعَادِي أَخْذًا بِيَدِي (١٤٧) فَضْلًا وَإِلَّا فَقُلْ يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ
حَاشَاهُ أَنْ يُحْرِمَ الرَّاجِي مَكَارِمَهُ (١٤٨) أَوْ يَرْجِعَ الْجَارُ مِنْهُ غَيْرَ مُحْتَرَمٍ

(إِنْ لَمْ يَكُنْ) نه گهر نه وه نه بی (فِي مَعَادِي) له زیندوو یوو نه وه ی قیامه تم (أَخْذًا
بِيَدِي) پیغه مبه ر علیه السلام ده ستم نه گری و شه فاعه تم بۆ نه کا (فَضْلًا) له گه وره یو
چاکه ی خو ی، هم (وَإِلَّا) له بهر نه وه په یمانه ی له گه ل نه ویم هیه: که ئیماندارم و
نوممه تی ویم، نه ویش په یمانی داوه و فرموویه تی: ﴿لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ، فَتَعَجَّلْ
كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِّأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَهِيَ نَائِلَةٌ- إِنْ شَاءَ اللَّهُ-
مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾ رواه البخاري ومسلم، هه ر پیغه مبه ر ټک دوعایه کی
قبول کړاوی هه یو له دونیادا دوعایه که ی خو ی کړدوه، منیش دوعایه که ی خو یم
هیشتو ته وه تا کو بیته شه فاعه تم بۆ نوممه تم له روژی قیامه تم، نه م شه فاعه ته ی من- إِنْ
شَاءَ اللَّهُ- گشت که سی ټک له نوممه تم نه گری ته وه به و مهرجه ی به ئیمان وه مردبی و
هاو به شی بۆ خوا دانه نایی.

جا نه گهر پیغه مبه ر علیه السلام شه فاعه تم بۆ نه کا، نه و کاته (فَقُلْ) هاواری به دبه ختی بکه و
بلی: (يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ) نای هاوار له بهر هه لخلیسانی پیغه کانم له سپر پردی
جه هه ننم و که وتنه خواره وم بۆ ناو ناگری دوزه خ.

جا که ئیمامی (البوصیري) له (بیت) ی پابردودا فرمووی: نه گهر پیغه مبه ر علیه السلام
شه فاعه تم بۆ نه کا، ده بی هاواری به دبه ختی بکه م. نه م جاره نه وه مان بۆ پوون
ده کاته وه: که نه و نه گهر له پیغه مبه ر علیه السلام چاوه پوان ناگری و ده فرمو ی:

(حَاشَاهُ) پیغه مبه ر علیه السلام پاک و بهری په له وه ی (أَنْ يُحْرِمَ) بی بهش بکا (الرَّاجِي)
نه و که سه ی تکی لیده کا (مَكَارِمَهُ) ریزی لیبنی و شه فاعه تی بۆ بکا (أَوْ) یان
(يَرْجِعَ) بکه ریته وه (الْجَارُ) نه و که سه ی تکی پاراستنی لیده کا (مِنْهُ) له لای
پیغه مبه ر وه علیه السلام (غَيْرَ مُحْتَرَمٍ) به بی ری زیلتان.

واته: پیغه مبه ر علیه السلام نه وه نده گه وره و ری زداره: پاکه له و عیبه ی تکی ټکا کار په د
بکاته وه و ری ز له و که سه نه ی: که تکی پاراستنی لیده کا ﴿عَنْ جَابِرٍ رضی الله عنه: مَا سَأَلَ
النَّبِيَّ صلی الله علیه وسلم عَنْ شَيْءٍ قَطُّ فَقَالَ: لَا﴾ رواه البخاري ومسلم، پیغه مبه ر علیه السلام هه ر شتی کی لی داوا
کړا ب، هه ر گیز نه یده فرمو و: نا.

جا که پیغه مبه ر علیه السلام خاوه نی نه و په وشته جوانه و نه و شه فاعه ته زوره بی، دلنیام
نیمه ش به دلشکاوی نا که ری ندرینه وه.

وَمُنْذُ أَلَزَمْتُ أَفْكَارِي مَدَائِحَهُ (١٤٩) وَجَدْتُهُ لَخْلَاصِي خَيْرَ مُلْتَزِمٍ
وَلَنْ يَفُوتَ الْغَنَى مِنْهُ يَدًا تَرَبَّتْ (١٥٠) إِنَّ الْحَيَا يُنْبِتُ الْأَزْهَارَ فِي الْأَكَمِّ

جا له وانه يه كه سيك له نيمامي (البوصيري) بيرسي: تو به خوت هيچت له
پيغهمبر ﷺ داوا كرده، نه ويش بوي جي به جي كردبي؟ جا نيمامي (البوصيري)
وه لام ده داته وه:

به لي، (وَمُنْذُ) له و كاته وه (أَلَزَمْتُ أَفْكَارِي) به پيويستم داناوه له سهر بير و
نه نديشه كاني خوم (مَدَائِحَهُ) مه دح و ستايشه كاني پيغهمبر ﷺ، له و كاته وه
(وَجَدْتُهُ) پيغهمبر ﷺ ديتووه و دهستم كه وتووه (لَخْلَاصِي) بو پزگار بوونم له
گشت به لايه ك (خَيْرَ مُلْتَزِمٍ) چاكترين به جيتهنر و وه فادار بووه.
واته: له و پوژه وه كه دهستم به مه دحي پيغهمبر ﷺ كرده، پيغهمبر ﷺ بو
پزگار كردني من، چاكترين وه فادار و فرياكه وته بووه.

نه مهش ئاماژه يه بو توو شبووني به دهردي ئيفليجي و داناني ئهم قه سيده يه: كه
پيغهمبر ﷺ له خه وندا په شته ماله كي خوي ليوره پيچا و خوي گهره شيفاي بو
نارد، هه روهك له سهره تادا باسم كرد.

جا ئهم جاره نيمامي (البوصيري) باسي نه وه مان بو دهكا: كه شه فاعه تي
پيغهمبر ﷺ نه وه نده زوره: به شي هه موو كه سيكي موسولمان دهكا، هه روهك
دهه فرموي:

(وَلَنْ يَفُوتَ الْغَنَى) نافه وتي و له دهست نلجي دهوله مه ندبوون (مِنْهُ) به شه فاعه تي
پيغهمبر ﷺ (يَدًا تَرَبَّتْ) له دهست نه و كه سي زور زور پيويسته و كرده وي باشي
كه مه، چونكه شه فاعه تي پيغهمبر ﷺ گشت موسولمانيك ده گريته وه، هه روهك (إِنَّ
الْحَيَا) باراني سود به خش (يُنْبِتُ الْأَزْهَارَ) كلوكان ده پوييني (فِي الْأَكَمِّ) له سهر
ته پوژكه كان، هه رچهند ئاويشيان له سهر راناوه ستي.

واته: گشت موسولمانيك له پوژي قيامهت به شه فاعه تي پيغهمبر ﷺ دهوله مه ند
ده بي، هه رچهند كرده وي باشيشي كه م بي، چونكه شه فاعه ته كي گشتي يه،
هه روهك باراني گشتي سودي بو كلوكه كاني سهر ته پوژكه كانيش هه يه، هه رچهند
ئاويشيان ليراناوه ستي. پيغهمبر ﷺ فرمويه تي: ﴿إِنِّي لَأَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَأَكْثَرَ
مِمَّا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مِنْ شَجَرٍ وَحَجَرٍ وَمَدَرٍ﴾ حديث حسن رواه الإمام أحمد، له پوژي

وَلَمْ أَرَدْ زَهْرَةَ الدُّنْيَا الَّتِي اقْتَطَفْتُ (١٥١) يَدَا زُهَيْرٍ بِمَا أَتْنِي عَلَى هَرَمٍ

﴿ الْفَصْلُ الْعَاشِرُ: فِي الْمُنَاجَاةِ وَعَرْضِ الْحَاجَاتِ ﴾

يَا أَكْرَمَ الْخَلْقِ مَالِي مَنْ أَلُوذُ بِهِ (١٥٢) سِوَاكَ عِنْدَ حُلُولِ الْحَادِثِ الْعَمِيمِ

قیامت من شفاعت ده کهم بۆ خه لکیکی زۆرت له درهخت و بهرد و گلهمتهی له
سه رپووی زهمینه.

جا له وانهیه که سیک له نیمامی (البوصیری) بپرسی: ئایا تۆ بۆ ودهستهینانی
که لویه لو پاداشتی دنیا مه دحی پیغه مبه رت ﷺ کردوه، یان بۆ پاداشتی قیامت؟
ئویش وه لام ده داته وه:

من بۆ پاداشتی قیامت مه دحی پیغه مبه رت ﷺ کردوه (وَلَمْ أَرَدْ) به و مه دحه م
نه موستوو (زَهْرَةَ الدُّنْيَا) کلۆکی دنیا، واته: نه موستوو جوانی و خوشی دنیا
دهست بکه وی (الَّتِي) نه و کلۆکه ی (اقْتَطَفْتُ) که جنیتی و هری گرتوه (يَدَا زُهَيْرٍ)
مه ردو دهسته کانی (زُهَيْرٍ) شاعیر، که زۆر پاره و که لویه لی دنیا ی و هرگرت (بِمَا
أَتْنِي) له به رامبه رت مه دحی کردبو (عَلَى هَرَمٍ) له سه ر (هَرَمٍ بن سنان) که
ده و له مه ندیکی عه ره بی سه رده می خوی بوو، (زُهَيْرٍ) شاعیریش مه دحی ده کرد،
ئویش له به رامبه رت مه دحی کردنه که پاره ی ده دایی.

مه به سنتی نیمامی (البوصیری) ئه وه یه: من وه ک ئه و شاعیره که لویه لی دنیا
مه به ست نه، به لکو بۆ پاداشتی قیامت مه دحی پیغه مبه رت ﷺ کردوه.

﴿ الْفَصْلُ الْعَاشِرُ: فِي الْمُنَاجَاةِ وَعَرْضِ الْحَاجَاتِ ﴾

﴿ به شی ده یه م: له باسی پاران وه و ده رختنی پیو یستیه کان ﴾

ئینجا که ئه م قه سیده یه نزکی کوتایی بوو، دووباره نیمامی (البوصیری) به
دواندن پویه پوو- تکای شفاعت له پیغه مبه رت ﷺ ده کا و ده فهرموئ:
(يَا أَكْرَمَ الْخَلْقِ) هۆ ریزدارترینی دروستکراوی خوا، واته: هۆ پیغه مبه رت ﷺ چونکه به
(إِجْمَاعٍ) ی هه موو زانایانی ئیسلام: پیغه مبه رت ﷺ له هه موو دروستکراویکی خوا
ریزدارتره، پیغه مبه رت ﷺ فهرموویه تی: ﴿أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ رواه البخاري ومسلم،
من گه وه ی هه موو خه لکم له رۆزی قیامتدا.

*- حه دیه سه که ی پابردووی ﴿أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ﴾ فِي قِصَّةِ سَفَرِهِ ﷺ مَعَ عَمِّهِ إِلَى
الشَّامِ... فَأَخَذَ الرَّاهِبُ بِيَدِهِ ﷺ وَقَالَ: هَذَا سَيِّدُ الْعَالَمِينَ هَذَا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ... ﴿

الحديث، حسن رواه الترمذي والبيهقي، وقال الحاكم: حديث صحيح، كه پیغمبر ﷺ له گهل مامی خوئی به سه فر چووه (شام)، راهیبه که دهستی پیغمبری ﷺ گرت و گوتی: نه مه گه وره ی همه موو عالمه، نه مه پیغمبری په روه رد گاری عالمه.

*-هم ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ أَبَا الْعَبَّاسِ فَقَالَ مِنْهُ فَلَطَمَهُ الْعَبَّاسُ فَاجْتَمَعُوا فَقَالُوا: وَاللَّهِ لَنَلْطَمَنَّ الْعَبَّاسَ كَمَا لَطَمَهُ. فَلَبَّغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَخَطَبَ فَقَالَ: (مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ؟ فَقَالُوا: أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ)...﴾ الحديث، صحيح رواه الإمام أحمد والنسائي والحاكم، پیاوړیک به خراپه باسی باوکی نیمام (العباس) ی کرد- که ده کاته پایری پیغمبر ﷺ - جا نیمام (العباس) ﷺ له په دهستیکی له دهمو لوتی پیاوه که دا، جا خزمه کانی لیدراوه که ویستیان له نیمام (العباس) ﷺ بدهن، جا پیغمبر ﷺ و تاریکی دا و فهرمووی: (کی له همموو که سیك ریژدار تره؟ گوتیان: تو- نه ی پیغمبری خوا- له همموو که سیك ریژدار تری)... تا کوتایی حدیسه که.

جا بزانه: دروسته- به دواندنې پوویه پوو- له دواى وه فاتیش بانگی پیغمبر ﷺ بکړی، به به لگه ی حه دیسه که ی پابردوی (مالك الدار) که فهرموى: ﴿أَصَابَ النَّاسَ قَحْطٌ فِي زَمَنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَجَاءَ رَجُلٌ - وَهُوَ بِلَالُ بْنُ الْحَرِثِ الْمُزْنِيُّ الصَّحَابِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - إِلَى قَبْرِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ اِسْتَسْقِ لَأُمَّتِكَ فَإِنَّهُمْ قَدْ هَلَكُوا...﴾ الحديث، صحيح رواه البيهقي وابن أبي شيبة بإسناد صحيح، وذكره الحافظ العسقلاني فى (فتح الباري، باب الإستسقاء)، والحافظ ابن كثير فى (البدایة والنهایة، عام الرماة)، له سهردهمى نیمام (عمر) ﷺ له (عام الرماة) دا قاتی و بی بارانی توشی خه لک بوو، (صحابه) یه- که (بلال بن الحرث المزني) بوو ﷺ - هاته سهر گوری پیغمبر ﷺ گوتی: (يا رسول الله) دوعای باران بو نوممت بکه، چونکه به هیلاک چون... تا کوتایی حدیسه که.

(مَالِي مَنْ) هیچ که سیکم نیه (الود به) په نای بو بیهم تکای پاراستنی لیبکه م (سواک) جگه له تو- نه ی پیغمبر ﷺ - (عند حلول الحادث) له کاتی هاتنی پووداوه که ی (العَمَم) گشتی قیامت، که همموو که سیك ده گریته وه.

واته: له کاتی هاتنی وه ستانی مهیدانی (محشر)، که موسولمان و کافر گشتیان و یکړا له و مهیدانه راده گیرین، جگه له تو- نه ی پیغمبر ﷺ - هیچ که سیکی ترم دهست ناکه وئ په نای بو بیهم: تاکو شه فاعه تم بو بکا، چونکه پیغمبره کانی تریش ناوړن له مهیدانی (محشر) دا شه فاعه ت بکه ن.

وَلَنْ يَضِيقَ رَسُولَ اللَّهِ جَاهُكَ بِي (١٥٣) إِذَا الْكَرِيمُ تَحَلَّى بِاسْمِ مُنْتَقِمٍ

جا نه مهش ئامارده بۆ ئهه حه ديسه: ﴿عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: يَجْمَعُ اللَّهُ النَّاسَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيَهْتُمُونَ لَذَلِكَ فَيَقُولُونَ: لَوْ اسْتَشْفَعْنَا إِلَى رَبِّنَا حَتَّى يُرْجِنَا مِنْ مَكَانِنَا هَذَا، قَالَ: فَيَأْتُونَ آدَمَ، ثُمَّ نُوحًا، ثُمَّ إِبْرَاهِيمَ، ثُمَّ مُوسَى، ثُمَّ عِيسَى عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ... وَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ يَقُولُ: لَسْتُ هُنَاكُمْ. قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: فَيَأْتُونِي فَأَسْتَأْذِنُ رَبِّي فَيُؤْذَنُ لِي...﴾ الحديث بتمامه رواه البخاري ومسلم، خواي گه وره ئهه خه لکه له مه يدانی (مَحْشَر) کۆ نه کاته وه، جا هه ول ئه ده ن و نه لئین: وا باشه داوای تکا بکهین له لای خوا، تا کو لهم راوه ستانه بمانه سیته وه. جا نه چنه لای حه زه تی باب (آدم) و (نوح) و (إبراهيم) و (موسى) و (عيسى) عليهم الصلاة والسلام، تا کو له لای خوا تکیان بۆ بکهن، جا هه ر یه که یان نه لئ: من لهو پله یه نیم. پیغه مبه ر ﷺ فه رموی: ئینجا دینه لای من، منیش ئیزن له خوا وه رنه گرم و خوا ئیزم ئه دا. واته: تکیان بۆ نه که مو خواي گه وره تکام وه رنه گری و داد گای (مَحْشَر) ده ست پی نه کا.

ئینجا ئیمامی (البوصیري) درێژه به تکای خۆی ده دا و ده فه رموی: (وَلَنْ يَضِيقَ) به رته سک نابی - (رَسُولَ اللَّهِ) هۆ پیغه مبه ری خوا ﷺ - (جَاهُكَ) پێزداری و پله و پایه به رزی تو (بِي) له من، واته: پێزداری و پله و پایه ی پیغه مبه ر ﷺ به رته سک نیه، به لکو به رفراوانه و به شی منیش ده کا: تا کو شه فاعه تم بۆ بکا (إِذَا الْكَرِيمُ) له و کاته ی له پۆژی قیامه ت، خواي گه وره (تَحَلَّى) ناو له خۆی ده نی (بِاسْمِ مُنْتَقِمٍ) به ناوی تۆ له سین = سزاده ر.

واته: له و کاته ی له پۆژی قیامه ت، خواي گه وره ده یه وی سزای تاوانباران بدا و ده فه رموی: ﴿...أَنَا الْمَلِكُ أُنَا الدَّيَّانُ﴾ رواه البخاري، زاد الإمام أحمد بإسناد حسن: ﴿وَلَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ أَهْلِ النَّارِ أَنْ يَدْخُلَ النَّارَ وَلَهُ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَقٌّ، حَتَّى أَقْصَهُ مِنْهُ...﴾ الحديث، من مه لیکم من تۆ له سینم، نابی هه چ که سینک له دۆزه خیان به چیه دۆزه خ، له و حاله ته ی مافیکی له سه ر که سینکی به هه شتی هه بی، تا تۆ له ی مافه که ی بۆ ده سینم له به هه شتی که...

جا نه که ر مروف مافی خه لکیشی له سه ر نه بی، له و کاته دا زۆر پێویستی به شه فاعه ت هه یه: که خواي گه وره فه رمان به باب (آدم) ﷺ ده کا و ده فه رموی: ﴿أَخْرَجَ بَعَثَ النَّارَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَمِةً وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ. فَذَاكَ حِينَ يَشِيبُ الصَّغِيرُ (وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ

فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتْهَا (١٥٤) وَمِنْ عُلُومِكَ عِلْمُ اللَّوْحِ وَالْقَلَمِ

حَمَلِ حَمَلُهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ (الحج: ٢...)

رواه البخاري ومسلم، کۆمهلی دۆزهخیان له ناو نهتهوه کهی خۆت دهر که دهره وه: له ههر ههزارێک نۆسه دو نه وه دو نۆ کهس دهر که دهره وه بۆ دۆزهخ. جا لهم رۆژهدا منداڵ مووی سهری سهی دهیی و گشت گیانله بهرێکی ئاوس بهر داوی و ده بیی خه لک سهرخۆشن، له راستی دا سهرخۆش نین، به لām عه زابی خوا زۆر به هیزه.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) باسی پێزداری و گهرهیی پیغمه بهری ﷺ کرد: که ههر ئه و تاکه هیوا و ئومیدی پۆژی قیامه ته. ئه م جاره باسی ئه وه مان بۆ دهکا: که ئیمه ی موسو لمان له بهر خاتری پیغمه بهری ﷺ به خته وه ر ده بین: هه م له دنیا و هه م له قیامه ت. جا ده فه رموی:

(فَإِنَّ مِنْ جُودِكَ) به راستی ئه ی پیغمه بهری ﷺ - به شیکی خاتری تۆیه (الدُّنْيَا) چاکه ی دنیا و هه م (وَضَرَّتْهَا) چاکه ی هه ویی دنیا که قیامه ته.

واته: ئه و چاکه و نیعمه تانه ی خوی گه وه له دنیا دا داویه تیه ئیمه ی موسو لمان و هه م ئه و چاکه یه ش که له قیامه ت پیمان ده به خشی، هه ردوکیان له بهر خاتری پیغمه بهره ﷺ، چونکه له دنیا دا و له قیامه تدا پیغمه بهره ﷺ بۆ ئوممه تی خوی پاپاوه ته وه خوی گه وه پاپانه وه ی قبول کردوه:

١- **له دنیا دا:** ﴿عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ تَلَا قَوْلَهُ تَعَالَى: (رَبِّ إِنْهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا...) آيَةً، وَقَوْلَهُ تَعَالَى: (إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ...) آيَةً، فَرَفَعَ ﷺ يَدَيْهِ وَقَالَ: اَللَّهُمَّ أُمَّتِي، أُمَّتِي. وَبَكَى... فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ: إِنَّا سَنَرْضِيكَ فِي أُمَّتِكَ وَلَا نَسُوءُكَ﴾ رواه مسلم، پیغمه بهره ﷺ ئه و دوو ئایه تانه ی پابردووی خویندنه وه، جا ده سه ته کانی بهرز کردنه وه و دو عای کرد و فه رمووی: خودایه ئوممه تی من، ئوممه تی من. واته: په رحم به ئوممه تی من بکه. جا پیغمه بهره ﷺ گریا... جا خوی گه وه فه رمووی: (جِبْرَائِيلُ) برو لای (مُحَمَّدٌ) پیی بلی: له باره ی ئوممه ت رازیت ده که یی و دلته نگت ناکه یی. واته: په رحم به هه موو ئوممه ت ده که یی.

٢- **له قیامه تدا:** له دوا ی قبول بوونی شه فاعه ته گه وه که ی مهیدانی (مَحْشَرٍ)، پیغمه بهره ﷺ به تاییه تی بۆ ئوممه تی خوی ده پاریته وه و فه رموویه تی: ﴿...فَأَرْفَعُ رَأْسِي فَأَقُولُ: يَا رَبِّ أُمَّتِي أُمَّتِي. فَيَقَالُ: يَا مُحَمَّدُ أَدْخِلِ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِكَ مَنْ لَا حِسَابَ

.....
 عَلَيْهِ مِنَ الْبَابِ الْأَيْمَنِ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، وَهُمْ شُرَكَاءُ النَّاسِ فِي مَا سِوَى ذَلِكَ مِنْ الْأَبْوَابِ... ﴿الحدیث، رواه البخاری ومسلم، جا سهری خۆم بهرز ده که مه وه ده لیم: هو خودای من، ئومه تی من، ئومه تی من. واته: ره حم به ئومه تی من بکه. جا پیم ده گوتری: هو (محمّد) نه وانیه له ئومه تی تو لیپچانه وه یان له سهر نیه، له ده رگای راسته ی به هه شته وه بیان به ناو به هه شت، نه وان جگه له وه ده رگایه ش هاو به شی خه لکن له ده رگا کانی تری به هه شت.

(و) هه روه ها- نه ی پیغه مبه رﷺ - (مِنْ عُلُومِكَ) به شیکی زانسته کانی تویه (عِلْمُ اللَّوْحِ وَالْقَلَمِ) نه و زانسته ی قه لَم له (اللَّوْحُ الْمَحْفُوظُ) دا نووسیویه تی. واته: پیغه مبه رﷺ و (اللَّوْحُ) هه ردوکیان دروستکراوی خودان، به لام پیغه مبه رﷺ له (اللَّوْحُ) و (الْقَلَمِ) گه وره تره، هه م نه و زانسته ی خوا به (وَحْيٍ) داویه تیه نه م دروستکراوه - که پیغه مبه ره رﷺ - زیاتره له و زانسته ی به فه رمانی خوا (الْقَلَمِ) له (اللَّوْحُ) دا نووسیویه تی؟ چونکه زانستی (اللَّوْحُ) زانستیکی دنیاییه و به کۆتایی د دنیا زانسته که ی (اللَّوْحُ) کۆتایی دی، هه روه ک پیغه مبه رﷺ فه رموویه تی: ﴿أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - الْقَلَمَ، فَقَالَ لَهُ أَكْتُبْ. قَالَ: يَارَبِّ وَمَا أَكْتُبُ؟ قَالَ: أَكْتُبُ مَقَادِيرَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ﴾ حدیث صحیح رواه ابوداود، یه که م شت که خوا دروستی کرد، (قَلَمٌ) = پینووس بوو، جا پنی فه رموو: بنووسه. (قَلَمٌ) گوتی: خوییه چی بنووسم؟ فه رمووی: نه ندازه ی هه موو شتیک بنووسه تا دنیا ویران نه یی.

به لام زانستی پیغه مبه رﷺ دنیایی و قیامه تییه و به کۆتایی دنیا کۆتایی نایی، به به لگه ی نه م هه دیسانه:

۱- ﴿عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ فِينَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَقَامًا فَأَخْبَرَنَا عَنْ بَدْءِ الْخَلْقِ حَتَّى دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ مَنَازِلَهُمْ وَأَهْلُ النَّارِ مَنَازِلَهُمْ﴾ رواه البخاری، نیمام (عمر) رﷺ فه رمووی: پیغه مبه رﷺ له ناوماندا هه لسا راهستا وتاری بو داین، جا له سهره تای دروستکردنی بوونه وه ره وه بو ی باس کردین، تا به هه شتیه کان چونه شوینی خویان، دۆزه خیش چونه شوینی خویان. واته: پیغه مبه رﷺ دوا ی دنیا ویران بوونی شی بو (صَحَابَةُ) کان باس کردوه.

۲- له هه دیسه درێژه که ی (الْمَلَأُ الْأَعْلَى) دا پیغه مبه رﷺ فه رموویه تی: خوی گه وره لی پرسیم: ﴿فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى؟ قُلْتُ: لَا أَدْرِي رَبِّ. قَالَهَا ثَلَاثًا، قَالَ ﷺ:

يَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِي مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ (١٥٥) إِنَّ الْكِبَائِرَ فِي الْغُفْرَانِ كَاللِّمَمِ
فَرَأَيْتُهُ وَضَعَ كَفَّهُ بَيْنَ كَتِفَيْ حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ أَنَامِلِهِ بَيْنَ ثَدْيَيْ فَتَجَلَّى لِي كُلُّ شَيْءٍ
وَعَرَفْتُ... ﴿رواه الترمذي وقال: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ، له چى دا (ملائكة) ی پایه بهرز کیشه
ده کهن؟ گوتم: نازانم خودای من. سى جار وهای فرموى، پیغمبر ﷺ فرموى: جا
دیتم خوى گهوره دهستی خوى له نیوان هردوو شانه کافم دانا، تا هستم به ساردایی
پهنه کانی کرد له نیوان هردوو مەمکه کافم، (واته: خوى گهوره زانستی خوى
خسته ناو دلى من، تا هستم به ناسه واری زانسته که کرد له ناو دلمدا)، جا ههمو
شتیکم بو ناشکرا بوو و ههمو شتیکم زانی.

۳- پیغمبر ﷺ فرمویه تی: ﴿أُوتِيتُ مَفَاتِيحَ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا الْخُمْسَ: (إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ
عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا
تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) لقمان: ۳۴﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد
والطبرانی وأبو یعلی، کلیله کانی زانستی ههمو شتیکم دراوئی، تهنه پینج (غیب)=
پهنه کانه کان نه بی، که خوى گهوره لهم نایه تدها باسی کردون: (زانستی کاتی دونیا
ویران بوون له لای خوایه، هر خوا بارانی سودبه خش نه بارینی، هر خوا نه زانی چى له
ناو مندالدانه کاندایه- واته چاکى و خرابی و هه بوونی... هند- وه هیچ که سیک نازانی سبه ینى
چى نه کا، وه هیچ که سیک نازانی له کوئى نهمری.

۴- هر چه ند قورپان له (اللوح) دا نووسراوه، به لام پیغمبر ﷺ قورپان و زیاتریش له
قورپان، فرموده ی تری به (وَحْيٍ) بو هاتون، پیغمبر ﷺ فرمویه تی: ﴿أَلَا وَإِنِّي
أُوتِيتُ الْقُرْآنَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ حدیث صحیح رواه الإمام أحمد وأبو داود، ناگادار بن: من قورپانم
دراوه تی و وینه ی قورپانیش زانستی ترم له گهل قورپان دراوه تی.

واته: نهو زانستانه ی جگه له قورپان خوى گهوره به (وَحْيٍ) بو پیغمبر ﷺ
ناردون و پیمان ده گو تری: (الْحَدِيثُ)= فرموده کانی پیغمبر ﷺ.
ئینجا که ئیمامی (البوصیری) تکای شه فاعه تی له پیغمبر ﷺ کرد، نه م جاره دلى
خوى ده داته وه: تا کو له په حمه تی خوا بی ئومید نه بی و ده فرموى:

(يَا نَفْسُ) نه ی (نَفْسِ) من (لَا تَقْنَطِي) بی ئومید مه به له په حمه تی خوا (مِنْ زَلَّةٍ)
به هوى گونا هیک، هر چه ند (عَظُمَتْ) گونا هه که ش گهوره بی، چونکه خوى گهوره
ده فرموى: ﴿لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ الزمر: ۵۳، نه ی

لَعَلَّ رَحْمَةً رَبِّي حِينَ يَقْسِمُهَا (١٥٦) تَأْتِي عَلَى حَسْبِ الْعَصِيَانِ فِي الْقِسْمِ

بهنده کانی من بئِ ثومید مهن له رهحهتهی خوا، چونکه خوی گهوره له ههموو گوناوه کان خوش دهبی.

جا که خوی گهوره له ههموو گوناوه کان خوش بی، ئه و کاته (إِنَّ الْكَبَائِرَ) بهراستی گوناوه گهوره کان (فِي الْغُفْرَانِ) له بهرامبه ر لیخوشبوونی خوا (كَاللَّيْمِ) وهکو گوناوه بچوکه کان، بهو مهرجه ی گوناوه که کافریون نه بی، خوی گهوره دهفه رموی: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ النساء: ٤٨، خوا لهوه خوش نابی که هاوبهشی بۆ دابندری، وه له گوناوه کانی له (كُفْرٍ) بهرهو خوارتر خوش نه بی، ئه گهر به خوی هز بکا له کهسیک خوش بی.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) دلی خوی داوه وهفه رموی: بئِ ثومید مهن له رهحهتهی خوا. له وانهیه بیرکردنه وهیه کی بلی: بئِ ثومید نابم، بهلام دهترسم رهحهتهی خوا ههموو گوناوه کانم نهگریته وه؟ جا وهلام ده داته وه وهفه رموی:

(لَعَلَّ رَحْمَةً رَبِّي) تکام وایه: رهحهتهی خوی من (حِينَ يَقْسِمُهَا) له و کاته ی له پوژی قیامهت به سهر گوناوه باراندا بهشی دهکا (تَأْتِي) رهحهته که بۆ من بی (عَلَى حَسْبِ الْعَصِيَانِ) به گویزه ی زوری گوناوه کانم (فِي الْقِسْمِ) له بهشکردنه کاند.

واته: به ئەندازه ی زوری گوناوه کانم رهحهتهی زۆرم بهر بکهوی گوناوه کانی گهوره و بچوکم بگریته وه.

جا بویی ئه و تکایه دهکه م، چونکه خوی گهوره دهفه رموی: ﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ الأعراف: ١٥٦، رهحهتهی من بهر فراوانه و بهشی ههموو شتی که دهکا.

ههروه ها پیغه مبه رحمة الله فهرموویه تی: ﴿جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مَاءً جُزْءًا، فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ جُزْءًا وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا، فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَأَّى خَلْقُ الْخَلَائِقِ﴾ رواه البخاری ومسلم، خوی گهوره رهحهتهی خوی کردۆته سه د بهش، جا نه وه دو نو بهشی له لای خوی هیشتۆته وهو تهنها یه که بهشی دابه زاندۆته سهر زه مین، جا بهو بهشه خه لک رهحم به یه کتری ده که ن.

واته: به نه وه دو نو بهشه که ی تریش له پوژی قیامهت خوی گهوره رهحم به بهنده کانی خوی دهکا، إن شاء الله ئیمهش بی بهش نابین له وه رهحهته زۆرانه.

ئینجا که ئیمامی (البوصیری) له (بیت) ی پابردوودا تکای کرد: رهحهتهی خوا

يَا رَبِّ وَاجْعَلْ رَجَائِي غَيْرَ مُنْعَكِسٍ (١٥٧) لَدَيْكَ وَاجْعَلْ حِسَابِي غَيْرَ مُنْخَرَمٍ
وَالطُّفْ بِعَبْدِكَ فِي الدَّارَيْنِ إِنَّ لَهُ (١٥٨) صَبْرًا مَتَى تَدْعُهُ الْأَهْوَالُ يَنْهَزِمِ

به ئەندازەى زۆرى گوناھەکان بى. ئەم جاره له خوا دەپارێتەو: ئەو تکیایە
وەربگرێتو سەر شۆپى نەکا. جا دەفەر موی:

(يَا رَبِّ) هۆ خودای من (وَاجْعَلْ رَجَائِي) تکیای من بۆ پەحمەتى تۆ، وایبکە (غَيْرَ
مُنْعَكِسٍ) بە پێچەوانەى ئومیدی من نەبێ (لَدَيْكَ) له لای تۆ، بە لکو بە گوێزەى
ئومیدو بۆچوونى من بێ بەرامبەر پەحمەتى تۆ، کە هیوادارم لێم خوش ببی.

(و) هەروەها خودای من (اجْعَلْ حِسَابِي) بیروباوەرى من بە لیبوردنى تۆ وایبکە
(غَيْرَ مُنْخَرَمٍ) نەچراو بێ بە بەردەوامى. واتە: بەردەوام بیروباوەرم ئەوھا بى: تۆ
خوایەکی بە پەحمى و لێم دەبوری، چونکە - ئەى خوايە - بە خۆت له حەدیسى
(قُدُسِ) دا دەفەر موی: ﴿أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي﴾ رواه البخاري ومسلم، من له لای بیرو
بۆچوونى بەندەى خۆم بەرامبەر به من.

واتە: ئەگەر باوەرى وای بى: له گەلى بە پەحم دەبم. ئەو پەحمى پێدەکەم، ئەگەر
باوەریشى وای بى: پەحمى پێناکەم. ئەو پەحمى پێناکەم.

بۆی پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتى: ﴿لَا يَمُوتُ أَحَدُكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ الظَّنَّ بِاللَّهِ تَعَالَى﴾
حدیث صحیح رواه ابوداود، کەستان نەمرى، تا بیرو بۆچوونى خۆى بەرامبەر به خوا جوان
دەکا. واتە: باوەرى وای: خوا پەحمى پێدەکا و لێى خوش دەبى.

ئینجا ئیمامى (البوصیری) کوتایى به دوایەکانى خۆى دینی و دەفەر موی:
(وَالطُّفْ) خودایە به سۆزى و میهرەبانى به کار بیته (بِعَبْدِكَ) له گەل بەندەى خۆت:
(مُحَمَّدُ الْبُوصِيرِي) دانەرى ئەم قەسیدەیه.

هەروەها خودایە به سۆزى و میهرەبانى به کار بیته له گەل بەندەى خۆت (عَبْدَ اللَّهِ
هەرتەلى) پوونکەرەوێ ئەم قەسیدەیه.

جا ئەى خودایە به سۆزى و میهرەبانى به کار بیته له گەل بەندەى خۆت (فِي الدَّارَيْنِ)
له دنیاو له قیامت، چونکە (إِنَّ لَهُ صَبْرًا) بەندەى تۆ ئارامى و خۆپاگریه کی ئەو نەندە
بى میزى هەیه (مَتَى تَدْعُهُ الْأَهْوَالُ) هەر کاتیك به لاو پووداوه گەر و به ترسەکان
داوای بکەن و توشى ببن (يَنْهَزِمِ) خۆپاگریه کی نامێنى و هەلدى.

بۆی نۆز پێویستیم به یارمەتى و چاکەى تۆ هەیه ئەى خواى گەر و به میهرەبان، لیت

وَأُذِنَ لِسُحْبِ صَلَاةٍ مِّنْكَ دَائِمَةً (١٥٩) عَلَى النَّبِيِّ بِمُنْهَلٍ وَمُنْسَجِمٍ
مَا رُتِّحَتْ عَذَبَاتُ الْبَانِ رِيحُ صَبَاً (١٦٠) وَأَطْرَبَ الْعِيسَ حَادِي الْعِيسَ بِالنَّعَمِ

ده پارټيمه وه بهم دوعايه ی سبهینان و ئیواران، که پیغهمبه رسول الله ﷺ ده یکرد: ﴿اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي﴾ رواه أبو داود بسند صحيح، خودايه: من تکای لیوردنو بی به لاییت لیده کهم له دونیا و له قیامت، خودايه: تکای لیوردنو بی به لاییت لیده کهم له ناییم، له دونیام له خیران و منداله کام، له مالَم، خودايه: عهیه کام داپوشه وه له ترسه کان ئه مین و دلنیام بکه، خوايه بمپاریزه: له لای (پیشه وهم)، له لای (پشته وهم)، له لای (راسته م)، له لای (چه په م)، له لای (سهره وهم)، به گه وره ی تو خوم ئه پاریزم نه وه کو له لای (خواره وهم) به قیل بکوژریم.

ئینجا که ئیمامی (البوصیري) کۆتایی به دوعايه کانی خوی هینا، ئه م جاره دهستی به سه له وات لیدان کرد له سهر پیغهمبه رسول الله ﷺ، چونکه مه رجی قبولبوونی دوعا: سه له وات لیدانه، هه روه ک ئیمام (علي) ﷺ فه رمویه تی: ﴿كُلُّ دُعَاءٍ مَّحْجُوبٌ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ﴾ رواه الطبراني في الأوسط، ورجاله ثقات، ﴿وَيُرْوَى مِثْلُهُ عَنْ عُمَرَ ﷺ﴾، گشت دوعايه که ده ده گه کراوه له قبولبوون، تا دوعاخوینه که سه له وات لیده دا: له سهر پیغهمبه رسول الله ﷺ و (آل) ی پیغهمبه رسول الله ﷺ.

جا ئیمامی (البوصیري) سه له وات لیده دا و ده فه رموی:

(وَأُذِنَ) خودايه فه رمان بکه (لِسُحْبِ صَلَاةٍ) به هه وری سه لات و سه لام (مِنْكَ) ئه و سه لات و سه لامه له لای تقوه برژینه خواره وه (دَائِمَةً) به به رده وامی (عَلَى النَّبِيِّ) بۆ سهر پیغهمبه ره که ی خۆت (مُحَمَّدَ الْمُصْطَفَى) ﷺ، جا ئه و هه وره سه لات و سه لام ببارینئ بۆ سهر پیغهمبه رسول الله ﷺ (بِمُنْهَلٍ) به ریزنه وه م (وَمُنْسَجِمٍ) به نه رمی.

جا ئه و سه لات و سه لامانه هه ر به رده وام بن (مَا) به به رده وامی ئه و ماوه یه ی: که (رُتِّحَتْ) ده جولینئ (عَذَبَاتِ الْبَانِ) له که کانی دره ختی (بان) ی بۆنخوش (ریحُ صَبَاً) بای (صَبَاً) ی پۆژه لات. واته: تا دونیا ماوه و بای پۆژه لات لقی دره خته کان ده جولینئ، سه لات و سه لام هه ر له سهر پیغهمبه رسول الله ﷺ بن.

ثُمَّ الرِّضَا عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعَنْ عُمَرَ * وَعَنْ عَلِيٍّ وَعَنْ عُثْمَانَ ذِي الْكُرَمِ
وَالْأَلِّ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِينَ فَهُمْ * أَهْلُ الثَّقَى وَالثَّقَى وَالْحِلْمِ وَالْكَرَمِ

جا ئیمامی (البُوصیری) ئاماژە بۆ ئەوە دەکا: کە پێویستە ئەم قەسیدەیە بە سەدا و
ئاوازیکی خۆش بخوێندریتەو دەفەرموی:

(و) هەروەها سەلات و سەلام بەردەوام بن: تا (أَطْرَبَ الْعِيسَى) و شترەکان دەهینیتە
جۆش و خروۆش (حَادِي الْعِيسَى) لێخۆری و شترەکان (بِالنَّعَم) بە ئاواز و دەنگە
خۆشەکە. واتە: چونکە تەببەتی و شتر ئەوهایە: ئەگەر بە دەنگیکی خۆش سرودی
بۆ بگوتری، دیتە جۆش و خروۆش و خیراتر دەپوا و هەست بە ماندوو بوون ناکا ﴿عَنْ
أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ، وَكَانَ مَعَهُ غُلَامٌ أَسْوَدُ يُقَالُ لَهُ: أُنْجَشَةُ يَخْدُو،
فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: وَيْحَكَ يَا أُنْجَشَةُ رُؤْيَاكَ بِالْقَوَارِيرِ﴾ رِوایە البخاری و مسلم، لە
سەفەری کدا پێغەمبەر ﷺ کۆیلە یەکی رەشی لە گەلدا بوو، پێی دەگوترا: (أُنْجَشَةُ)،
ئەم کۆیلە یە سرودی بۆ و شترەکان دەگوت، جا پێغەمبەر ﷺ فەرمووی: مالتوێران ئەی
(أُنْجَشَةُ) مۆلەتێک بدە و شترەکان و ئاگاداری شوشەکان بە.

واتە: ئەو ئافەرتانە ی لە سەر پشستی و شترەکان سوار بوینە، وەکو شوشە ناسک،
ئەگەر و شترەکان خیراتر بپۆن، زیانیان پێ دەگا.

جا بزانە: لێرەدا قەسیدەی (البُرْدَةُ) ی ئیمامی (البُوصیری) کۆتایی هات، بەلام
کە سیکی پێژدار چەند (بَيْت) یکی لە سەر زیاد کردون، ئێمەش بە کورتی ئەوانیش
پوون دەکەینەو، إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى:

(ثُمَّ) ئینجا لە دواي سەلات و سەلام (الرِّضَا) خودایە پازی بێه (عَنْ) لە ئیمام
(أَبِي بَكْرٍ) و (وَعَنْ) لە ئیمام (عُمَرَ) و (وَعَنْ) لە ئیمام (عَلِيٍّ) و (وَعَنْ) لە ئیمام
(عُثْمَانَ) ی (ذِي الْكُرَمِ) خاوەن بەخشین؟ چونکە لە دا بینکردنی پێویستییەکانی
لەشکری (تَبُوك) لە هەموو (صَحَابَةَ) کان بالا دەستربوو، کە پێغەمبەر ﷺ فەرمووی:
﴿...مَنْ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ. فَجَهَّزَهُ عُثْمَانُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ﴾ رِوایە البخاری فی الوقف، هەر
کە سێک پێویستییەکانی (جَيْشُ الْعُسْرَةِ) = لەشکری (تَبُوك) پێک بێت، بەهەشتی بۆ دەبێ؟
جا ئیمام (عُثْمَانَ) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ پێویستییەکانی لەشکرە کە ی پێک هینا.

(و) هەروەها خودایە پازی بێه لە (الْأَلِّ) خزمە موسوڵمانەکانی پێغەمبەر ﷺ
(وَالصَّحْبِ) لە سەحابەکانی پێغەمبەر ﷺ (ثُمَّ التَّابِعِينَ) ئینجا لە موسوڵمانە ی

يَا رَبِّ بِالْمُصْطَفَى بَلِّغْ مَقَاصِدَنَا * وَأَغْفِرْ لَنَا مَا مَضَى يَا وَاسِعَ الْكَرَمِ

به دواى (صَحَابَةُ) كانداهاتون تا سى سدهى كوچى ته واو دهبن، كه پييان ده گوتى: (السَّلَفُ الصَّالِح) پيشينه باشه كان (فَهُمْ) چونكه نه وانه ي پابردو (أَهْلُ الثَّقَى) خاوهنى دليكى له خواترسن (وَالنَّقَى) خاوهنى دليكى پاك و بژاردهن (وَالْحِلْم) خاوهنى ميهره بانين (وَالْكَرَم) خاوهنى به خشنده بين، كه واته: نه وانه بژاردهى توممه تى پيغه مبه رن عليه السلام.

(يَا رَبِّ) هُوَ خُودَاى مِنْ (بِالْمُصْطَفَى) به خاترى (مُحَمَّدُ الْمُصْطَفَى) پيغه مبه رى خوت عليه السلام (بَلِّغْ مَقَاصِدَنَا) بمانگه ينه مه به سته كانى خومان، واته: تا واته كانمان، هم له دونيا و هم له قيامت (وَأَغْفِرْ لَنَا) هر به خاترى پيغه مبه ر عليه السلام ليتمان خوش ببه (مَا مَضَى) له گونا مه كانى پابردو مان (يَا وَاسِعَ الْكَرَمِ) هُوَ نه و خوايه به خشنده يى و ميهره بانيت به رفرا وانه بُوَ مه موو خه لك.

جا بزانه: (تَوَسَّلْ) = پاپانه وه له خوا به خاترى پيغه مبه ر عليه السلام دروسته، چونكه (صَحَابَةُ) كان عليه السلام كردويانه: هم له ژيانى پيغه مبه ر عليه السلام، هم له دواى وه فاتيشى:

۱- (تَوَسَّلْ) له ژيانى پيغه مبه ر عليه السلام: ﴿عَنْ عُثْمَانَ بْنِ حُنَيْفٍ رضي الله عنه: أَنَّ رَجُلًا ضَرِيرَ الْبَصَرِ أَتَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يُعَافِيَنِي. قَالَ صلى الله عليه وسلم: إِنْ شِئْتَ دَعَوْتُ، وَإِنْ شِئْتَ صَبَرْتُ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ. قَالَ: فَادْعُهُ. فَأَمَرَهُ صلى الله عليه وسلم: أَنْ يَتَوَضَّأَ فَيُحْسِنَ وُضْوءَهُ، وَيَدْعُوَ بِهَذَا الدُّعَاءِ: (اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم نَبِيِّ الرَّحْمَةِ، يَا مُحَمَّدُ إِنِّي تَوَجَّهْتُ بِكَ إِلَى رَبِّي فِي حَاجَتِي هَذِهِ لَتَقْضَى لِي، اللَّهُمَّ فَشَفِّعْهُ فِيَّ)﴾ حديث صحيح رواه ابن ماجه والترمذى، پياوئكى كويز گوتيه پيغه مبه ر عليه السلام: دوعام بُوَ بكه خوا چاوه كانم چاك بكاته وه. پيغه مبه ر عليه السلام فرمووى: نه گهر هز ده كهى دوعات بُوَ ده كهه، وه نه گهر سه بر بگرى باشره. گوتى: دوعام بُوَ بكه. ئينجا پيغه مبه ر عليه السلام فرمانى پى كرد: ده ستويژ بشوا و نهم دوعايه بكا: (خوايه من ليت نه باريمه وه و پرو نه كه مه لاي تو به خاترى پيغه مبه ر كهت (مُحَمَّدٌ) صلى الله عليه وسلم كه پيغه مبه ر يكى ره هته، (يَا مُحَمَّدُ) صلى الله عليه وسلم من به خاترى تو پروم كرده لاي خوا تاكو خوا نهم كارهم بُوَ بكا- چاوم چاك بكاته وه- خوايه: خاترى پيغه مبه ر عليه السلام وه ريگره له كاره كهى مندا).

۲- (تَوَسَّلْ) له دواى وه فاتى پيغه مبه ر عليه السلام: ﴿وَعَنْ أَسْمَاءَ رضي الله عنها: هَذِهِ جُبَّةُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَلْبُسُهَا، فَتَحْنُ نَعْسِلُهَا لِلْمَرْضَى يُسْتَشْفَى بِهَا﴾ رواه مسلم فى البىاس، (أَسْمَاءُ) فرمووى: نهمه (جُبَّة) = كه وايه كهى پيغه مبه ر عليه السلام كاتى خوى نه يكرده بهر، ئيستاش

وَاعْفِرْ إِلَهِي لِكُلِّ الْمُسْلِمِينَ بِمَا * يَتْلُونَ فِي الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى وَفِي الْحَرَمِ بِجَاهِ مَنْ بَيْتُهُ فِي طَيِّبَةِ حَرَمٍ * وَإِسْمُهُ قَسَمٌ مِنْ أَعْظَمِ الْقَسَمِ

نیمه بُو نه خوشه كان نهیشوین، تاكو به ناوشوره كهی شیفایان بُو بی و چاك بینه وه.
 هـ م: ﴿عَنْ مَالِكِ الدَّارِ: أَصَابَ النَّاسَ قَحْطٌ فِي زَمَنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَجَاءَ رَجُلٌ - وَهُوَ بِلَالُ بْنُ الْحَرْثِ الْمُزْنِيُّ الصَّحَابِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - إِلَى قَبْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَسْقِ لَأُمَّتِكَ فَإِنَّهُمْ قَدْ هَلَكُوا...﴾ الحديث، رواه البيهقي وابن أبي شيبة بإسناد صحيح، وذكره الحافظ العسقلاني في (فتح الباري، باب الإستسقاء)، والحافظ ابن كثير في (البداية والنهاية، عام الرَّمَادَة)، له سه رده می نیمام (عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) له (عام الرَّمَادَة) دا قاتی و بی بارانی توشی خه لک بوو، (صَحَابَة) به ک - که (بِلَالُ بْنُ الْحَرْثِ الْمُزْنِيُّ) بوو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - هاته سه ر گزری پیغهمبه روو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ گوتی: (يَا رَسُولَ اللَّهِ) دوعای باران بُو نومهتت بکه، چونکه به هیلاک چون.

(وَاعْفِرْ إِلَهِي) نهی خودای من خوش ببه (لِكُلِّ الْمُسْلِمِينَ) له هه موو موسولمانان (بِمَا) به خاتری نه و قورئانهی (يَتْلُونَ) موسولمانه كان ده یخوینن (فِي) له (الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى) = (بَيْتِ الْمَقْدَسِ) له (فَلَسْطِينِ)، هه م (وَفِي الْحَرَمِ) له (حَرَمِ) ی (مَكَّةَ) ی پیروزیش ده یخوینن.

(بِجَاهِ مَنْ) به خاتری شکومه ندی نه و پیغهمبه ره ی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (بَيْتُهُ) ماله که ی وی = مزگوته که ی (فِي طَيِّبَةِ) له (مَدِينَةِ) ی پیروزدا (حَرَمِ) حه پامکراو و ریزداره، پیغهمبه روو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فه رموویه تی: ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَرَّمَ مَكَّةَ وَدَعَا لِأَهْلِهَا، وَإِنِّي حَرَّمْتُ الْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ...﴾ رواه مسلم، (إِبْرَاهِيمِ) پیغهمبه روو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (مَكَّةَ) ی حه رام کردوه = ریزی لیناوه و دوعای بُو دانیشتروه کانی کردوه: نیمین بن و خوا رزقیان بداتی. منیش (مَدِينَةِ) م حه رام کردوه = ریزم لیناوه، هه روه ک (إِبْرَاهِيمِ) رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (مَكَّةَ) ی حه رام کردوه.

نیمجا بزانه: خوای که وره ناوی له (مَدِينَةِ) ی پیروز ناوه (طَابَةِ)، پیغهمبه ریش رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ناوی ناوه (طَيِّبَةِ)، هه روه ک له (صحيح مسلم) دا گیر دراوه ته وه.

جا بُویش لیزه دا باسی نه و سی جییانه ی کرد، چونکه له هه موو شوینیکی سه رزه مین ریزدارتن، هه ریه که یان به پله ی خوی، هه روه ک پیغهمبه روو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فه رموویه تی: ﴿صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ رواه البخاری و مسلم، زاد ابن ماجه و البزار: ﴿وَصَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ﴾

والبيهقي والبخاري: ﴿وَفِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ خَمْسُمِائَةِ صَلَاةٍ﴾ يهك نويژ له ناو مزگهوتی مندا خیری زیاتره له ههزار نويژ له ناو مزگهوته کانی تردا جگه له (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) (مَكَّة)، چونکه يهك نويژ له (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) دا خیرتره له سهدههزار نويژی له مزگهوته کانی تردا، همم يهك نويژ له (بَيْتِ الْمَقْدِسِ) = (مَسْجِدِ الْأَقْصَى) دا خیری به پینجسهده نويژه.

(و) ههروهه (اسْمُهُ) ناوی ئهه پینغه مبه ره ﷺ (قَسَمٌ) سوینده، واته: سویند پیخوراوه (مِنْ أَعْظَمِ الْقَسَمِ) له گه وره ترين سوینده، چونکه سویند خوره که خوی گه وره به وه له هه موو شتیک گه وره تره، سویند پیخوراوه که ش پینغه مبه ره ﷺ وه له هه موو خه لك گه وره تره ﴿عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: مَا خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى نَفْسًا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْ مُحَمَّدٍ ﷺ وَمَا خَلَفَ اللَّهُ تَعَالَى بِحَيَاةٍ أَحَدًا قَطُّ إِلَّا بِحَيَاةِ مُحَمَّدٍ ﷺ﴾، قال تعالى: (لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ) (الحجر: ٧٢) رواه أبو يعلى وابن مردويه والبيهقي وأبو نعیم، خوی گه وره هیچ که سیک دروست نه کردوه: که له لای خوی ریزدار تر بی له پینغه مبه ره ﷺ، خوی گه وره به ژیا نی هیچ که سیک سویندی نه خواردوه ته نها به ژیا نی پینغه مبه ره ﷺ نه بی، خوی گه وره له سوینده که ی دا ده فهرموی: (به ژیا نی تو - نهی مُحَمَّد ﷺ - نهه کافرا نه له گومرایی خویاندا ده جولینه وه).

﴿ئَاگاداری﴾ نه وهی پابردوو سویند خواردنی خوی گه وره بوو به دروستکراوی خوی، هه روه که له چهند ئایه تیکی تری قورپاندا خوی گه وره سویندی به دروستکراوی خوی خواردوه وه ده فهرموی: (وَالْفَجْرِ)، (وَاللَّيْلِ)، (وَالنَّهَارِ)، (وَالشَّمْسِ)، (وَالْقَمَرِ)... هتد، به لام بۆ ئیمه دروست نیه سویند به دروستکراوی خوا بخوین: وه که سویندم به پینغه مبه ره ﷺ، یان به فلانه پیاوچاکه، یان به قه بری پینغه مبه ره ﷺ، یان به قه بری فلانه پیاوچاکه، یان به سه ری باو کم، یان به قه بری باو کم.

که واته: نهه جو ره سویندانه ناپه سندن، به لکو ئیمامی (الشافعی) و چهند زانایه کی تر به گونا هیا ن دانا وه سویند خوره که گونا هیا ر ده بی، چونکه پینغه مبه ره ﷺ فه رمویه تی: ﴿أَلَا إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ - يَنْهَاكُمْ أَنْ تَخْلِفُوا بِأَبَائِكُمْ، فَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَخْلَفْ بِاللَّهِ تَعَالَى﴾ رواه الشيخان، ئاگادار بن خوی گه وره ئیوه قه دهغه ده کا: سویند به سه ری باو کتان بخون، جا هه ر که سیک سویند ده خوا با سویند به خوی گه وره بخوا.

جا بزانه: نه گه ر سویند خوره که مه به سستی نه وه بی: سویند پیخوراوه که وه کو خوا

وَهَذِهِ بُرْدَةُ الْمُخْتَارِ قَدْ خُتِمَتْ * وَالْحَمْدُ لِلَّهِ فِي بَدْءٍ وَفِي خَتَمٍ
أَبْيَاطُهَا قَدْ أَتَتْ سِتِّينَ مَعَ مِائَةٍ * فَرَجَ بِهَا كَرَبْنَا يَا وَاسِعَ الْكَرَمِ

به گه وره دابنئ، ئه و کاته کافر دهبی، هه روهک له کتیبه کانی مه زه بی (الشافعی) دا
فه رمویانه؟ چونکه پیغه مبه علیه السلام فه رمویه تی: ﴿مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ﴾ روه
آبوداد و غیره بسند حسن، هه ر که سیک سویند بخوا به شتیکی جگه له خوا، ئه وه هاو به شی
بۆ خوا داناوه و کافر دهبی.

(وَهَذِهِ) ئه م قه سیده یه (بُرْدَةُ الْمُخْتَارِ) ناوی (بُرْدَةِ) ی پیغه مبه ری بژارده یه علیه السلام،
چونکه له خه وندا په شته ماله که ی خوی له ئیمامی (البوصیری) وه ریچا، هه روهک له
پیشه کی دا باسمان کرد (قَدْ خُتِمَتْ) قه سیده که ته واو کرا (وَالْحَمْدُ لِلَّهِ) حمد و
سوپاس بۆ خوا (فِي بَدْءٍ) له دهستی کردنی دا، هه م (وَفِي خَتَمٍ) له ته واو کردنی دا.
(أَبْيَاطُهَا) هۆنراوه کانی ئه م قه سیده یه (قَدْ أَتَتْ سِتِّينَ مَعَ مِائَةٍ) گه یشته سه دو
شه ست (بَيَّتْ) * (فَرَجَ بِهَا كَرَبْنَا) به م قه سیده یه خه م و خه فه تمان برۆینه (يَا وَاسِعَ
الْكَرَمِ) هۆ ئه و خوایه ی به خشنده یی و میهره بانیت به رفراوانه بۆ هه موو
خه لک... کو تای.

الْحَمْدُ لِلَّهِ، [مانگی شهوی چواره * روونکردنه وه ی قه سیده ی (البُرْدَةِ)] ته واو بوو، له
مالی خۆم له شاری هه ولیر، له شهوی سیتشه ممه (۱۷) هه قده ی مانگی مه ولودی
پیغه مبه علیه السلام سالی (۱۴۳۴) هه زارو چوار سه دو سی و چواری کوچی، به رامبه ر (۹) ی
پێبه ندان، سالی (۲۷۱۲) ی کوردی و (۲۹) ی کانونی دووه می سالی (۲۰۱۳) ی زایینی.

منیش به نده ی گونا هبار و بی ده سه لات: (عبدالله عبدالعزيز هه رته لی م)، خودا له خۆم و
دایکم و باوکم و خۆشه ویسته کانم خۆش ببی و به ر شه فاعه تی پیغه مبه رمان علیه السلام بیخی و
به به هشت شادمان بکا، آمین، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ،
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ
سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ.

هه ولیر - کوردستان

(۱۷) ی ربیع الاول - (۱۴۳۴) ی کوچی

(۹) ی پێبه ندان - (۲۷۱۲) ی کوردی

(۲۹) ی کانون الثاني - (۲۰۱۳) ی زایینی

الْقَصِيدَةُ الْمُضَرِّيَّةُ فِي الصَّلَاةِ عَلَى خَيْرِ الْبَرِيَّةِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ﷺ

لِلإِمَامِ مُحَمَّدِ الْبُوصِيرِيِّ

يَا رَبِّ صَلِّ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ مُضَرٍ * وَالْأَنْبِيَاءِ وَجَمِيعِ الرُّسُلِ مَا ذَكَرُوا
وَصَلِّ رَبِّ عَلَى الْهَادِي وَشَيْعَتِهِ * وَصَحْبِهِ مَنْ لَطِيَ الدِّينِ قَدْ نَشَرُوا
وَجَاهَدُوا مَعَهُ فِي اللَّهِ وَاجْتَهَدُوا * وَهَاجَرُوا وَلَهُ آوُوا وَقَدْ نَصَرُوا
وَبَيَّنُوا الْفَرَضَ وَالْمَسْنُونُ وَاعْتَصَبُوا * لِلَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ فَانْتَصَرُوا
أَزَكَّى صَلَاةٍ وَأَتْمَاهَا وَأَشْرَفَهَا * يُعْطَرُ الْكَوْنُ رِيًّا نَشْرِهَا الْعَطَرُ
مَغْبُوقَةٌ بِعَبِيقِ الْمِسْكِ زَاكِيَّةٌ * مِنْ طِيْهَا أَرْجُ الرُّضْوَانِ يَنْتَشِرُ
عَدَّ الْحَصَى وَالْثَرَى وَالرَّمْلَ يَتْبَعُهَا * نَجْمُ السَّمَاءِ وَنَبَاتُ الْأَرْضِ وَالْمَدْرُ
وَعَدَّ وَزْنَ مَثَاقِيلِ الْجِبَالِ كَمَا * يَلِيهِ قَطْرُ جَمِيعِ الْمَاءِ وَالْمَطَرُ
وَعَدَّ مَا حَوَتْ الْأَشْجَارُ مِنْ وَرَقٍ * وَكُلِّ حَرْفٍ غَدَا يُتْلَى وَيُسْتَطَرُ
وَالْوَحْشِ وَالطَّيْرِ وَالْأَسْمَاكَ مَعَ نَعَمٍ * يَلِيهِمُ الْجِنَّ وَالْأَمْلاكُ وَالْبَشَرُ
وَالذَّرُّ وَالْتَّمَلُ مَعَ جَمْعِ الْحُبُوبِ كَذَا * وَالشَّعْرُ وَالصُّوفُ وَالْأَرْيَاشُ وَالْوَبَرُ
وَمَا أَحَاطَ بِهِ الْعِلْمُ الْمُحِيطُ وَمَا * جَرَى بِهِ الْقَلَمُ الْمَأْمُورُ وَالْقَدَرُ
وَعَدَّ نِعَمَاتِكَ اللَّاتِي مَنَنْتَ بِهَا * عَلَى الْخَلَائِقِ مُذْ كَانُوا وَمُذْ حُشِرُوا
وَعَدَّ مَقْدَارَهُ السَّامِي الَّذِي شَرُفَتْ * بِهِ النَّبِيُّونَ وَالْأَمْلاكُ وَافْتَخَرُوا
وَعَدَّ مَا كَانَ فِي الْأَكْوَانِ يَا سَنَدِي * وَمَا يَكُونُ إِلَى أَنْ تُبْعَثَ الصُّورُ
فِي كُلِّ طَرْفَةٍ عَيْنٍ يَطْرِفُونَ بِهَا * أَهْلُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ أَوْ يَذَرُوا
مِلءَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ مَعَ جَبَلٍ * وَالْفَرْشِ وَالْعَرْشِ وَالْكُرْسِيِّ وَمَا حَصَرُوا
مَا أَوْجَدَ اللَّهُ مَعْبُودًا وَأَعْدَمَهُ * بَعْدَ الْوُجُودِ صَلَاةً لَيْسَ تَنْحَصِرُ
تَسْتَغْرِقُ الْعَدَّ مَعَ جَمْعِ الدُّهُورِ كَمَا * تُحِيطُ بِالْحَدِّ لَا تُبْقَى وَلَا تَذَرُ
لَا غَايَةَ وَأَنْتَهَاءَ يَا عَظِيمُ لَهَا * وَلَا لَهَا أَمَدٌ يُقْضَى فَيُعْتَبَرُ

وَعَدَّ أَضْعَافَ مَا قَدْ مَرَّ مِنْ عَدَدٍ * مَعَ ضِعْفِ أَضْعَافِهِ يَا مَنْ لَهُ الْقَدْرُ
كَمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى سَيِّدِي وَكَمَا * أَمَرْتَنَا أَنْ نُصَلِّيَ أَنْتَ مُقْتَدِرُ
مَعَ السَّلَامِ كَمَا قَدْ مَرَّ مِنْ عَدَدٍ * رَبِّ وَضَاعْفُهُمَا وَالْفَضْلُ مُنْتَشِرُ
وَكُلُّ ذَلِكَ مَضْرُوبٌ بِحَقِّكَ فِي * أَنْفَاسِ خَلْقِكَ إِنْ قُلُّوا وَإِنْ كَثُرُوا
يَا رَبِّ وَاغْفِرْ لِقَارِيهَا وَسَامِعِهَا * وَالْمُسْلِمِينَ جَمِيعاً أَيْنَمَا حَضَرُوا
وَوَالِدَيْنَا وَأَهْلِينَا وَجِيرَتَنَا * وَكُلَّنَا سَيِّدِي لِلْعَفْوِ مُفْتَقِرُ
وَقَدْ أَتَيْتُ ذُنُوباً لَا عِدَادَ لَهَا * لَكِنَّ عَفْوَكَ لَا يُنْقِي وَلَا يَذَرُ
وَالْهَمُّ عَنْ كُلِّ مَا أَبْغَيْهِ أَشْغَلَنِي * وَقَدْ أَتَى خَاضِعاً وَالْقَلْبُ مُنْكَسِرُ
أَرْجُوكَ يَا رَبِّ فِي الدَّارَيْنِ تَرْحَمُنَا * بَجَاهِ مَنْ فِي يَدَيْهِ سَبْحُ الْحَجَرِ
يَا رَبِّ أَعْظَمَ لَنَا أَجْراً وَمَغْفِرَةً * فَإِنَّ جُودَكَ بَخْرٌ لَيْسَ يَنْحَصِرُ
وَاقْضِ دُيُوناً لَهَا الْأَخْلَاقُ صَائِقَةً * وَفَرِّجِ الْكَرْبَ عَنَّا أَنْتَ مُقْتَدِرُ
وَكُنْ لَطِيفاً بِنَا فِي كُلِّ نَازِلَةٍ * لُطْفاً جَمِيعاً بِهِ الْأَهْوَالُ تَنْحَسِرُ
بِالْمُصْطَفَى الْمُجْتَبَى خَيْرِ الْأَنَامِ وَمَنْ * جَلَالَةَ تَزَلَّتْ فِي مَدْحِهِ السُّورُ
ثُمَّ الصَّلَاةُ عَلَى الْمُخْتَارِ مَا طَلَعَتْ * شَمْسُ النَّهَارِ وَمَا قَدْ شَعِشَعَ الْقَمَرُ
ثُمَّ الرِّضَا عَنْ أَبِي بَكْرٍ خَلِيفَتِهِ * مَنْ قَامَ مِنْ بَعْدِهِ لِلدِّينِ يَنْتَصِرُ
وَعَنْ أَبِي حَفْصٍ الْفَارُوقِ صَاحِبِهِ * مَنْ قَوْلُهُ الْفَصْلُ فِي أَحْكَامِهِ عُمَرُ
وَجُدُّ لِعُثْمَانَ ذِي الثَّوَرَيْنِ مَنْ كَمَلَتْ * لَهُ الْمَحَاسِنُ فِي الدَّارَيْنِ وَالظَّفَرُ
كَذَا عَلِيٍّ مَعَ ابْنَيْهِ وَأُمَّهُمَا * أَهْلُ الْعِبَاءِ كَمَا قَدْ جَاءَنَا الْخَبَرُ
سَعْدُ سَعِيدُ ابْنِ عَوْفٍ طَلْحَةُ وَأَبُو * عُيَيْدَةَ وَزَيْرٌ سَادَةٌ غُرُرُ
وَحَمْزَةُ وَكَذَا الْعَبَّاسُ سَيِّدُنَا * وَتَجَلُّهُ الْحَبْرُ مَنْ زَالَتْ بِهِ الْغَيْرُ
وَالْأَلُّ وَالصَّحْبُ وَالْأَتْبَاعُ قَاطِبَةً * مَا جَنَّ لَيْلُ الدِّيَاجِي أَوْ بَدَا السَّحَرُ

* * *

الْقَصِيدَةُ الْمُحَمَّدِيَّةُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْإِمَامِ مُحَمَّدٍ الْبُوصِيرِيِّ

مُحَمَّدٌ أَشْرَفُ الْأَعْرَابِ وَالْعَجَمِ * مُحَمَّدٌ خَيْرُ مَنْ يَمْشِي عَلَى قَدَمِ
 مُحَمَّدٍ بَاسِطُ الْمَعْرُوفِ جَامِعُهُ * مُحَمَّدٌ صَاحِبُ الْإِحْسَانِ وَالْكَرَمِ
 مُحَمَّدٌ تَاجُ رُسُلِ اللَّهِ قَاطِبُهُ * مُحَمَّدٌ صَادِقُ الْأَقْوَالِ وَالْكَلِمِ
 مُحَمَّدٌ ثَابِتُ الْمِيثَاقِ حَافِظُهُ * مُحَمَّدٌ طَيِّبُ الْأَخْلَاقِ وَالشَّيْمِ
 مُحَمَّدٌ رُوِيَ بِالنُّورِ طَيِّبَتُهُ * مُحَمَّدٌ لَمْ يَزَلْ نُورًا مِنْ الْقَدَمِ
 مُحَمَّدٌ حَاكِمٌ بِالْعَدْلِ ذُو شَرَفٍ * مُحَمَّدٌ مَعْدِنُ الْإِنْعَامِ وَالْحَكَمِ
 مُحَمَّدٌ خَيْرُ خَلْقِ اللَّهِ مِنْ مُضَرٍ * مُحَمَّدٌ خَيْرُ رُسُلِ اللَّهِ كُلِّهِمْ
 مُحَمَّدٌ دِينُهُ حَقٌّ لِدِينِ بِهِ * مُحَمَّدٌ مُجْمَلًا حَقًّا عَلَى عِلْمِ
 مُحَمَّدٌ ذِكْرُهُ رُوحٌ لَأَنْفُسِنَا * مُحَمَّدٌ شُكْرُهُ فَرَضٌ عَلَى الْأُمَمِ
 مُحَمَّدٌ زِينَةُ الدُّنْيَا وَبَهْجَتُهَا * مُحَمَّدٌ كَاشِفُ الْغَمَّاتِ وَالظُّلَمِ
 مُحَمَّدٌ سَيِّدٌ طَابَتْ مَنَاقِبُهُ * مُحَمَّدٌ صَاغَهُ الرَّحْمَنُ بِالنِّعَمِ
 مُحَمَّدٌ صَفْوَةُ الْبَارِي وَخَيْرَتُهُ * مُحَمَّدٌ طَاهِرٌ مِنْ سَائِرِ التُّهَمِ
 مُحَمَّدٌ ضَاحِكٌ لِلضَّيْفِ مُكْرَمُهُ * مُحَمَّدٌ جَارُهُ وَاللَّهُ لَمْ يُضْمِ
 مُحَمَّدٌ طَابَتْ الدُّنْيَا بِبِعْثَتِهِ * مُحَمَّدٌ جَاءَ بِالْآيَاتِ وَالْحَكَمِ
 مُحَمَّدٌ يَوْمَ بَعَثَ النَّاسَ شَافِعُنَا * مُحَمَّدٌ نُورُهُ الْهَادِي مِنَ الظُّلَمِ
 مُحَمَّدٌ قَائِمٌ لِلَّهِ ذُو هِمَمٍ * مُحَمَّدٌ خَاتَمُ الرُّسُلِ كُلِّهِمْ

* * *

ناومړۍ روونکړنه وهی (قصیده البردة)

۵۸.....	چهند سيفه تیکي پيغه مېرغ	۲.....	پيشه کی
۶۲.....	بهشی چوارم: له دايکېوونی پيغه مېرغ	۵.....	سهر چاوه کان
۶۲.....	دوعايه کی (العنبي)	۵.....	پيتاسه ی نيمامی (البوصري)
۶۲.....	نه زادی پيغه مېرغ نه زادیکی پاکه	۶.....	پيتاسه ی (قصیده البردة)
۶۲.....	پوړدولوه کانی شوی له دايکېوونی پيغه مېرغ	۷.....	ناسنامه ی پيغه مېرغ
۶۸.....	باوهر به فالجی ناکړی	۱۰.....	سه له وات ليدان
۷۰.....	ته سپيحاتی ورده به رده کان و خوراک	۱۲.....	بهشی يه کم: پينداه لگو تن
۷۱.....	بهشی پينجه م: (معجزة) کانی پيغه مېرغ	۱۲.....	پيغه مېرغ چاکړینی خه لکه
۷۲.....	سوجه ی درخت و وشتو پيغه مېرغ	۱۶.....	يادکړنه وهی پيغه مېرغ
۷۴.....	سپيهری هور له پيغه مېرغ	۲۰.....	حه ديسه کی (ثوبان)
۷۵.....	له تکرینی مانگ و دلی پيغه مېرغ	۲۲.....	ملائکه له سر زمانی خه ک ده نوین
۷۶.....	(معجزة) کانی کوچکړدن	۲۴.....	مووی سبی نيشانه ی مردنه
۸۱.....	خوونی پيغه مېرغ به (وحي) داده ندری	۲۴.....	بهشی دووم: ترسان له هه وای (نفس)
۸۲.....	(معجزة) ی شيفای شيت و برينداره کان	۲۵.....	جوړه کانی (نفس)
۸۴.....	(معجزة) ی دوعای باران بارين	۲۸.....	دل په شپوون
۸۵.....	بهشی شه شهم: گهرمي قوربان	۳۰.....	(رياء) نيشاندانی خواپه رستی
۸۸.....	قوربان (معجزة) به کی به رده واهه	۳۱.....	فيله کانی برسپه تی و تیری
۹۰.....	موسولمانیوونی نيمام (عمر)	۳۲.....	(نظر) ته ماشاکړنی نامه حرهم
۹۴.....	قوربان شه فاعه ت نه کا له پوړی قیامت	۳۲.....	فیلی (نفس) و شه يتان
۹۸.....	بهشی حه قته م: (الاسراء والمعراج)	۳۶.....	فهرمان به چاکو پيگرتن له خرابه
۹۸.....	زياره تی پيغه مېرغ	۳۶.....	سودی سوننه ته کان
۱۰۴.....	نابی به ناوی خوی ناوی پيغه مېرغ به پيندی	۳۷.....	بهشی سپيهم: هه دحی پيغه مېرغ
۱۰۵.....	پيغه مېرغ به چاوی خوی خوی دیتوه	۳۹.....	پيغه مېرغ جیای زری نه ویا
۱۰۶.....	خه لاته کانی شوی (المعراج)	۴۰.....	لونی له بهر خاتری پيغه مېرغ داندراوه
۱۰۸.....	بهشی هه شته م: غه زایه کانی پيغه مېرغ	۴۱.....	پيغه مېرغ گهره ی هه موو خه لکه
۱۱۲.....	غه زایه چه سپاندنی دابه روه ربه		نومه تی پيغه مېرغ له پوړی قیامت شاهیدی
۱۱۹.....	نازایه تی (صحابه) کان	۴۵.....	بو پيغه مېرغان نه دن
۱۲۱.....	شیر و (سفينة) ی خزمه تکاری پيغه مېرغ	۴۶.....	پيغه مېرغ پيشه وای پيغه مېرانه
۱۲۴.....	پيغه مېرغ نه خوینده وار بوو	۴۹.....	پيغه مېرغ دوو ناوی خوی درلوه تی
۱۲۵.....	بهشی نویهم: (توسل)	۵۱.....	(كرامة) ی مردو زیندو کړنه وه
۱۲۶.....	چاکه کان خرابه لاده به	۵۲.....	شهریعتی نیسلام ناسانه
۱۳۲.....	بهشی دهیم: پارانه وه		پيغه مېرغ له پيش هه موو پيغه مېرغان
۱۳۶.....	زانستی پيغه مېرغ له (اللوح) زیاتره	۵۳.....	پيغه مېرغ بوو غلیم لصلو لسلام
۱۴۴.....	سویند به دروستکراوی خوا دروست نیه	۵۶.....	پيغه مېرغ پيغه مېری هه موو پيغه مېرانه
۱۴۵.....	کوتایی	۵۶.....	شهریعتی پيغه مېرغان لیکتری جیایه

